

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת משפטים

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 262

פנינים לפרשת משפטים

התנהל אז מבצע מורכב מאוד, כדי להעביר את הגרר"י קלפהולץ לבית החולים החדש, ממש כמו מבצע צבאי, כי הוא היה מחובר למכונת הנשמה עם הרבה מכשירים, והיו צריכים להעביר אותו יחד עם כל המכשירים, ולשמור על כך שהם גם יהיו פעילים לכל אורך המעבר, וששום צינור לא יזוז או יתנתק חלילה ממקומו...

שיחה מרתקת ומעוררת לבבות, מאת הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, רבה של שכונת 'עזרת תורה' בירושלים

יעקב א. לוסטיגמן

כחלק מסדרת הראיונות של 'לקראת שבת' עם חשובי הרבנים בישראל, אנו זוכים להביא השבוע שיחה מפיו של הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, רבה של 'עזרת תורה' בירושלים, ומחברם של עשרות ספרים במגוון מקצועות התורה, כפי שנמסרה על ידו במיוחד לקוראי 'לקראת שבת', לעורר הלבבות ולהתחזק בענייני עבודת ה', מתוך שמחה של מצווה בסייעתא דשמיא.

"נמצאים בתקופה קשה במיוחד בתולדות עם ישראל, ובתולדות האנושות בכלל. תקופת ה'קורונה', על שם הנגיף הנושא שם זה, שמניינו עולה 'באפו ובחרונו' וכן עולה כמניין 'בצר להם'. אין לנו הבנה בכל הנושא, כמו שנאמר 'לא רבים יחכמו', שגם פסוק זה עולה כמניין קורונה...

אבל דבר אחד אנחנו כן יכולים ללמוד מכל הקורות אותנו בשנה האחרונה: נמצאים אנו בעידן שבו כל העולם מלא מדע וחכמה, נפתחו שערי שמים והעולם מלא וגדוש בהמצאות משוכללות שלא שערום אבותינו, ואין לך מחלה שלא מפתחים לה תרופה, או בעיה שאין לה פתרון טכנולוגי או כימיקלי וכדו'.

והנה בתקופה של קידמה כל כך גדולה, שילח הקב"ה נגיף קטנטן ובלתי נראה לעין, כעין מה שאמרו בגמרא שהיתוש מטיל אימה על הפיל, והפיל הענק והכבד לא יכול להתגבר על היתוש הקטנטן,

וכבר אמרו חז"ל שאדם המתגאה צריך לזכור שיתוש קדמו בבריאת העולם.

בעניין זה כדאי לספר מעשה נפלא: הגאון רבי חיים יעקב קלפהולץ, היה לומד בחברותא עם מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. הוא סבל ממחלות לב קשות, ואושפז בבית החולים הדסה-זיו (בית החולים הגרמני), ששימש אז כסניף של המרכז הרפואי הדסה. וכשבנו את בית החולים הגדול של הדסה, התנהל מבצע

מורכב מאוד כדי להעביר את הגרעין קלפהולץ לבית החולים החדש, ממש כמו מבצע צבאי, כי היה מחובר למכונת הנשמה עם הרבה מכשירים, והיו צריכים להעביר אותו יחד עם כל המכשירים, ולשמור על כך שהם גם יהיו פעילים לכל אורך המעבר, וששום צינור לא יזוז או יתנתק חלילה ממקומו, ולכן היה זה מבצע מאוד מאוד מורכב ומסובך.

המבנה החדש של הדסה היה אז ממש סמל לגאווה הישראלית באותם ימים. המדינה הצעירה הצליחה לבנות בית חולים אוניברסיטאי, בסטנדרט שנחשב אז למתקדם מאוד, לעומת בתי החולים האחרים ששכנו בצריפים ישנים, שעוד נותרו מהתקופה בה שימשו כבסיסים של הצבא הבריטי וכדו'.

אבל למרות כל הקידמה והטכנולוגיה, החדשנות והשכלול, במבנה החדש של 'הדסה' היו להקות ענקיות של יתושים שריחפו בחלל וממש העכירו את האווירה. הם מאוד הפריעו לחגיגה ולתחושת הגאווה הגדולה, וכמה שניסו להדביר את היתושים ולהתפטר מהם, הדבר לא הצליח, לפחות לא בימים הראשונים.

ימים אחדים לאחר שהרב קלפהולץ הועבר בהצלחה לבית החולים החדש, הגיע למקום ראש הממשלה דאז, הלא הוא ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל. כחלק מהביקור נכנס ב"ג גם לבקר חלק מהחולים שהיו מאושפזים במקום, וכך הגיע לחדר האשפוז של הרב קלפהולץ, וביקש לדבר איתו ולשאול לדעתו אודות בית החולים החדש. הרב קלפהולץ שלא התבלבל מהמבקר המפורסם, אמר שבית החולים אכן חדש ומשוכלל וראוי לשבח את העוסקים במלאכה, אבל משמים חששו שאולי הם יתגאו חלילה ולכן שלחו יתושים, כדי להזכיר להם ש'יתוש קדמך', כמו שאמרו חז"ל שזה עיקר תכלית בריאתם של היתושים...

90 אחוז פתרון

ובאמת צריך לדעת, שכל הייאוש והתסכול באים ממקום של גאווה גדולה, כי אדם שאינו מתגאה ואינו חושב שהוא מנהל את העולם, ואפילו לא את עצמו, אינו מתבלבל מהמאורעות ומפגעי הזמן, כי הוא יודע שכל חייו נתונים בידי הקב"ה ואותו קב"ה שפעם החליט שאתה תאחר את האוטובוס, או שתכאב לך הרגל, או תרוויח מיליון שקל בלוטו - הוא אותו קב"ה שעכשיו החליט שתצטרך לעטות מסכה ולהתגונן מפני נגיף בלתי נראה. נו... מה קרה? השתנה משהו? הכל היה מנוהל אז על ידי הקב"ה, והכל מנוהל על ידו גם היום. לא השתנה שום דבר!

רק מי שמדמיין שהוא מנהל את עצמו ואת החיים שלו - יכול להתייאש ולהיכנס לתסכול ולעצבות גדולה כשהתוכניות שלו משתבשות.

בהקשר זה היה מרן הגרא"מ שך זצ"ל מספר, שכשהמציאו את הרכבת היו כמה כפריים נבערים שתמהו כיצד ייתכן הדבר שקרון ייסע בלי סוסים.

"מוזכרים לפתור את התעלומה ולבדוק היכן מתחבאים הסוסים!", הם אמרו, ושלחו שני נציגים שיחקרו את הנושא לעומק ויחזרו עם

מסקנות ברורות.

אחר חצי שנה של חקירות ודרישות, שבו 'החוקרים' והודיעו לחבריהם בהתלהבות: "הצלחנו לפתור תשעים אחוז מהתעלומה!!!"

הכפריים שמחו מאוד לשמוע, והתמלאו הערכה ופליאה להצלחתם האדירה של 'החוקרים', שהצליחו לפתור את רוב התעלומה, למרות שלא היה להם שום ידע מוקדם בנושא.

"הגענו לזירה, פרקנו ציוד והתחלנו להתכונן לעבודת המחקר", מספרים השניים כשהחזה שלהם מנופח בארשת חשיבות.

"סקרנו את האובייקט מכל צדדיו, ולאחר בדיקה חוזרת ונשנית הגענו למסקנה ברורה, שמדובר ברכבת בעלת קטר ועוד תשעה קרונות שמחוברים אליו. הקטר נוסע בראש, אחריו הקרון הראשון, אחריו נוסע הקרון השני, אחריו השלישי וכן הלאה..."

"עכשיו אנחנו צריכים רק לברר איך הם נוסעים בלי סוסים", ממשיכים 'החוקרים' לתאר את הקורות אותם, "החלטנו שכדאי להתחיל מהסוף."

"בדקנו את הקרון האחרון, מצאנו שהוא באמת לא מחובר לסוסים ולפלא איך הוא נוסע בכוחות עצמו. אחרי חקירות ודרישות גילינו שהקרון התשיעי מחובר ב'ו גרירה' לקרון השמיני."

"בשלב זה עברנו לבדוק את הקרון השמיני, איך הוא נוסע? בדקנו ובדקנו עד שגילינו שיש לו מנגנון חיבור, 'ו גרירה' שמחבר אותו לקרון השביעי, ובעצם הקרון השביעי הוא זה שמושך את השמיני שבתורו מושך את התשיעי..."

"כך בדקנו אחד אחרי השני, ובכל הקרונות גילינו תופעה מדהימה, ממש פלא עצום, שכל אחד מהקרונות מחובר לזה שלפניו, ואפילו הקרון הראשון - גם הוא מחובר ב'ו גרירה' אל הקטר שנוסע לפניו... ובאמת אין זה פלא שלכל הקרונות אין סוסים, הם לא צריכים בכלל סוסים שיגררו אותם, כי הם ממש מחוברים כל אחד לקרון שלפניו."

תושבי הכפר הביטו בהם בהשתאות, מוקסמים מהתיאור המפורט, שמסביר שלב אחר שלב איך כל הקרונות נמשכים זה אחר זה, בלי שיהיה מעורב בעסק אפילו סוס אחד. זה לא פחות ממדהים!!

כשנדמו קולות ההתפעלות קם אחד הנוכחים, ובעיניים נוצצות מסקרנות יוצאת דופן, ביקש לדעת את ההמשך של המחקר: "רגע..." הוא קרא ל'חוקרים'... "עוד לא הסברתם לנו איך נוסע הקטר, זה שגורר אחריו את כל הקרונות. איך הוא נוסע? גם הוא לא מחובר לסוסים?!"

החזות המנופחים של 'החוקרים' הגאים, איבדו קצת מנפחותם הגדולה, וירדו אט אט לגודלם הטבעי...

"תשמע", משיב לו 'החוקר' המבוגר מבין השניים, "הנושא של הקטר הוא באמת נושא מורכב שהמדע עוד לא הצליח לפתור ולפצח את התעלומה שלו."

"בדקנו את הקטר, שלא תחשבו שלא בדקנו, אנחנו ניהלנו מחקר מקיף מאוד, וגילינו שאין לו שום סוס שגורר אותו, והוא גם לא מחובר לשום דבר אחר. כן מצאנו 'ו גרירה' אחד, אבל הוא בחלקו האחורי של הקטר, ואילו מחובר הקרון הראשון מבין התשעה. עם זאת אנחנו עדיין לא יודעים לומר כיצד הקטר נוסע בלי סוסים,

כעין זה שמעתי מבנו של הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, שכידוע בעשר
אצבעותיו הקים מפעל ונקרא בשם 'מאפיית בריזל'. באותם הימים היה
מפעלו של ר' זלמן יחיד ומיוחד, עד שבאחד הימים 'בגד' בו אחד מעובדיו,
פסק מלעבוד אצלו ופתח מאפייה לעצמו. מה עשה ר' זלמן? לא כעס ולא רגז,
לא קצף ולא תבע אותו, אדרבה, עלה לבקרו בביתו, ונתן לו עצות מתוך נסיונו
הרב, כיצד ישיב את 'סחורתו' עד שייצא שמו כאמן מומחה ויגדלו רווחיו...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: אי אפשר שיפסיד איש את רעהו אפילו בשווה פרוטה

הרה"ק רבי דוד, ולא אמר לו הרה"ק ולא כלום. יתר על כן, פעם אחת
התאחר הלה לפתוח חנותו, והלך הרה"ק לביתו ואמר לו שיקום
ויזדרז לעבודתו כי כבר הגיעו ה'קונים'... וכל זה בא לו מתוך האמונה
התמימה ש'אין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלוא נימה', ואותו
מסיג גבול באמת אינו מסיג גבול...

כעין זה שמעתי מבנו של הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, שכידוע
בעשר אצבעותיו הקים מפעל בו אפו חלות ומיני מזונות, ומכרם
לצורך פרנסתו ונקרא בשם 'מאפיית בריזל'. באותם הימים היה
מפעלו של ר' זלמן יחיד ומיוחד, עד שבאחד הימים 'בגד' בו אחד
מעובדיו, פסק מלעבוד אצל 'בריזל' ופתח מאפייה לעצמו.

מה עשה ר' זלמן? לא כעס ולא רגז, לא קצף ולא תבע אותו, אדרבה,
עלה לבקרו בביתו, ונתן לו עצות מתוך נסיונו הרב, כיצד ישיב את
'סחורתו' עד שייצא שמו כאמן מומחה ויגדלו רווחיו. באותה שעה
כבר לא יכלו בני משפחתו להתאפק, ובאו אל אביהם וטענו בפניו:
"אילו היינו רואים שהנך 'רק' נמנע מלמחות בפניו על 'חוצפתו'
ועל 'גנבתו'... החרשנו, כי זאת נבין שאין רצון אבינו לקחת חלק
במחלוקת, ולא לעמוד ב'דין תורה' לפני הדיינים, אבל, מדוע הנך
עוזר לו ומסייע בידו בנתינת עצות להגדיל ולשכלל את מאפייתו
ה'מסגת גבולך'?" השיב להם ר"ז: "הרי הכסף שנקצב עבורי בר"ה

בפרשתן (כא א): "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם". נפלאות
כתב בספר 'עמוד העבודה' להרה"ק רבי ברוך מקאסוב ז"ע: "כללא
דמילתא, מיום בריאת העולם לא הפסיד אדם אף פרוטה, ולא הרוויח
פרוטה אחת. ואף שבעין גשמית נראה שהפסיד ממון, באמת לא
יצויר שום הפסד אצל שום אדם".

והנה אמרו חז"ל (ביצה טז.): 'כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה
ועד ר"ה', ואם יצויר שיכול אדם להוסיף על ידי יגיעו 'פרוטה אחת'
יותר מקצבותיו, א"כ מהו לשון 'קצובין' שבתלמוד. וכן כל הבריות
שבעולם - אף אם יתאמצו בכל כוחם לפחות מקצבותיו, לא יוכלו
לפחות ממנו, שאם יצויר שיוכלו לפחות - א"כ מהו לשון 'קצובין'.
והנה כל הבריות יביעון בפיהם שמאמינים בתורה שבע"פ, ומדוע
לא יאמינו במילת 'קצובין' הנאמר בתלמוד? וגם אי אפשר לאיש
להוסיף לרעהו על קצבתו, כי הכל קצוב לאדם מן שמיא, ואם יזיקנו
או יפסידנו אדם כשלא נגזר עליו חסרון ממון - ישלימו לו זאת
מן השמים, וכן אם ירבה בהשתדלות לא יועיל לו מאומה, כי מה
שירוויח כאן יפסיד במקום אחר.

והנה ההמון חושבים שהממון שהשיגה ידם ומה שמונח באוצרותיהם
'שלהם' הוא, ומכלל קצבתם הוא, ולכן בבוא עליהם הפסד ממון
מצטערים ומתאוננים על כך. ובאמת ייתכן שאכן ממון זה בא לידו,
אבל אינו מקצבתו, ע"כ בהגיע הזמן הראוי נאבד הממון ממנו. ואם
היו כל הבריות מאמינים בזה לא היו צריכין לדיני מזונות, כי לא
היה ביניהם שום תביעת ממון ולא כפירת ממון, מאחר שהיו יודעים
שא"א להיות שום תוספת וגרעון על קצבותם, אבל לא דיברה תורה
(בכל הלכות 'נזיקין', טעון ונטען וכו') אלא כנגד יצר הרע המעוור
עיני שכלינו ומטעה אותנו לילך אחר העיניים הגשמיות - לחשוב
שפלוני הזיק אותנו.

הרה"ג רבי דוד מלעלוב ז"ע, החזיק לצורך פרנסתו חנות לממכר
מלח. לימים הגיע אחד והסיג גבולו, ופתח אף הוא בית מסחר
בדומה לו, ולא עוד אלא שקבע את מקום החנות ממול חנותו של

אתמול באה אלי אשה ואמרה לי: "רבי, אני רוצה שתלמד אותי אמונה פשוטה!". התפלאתי מאד, כיצד זה שייך אלי, ללמד אשה ענייני אמונה פשוטה? אבל לימדתי אותה בקצרה מה היא אמונה פשוטה. היא הודתה לי ועזבה. לאחר כרבע שעה היא חזרה ואמרה לי: "רבי, אני פוחדת שאשכח מה שלמדתי. לכן הבאתי מחברת ועפרון, ואני מבקשת שתרשום לי". המשיך מרן וסיפר: "לקחתי את המחברת, ורשמתי לה מה שלימדתי אותה. לאחר רבע שעה היא הופיעה שוב..."

הרב שלמה לורינץ על הליכותיו הנאצלות של מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

"ויבא משה ויספר לעם" (שמות כ"ה, ג')

כבר הזכרתי את אשר שמעתי ממרן, כי גדלות בתורה כרוכה בקשר בלתי נפרד עם גדלות במידות טובות. ואכן, רבינו היה 'נאה דורש ונאה מקיים', ומלבד גדלותו בתורה, ועם היותו כל כולו שקוע בתורה, היה דבוק במידת החסד ברמ"ח איבריו ושס"ה גידיו. צא ולמד מה העיד עליו המשגיח רבי יחזקאל לוויןשטיין, שאמר על רבינו שהוא "בעל חסד הגדול שבדורנו". וידוע עד כמה נזהר המשגיח מלהוציא מפיו איזו גוזמא, שאינה עולה בקנה אחד עם האמת הצרופה.

פעמים אירע, שדפקו על דלתו של מרן בשעה 2:00 בלילה. בני הבית כבר ישנו, והוא פתח את הדלת בעצמו וקיבל את השואל. כששאלוהו, מדוע הוא מקבל אנשים בשעה כל כך מאוחרת, הרי זה מעל לכוחותיו ומעבר למקובל, השיב מרן: "כך ראיתי ולמדתי אצל דודי, הגרא"ז מלצר. במשך כל 24 שעות היממה צריכים להיות מסורים לציבור, ולפתוח את הדלת גם כאשר דופקים באמצע הלילה. אי אפשר לדעת, יתכן שבא אדם עם לב שבור ועומד מאחורי הדלת. מספק, אני פותח את הדלת לכולם, ומקבל את כולם".

כאשר היה מרן במצב של חולשה, נהגו בני הבית לתלות על הדלת מוודעה, כי מרן חולה ואין באפשרותו לקבל קהל. כאשר ראה מרן שאין מגיעים אנשים כמו תמיד, דרש וחקר לסיבת הדבר, ונאלצו לגלות שתלו פתק על הדלת. מרן יצא והוריד בעצמו את הפתק, באומרו: "אצלי אין הגבלה, כל אחד יכול להיכנס, בין אם אני מרגיש טוב ובין אם לאו".

אירע שנכנסו אנשים לביתו בזמן הארוחה, מיד כאשר מרן ראה אותם, הפסיק את ארוחתו כדי להתפנות אליהם. בני הבית נאלצו להשגיח, שמרן לא יראה את האנשים הנכנסים לביתו בזמן הארוחה, כדי שיוכל לאכול ללא הפרעה.

פעם הבחנתי כי מרן מתאמץ מעל לכוחותיו וחלש עד מאד. לשאלתי, הוא ענה שבאמת הוא נמצא במצב של כלות הכוחות. ידעתי שמרן לא ייסע לנופש בפנסיון או במלון, ולכן הצעתי לו לשהות בביתי משך כמה ימים, מנותק מן הציבור וטרדותיו, ויכול לנוח שם עד שישוב לכוחותיו. באותה תקופה גרתי ברחוב השומר בב"ב, השטח סביב ביתי עדיין לא נבנה, והיה מנותק ומרוחק מכל העיר בני ברק. אמרתי לו, שהזמנה זו היא על דעת אשתי, אשר תשמח לארח אותו.

אך מרן סרב להצעתי ואמר לי: "אסור לי להיות מנותק מן הציבור, אסור שמישהו יזדקק לי ולא ימצא אותי. אתה רוצה שאהיה במקום נסתר, שאף אחד לא ידע על מקום המצאי, אך אני צריך להיות בביתי, כדי שאוכל לעזור למי שזקק לכך, למרות חולשתי".

רבי צבי אייזנשטיין, ר"מ בישיבת "תפארת ציון", סיפר שפעם

מרן סיים את דבריו: "כך אני נוהג. על אף שאין זה שייך אלי, ואין לי הזמן, כך אני עושה. אך אצלך השאלה היא הרבה יותר קשה... כיון שהנך שליח ציבור, אני מניח שהטרדות שמטרידים אותך רבות יותר מאשר אצלי, ולכן אינני יכול לפסוק לך".

מובן, שבדבריו כבר קיבלתי תשובה ברורה. פשוט התביישתי, התביישתי מאד, כי עשיתי קל וחומר: אם מרן שהוא גדול הדור, וכל רגע שלו חשוב וקדוש יותר משעות רבות של אדם אחר, מתמסר כל כך לאנשים, ממש כאב לבנו יחידו... קל וחומר... והשתדלתי לנהוג בהתאם לכך.

וכי מה עניינו של מרן ללמד אישה אלמונית אמונה פשוטה? הרי היא יכולה ללמוד זאת ממורה בסמינר... אך כפי שכבר אמרנו, כך נוהג אבא עם בתו. לבת לא מסרבים. ואצל מרן כל אחד היה בן או בת... רגיל הייתי בביתם של הרבה אנשים גדולים, אך דברים כאלה - המסירות ללא גבול לכל יחיד ויחיד, הטרחה על כל יחיד, וכפי לשונו של מרן: "**אבא לא שולח בן לבד**" - ראיתי רק אצל מרן.

כשם שהתמסר במסירות נפש לכל יחיד ויחיד, ממש כאב לבנו יחידו, כך דרש זאת גם מנציגי הציבור. כאשר דיבר איתי על תפקידי כאיש ציבור, והדריך אותי בענייני ציבור, היה מסיים תמיד באומרו: "**דע לך: הדאגה לצורכי היחיד היא החשובה ביותר. אי אפשר לעבור על זה, ואין זה תירוץ שטרודים בענייני ציבור**".

בעל חנות מחולון, אשר מרן הרגיש הכרת הטוב כלפיו, אירס את בתו, ובא למרן לקבל ממנו ברכת 'מזל טוב'. מרן איחל לו 'מזל טוב', ואחר כך שאלו: "האם אוכל לעזור לך במשהו?". אמר לו היהודי: "אני זקוק להלוואה. יש בירושלים קופת גמ"ח גדולה, אבל הם אינם מכירים אותי. אולי מרן יכול להמליץ בעבורי?". מובן שמרן השיב שיעשה כדבריו, וימליץ עבורו באותו גמ"ח.

אך מרן לא רק המליץ. הוא קם ונסע לירושלים, סידר עבורו הלוואה גדולה, ולמחרת הודיע לו: "סידרתי כבר את ההלוואה, כעת עליך רק לגשת ולקבל את מה שביקשת..."

היהודי היה כולו מופתע: "מעולם לא עלה על דעתי להטריח את מרן, הלא ביקשתי רק המלצה, אם מרן היה רק כותב שתי שורות, זה היה מספיק!".

צחק מרן ואמר: "**אם רוצים לעזור, צריך לעשות עם כל הלב, כמו שעוזרים לבן. לא יוצאים ידי חובה בהמלצה, צריכים לסדר הכל מתחילה ועד הסוף**".

לאברך מבני ברק הוצעו שתי משרות תורניות, האחת בבני ברק והשנייה בירושלים. הוא פנה למרן בשאלה איזו מהן עליו להעדיף. מרן השיב לו שיבוא בעוד כמה ימים, והוא יענה לו.

לאחר מספר ימים חזר אליו האברך, ומרן אמר לו כי המשרה בירושלים טובה יותר. נסע אותו אברך לירושלים, ושם הוא התקבל. במהלך השיחה שאל ראש הישיבה של אותה ישיבה: "אמור לי, לבעלה".

התנצל בפני מרן על כך שהוא מטריח אותו וגוזל מזמנו כדי לפתור את בעיותיו. מרן לקח את ידו בידו ואמר: "**במשך שבעים שנה הייתי שקוע בלימוד בלבד. עכשיו כבר עברתי את גיל השמונים ושלוש - הגעתי לבר-מצווה של 'מי שנותניו שבעים שנה', ואם הקב"ה נתן לי חיים, אני מפקיר את עצמי לכלל ישראל**".

בהזדמנות כלשהי שאלתי את מרן: "אנשים רבים פונים אלי בבקשות, ואני טרוד בזה מאד עד שלא נותר לי זמן. אינני מדבר על מנוחה, אלא על זמן ללמוד. נוסף לכך, קורה לפעמים שאינני מסוגל להכין את נאומי, ואת החומר שאני חייב להכין לכנסת (הייתי יושב ראש ועדת הכספים, ותפקיד זה דרש ממני ידיעות רבות בנעשה). באים אנשים, יחיד ועוד יחיד, ולוקחים ממני את הזמן המועט שעדיין נותר לי.

"נוסף לכך" - אמרתי למרן - "פניות רבות מאלה המגיעות אלי, אינן שייכות בכלל לנציג ציבור. יש פניות ששייכות לעורכי דין, יש פניות ששייכות לעסקנים אחרים, ולא דווקא לחבר כנסת. אם כן" - שאלתי - "האם מותר לבני ביתי להשתמט באיזו צורה שהיא, ולומר שאינני יכול להתפנות עכשיו וכדו', כדי שאהיה פטור מלקבל אותם?"

מרן חשב זמן רב, ובענוותנותו הרבה הוא אמר לי כך: "**במה שנוגע אליך אינני יכול לפסוק, אבל ברצוני לומר לך מהו הנוהג שלי. גם אני טרוד**" - אמר מרן - "**עלי להכין שיעורים, אני צריך ללמוד, וכואב לי מאד מאד כאשר אני מתחיל ללמוד, נכנס לסוגיא ומרוכז בסוגיא, ואז אני צריך להפסיק, אבל אני מפסיק!...! אם מישהו בא אלי באיזה עניין שיהיה, אני מפסיק!**".

המשיך מרן ואמר: "אתה טוען, שישנם דברים אשר אינם שייכים אליך. גם אלי באים בדברים שלגמרי לא שייכים אלי, ואספר לך סיפור אחד:

"אתמול בערב באה אלי אישה ואמרה לי: 'רבי, אני רוצה שתלמד אותי בקצרה את העניין של אמונה פשוטה'. התפלאתי מאד, כיצד זה שייך אלי, ללמד אישה ענייני אמונה פשוטה? אבל לימדתי אותה בקצרה מה היא אמונה פשוטה. היא הודתה לי ועזבה.

"לאחר כרבע שעה חזרה אותה אישה ואמרה לי: 'רבי, אני פוחדת שאשכח מה שלמדתי. לכן הבאתי מחברת ועפרון, ואני מבקשת שתרום לי, כדי שאם אשכח, אוכל להסתכל במחברת'..."

המשיך מרן וסיפר: "לקחתי את המחברת, ורשמתי לה מה שלימדתי אותה בעניין אמונה פשוטה.

"לאחר רבע שעה היא הופיעה שוב, וטענה, שקשה לה לקרוא כמה אותיות שלי, והיא חוששת שלא תדע לקרוא, ומבקשת שאתקן. ואכן, תיקנתי... כך חזרה אותה אישה שוב ושוב, ובכל פעם עשיתי מה שביקשה... וכל כך למה?" - הסביר מרן - "ראיתי שאישה זו קצת עצבנית, ובכך שעזרתי לה הרגתי את עצביה. דבר נוסף, חשבתי, כי בזה אני עושה טובה לבעלה, אם היא תהיה רגועה - זו טובה לבעלה".

הם הגיעו ל'אור ישראל', והאבא הציג בפני הגר"י רוזן שליט"א את בקשתו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל לקבל את הבן לישיבה. האב המשיך לומר: "הגרש"ז אויערבאך אמר, שאם הרב אינו מאמין שהוא שלח אותי לכאן, הנה הוא מוסר את מספר הטלפון החסוי שלו, ומבקש שראש הישיבה יתקשר אליו"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על ענוותנותם של גדולי ישראל

"וַיִּגַּשׁ מֹשֶׁה לְבָדֹו" (שמות כ"ד, ב')

כל גדולי העם היהודי ומנהיגיו שבכל הדורות, הרגישו עצמם כעניים ודלים בכל מה שקשור למילוי חובותיהם כלפי האלוקים, ולכן התנהגו כל ימיהם בענוות-אמת שהפליאה את כל רואיהם. בבית הכנסת 'קהל חסידים' בשכונת 'שערי חסד' בירושלים, כך סיפר לנו הרב אברהם יוסף לייזרזון, התפללו כמה גאוני עולם, ובהם דודי מרן הגרש"ז אויערבאך ומרן הגאון מטשיבין. הרב לייזרזון משתפך בערגה רבתי, על דמויות הפאר שפארו את המזרח' בבית הכנסת בשכונה החרדית העתיקה, והשפיעו מענוותם על כל הקהל: "בהיותי ילד קטן, כך זכורני, לא הגיע פעם הגאון מטשיבין לתפילת שחרית לבית הכנסת. הדבר עורר דאגה אצל הסבא שלי, רבי חיים יהודה לייב אויערבאך, שביקש מבנו הגרש"ז לגשת לבית הגאון ולברר מה שלומו.

"הגרש"ז עשה מיד כפי שנתבקש, וחזר עם סיפור מדהים: 'כאשר נכנסתי לביתו של הגאון מטשיבין, ואמרתי לו שאבא ביקש ממני לדרוש בשלומו, השיב שהוא חש בטוב. "אם כן מדוע לא הגיע מר לתפילה? - המשכתי לשאול, והגאון לא רצה להשיב.

"רק לאחר הפצרות ובקשות רבות, גילה הרב מטשיבין מה מנע בעדו מלהגיע לבית הכנסת: 'כאשר יצאתי באותו בוקר מביתי לעבר 'קהל חסידים', הבחנתי במודעות גדולות שנתלו ופורסמו ברחובות העיר, והמבשרות על שיעור שאני עומד להשמיע בישיבת 'חיי עולם'.

"התארים שהכתירו אותי שם היו כל כך מוגזמים, עד שמרוב בושה לא יכולתי להמשיך בדרכי..."

"ואגב", מוסיף הרב לייזרזון, "נתקלתי בסיפור דומה גם אצל דודי, מרן הגרש"ז זצ"ל. לשני הגאונים הללו היו, כידוע, קווי אופי מקבילים בכל מה שקשור לפשטות וענווה. בבוקרו של יום אחד קבלתי טלפון מהדוד, ובו הוא נשמע כמדבר מתוך כאב:

"הראו לי עכשיו מודעת ברכה שפורסמה עבורי ב'המודיע', ואני רוצה לומר לך שבגלל התארים שנכתבו שם, יש לי ממש בושה לדדת עכשיו לבית הכנסת... אני מבקש ממך שתשאל את האיש

שהכניס את המודעה, מדוע הוא גורם לי כל כך הרבה עגמת נפש, מדוע? האם עשיתי לו פעם רעה כלשהי?"

הרב לייזרזון נזכר באותו עני מרוד, מקבץ-נדבות ותיק ב'קהל חסידים', שהיה מתייצב מידי פעם ליד כסאו של גאון הדור מטשיבין, שהיה גאון עולם גם בפשטותו וענוותנותו, והיה משמיע בפניו את ה... המנון הרוסי, תוך שהוא עושה זאת בהתלהבות רבה, בתנועות ידים ובקול רם.

הגאון היה מאזין לו בסבלנות, ומעניק לו לאחר מכן נדבה הגונה ואף מוסיף לו ברכת 'ישר כח', ששימחה מאוד את ליבו של העני. המראה הנאדר הזה נצרב ונחרט בליבם של הילדים ובני הנעורים בשכונה, והותיר בהם רושם בל ימחה כיצד צריכים להתייחס לכל יהודי.

הרב לייזרזון מספר עוד, שהגר"ח"ל אויערבאך, אביו של הגרש"ז, ביקש מהגאון מטשיבין שיבחן אותו מידי שבת על ענייני פרשת השבוע. הגאון נענה לכך, ומדיי שבת בשבתו היה סר למעונו כדי להיבחן.

"פעם אחת, בבואי לביתו בשעות אחר הצהריים של יום השבת, היקשתי משום מה על הדלת בחזקה, יותר מכפי הרגיל, והנה הגאון ככבודו ובעצמו פותח לי את הדלת, כדרכו בקודש.

"בעל הבית מלטף את פני בחיבה, ומעיר לי בעדינות וברוך אבתי, כי

רוצה להרגיש טעם בלימוד? יש לנו בשורה בשבילך!

מוקד 'גישמאק בלימוד' -
נפתח במיוחד עבורך
צוות אברכים תלמידי חכמים,
ישתדלו יחד איתך למצוא
את הדרך שגם אתה
תוכל להתענג על נועם צוף
מתיקות התורה הקדושה!

התקשר כבר היום
מוקד 'גישמאק'

17-18-20-800-1 (השיחה חינם)

וישועה קרובה לבוא

המוקד פעיל בימים א-ה, בין השעות 19:30-22:30

רצוי שמכאן ולהבא אקיש על הדלת 'לא כל כך חזק, כי אולי ישנים בבית', ואני, בילדות שנזרקה בי, ענית ואמרתי שלא עלה בדעתי שהרב מטשיבין ישן בשבת אחר הצהריים...

"הגאון העלה חיוך על שפתיו, ולמחרת, ביום ראשון, כאשר פגש את הסבא, הגרש"ל, אמר לו ברוב ענוותנותו: 'לד ירושלמי קטן נצחתי אתמול'..."

בואו ונשמע על ענוותנותם של גדולי ישראל עד היכן היא מגעת. הגאון רבי יגאל רוזן שליט"א ראש ישיבת 'אור ישראל', סיפר לנו שבתאריך א' באלול, היום שבו בני הישיבה חוזרים ללימודיהם לאחר בין הזמנים, המתינו לו פעם אב ובנו ליד פתח הכניסה להיכל הישיבה.

ראש הישיבה ניגש אליהם ושאל לחפצם, ולפליאת הגר"י רוזן השיב האב: "אני מעוניין להכניס את בני לישיבה". כשניסה ראש הישיבה להסביר שעכשיו לא מתקבלים בחורים חדשים, ומבחינה הקבלה התקיימו ב'זמן קיץ', הציג האב את עצמו כרופא השיניים של מרן הגרש"ז אויערבאך, "ור' שלמה זלמן שלח אותי אליכם, לבקש בשמו שתקבל את בני לישיבה".

מאוחר יותר התברר שהבן למד במוסד תיכוני, ורצה לעבור לישיבה קדושה, האב לא התלהב מהרעיון, ולאחר ויכוח נמרץ עם בנו, החליטו השניים לגשת להגרש"ז, וכפי שיאמר כך יעשו.

ראש ישיבת 'קול תורה' המליץ לאב לקיים את בקשת בנו, ולהעבירו לישיבה, ואף המליץ לו על ישיבת 'אור ישראל' בפתח תקוה, כמי שמתאימה לכישוריו של הבן.

כיון שהיה זה כבר ממש לפני תחילת 'זמן' אלול, והגרש"ז הבין שב'אור ישראל' יערימו קשיים על קבלתו של בחור נוסף בעת הזו, אמר לאבא שהוא יכול לומר בשמו להגר"י רוזן שיקבל את הבן לישיבה.

הגרש"ז הבין, מן הסתם, שאם הדבר לא ייעשה עכשיו, והבן לא יתקבל לישיבה כבר לחודש אלול, יתכן שהבן עצמו יסוג מהחלטתו לעבור לישיבה קדושה.

כך או כך, האב והבן הגיעו ל'אור ישראל', והאבא הציג בפני הגר"י רוזן שליט"א את בקשתו של מרן הגרש"ז לקבל את הבן לישיבה. והאב המשיך לומר לראש הישיבה:

"הגרש"ז אויערבאך ביקש להוסיף, שאם הרב אינו מאמין שהוא שלח אותי לכאן, הנה הוא מוסר את מספר הטלפון החסוי שלו, ומבקש שראש הישיבה יתקשר אליו".

ועכשיו באה ההפתעה העיקרית.

"רבי שלמה זלמן ביקש עוד לציין", אמר האב, "שאם ראש הישיבה יגיד שאינו מכיר אותי בכלל (את ר' שלמה זלמן...), ואינו יודע מי אני, אזי אני מזכיר לו שבאתי לנחם אותו..."

דהיינו, שלראש ישיבת 'קול תורה' הייתה הווה אמינא שהגאון רבי יגאל רוזן שליט"א, ראש ישיבת 'אור ישראל', לא מכיר אותו בכלל, ואינו יודע מי הוא הגאון המפורסם שבדור, רבי שלמה זלמן...

(מתוך הגדה של פסח 'חשוךי חמד')

הרב דייניס ז"ל החל לבכות בקול גדול: "וואס טוט איר מיר, רבי?!", זעק, "הרי בהתנהגות זו הנכם מקלקלים לי את הינוך ביתי! מחנך אני תמיד את בנותי שהתורה חשובה יותר מכל דבר אחר בעולם, ושכל ענייני עולם הזה לא נבראו, כי אם לשרת את התורה הקדושה ולכבד את לומדיה! והנה מראים אתם להן, שהרהיטים והשטיחים הנוצצים כאן חשובים יותר מן התורה..."

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על המילארדר הרב דייניס וצדקותו הגדולה

"וְאַלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֶיהֶם" (שמות כ"א, א')

אחד העשירים הגדולים ביותר ברוסיה שלפני המהפכה הבולשביקית, היה איש יהודי נכבד בעמיו, הלא הוא הרב דייניס ז"ל. הונו האגדי הסתכם בכמה מיליארדים! אך דבר זה לא הפחית בכלום מיראתו ומצדקותו הגדולה. הוא היה מוקיר תורה בכל ליבו. כבודה של תורה היה יקר בעיניו עד מאד, ולכבודם של תלמידי חכמים, ובעיקר של גדולי תורה וראשי ישיבות - היה יוצא מגדרו. הרב דייניס היה מחזיק בעצמו, על חשבונו האישי, כמה ישיבות גדולות ומפוארות, שכל הוצאותיהן היו עליו ועל צווארו בלבד. מלבד זאת היה גם מפזר הון רב עבור החזקת מוסדות התורה, והחזקת תלמידי חכמים עניים.

אכן התקיימה בו בעשיר יקר זה הבטחת חכמינו ז"ל (שבת כג): "דמוקיר רבנן הוון ליה חתנותא רבנן", וזכה לשני חתנים גאוני עולם, שהיו ברבות הימים גדולי ומנהיגי הדור, הלא הם מרן הגאון רבי יוסף לייב בלוך זצ"ל, שהקים את ישיבת 'טעלז' המפורסמת, ועמד בראשה רבות בשנים, ואחיו, הגאון הצדיק הגאון רבי אברהם יצחק בלוך זצ"ל, ריש מתיבתא ד'ישיבת טעלז'.

לאחר המהפכה הגדולה ברוסיה, גזלו ממנו הבולשביקים את רוב רכושו, על פי החוק החדש והאכזרי שהלאים את כל רכוש מיליוני האזרחים לקופת המדינה, ומאז נעשה 'יורד', ומכל העושר האגדי לא נשאר בידו כמעט כלום. אך כל זאת לא פגם בשמחתו כלום. הכסף לא היה עיקר מושו חייו... הוא היה מתנחם תמיד באומרו, שעדיין נשארו לו שני יהלומים יקרים מפז ומפנינים, ששוויים לא יסולא בפז! אותם לא יוכלו לקחת ממנו לעולם... הלא הם שני חתניו הגאונים הצדיקים ראשי ישיבת טעלז'.

מעשה מופלא סיפר הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, הי"ד, אודות 'כבוד התורה' העצום של הרב דייניס: היה זה בימיו הטובים של העשיר, בשנות השובע, כשחלש על מצבורי הון אדירים. עולם התורה באותם זמנים היה פורח ומשגשג, בזכות תרומותיו הענקיות להחזקת התורה, שכן הוא היה מזרים תדיר סכומים עצומים להגדיל תורה ולהאדירה!

אחת לשנה היה רבי אלחנן זצוק"ל מגיע לביקור בטרקלינו ההדור

של הרב דייניס, ושוהה בביתו ימים מספר, שהפכו לימי 'חג' של ממש בבית משפחת דייניס. בעל הבית היה מפז ומכרכר סביב הגאון הצדיק, ועושה מעבר ליכולתו למען כבודו של ראש ישיבת ברנוביץ המפורסם. בטרם עזיבתו את הטיירה בחזרה לישיבתו הקדושה, היה העשיר מוזיל מכיסו סכום אדיר, שהחזיק את הישיבה כולה כמחצית השנה!

באחת השנים היה חורף קשה במיוחד, השלגים הרבים שבשו את הדרכים, וכתוצאה מכך התעכבו תרומות רבות מישיבתו הגדולה של רבי אלחנן בברנוביץ, והישיבה נקלעה למצב קשה. רבי אלחנן נאלץ לצאת תכף למסע גיוס כספים דחוף, על אף הקושי הגדול שבדרכים בימים חורפיים קשים שכאלו.

החליט רבי אלחנן לצאת אל עירו של הרב דייניס, שם ידע שלא יצטרך עוד להסתובב בין הגבירים, ויוכל תכף לחזור לישיבה. הדרך היתה קשה, ובהגיעו קרוב לעיר נאלץ להתבוסס בשלגים הרבים. בקושי שרך את רגליו בקור הנורא ברפש ובטיט, אך שום דבר לא עמד בדרכו לצורך החזקת התורה.

כשהגיע קרוב לטיירתו ההדורה של הגביר, העיף מבט על בגדיו ונדהם למראה עיניו: מעילו היה מלא שלג ומים, מגפיו מלאים בבוץ סמיך ובטיט, טלטולי הדרך הקשה נתנו היטב את אותותיהם על בגדיו של ראש הישיבה.

חשב רבי אלחנן בלבו: כיצד אוכל להיכנס אל הבית בבגדים

העשיר תפס בידו של ראש הישיבה ברוב חיבה וכבוד, יצא עמו חזרה החוצה אל החצר האחורית, סובב עמו יחדיו בחזרה את כל הטירה, והכניסו ברוב פאר והדר, בדווקא דרך הכניסה הראשית. תוך שהוא מבקשו לצעוד פנימה, במגפיו המרופשים ובמעילו הרטוב על השטיחים היוקרתיים ביותר!

לטנף את כל השטיחים הנהדרים הפרושים בכניסה הראשית. אך העשיר לא קיבל את ההתנצלות, והחל לבכות בקול גדול: "ואס טוט איר מיר, רבי?!", זעק, "הרי בהתנהגות זו הנכם מקלקלים לי את חינוך ביתי! מתנך אני תמיד את בנותי היקרות, שהתורה חשובה יותר מכל דבר אחר בעולם, ושכל ענייני עולם הזה לא נבראו, כי אם לשרת את התורה הקדושה ולכבד את לומדיה! והנה מראים אתם להן, שהרהיטים והשטיחים הנוצצים כאן חשובים יותר מן התורה... אנא במטותא, מבקש אני מאד מכבוד ראש הישיבה שימחול על טרחתו וילוה עמי!".

העשיר תפס בידו של ראש הישיבה ברוב חיבה וכבוד, יצא עמו חזרה החוצה אל החצר האחורית, סובב עמו יחדיו בחזרה את כל הטירה, והכניסו ברוב פאר והדר, בדווקא דרך הכניסה הראשית. תוך שהוא מבקשו לצעוד פנימה, במגפיו המרופשים ובמעילו הרטוב על השטיחים היוקרתיים ביותר! "כל אלו לא נועדו כאן אלא לכבודו" - הכריז העשיר. "יבוא נא פנימה כבוד הרבי, בכל הבוץ והלכלוך שעליו! ואל ישית אל ליבו מה שמלכלך את הבית, כדי שתראינה בנותי ותלמדנה, שכבודה של תורה חשוב מכל דבר אחר בעולם, ובזה תוקרנה ותכבדנה יותר את התורה ולומדיה, ותדענה לכבד גדולי ישראל בכל לב"...

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

מלוכלכים שכאלו ובמגפיים מלאים בוץ? - הוא הכיר היטב את הארמון המצוחצח והמבריק, ששטיחים יקרים ועדינים פרושים בכל אגפיו, ורהיטים וחפצי נוי בוהקים בנקיונם ויופים ממלאים אותו. באם יכנס כך, כשכולו נוטף מי גשמים ובוץ, הרי הכל יתלכלך! לאחר שהרהר בדבר מצא עצה בנפשו: הוא הכיר היטב את הבית הגדול מביקוריו הקודמים, אמנם כרגיל נכנס בעד הפתח הגדול שבכניסה הראשית, המעוצב ביופי ובהדר רב, שהוביל אל טרקלין האורחים המפואר, ואל הסלון היוקרתי שבו יושב העשיר בכבודו ובעצמו. אמנם שם היה הבית מלא בשטיחים מצוחצחים וברהיטים יקרים ביותר, אבל מלבד זאת היתה גם כניסה אחורית אל הבית, דרכה היו יוצאים ובאים המשרתים וכן מפנים בעדה את האשפה, הכבסים וכדומה.

רבי אלחנן סבב, אפוא, את כל הטירה הענקית עדי הגיעו אל אותה דלת אחורית, שם ידע שאין שטיחים פרושים, וניתן לחלוץ שם את המגפיים המלאים בוץ, ולהסיר את המעיל הנוטף מים. משם יוכל להיכנס פנימה בלא שילכלך את הבית!

ניגש ראש הישיבה הגדול אל הדלת ונקש קלות עליה. העשיר ועוזריו לא שמעו כלל את דפיקותיו, בהיותם אותה שעה באגף הראשי שבסלון וטרקלין האורחים. אך בנותיו של בעל הבית ששהו באגף הפנימי שמעו את הנקישות, וכשנגשו לפתוח את הדלת, נדהמו לראות את ראש הישיבה בכבודו ובעצמו בפתח זה. הוא מיהר להצביע על מעילו ועל מגפיו שאילצוהו להיכנס דרך פתח זה. הבנות הצדיקות, שידעו עד כמה גדולה שמחת אביהן באורח רם מעלה זה, התמלאו שמחה עד מאד, ומהרו אל הסלון לחדרו של אביהן העשיר. בקול שמחה וצהלה בשרו: "טאטע! דער ראש ישיבה איז דא! רבי אלחנן איז דא!".

העשיר התמלא שמחה גדולה, ונחפז אל חדר האורחים כדי לקבל את פניו של גדול הדור! אך בנותיו מיהרו לכונן אותו אל הדלת האחורית שמאחורי המטבח ובית המבשלות, באומן שראש הישיבה נכנס משם, כדי לא ללכלך את השטיחים שבכניסה הראשית!

הרב דייניס העשיר שינה תכף את דרכו. ואץ רץ בשמחה גדולה לחפש את האורח הדגול. כשהגיע אל אותו פתח אחורי שבצד, ומצא את ראש הישיבה עומד וממתין לו בפתח המיועד לשימושים פחותים, לא היה יכול לשאת את המראה, ותוך כדי נתינת 'שלום עליכם' פרץ בבכי נסער.

"מדוע לא נכנס הרבי דרך הפתח הראשי?", שאל מזועזע. התנצל רבי אלחנן והסביר, שבהיותו כולו נוטף מים ובוץ, לא רצה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - להייג, ללמוד, לדעת

כשעתיים לפני כניסת השבת החלטתי לשהות עם הרופאים. עם הקפוטה והשטריימל נכנסתי לבית החולים 'העמק', והאוירה השתנתה מיד מקצה לקצה. במקום מריבות, ויכוחים ודיונים אינסופיים מה יהיה ואיך יהיה, קיבלו כולם את פני השבת בהתרגשות ודמעות

רבה של מגדל העמק, הגאון ר' יצחק דוד גרוסמן שליט"א, על משפטי התורה המופלאים

"פי תקנה עבד עברי... ובשבעת יציא לחפשי חנם" (שמות כ"א, ב')

שופט בית המשפט העליון דב לוין, בביקורו במוסדות 'מגדל אור' לפני למעלה מעשור, ביקש להחכים בכל הקשור לניכור ולמרחק שבין הציבור החרדי לבית המשפט. "למה נמנע הציבור התורני, מלהביא את סכסוכיו בפני בית המשפט במדינה היהודית ששופטיו יהודים?", שאל אותי אז.

השיבותיו בעדינות כי אנו, בני ישראל, זכינו שבנו בחר ה' מכל העמים ונתן לנו את תורתו. התורה שקיבלנו במעמד הר סיני נצחית היא, ונותנת חיים לעושה, ואינה דומה תורת חיים לכל חוקי המדינה ואורחותיה. "בכל זאת", התריס בפניי השופט, "את חוקי התורה אני לא תמיד מצליח להבין. איך זה שאדם שגנב מרעהו, נמכר ונעשה לעבד למשך שש שנים? בעיניי", כך השופט, "זו דוגמה לעונש מוגזם שמטילים על אדם".

ענתי לו: "שופט נכבד, נגעת בנקודה רגישה, ואשיב לך עליה מניסיוני. עשרות בשנים אני עוסק בשיקום אסירים בבתי הסוהר בישראל. זכורני: לפני ארבעים שנה, כשהתחלתי את הפעילות שלי, ראיתי את האווירה הקשה שבין הסוהרים לאסירים.

"ראיתי את היחס המנוכר שקיבל האסיר, והבנתי את חוקי התורה. חז"ל מלמדים אותנו (קידושין כ, א) 'כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו'. לומדים זאת מהכתוב 'כי טוב לו עמך' - עמך במאכל ועמך במשתה, שלא תהא אתה אוכל פת נקייה והוא אוכל פת קיבר. תוספות שם מביאים מהירושלמי, שאם אין לו אלא כרית אחת, ייתן אותה לעבד. הלוא מדובר בגנב שנמכר בגניבתו, כי אין לו מה לשלם. ומדוע זה חלה חובה לתת לו את הכרית? הוא יישן על המיטה - ובעל הבית על הרצפה!?"

"התורה מלמדת אותנו את העומק שבדבר. איך נולד גנב? אין זאת אלא מפני שהגיע מבית של עניות ודוחק, שפלות ודלות. כתוצאה מכך לא קיבל חינוך ראוי, והתנהגותו בהתאם. אומרת התורה: מכור אותו לעבד שש שנים, כבד אותו, תן לו את הכרית שלך ומיטב המאכלים. או אז הוא יראה לנגד עיניו התנהגות ראויה, יחקה אותה ויאמץ אותה אל לבו. "לא זו אף זו. גם לאחר שהוא עוזב את בית אדוניו - חלה עליך מצוות הענקה, הענק תעניק לו (דברים טו, יד), על מנת לבסס לו את החיים ולאפשר לו לפתוח דף חדש.

"לעומת זאת, בית המשפט הישראלי אכן שופט אותו לתקופת מעצר

בת פחות משש שנים, אבל הדבר משפיע עליו בצורה שלילית. הוא נפגש שם עם אנשים מפוקפקים ולומד מהם שיטות מתוחכמות. הוא יוצא בלי פרנסה, ולרוב גם חוזר לסורו. המציאות הנהירה לי היטב מוכיחה היום, כי יותר מ-80% מהאסירים חוזרים לבית הסוהר!..."

הוא הנהן בראשו כשומע לדבריי, הגם שלא בהכרח הסכים עמם. הוספתי וסיפרתי לו סיפור מופלא מאת אבי מורי ראש הישיבה, רבי ישראל גרוסמן זצ"ל.

"אמי ע"ה היתה הולכת בכל שבוע לשוק במאה שערים, ועורכת קניות לכבוד שבת. שבוע אחד, בעודה נושאת את הסלים הכבדים בדרך לביתנו, הופיע מולה בחור צעיר והציע לה עזרה. אמי שמחה והסכימה. כעבור שבוע שוב ניגש בחור והציע את עזרתו. אמי הופתעה מנדיבות לבו, הפקידה בידי את הסלים הכבדים והתעניינה בזהותו. התברר כי הוא לומד בישיבה באזור.

"כששבה אמי הביתה, הבחינה כי חסר לה שטר של מאה ש"ח בארנקה. היא קישרה מיד ואמרה לאבי כי בדעתה לפנות לישיבה, שם לומד הבחור, ו'לטפל' בו. אבי הניא אותה ואמר לה: 'חס וחלילה! אני רוצה לשוחח עם הבחור'.

"הבחור הופיע בביתנו, ואבי התעניין בו ובמצבו. הוא התייפח בבכי מר וסיפר לאבא, כי הוריו מתגוררים באחת מערי הפיתוח, והבית שבו הוא גדל הרוס לגמרי. כיום הוא מתגורר במאה שערים, אצל אדם שאין לו במה להאכילו, ומרוב רעב עשה מה שעשה.

קלוריות זה מכיל - פתחתי ואמרתי להם בנועם ובחזונו:
"הכתוב אומר בפרשתנו, פרשת משפטים: 'ורפוא ירפא' דורשים חז"ל:
'מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות'. נשאלת השאלה, אם אכן ניתנה
רשות לרופא לרפאות, למה זה אמרו חז"ל במסכת קידושין (פב, א):
'טוב שברופאים לגיהנום!'

"ובכלל, יש להתפלא, מדוע מתבטאים חז"ל בצורה כה חמורה, על
רופאים שמתמסרים להציל חיים? והלא ידועה האמרה (סנהדרין לו,
א): 'כל המקיים נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאילו קיים
עולם מלא'. הרי הם מצילים מאות ואלפים, ולמה זה דינם לגיהנום?

"גם מצינו כמה מחכמי התלמוד שעסקו ברפואה, רבי אמי, רבי
ישמעאל, רבי חנינא בן-דוסא, רבי עקיבא, רבי חנינא בן-חמא ועוד.

האם ניתן להתבטא עליהם, שחלילה להם יורשים גיהנום?
"מרא דארעא דישאל, רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, היה אומר: 'רופא
טוב, נאמן ומסור, צריך להיות מוכן לוותר על עולם הבא שלו כדי להציל
חולה. טוב ברופאים הוא מי שמוכן ללכת לגיהנום ובלבד להציל את
הזולת".

סיפרתי להם כי בירושלים התגורר ד"ר וולך הידוע, מנהל בית החולים
'שערי צדק', והיה ביחסים טובים עם הרב זוננפלד. פעם אמר לו הרב
בחיוך: "בגן עדן כולם מושלמים ולא צריך שום רופא, ואילו לגיהנום
באות הנשמות השבורות, בלי יד וברי רגל, ולשם צריך לשלוח את
הרופאים שיטפלו בהם..."

הוספתי שאמי ע"ה אושפזה פעם ב'שערי צדק', וד"ר וולך שאל אותה,
בתור נערה חרדית, איך היא מסבירה את דברי חז"ל הללו. בפקחותה
הרבה ענתה אמא, כי בתפילת שמונה-עשרה יש ברכת 'רפאנו ה'
ונרפא". בברכה זו אנו מודים כי בורא העולם הוא רופא כל בשר, וזו
הכוונה 'טוב שברופאים' - מי שמאמין רק בטוב (17) ברכות של
תפילת שמונה-עשרה, ואינו מאמין בברכת 'רפאנו', דהיינו שאינו סומך
על בורא העולם שישלח לו רפואה, אלא מאמין ברפואה וברפואה עצמה
- יורש גיהנום.

אמרתי לרופאים השובתים: "כולם יודעים להעריך את מסירותכם
ועבודתכם הנאמנה, ואם כדי להציל נפש אחת מישראל כדאי ללכת
לגיהנום, ברור שלשם כך כדאי לסבול קצת בעולם הזה גם כן - אפילו
שיש בעיות בשכר, ולא שחלילה לא מגיע לכם שכר", הוספתי.

בהמשך ימי השביתה התגלו סדקים במחנה: חלק מחברי ועדי הרופאים
העלו טענות על חברים אחרים, שפתחו מרפאות פרטיות, וניצלו את
השביתה כדי להגדיל את הכנסותיהם האישיות. השביתה הסוערת
הסתיימה רק כשהוצאו צווי ריתוק נגד הרופאים. בסוף, אגב, השתלם
המאבק, והרופאים קיבלו תוספות שכר גבוהות.

לפני כעשור, בליל שבת, הזדמן מקרה חמור של פיקוח נפש בהול. היה
צורך לנתח בניתוח חירום דחוף נער בן 16. התקשרתי לאחד מהרופאים
הבכירים בצפון, ששבת עמנו בשעתו ובמשך הזמן התקרב ליהדות,
וביקשתי ממנו שיעשה ככל יכולתו להציל את הנער.

תגובתו הספונטנית היתה: "אעשה זאת מייד, כבוד הרב, אפילו תוך חילול
שבת, כי כדי להציל חיים של אחרים אני מוכן גם להיכנס לגיהנום..."

(קטעים מתוך הספר 'אור השבת')

"אבא הניח יד מרגיעה ומלטפת על הבחור ואמר לו: 'מהיום, זה הבית
שלך! כאן תאכל, כאן תישן!'. הבחור, שעד לרגע זה היה מלסטם את
הבריות, הפך לבן-בית בביתנו, אוכל מפתנו וסועד על שולחנו. זו היתה
התרופה הטובה ביותר לחולי, לשלבו בסביבה בריאה, לכבדו ולהעניק
לו חום ואהבה שהיו כה חסרים לו.

"לא נרגע אבא זצ"ל עד שמצא עבורו שידוך הגון, וראה אותו עומד
תחת החופה. זהו 'עמו במאכל עמו במשתה' שאמרו חכמינו", הוספתי
לשופט הנדהם.

במסגרת הסיור בקמפוס נכנסנו ל'כולל'. זה המקום שבו לומדים אנשים
שהיו אסירים שנים רבות, וב"ה חזרו בתשובה והפכו לתלמידי חכמים.
בכניסתנו עמד אחד האברכים, ומסר שיעור בפני הלומדים. הוא ישב
בכלא יותר מ-11 שנים. בראותו אותנו פסק האברך מלימודו ואמר:
"כבוד השופט, יישר כוח!". "על מה?" תמה השופט. "תודה רבה
ששלחת אותי לבית הסוהר. שם נפגשתי עם מלאכי השיקום, והודות
לתוכניתם אני כאן בדרך התורה".

היה זה אחד מחניכיו של רבי חיים גולומב, ראש הכולל במגדל העמק,
שבתקופה ההיא מסר את נפשו יותר מחמש שנים עבור תכנית השיקום.
הוא, עם אחי רבי בניציון שליט"א, עשו מהפך גדול בבתי הסוהר.

נרגש כולו הסמיק השופט והפטיר: "זו הפעם הראשונה שמישהו
מודה לי על שהענשתי אותו". ביוצאו מהביקור הפטיר לי בלחשיה:
"התוודעתי היום לכך

"רַק שְׁבִיתוּ יְהוָה וְרַפָּא יִרְפָּא" (שמות כ"א, י"ט)

שביתת הרופאים השנייה והגדולה בתולדותיה בישראל, התקיימה
בשנת תשמ"ג, ונמשכה על פני 117 ימים. במהלך השביתה נטשו
רופאים את בתי החולים ואף שלחו מכתבי התפטרות.

בהמשך המאבק, לאחר כשלוש משא ומתן ושביתות אזהרה שהתארכו,
הפעילו חלק מהרופאים נשק נוסף - שביתת רעב. המחאה החלה על
ידי קבוצת רופאים בבית החולים 'סורוקה', ובמהירות התפשטה לבתי
חולים אחרים ברחבי הארץ. ובתקשורת תועדו רופאים שאושפזו
בעקבות חולשה לאחר שלא אכלו, וחוברו לעירוי נוזלים.

בימים טרופים אלו, התארגנו הרופאים במחוז הצפון לשבות בבית החולים
'העמק' שבעפולה. כשעתיים לפני כניסת השבת החלטתי לשהות
עמם. עם הקפוטו והשטר"מל נכנסתי לבית החולים 'העמק', והאווירה
השתנתה מיד מקצה לקצה. במקום מריבות, ויכוחים ודיונים אינסופיים
מה יהיה ואיך יהיה, קיבלו כולם את פני השבת בהתרגשות ודמעות.

חיש מהר ארגנתי קבלת שבת ציבורית, ואת סעודת ליל השבת פתחנו
בשירת "שלום עליכם". מאות הנמצאים במקום שרו ומחאו כפיים.
משפחות השובתים המורחבות, שהגיעו בהמוניהן להשתתף בהפגנה,
פגשו במקום זאת בשבת עילאית שלא מעלמא הדין.

לאחר קידוש וחלוקת מיץ ענבים לרופאים השובתים, בעודם מחשבים
אם מותר להם בהתאם לדרישות השביתה, לשתות מיץ ענבים וכמה

"הפעם הורה הגנרל אלנבי לצאת למתקפה כוללת ומתוכננת היטב. לחלק מהיחידות הורה לאגף את הטורקים מימין ולחלקן משמאל. הוא שילח את חיל הפרשים ואת חיל הרגלים, ובעודו מנצח על המלאכה, השמיע שריקה ארוכה במשקוקיתו, לאות כי הגיעה העת, ואפשר לצאת לדרך..."

סיפור מופלא מפיו של אבי מורי, הרה"ח רבי ישעיה לוסטיגמן שליט"א, וביאור על השאלה הנשאלת מאליה בפרשת משפטים

יעקב א. לוסטיגמן

"וְהָיָה כִּי יֵצֵק אֱלֹהֵי וְשִׁמְעֵתִי כִּי חָנּוּן אָנִי" (שמות כ"ב, כ"ו)

בפרשתנו למדנו, שהתורה מייחסת חשיבות גדולה במיוחד לתפילה הבאה מעמקי הלב, ולא זו בלבד, אלא שהתורה מזהירה אותנו שלא ללחוץ אדם, כי אם הוא יהיה במצב של לחץ גדול, הוא יצעק אל ה', והזעקה שלו בוודאי תישמע לפני כסא הכבוד, מפני שהיא יוצאת מעמקי הלב.

את העניין הזה אנחנו מוצאים בשתי פרשיות סמוכות, גם אחרי "כל אלמנה ויתום לא תענון" - אנחנו מוצאים שכתוב: "כי אם צעק יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני", ומיד לאחר מכן כתוב גם בפרשת: "אם כסף תלוה את עמי" - שאם תחבול את שמלתו - "עד בוא השמש תשיבנו לו" - כי "במה ישכב, והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני". לכאורה זה דבר תימה: מילא היתום והאלמנה - המענה אותם הרי הוא מעוול עוולה וראוי לו שייענש ל"ע, על כן אנחנו מבינים למה הקב"ה אומר: "שמע אשמע צעקתו". אבל במי שמלווה כסף ליהודי ולוקח משכון, וכי איזה פסול יש במעשיו? הרי הוא בסך הכל רוצה להבטיח את כספו שלא יאבד ממנו!

לו היתה התורה מצווה אותנו להחזיר לו את המשכון כל ערב, כי נצטוונו: "ועשית הישר והטוב", ויש בזה מעין פעולה של 'לפנים משורת הדין', ניחא.

אבל מאיזה כח יש ללווה שלא החזיר את ההלוואה, זכות לצעוק אל ה' כנגד המלווה שגמל עמו חסד, והקב"ה עוד מעיד על עצמו בתורה בקדושה, שהוא גם ישמע את אותה הצעקה הלא צודקת, לכאורה?

את השאלה הזאת אנחנו יכולים לתרץ, על פי מעשה ששמעתי מפיו של אבי מורי, הרה"ח רבי ישעיה לוסטיגמן שליט"א, מחנך ותיק ועוסק בצרכי ציבור באמונה זה עשרות בשנים, אריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים.

הגנרל אלנבי והשבויים הטורקיים

"בשנות ילדותי שמעתי מזקני ירושלים", מספר אבי מורי, "שהיו מספרים על הגנרל אלנבי, ששחרר את ירושלים מידי הטורקים,

מעשה שמצביע על תחכום רב, וממנו אפשר ללמוד רבות לעבודת ה'".

"הגנרל אדמונד אלנבי היה מצביא דגול, אבל נכשל באחד הקרבות החשובים של מלחמת העולם הראשונה באירופה, ולכן נשלח לחזית מרוחקת, החזית המצרית.

"בהגיעו למזרח התיכון הוא פגש אויב מסוג חדש. לוחמים טורקיים וערביים עזי נפש, שנאבקים עד טיפת הדם האחרונה שלהם. לא היו אלו אירופאים קרים ומחושבים, אלא ערבים צמאי דם, שנלחמו בחירוף נפש, ונראה היה כאילו אינם חוששים בכלל מפני המוות.

"אחרי שניים או שלושה קרבות נקודתיים שבהם ראה במה מדובר, הבין אלנבי אל נכון שכדי להביס את הטורקים, עליו להבין בראש ובראשונה את המניעים שלהם. הוא רצה לדעת על מה מבוססת המוטיבציה שמדרבנת אותם להילחם בצורה שכזאת, וחשב שאולי אם יצליח לפצח את התעלומה הזאת, הוא יוכל לגבור עליהם בשדה הקרב.

"לאחר מחשבה מעמיקה בעניין, הוא פנה למפקדים ששירתו תחתיו, ודרש שיביאו לו שני שבויים טורקיים שנשבו בידי כוחותיו, כדי שהוא יוכל לחקור אותם.

"כשהגיעו השבויים המופחדים והמבוהלים, הושיב אותם אלנבי בכיסאות מכובדים, נתן להם יחס מכבד ומעריך, השקה אותם

המעצר בו הוחזקו קודם לכן, והגנרל אלנבי נשאר לשבת בחדרו, כשהוא שקוע בהרהורים, בניסיון להבין ולנתח את מה ששמעו אוזניו, ובהתאם לכך לנסות ולתכנן את צעדיו.

"אחרי ימים אחדים של מחשבה, הודיע אלנבי למפקדי החטיבות השונות, שכל אחד ואחד מהם חייב להגיש לו בתוך כך וכך ימים, כמה עשרות שבועיים טורקיים. הוא רוצה שבועיים חיים שאינם פצועים בפצעים קשים.

"מכלאה גדולה הוקמה במחנה, ובתוך ימים אחדים היא התמלאה במאות שבועיים, עד שכבר היו בה כאלף שבועיים טורקיים שנתפסו בעמל רב, וכדי לתפוס אותם שילמו כמה אלפי חיילים בריטיים בחייהם, כשנהרגו בקרבות.

"הגנרל הבריטי הורה לחלק לשבועיים קש ותבן, כדי שיוכלו לישון עליו בלילה ולהתכסות בו מפני הצינה. הוא דאג שלא יחסרו להם מים לשתייה, וגם לחם ניתן להם בשפע. מדי פעם אף חולק להם תבשיל מהביל, והשומרים הבריטיים קיבלו הוראה להתייחס לשבועיים הטורקיים באופן מכבד, לדאוג לכל צרכיהם, לשלוח רופא לכל שבוי הסובל מפציעה או ממחלה כלשהי, ולוודא שהשבועיים נחים היטב ונהנים מכל רגע בשבי..."

"כך נמשך הדבר במשך חודשיים, כשכלל אורך התקופה, נמשכים הקרבות ומתנהלים בעצלתיים, כל צד מחזיק בעמדות שלו ואין תזוזה לשום כיוון. חיילים ממשויכים להיירג בקרבות, אבל אלנבי שומר על קור רוח, הוא מסתכל על התמונה הגדולה, ופחות מתעניין במה שקורה עכשיו.

"כעבור חודשיים תמימים, שבהם זכו השבועיים הטורקיים לפינוק של ממש, במונחים צבאיים של אותה העת, הורה אלנבי לשחרר אותם לחופשי..."

"הקצינים ששירתו תחתיו נדהמו מהוראתו. 'לשחרר אותם?', הם שאלו בתימהון, 'מה פתאום? שכחת כמה חיילים הקרבנו במערכה רק כדי לתפוס את השבועיים הללו? מלכתחילה לא הבנו למה אתה צריך כל כך הרבה שבועיים, ועכשיו אנחנו מתפלאים עוד יותר! לשם מה אתה רוצה לשחרר אותם ללא שום תמורה? נהוג לעשות עסקה לחילופי שבועיים בכזה מקרה, לא משחררים שבועיים סתם כך בלי לקבל שום דבר כנגדם.'"

"אבל הגנרל הבריטי לא נרתע. הוא הבהיר כי מדובר בפקודה מוחלטת וסופית, והם כפקודיו חייבים לבצע אותה."

מתקפה משולבת וכיבוש מהיר

"השבועיים הטורקים יצאו אל החופשי", ממשך אבי מורי שליט"א את הסיפור ההיסטורי, "הם חזרו כל אחד לבסיוסו, כדי להילחם למחרת שוב בבריטים, שרק הרגע שחררו אותם מרצונם החופשי, בלי שמישהו ביקש זאת מהם..."

"במקביל הורה אלנבי לפקודיו להכין מכלאות ענק, שבהם יוכלו לכלוא רבבות שבועיים. הם כבר כמעט התקוממו נגד הדרישה המוזרה, אבל הבינו שאין להם ברירה, וכמו כל חייל גם הם מחויבים לשמוע למפקד שלהם ולמלא אחר פקודותיו.

והאכיל אותם, אבל הציב על ידם כמה וכמה חיילים עם כלי נשק שלופים, כדי לוודא שהשבועיים לא ינסו לפגוע בו.

"לאחר שנרגעו ושבה אליהם רוחם, התחיל לשאול אותם שאלות שונות, בניסיון להבין מה הוא המניע שגורם להם להילחם כך.

"תחילה בדק, אולי מדובר בנאמנות מוחלטת לסולטן הטורקי, והיא זאת שגורמת להם להתנהג כך? אבל לא, התברר לו שהם דווקא לא מחבבים את הסולטן יתר על המידה..."

"אולי זאת נאמנות עיוורת למולדת ולעם הטורקי? גם לא! הם בכלל לא מבינים גם כיצד השליטה במצרים או בארץ ישראל עוזרת לעם הטורקי המתגורר באיזמיר או באיסטנבול.

"ניסה אלנבי להבין, אולי זאת נאמנות למפקדים בצבא? אולי התנאים בצבא מאוד טובים? אולי הם עברו אימונים מפרכים שהכינו אותם לשם כך בצורה יוצאת דופן? אבל כל התשובות לא הצביעו על הסבר ברור לסיבה שבגינה הם נאבקים בחירוף נפש.

"תגידו, אני לא מבין אתכם!", שאג אלנבי בחוסר סבלנות, לאחר שכל ניסיונותיו עלו בתוהו... 'אם אתם לא אוהבים את הסולטן, אם אתם לא אוהבים את טורקיה, אם אתם לא מקבלים יחס מיוחד ולא נאמנים למפקדים שלכם בצבא, אז למה אתם נלחמים בחירוף נפש? מה... אתם לא מפחדים למות? איך זה שאתם נכנסים כך לקרב עם 'אש בעיניים' ומוכנים לעשות הכל כדי לנצח???'

"השבועיים הטורקים תלו באלנבי מבט משתאה, וחשבו שנטרפה עליו דעתו... 'מה זאת אומרת למה אנחנו נלחמים?', הם השיבו בחוסר הבנה. 'הרי אם אני לא אהרוג אותך, אתה תהרוג אותי. מה אתה רוצה שנעשה? שנשב בצד ונחכה עד שאתם תבואו ותהרגו אותנו? לפחות אנחנו עושים מה שאנחנו יכולים. זה לא שאנחנו מתלהבים להילחם, אנחנו פשוט מאוד רוצים לחיות! אנחנו לא רוצים למות, זה הכל, מה אתה לא מבין?...'"

"הגנרל הבריטי הרהר מעט, ואז שאל אותם: 'אבל למה אתם לא נכנעים? אם חייל טורקי רואה שעומדים מולו שלושה או ארבעה חיילים בריטים, ומכוונים לעברו את נשקם - הנח את הנשק שלך, הרם ידיים לאות כניעה וייקחו אותך בשבי, לא תמות ולא יאונה לך כל רע... למה החייל הטורקי ממשיך להילחם בכזה מקרה, למרות הכל, ולמרות שברור לו במאת האחוזים שאין לו סיכוי להתגבר לבדו על ארבעה חיילים בריטיים?...'"

"עכשיו השבועיים הטורקים כבר היו בטוחים בביטחון מלא, שאכן צדק חששם הראשון: נסתרה בינתו של הגנרל הבריטי, ובוודאי אינו אדם חכם כמו שמספרים אודותיו.

"ליפול בשבי? הרי אתם תהרגו אותנו!", הם אמרו בזעזוע... 'מה אתה חושב? שאנחנו לא יודעים שעוד מעט יוציאו אותנו מהחדר שלך ויירו בנו למוות? הרי אין לכם מה לעשות איתנו, אתם שונאים אותנו, השארת אותנו בחיים כדי לשאול אותנו כמה שאלות, אבל אחרי זה אנחנו נמות! אם היתה לנו אפשרות להילחם עכשיו נגד כל החיילים הבריטיים ביחד - היינו נלחמים, כי ממילא אנו עתידים למות בעוד דקות אחדות!...'"

"שני השבועיים הוצאו מהחדר. החקירה הסתיימה. הם הוחזרו לתא

ולאלפני דעת, אודות הנקודות הרבות שאפשר להסיק ממנו, ולקחת לחיי היומיום ולעבודת ה':

אפשר ללמוד מהסיפור הזה, שכשאנו רוצים להתגבר על יריב כלשהו - אנחנו צריכים ללמוד מה הגורם המניע אותו, על מה מבוססת המוטיבציה שלו, ולנסות לפתור את הבעיה מהשורש.

מעשה זה גם מלמד אותנו, שכשאדם נמצא במצוקה ומרגיש שחיי תלויים לו מנגד, הוא מסוגל לעשות כל מעשה כדי להציל את עצמו, וכל עוד נותרה בו תקווה קטנטנה - הוא לא יניח את חרבו מידו וימשיך להילחם בכל כוחו, עד טיפת דמו האחרונה.

אפשר ללמוד ממנו גם את הצורך לסמוך על המפקד, על האיש שנמצא מלמעלה, ורואה את מה שאנחנו - האנשים הקטנים - לא רואים. אם המפקד הגדול והדגול הורה לנהוג כך, צריכים חייליו להבין שיש לו סיבה טובה לעשות זאת, ועליהם מוטלת החובה לציית לו בעיניים עצומות. רק כך הצליחו עמים לנצח במלחמות.

יש עוד מסקנות רבות מאוד שאפשר להסיק מסיפורו של אלנבי, אבל איך באמת מתרץ סיפור זה את השאלה שבה פתחנו את המאמר? כיצד הוא מסביר לנו מדוע ישמע ה' את צעקתו של הלווה שאין לו שמלה לשכב בה לאחר בוא השמש?

התשובה טמונה, כמובן, בגודל כוחה של תפילה המגיעה מעמקי הלב. כשהתפילה היא תפילה של אדם שנמצא במצוקה נוראה, כשהוא חסר אונים, הוא מרגיש שדוחקים אותו אל הקיר, לא נותנים לו אפילו אפשרות לישון כראוי בלילה, לוקחים את האוויר לנשימה - הוא עלול לשאת תפילה: "והיה כי יצעק אלי".

כשאדם במצב כזה, שהוא מרגיש שאין לו ברירה, מתגלים אצלו כוחות אדירים, ובכוחו להתגבר על הקושי, לפעמים רק בגלל שהוא הגיע ללחץ אדיר שכזה. כשאדם נושא תפילה מתוך מצב כזה של לחץ עצום, כשמצמידים אותו לפינה ומשאירים אותו בלי כלום - אין לו שום תקווה אחרת לבד מהתפילה. תפילה כזאת, שהיא התקווה האחרונה של האדם, הרי היא תפילה אדירה, עוצמתית, היא יוצאת מעמקי העמקים של תחתית הלב, וממנה עולה ובוקעת את כל המחיצות, פורצת את כל השערים, וחותרת לעצמה חתירה מתחת לכסא הכבוד.

"והיה כי יצעק אלי" - כשאדם זועק אל הקב"ה מכזה מקום נמוך, בכזאת הרגשת שפלות, מתוך כזאת תחושה של חוסר אונים, כשאדם נותן כזאת שאגה אדירה, הקב"ה מבטיח לנו: "ושמעתי! כי חנן אני!". אפילו אם הוא לא צודק! כי "אלוקים יבקש את נרדף".

ואם כה חזקה היא תפילה מהלב, אפילו שהיא נישאת שלא בצדק, הרי מידה טובה מרובה... כמה גדול כוחה של תפילה שבאה בדרישה צודקת! עד כמה גדול כוחה של תפילת אב או אם על בניהם, שיצליחו בתורה וביראת שמים! איזו השפעה עצומה יכולה להיות לתפילה שתגיע עד כסא הכבוד בתחינה לרפא ילד חולה ל"ע ממחלתו! ואם את המתים יכול הקב"ה להחיות, הלא את החיים אשר עודם עמנו עלי אדמות - בוודאי יכולים אנו להציל בכוחה של תפילה אמיתית אחת, הנשאגת מעמקי הלב ופורצת לה דרך עד כסא הכבוד.

"עברו שבועיים נוספים, והפעם הורה אלנבי לצאת למתקפה כוללת ומתוכננת היטב. הוא הורה לחלק מהיחידות לאגף את הטורקים מימין, והיחידות האחרות יעשו זאת משמאל. הוא שילח את חיל הפרשים ואחריו את חיל הרגלים, העמיד גדוד של קשתים וגדוד של רובאים, ובעודו מנצח על המלאכה ומוודא שכל הגדודים מוכנים לשביעות רצונו, שרק במשרוקית לאות כי הגיע הזמן ואפשר לצאת לקרב.

"החיילים הבריטיים נתקלו בתחילה בהתנגדות טורקית עזה. הטורקים נחלמו היטב, כפי שעשו עד כה, אבל ככל שהלך הקרב והתחמם, הבחינו הבריטים כי משהו השתנה בהלך הרוח של הטורקים.

"אותם חיילים עזי נפש, שעד לא מזמן היו מוכנים למות בשדה הקרב, ובלבד שלא להיכנע, התנהגו עכשיו אחרת. הפעם הם לא נאבקו בכזאת עוצמה. כל חייל עשה את החשבון הפרטי שלו, וכשראה שהוא נקלע למצב של סכנה יתירה, הוא פשוט הניח את נשקו על הקרקע והרים את ידיו לאות כניעה.

"בסופו של אותו קרב, הושגה הכרעה. הטורקים הובסו ונסוגו, ומאז הצליח אלנבי להתגבר עליהם ללא כל קושי, עד כדי כך שכשהגיע להילחם על ירושלים - הוא כבר לא היה צריך להילחם בכלל. הטורקים נסו על נפשם ונמלטו מהעיר כל עוד רוחם בם, כשהם משאירים את שעריה פתוחים לרווחה לקראת המצביא הטורקי הדגול.

"באחור ניכר הבינו המפקדים ששירתו תחת אלנבי, את האסטרטגיה שהובילה אותו לניצחון. הוא הבין שהטורקים נלחמים רק בגלל הפחד האדיר שלהם מפני האנגלים. הם חשבו שהבריטים מתנהגים כמו הטורקים עצמם, ושכל שבוי הנופל בידיה של בריטניה הגדולה, אחת דתו להמית במוות אכזרי.

"כשהמצביא הבריטי שחרר אלף שבויים שזכו ליחס נפלא בשבי, הם התפזרו בכל היחידות הצבאיות, כל אחד מהם הפך ללא ידיעתו לתעמולן בשירות הצבא הבריטי. חבריו שאלו אותו איך היה בשבי הבריטי, והוא השיב שהוא נהנה מכל רגע.

"במקום שיעירו אותו בבוקר השכם, ויעמידו אותו במסדר בעל כרחו, ולאחר מכן ישלחו אותו לאימונים מפרכים, או גרוע מכך לשדה הקרב - הבריטים נתנו לו לאכול, לשותת, לשחק שש-בש, לפטפט ולנוח כאוות נפשו... 'אם הייתי יכול', סיפר כל חייל כזה לחבריו הטורקים, 'הייתי נשאר בשבי הבריטי כמה שבועות נוספים!'.
המסר הזה חלחל פנימה בליבותיהם של החיילים הטורקים, הם איבדו את המוטיבציה העיקרית שלהם להילחם. הם לא נלחמו בגלל נאמנות או אהבה לארצם ולמולדתם, הם נלחמו בגלל החשש לחייהם. ברגע שהחשש הזה הוסר - כל המוטיבציה שלהם נעלמה כלא היתה".

הזעקה האחרונה שבוקעת רקיעים

את הסיפור הזה היה אבי מורי מספר לי לפרקים, כדי ללמדני בינה

תם ונשלם שבח לקל בורא עולם, דרשו משלים את מהפכת לימוד ההלכה במשנה ברורה בבשורה היסטורית לארון הספרים ההלכתי:

יצירת מופת חדשה על מדף הספרים: 'ספר המפתח' על ששת כרכי המשנה ברורה

700 עמודים, 6,000 ערכים, 30,000 ערכי משנה, אינדקס מורחב • לגלות את כל אוצרות המשנה ברורה: כולל הפניות להלכות שהביא המשנה ברורה בשער הציון, ביאור הלכה, ובנידונים בהקשרים אחרים בכל ששת חלקיו והביאורים ומוספים שבמהדורת דרשו

שיקל על מציאת הלכות מסוימות בים המשנה ברורה האדיר גבר והלך.

ונביא את מה שהובא בהקדמה למפתח, דברי מרן הגאון ר' יצחק הוטנר זצ"ל שדבריו מעודדים מאד ליצירה זו: "על ידי השחרור מהטירדה של החיפוש... נעשים כלי המחשבה והעיון לנכסים בני חורין, להתפנות לעבודת עמלה של תורה בעיון במקורות ובגופם של דברים". וכן דברי קודש ממרן הגרא"ז

מלצר זצ"ל בהסכמה לספר מסוג זה: "ורב מאד התועלת היוצא מחיבור זה לתופשי התורה, כאשר ייקל עליהם למצוא איזה מבוקש, ולא יאבדו זמנם בחיפוש".

ב. ב"ה תכנית הדף היומי בהלכה מקיפה היום רבבות בכל העולם הלומדים כל יום עמוד במשנ"ב עם עמוד הביאורים של דרשו, מה שנתן לנו במשך השנים שעברו מאז הוצאת הסט המושלם, ביקורת של אלפי אלפי לומדים ובעקבות זה תיקון טעויות כתיב וכדו', מה שהביא את המשנ"ב במהדורה האחרונה שיצאה בתשע"ז להיות יותר מושלמת ונקיה מסיגים וטעויות. ובעקבות כך ההמתנה היתה משתלמת וממילא יצירת המפתח יותר מדוקדקת ומושלמת.

ההצלחה הגדולה של ספר המפתח הרואה אור עולם היא בשל העמל הרב שהושקע ב2 המרכיבים המביאים להצלחה של מפתח: א. ניסוח קצר קליל ותמציתי, למצוא את המשפט הקצר והתכליתי שכולל בתוכו את משמעות הערך הנצרך, ואכן בהשקעה רבה מאד על ידי כל צוות העורכים בדיונים אין סופיים כמעט בכל ערך, בחנו שוב ושוב כיצד לכותבו כיצד לתמצתו מבלי לגרוע בהבנת הנקרא. ב. שימוש בלשון בני אדם המצוי בכל ערך וערך, כי המחפש במפתח את הערך הרצוי לו, מחפש

למעלה מעשור מאז החלו לצאת לאור עולם כרכי המשנה ברורה מהדורת דרשו, שבסיעתא דשמיא עצומה, כבשו את ארון הספרים היהודי, וב"ה קבעו לעצמם מקום בבתי הלומדים, בבתי הכנסת ובלב רבבות לומדי ההלכה הוגיה ושומריה, ועתה זוכה העם היהודי לבשורה היסטורית ומשמחת לבבות.

ארגון דרשו משלים את מהפכת לימוד ההלכה, המשנה ברורה, קביעות לימוד הדף היומי בהלכה, ואלפי שיעורים במשנה ברורה דבר יום ביומו בכל רחבי תבל. הנה בסיעתא דשמיא מרובה נתקבע לימוד הדף היומי בהלכה בכל תפוצות ישראל, רבבות הוגים במשנה ברורה דבר יום ביומו, ונשמרים מכל חטא ועוון שלעיתים נעשים מחוסר ידיעה או בהירות בקנין ההלכה.

ועתה, בהשלמה היסטורית לחיזוק ההלכה בכלל ישראל, ספר המפתח על משנה ברורה מהדורת דרשו - מופיע לאור עולם, בו לראשונה נעשתה מלאכת איסוף וציונים של רבבות נדונים ופסקי הלכה מספרו של הכהן הגדול פוסק אחרון לבית ישראל, מדבריו במשנה ברורה ביאור הלכה בשער הציון, ופסקי גדולי הפוסקים ושאר ההוספות המובאים בביאורים ומוספים שבמהדורת דרשו.

אין לתאר גדול המלאכה והטרחה הרבה שהושקעה ביצירה אגדית זו! אבל הזרז שעמד בפני התלמידי חכמים עורכי המפתח היה, ביודעם גודל היצירה, הבשורה העצומה שבכנפיה לחיזוק קביעות לימוד ההלכה בספר המשנ"ב, והידיעה על הציפיה והתשוקה האדירה בקרב יראי ה' וחושבי שמו היושבים בד' אמות של הלכה, לראות את חזון היצירה מוגמר, וב"ה בסיעתא דשמיא עצומה זכינו וזה היום עשה ה' יגילו וירננו כל ההולכים בדרך ההלכה המוסרה.

מיד בסיום השלמת המלאכה הגדולה להוצאת לאור של ששת חלקי המשנ"ב, היה ביקוש גדול מצד רבים מהלומדים להוציא מפתח שיקל על חיפוש ההלכות הרבות במשנ"ב ובפרט אחר שהתווספו רבבות פסקי הלכות מגדולי הפוסקים בצמוד לדברי המשנ"ב בכל ההלכות המעשיות בביאורים ומוספים של דרשו. ביקוש זה גבר והל במהלך השנים שעברו מאז, ככל שבס"ד עצומה ממש, מהדורת דרשו תפסה נחלה כמעט בכל בית יהודי ובכל בית כנסת, אזי הצורך הגדול לעשות מפתח

Dirshu
דרשו ד' ועונו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לר-בנן טבא יזמא ספר המפתח למשנ"ב

לגלות את כל אוצרות
'המשנה ברורה'
והביאורים ומוספים
שבמהדורת 'דרשו'

כולל הפניות להלכות שהביא
'המשנה ברורה' בשער הציון,
ביאור הלכה, ובנידונים
בהקשרים אחרים בכל
ששת חלקיו

MAKOVER

א

אינדקס מורחב

30,000

ערכי 'משנה ברורה'

6,000

ערכים

700

עמודים

עכשיו בחניות הספרים • 'דרשו' 02-5609000 • להשיג במחיר מבצע במוקדי המבחן

המבצע הגדול

לרגל ההוצאה לאור של ספר 'המפתח'

מבצע ענק של 'דרשו' וארגון 'אחינו' תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו' וזוכים בספרים שכבשו את העולם היהודי

תרום 28 ש"ח להודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
סט 'דרש דוד'
חמישה חומשי תורה
וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמישה חומשי תורה בכרך אחד, חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח להודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
ספר 'דרש דוד'
וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על פסח / מסכת אבות, חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 23 ש"ח להודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 276 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
של 'דרשו'
* 6 כרכים
וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

תרום 20 ש"ח להודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'לקראת שבת'
וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת השבוע מלוקטים מהמבחר של עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו' חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

דודי, מרן הגאון רבי נסים קרליץ זיע"א סיפר, כי בצעירותו הלך פעם לחלות את פניו של מרן הגאון מטשעבין זצ"ל, והושיט לו את ידו לשלום וברכה. אולם הגאון מטשעבין נמנע מלהחזיר לו יד, ונימק: "היות ואינני בקו הבריאות, והרופא טוען שאני עלול להדביק את סובבי בנגיעה, ויותר יש לאדם להיזהר שלא יזיק משלא יזוק"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"כָּל אֱלֵמֶנָה וְיָתוּם לֹא תַעֲנֹן" (שמות כ"ב, כ"א)

וברש"י: הוא הדין לכל אדם, אלא שדיבר הכתוב בהווה וכו'

ככל שאדם יותר גדול בתורה, ככל שהוא יותר מרומם מהבלי הזמן ופרוש מענייני עולם הזה, כך הוא אמור להיות זהיר יותר ב'בין אדם לחברו', מהודר יותר בבחינה של "פניהם איש אל אחיו".

את שלימות המידות המופלאה הזאת ראינו אצל גדולי ישראל. כל מי שזכה להסתופף קצת בצילם של חכמי התורה, יכול היה להבחין בזהירותם הגדולה ברגשות הזולת, והיאך מקפידים שלא לגרום כל צער ועגמת נפש לשום יהודי.

מעשה מופלא מספר על מרן ה'חזון איש' זצ"ל, המורה על רגישותו הרבה והנהגתו היוצאת מן הכלל עם אישה עגומה ושבורת לב:

ביום מן הימים, בעת שהלך ה'חזון איש' את הליכתו היומית בקצה העיר לצורך בריאותו, הופיעה לקראתו אישה מרת נפש ומסרה לו דמי פדיון כדי שיתפלל בעדה. היא הושיטה לו עשרה שילגים, מטבע חשוב באותם ימים, והוא לקחם ממנה. כשעמדה ללכת, אף הוסיף לברכה בטוב לב ובמילים מרנינות, עד שהיה ניכר שנגרמת לה קורת רוח ושמחת נפש.

התלמיד שליווה אותו בהליכתו, וידע עד כמה נזהר רבו לא להזדקק למתנות בשר ודם, השתומם על המראה. ה'חזון איש', שכנראה הרגיש בהרהוריו, הסביר לו את פישרו: "גם אני מצווה לגמול חסדים! זה החסד שיכולתי לעשות במקרה זה, לעבור על הנהגתי הקבועה כדי לגמול חסד עם נפש מישראל...".

זהירותו של הגאון הצדיק רבי דוד יונגרייז זצ"ל, ראב"ד העדה החרדית, ורגישותו הרבה לכבודם של הבריות, היתה לאות ולמופת. סיפור אחד מני רבים המעידים על כך, שמעתי מדודי, הגאון רבי ישראל אהרן קופשיץ שליט"א, מראשי ישיבת 'תורה אור':

רבי דוד קבע את מקום תפילתו בבית הכנסת שבשכונת בתי אונגריין בירושלים. לאחר התפילה היו המתפללים עוברים על פניו של רבי דוד, כדי לאחל לו 'א גוטען שבת'.

שבת אחת, לאחר שסיימו כל המתפללים לעבור על פניו, צעד רבי דוד בצעדים זריזים אל מחוץ לבית הכנסת, התקדם אל עבר אחד הבתים בפאתי השכונה, ונקש בעדינות על הדלת. בני המשפחה

שפתחו, נדהמו לגלות את רב בית הכנסת, ראב"ד ירושלים, עומד בפתח ביתם.

רבי דוד הסביר בענווה ובפשטות: "הנה כעת עברו המתפללים לאחל לי 'א גוטען שבת', אחד הילדים בשכונה, כמדומה שהוא בן משפחתכם, עבר גם הוא, אך בדיוק באותו רגע עיכבני אחד המתפללים בשאלה הלכתית, ומחמת כן לא השבתי לו כהוגן על איחוליו, באתי, אפוא, לכאן כדי להשיב לו 'א גוטען שבת'...".

סיפור נוסף, מפעמים במיוחד, על רבי דוד יונגרייז, המלמד על זהירותו ושלמותו בענייני בין אדם לחברו, שמעתי מהרה"ג רבי יצחק דוד ברנשטיין שליט"א, מיקירי ירושלים, שהיה נוכח שם בשעת מעשה והותיר בו רושם בלתי נשכח:

ביום מן הימים, כאשר חזר הרב ברנשטיין מתפילת שחרית לאחר הנץ החמה, ראה את הרב יונגרייז לעת זקנותו בשנותיו המאחרות, יוצא מבית הכנסת בו התפלל, ולאחר צעדים ספורים מתכופף ומביט הבטה חודרת על ריצפת המדרכה. היה נראה כי אבד לו משהו והוא מנסה לאתרו.

נחרד הרב ברנשטיין והציע להרב יונגרייז ביראת הכבוד: "זקן אתם ואינו לפי כבודכם, אולי אני אתכופף עבורכם לחפש מה שאבד לכם", וכך הפציר בו שוב ושוב שיואל לומר לו מה הוא מחפש, כדי שיוכל לסייע לו בחיפושיו. אך לשווא, רבי דוד הניף את ידו בביטול: "במילא לא תעזרו לי בחיפושים...".

כאשר חזר הרב ברנשטיין מתפילת שחרית לאחר הנץ החמה, ראה את הרב יונגרייז לעת זקנותו בשנותיו המאחרות, יוצא מבית הכנסת בו התפלל, ולאחר צעדים ספורים מתכופף ומביט הבטה חודרת על ריצפת המדרכה. היה נראה כי אבד לו משהו והוא מנסה לאתרו

הביקור, ובלבד שלא תהיה חלילה חלישות הדעת, או יחוש מאן דהוא פגוע מכך שאינו מבין על מה מדברים. כמה רגישות לזולת מונחת כאן!

דודי, מרן הגאב"ד הגאון רבי נסים קרליץ זיע"א סיפר, כי בצעירותו הלך פעם לחלות את פניו של מרן שר התורה, הגאון רבי דוב בעריש וידנפלד מטשעבין זצ"ל, והושיט לו את ידו לשלום וברכה. אולם הגאון מטשעבין נמנע מלהחזיר לו יד, ורק הנהן בראשו...

ומיד נימק: "אמנם אני רוצה להשיב לכם יד, אך היות ואיני בקו הבריאות, והרופא טוען שאני עלול להדביק את סובבי בניגעה, אני מוכרח להודיע על כך מראש, כי יותר יש לאדם להיזהר בעצמו שלא יזיק משלא יזוק".

רבי נסים התפעל עד מאד מתשובתו של הגאון מטשעבין, וציין לשבח את מידת הנקיזות וההגינות שישנה בהנהגה זו! מפליא להיווכח כמה נאות דרכיהם וכמה מתוקנים מעשיהם של צדיקים!

קומתו התורנית של התלמיד חכם ושלמותו בתיקון המידות, משתלבים זה בזה וכרוכים זה בזה. כדי לבוא לשלימות בתורה מוכרחים להיות יפי מידות, וזהירים קלה כבחמורה בכבוד הזולת. כן הוא להיפך, כדי להיות שלמים במידות טובות, מוכרח התלמיד חכם לגזור את כל חינוכו האנושי מדיני וחוקי התורה הקדושה, שהיא זו שתעצב את אישיותו ותרסן את הנהגתו.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

לאחר הפצרות חוזרות ונשנות נענה הרב יונגרייז: "אם אכן תבטיח לי שתסייע לי, אגלה לך מה ארע כאן". כשהבטיח בלי נדר לסייע בחפזים, סיפר לו הרב יונגרייז כך:
"בדרכי לבית הכנסת נתקלתי באבן, ותוך כדי הליכה הזויתי אותה מעט ברגלי לכוון אחר. כעבור רגע התעוררתי לחשוב, כי היות והזויתי את האבן ממקומה, יתכן וזכיתי בה, כדן בור המתגלגל ברגלי אדם וברגלי בהמה, (ראה סוגיא ערוכה במסכת בבא קמא ו, א אודות זה). וכעת, חוששני כי אם חלילה יתקל בה מישהו ויזוק על ידה, אני אהיה חייב בנזקיה מדין בור. לכך אני טורח כעת לחפש כאן את האבן ולהזיזה לצד הדרך, שלא אהיה חלילה בכלל מניח תקלה ברשות הרבים..."

ואכן, לאחר דקות ארוכות של חיפושים נמצאה האבן...
אמר לי איש שיחי: "בתחילה הייתי סבור שהאבן המדוברת שנתקל בה הרב יונגרייז, היא אבן משמעותית שבכוחה להזיק, אך האבן היתה כה קטנה עד שבקושי ניכרה לעין, ובודאי שסיכוייה להזיק היו מעטים ביותר. אולם אף על פי כן ברוב זהירותו הרבה בענייני בין אדם לחברו חשש רבי דוד גם ממנה".

כעין זה, שמעתי מדודי, הגאון רבי ישראל אהרן קופשיץ שליט"א, מראשי ישיבת 'תורה אור', שזכה פעם להתלוות אל מרן ה'חזון איש' זצ"ל לטיולו היומי. באמצע הדרך היתה מונחת על הארץ קליפת בננה. אחד מן המלווים הזיזה ברגלו הצידה כדי שה'חזון איש' לא ייתקל בה.

אולם ה'חזון-איש' שהבחין בזה, הורה לו להרים את הקליפה ולזרוק אותה בפח האשפה הסמוך. הוא נימק שמאחר והזיזה ברגלו יתכן וזכה בה, וכעת הרי היא שלו, וכאשר מאוחר יותר יתקל בה מישהו, יתחייב בנזקיה מדין 'בור'.

שמעתי ממגיד המישרים, הגאון הצדיק רבי יצחק קולדצקי שליט"א, חתנו של מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, כי פעם נכח יחד עם סבו מרן ה'סטייפלער' זצ"ל כאשר הגיע לבקור נימוסין בבית אחד הנכדים.

בעת הביקור ישב שם אדם זר שלא מבני המשפחה, והסטייפלער, שלא כדרכו, שתק כל הביקור מבלי לדבר אף לא מילה אחת של דברי תורה. מאוחר יותר הסביר, כי חשש שהאדם הזר שישב שם אינו תלמיד חכם, לכן לא רצה לדבר בפניו דברי תורה שלא לביישו. "הוא יחוש שכולם יודעים ללמוד חוץ ממנו".

מעשה זה נורא הוא למתבונן בו! הרי ידוע ומפורסם לכל, עד כמה כל רגע היה מחושב ומנוצל אצלו עד קצה היכולת ממש, לשקידת התורה ועבודת השם, ואילו כאן העדיף לשתוק במשך כל עת

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

"נסעתי פעם באוטובוס עם משפחתי ולא היה מספיק כסף ב'רב קו' של הילדים. כשהנהג הבחין בכך הוא הטעין בעצמו את ה'רב קו' ושילם עבור הילדים. "מדוע אתה עושה כך...?" - שאלתי אותו, "אני מרמת השרון וקשור לרב אדלשטיין" - ענה בפשטות..."

הרב ישראל ליוש

ביום כ"ז בשבט חל היא"צ של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, רבה של 'רמת השרון'.

רבי יעקב נולד בשנת תרפ"ד בעיירה 'שומיאץ', לאביו רב העיר הגאון רבי צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל ואמו מרת 'מרים' בת הגאון רבי מרדכי שלמה מובשוביץ זצ"ל, רבה של מלסטובקה.

בילדותו למד תורה בסתר עם אביו, והאב רבי צבי יהודה אף סיכם עם בחור צעיר שלימים נודע כהגאון רבי זלמן לייב אסטולין זצ"ל שילמד עמו, ובתמורה לזאת לימדו רבי צבי יהודה תורה.

מחלה שלקתה בה אמו, יחד עם רדיפות הקומוניסטים אילצו את ההורים לשלוח אותו יחד עם אחיו הגדול יבלחט"א מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי גרשון שליט"א לדודתם ב'קלימוביץ', שם למדו תורה בסתר אצל הג"ר מרדכי אליהו שניאור, מתלמידי אביהם.

בשנת תרצ"ד עלו משפחת אדלשטיין לארץ ישראל, בתחילה גרו בירושלים, ולאחר חצי שנת נדודים קבעו את מושבם ב'רמת השרון'.

בלול תרנגולים שהוסב ל'דירה', ובארגזי תפוזים שהפכו לכיסאות, למדו האחים תורה בהתמדה נפלאה אצל אביהם, מסכתות שלמות עם רא"ש ורי"ף, רמב"ם והנושאי כלים.

בשנת תש"ב הלך ללמוד בישיבת 'לומז'ה' בפתח תקווה, שם הצטרף לחבורתו של הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל.

כעבור שנה, כאשר אביהם נישא בשנית, ועול הבית הוסר ממנו, קרא לאחים לשוב ללמוד עמו בביתו.

בחורף תש"ד, כאשר הוקמה ישיבת פוניבז' הלכו ללמוד שם עפ"י בקשת ראש הישיבה הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, והיו בין ששת התלמידים הראשונים, מייסדי הישיבה. ובאותם ימים דבק מאוד במרן ה'חזון איש' זי"ע, ונמנה בין התלמידים שלמדו עמו מידי שבת.

בשנת תשי"א בא בבית האירוסין עם בתו של ש"ב הגאון רבי מרדכי שמואל קרול זצ"ל, רבה של כפר חסידים, ובאותה שנה נפטר אביו ע"ה, ובעידודו של ה'חזון איש' ישב למלאות מקום אביו ברבנות 'רמת השרון', על אף היותו חתן צעיר, והאיר בגבורה, בתבונה ובנעימות את

אור התורה לרמת השרון ולדרים עליה, במשך יותר משבעים שנה. בעצת ה'חזון איש' הקים את ישיבת השרון, והיא פעלה רבות ונצורות לקרב לב הצעירים לתורה. במשך השנים הקים עוד מוסדות

תורה כבי"ס הרמב"ם לבנים ובנות לטובת רוחניותם של בני העיר. לאחר שנסגרה ישיבת השרון, שימש כמגיד שיעור וראש ישיבה במקומות תורה רבים, ישיבת 'כתר ישראל - רוז'ין', ישיבת 'אלכסנדר', ישיבת 'חוג חתם סופר', וישיבת 'תפארת משה' בבני ברק.

לימים התמנה אף לרבה של שכונת 'נאות יוסף' בבני ברק, ואף ישב על מדין בבית דינו של הגאון רבי נסים קרליץ זצ"ל.

'ליבם של ישראל', כך כונה, ואכן בליבו הגדול דאג לכלל והתפלל על צרתם ועל מצוקתם של כל יחיד ויחיד, כאילו היו צרותיו שלו.

בשנת תשע"ו פסק מדבר, בעקבות טיפול שעבר בגרונו, ואז נתגלו כוחות גבורות נפשו ביתר שאת וביתר עוז. המשיך בסדר יומן, בלימוד תורה בהתמדה, בשמיעת צרות הזולת והשיב לשואלים תשובות בכתב.

ככ"ז בשבט תשע"ז הלך לעולמו, ורבבות בני ישראל ששחרו לפתחו, לעצותיו וברכותיו נתייתמו. נטמן בחלקת המשפחה בבית העלמין ב'רמת השרון'.

"וְאֵלֶּה הַמְּשֻׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לְפָנֶיהֶם" (שמות כ"א, א')

אומר היה הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל: התורה הקדימה מיד אחר מתן תורה מצוות שבין אדם לחבירו, דינים ומשפטים המצויים

בין בני אדם, ולא מצוות שבין אדם למקום, להורות לנו שקיום התורה תלוי בראש ובראשונה במידות טובות ובהנהגה ראויה עם בני האדם, וזולת זה לא ישווה מצוות שבין אדם למקום.

וראויים הדברים למי שאמרם, שהרי מידותיו וטוב ליבו האירו באור יקרות, ו'אהבת ישראל' שבערה בו, היתה נר לרגליו בכל הליכותיו, והיא קרנה והקרנה לכל המסתופפים בצילו...

בשנות בחרותו בישיבת פוניבז', ניגש אליו אחד מבחורי הישיבה וביקש ממנו שילמד איתו חברותא, "אני לומד עם בחור אחר צעיר תמורת תשלום סמלי" - אמר הבחור לרבי יעקב - "אני אתן לך פרוטות אלו, ותמורתן תלמד איתי חברותא..."

הם למדו יותר משנה, ובכל שבוע היה הבחור מעביר לרבי יעקב את המשכורת שקיבל מהורי הבחור הצעיר.

כשהסתיימה תקופת החברותא, מסר רבי יעקב לבחור מעטפה ובה כל הכסף שנתן לו במשך השנה כולה, הבחור היה המום, "הרי כך סיכמנו שאני משלם לך את משכורת... נתתי את הכסף בלב שלם..."

"לא היה בכוונתי כלל לקחת ממך תשלום עבור הלימוד איתך" - הסביר לו רבי יעקב - "לקחתי ממך כל שבוע את הכסף רק כדי שרגיש בנוח ללמוד איתי, ולא תרגיש חלילה כאילו אני עושה לך טובה..."

יהודי בא לנחם במעונו של מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, על פטירת אחיו רבי יעקב, וסיפר: "נסעתי פעם באוטובוס עם משפחתי ולא היה מספיק כסף בר'ב קו' של הילדים. כשהנהג הבחין בכך הוא הטעין בעצמו את ה'רב קו' ושילם עבור הילדים.

"מדוע אתה עושה כך...?" - שאלתי אותו, "אני מרמת השרון וקשור לרב אדלשטיין" - ענה בפשטות.

"הרב אדלשטיין הורה לך לנהוג כך?" - המשכתי לשאול בסקרנות, "לא" - ענה - "אבל מי שקשור עם הרב אדלשטיין כך נוהג...!"

מרן רבינו הגרי"ג שליט"א התפעל מאוד מסיפור זה.

"כָּל אֱלֹמֵנָה וְיָתוֹם לֹא תַעֲנוּן... כִּי אִם צַעֲקָא אֶלִי שְׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקָתוֹ: וְחָרָה אַפִּי וְהִרְגַּתִּי אֶתְכֶם..." (שמות כ"ב, כ"א-כ"ג)

הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל היה מספר על פסוק זה, על עשיר שהיה גר ב'ראדין', עירו של מרן ה'חפץ חיים' ז"ע, והוא השכיר דירה לאלמנה עניה.

עברה תקופה ובעניינותה הרבה לא היה לאלמנה מאין לשלם את דמי השכירות. בעל הבית לחץ עליה מאוד ואמר לה שאם לא תשלם את דמי השכירות יהיה עליה לצאת מהבית...

כשראה שגם איום זה לא המציא לה כסף ועדיין לא שלימה, הוא

פירק את גג הבית, כדי לאלץ אותה לצאת מהבית. כששמע זאת מרן ה'חפץ חיים' הפטיר: "העשיר הזה מוכרח לבוא על עונשו..." עברו מספר שנים והעשיר לקה לפתע בצרעת, כל גופו התמלא פצעים משונים, והרופאים חששו לטפל בו. לאחר זמן מת מחולי זה, ובקושי מצאו מי שיטפל בקבורתו...

אז אמר ה'חפץ חיים': "כל אותם השנים הייתי בטוח שהאדם הזה לא ימות מיתה טבעית..."

ואם עסקנו בפסוק המצוה לשמוע צעקת האלמנה, הדל והיתום, אי אפשר שלא לספר על אזניו הכרויות תמיד של רבי יעקב, לשמוע צרות אחריו, להשתתף בצרתם, ליעץ להם, לעודדם ולנחמם.

כל ספור חייו, הם ספור אחד ארוך של 'שמוע אשמע צעקתו', וקשה לדוג ספור אחד מיני רבים, ובכל זאת בחרנו ספור אחד שמעיד על ליבו הענק של רבי יעקב, הלב של כלל ישראל...

פעם עלה על כיסא כדי להוריד יין להבדלה, לפתע נפל מהכסא. הוא לא יכול היה לזוז מרוב כאבים, וביקש מנכדו שירים אותו וישיב אותו על כסא, וכך לראשונה בחייו הבדיל בישיבה.

לאחר ההבדלה, ראה נכדו שהוא מתיישר, ושאל אותו האם לקרוא לאמבולנס, אך הוא סירב בכל תוקף, "הזמנתי אנשים, הם יחכו לי..." - הסביר את סירובו, וביקש שיקח אותו לסלון, שם הוא עתיד לקבל קהל...

היה זה מוצאי שבת חורפית, וכך הוא ישב כשהוא מיוסר וכאוב שלוש וחצי שעות וקיבל את כל האנשים שהוזמנו מראש. הוא שמע את מצוקתו של כל אחד ואחד בסבלנות הרגילה, כאילו לא אירע דבר, ואיש מהקהל לא שם לב שהרב מיוסר...

אחר שנגמר ה'קבלת קהל', לא לפני שבירר שאין עוד ממתנים, ביקש מנכדו שימהר להזמין אמבולנס, וכשהאמבולנס הגיע, ביקש להתעכב מעט, כי נזכר שהבטיח למאן דהוא לכתוב לו מכתב עוד הערב...

בירידה מהבית, הוא רעד מאוד, שאלתי אותו, מספר נכדו, אם קר לו, הוא ענה שלא קר לו אבל מאוד כואב לו, והכאבים בלתי נסבלים...

כשהגיע לבית חולים, התברר שנשבר לו האגן, ובהעדר תרופה, הוא שכב כמה חודשים ב'יסורים עזים, ואף כשכבר קם מהמיטה, היה זה כדי לעזור ליהודי.

הרופאים התפלאו מאוד מרצונו העז לקום ולעזור לאחרים, אך נכדו שהביא אותו לבית החולים אחר שעות של עזרה לזולת מתוך ייסורים מרים וקשים, ידע כי פעולתו הראשונה אחר שישתקם מעט, תהיה גם היא עבור הזולת.

"לֹא תִטֶּה מְשִׁפֵּט אֶבְיֹנָה בְּרִיבּוֹ" (שמות כ"ג, ו')

ישרותו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל ביושבו על כס הדיין,

יום השבת לקדשו...'
והטעם שבחרו לעסוק בלוחות השניות ולא בראשונות, י"ל שהרי
הלוחות הראשונות נשתברו, ושניות עדיפי.

הג"ר יעקב היה זועק את זעקת השבת בחוצות 'רמת השרון' בעוז
ובתעצומות, אך לא בקולות וברקים היו זעקותיו, לא בהפגנות
ומחאות, אלא ברוך ובנועם האופייניים לו. הוא היה צועד ברחובות
'רמת השרון', וכשהיה פוגש בעסק או חנות פתוחים בשבת, היה
אומר בנעימות אך בתקיפות: 'זכור את יום השבת לקדשו...!'
וממשיך בדרכו...

שבת אחת עבר ליד נגריה, ממנה בקעו קולות הניסור והמכשירים,
"שבת היום... מדוע הינך עובד בשבת...?" שאל רבי יעקב את הנגר,
והמשיך בדרכו

בחלון מספר ימים, הגיע הנגר לרבי יעקב כשידו חבושה, "כעבר
כמה דקות מאז שהרב העיר לי על עבודתי בשבת" - ספר הנגר -
"נחתכו לי שני אצבעותיי במסור... למה הרב היה עדין איתי...?" -
זעק הנגר - "הרב היה צריך לתבוע ממני יותר..."

בספר 'ליבם של ישראל' מסופר על יהודי שאינו שומר תורה ומצוות
שהתבשר מפי הרופאים כי עקב מחלת הריאות החמורה שנגרמה
כתוצאה מעישון כבד, ימיו קצרים. "עד שבת הבאה כבר לא תהיה
בין החיים..." - פסקו לו הרופאים.

אשתו שהיתה יותר קרובה ומאמינה שכנעה אותו שיילך להתברך
מפי רבי יעקב אדלשטיין, "אם לא יועיל לא יזיק" - אמרה
כשנכנס אל הרב, שאל אותו: "האם אתה מעשן?", "ללא הפסקה"
- ענה היהודי החולה - "סיגריה אחר סיגריה, קופסה אחר קופסה"
"האם תבטיח לי שלא תעשן" - שאל אותו הרב, "אינני יכול" - ענה
- "אני מוכן למות עם הסיגריה, היא חלק ממני..."

"הצעה לי אליך" - אמר לו הרב בחמימות - "רק בשבת, תפסיק
לשען, שבת בלבד..." , ומשראה שהיהודי מסתפק ואף לזאת אינו
מסכים להתחייב, המשיך הרב ואמר: "הרי הרופאים פסקו את דינך
שעד שבת לא תחיה... אם כן מה אכפת לך להבטיח, אם תחיה
בשבת, אל תעשן לפחות שבת אחת..."
לאחר מחשבה, הסכים היהודי ותקע כף לרבי יעקב שלא יעשן
בשבת זו.

היהודי שב לבריאותו וחי מאז עוד שנים רבות...

פעם כאשר יצא מבית הכנסת ביום שבת קודש, עצרה לידו מכונית,
ונהגה היהודי שאל את הרב כיצד להגיע לכתובת מסוימת.
רבי יעקב לחץ את ידו בחמימות ואמר: "זה לא רחוק, וגם אני בדרך
לשם, אולי נלך ביחד ואראה לך את הדרך..."
הנהג הבין מיד את תוכחתו החכמה של רבי יעקב על ה'חילול שבת'

יזועה וברורה ואינה צריכה לראיה ולעדות. על אף אופיו הטוב
והרחום, לא חת ולא זע מאיש, והיה פוסק לחובת החייב בלי חת
ומורא. אין מקום לחמלה ורחמים בדין תורה...
אלא שבנו הגאון רבי מרדכי שמואל שליט"א מספר שפעמים רבות
אחר דין תורה, היה אביו שולח מעטפה עם כסף לבעל דין שיצא
חייב בדין, והסביר: "על פי הלכה הוא חייב, אבל אני יודע שאין לו
מהיכן לשלם את מה שחייבתי אותו בדין..."

בפתח בית משפחת רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל עמד אדם גברתן
וכעוס כשסכין שלופה בידו, היה זה בעל אטליז שזה עתה הסיר
הרב את תעודת הכשרות מחנותו, כי לא הקפיד על כללי הכשרות
כנדרש, והקונים פסקו לפקוד את האטליז.

הרב לא היה באותה עת בבית, והילדים נסו בבהלה והתחבאו בחדרי
הבית. הרבנית רעדה אף היא והתקשרה למשרדי הרבנות להזהיר
את הרב שלא יבוא לבית, כל עוד הגברתן שם, אלא שהיא לא
הספיקה לתפוס את הרב והוא כבר יצא ממשרדי הרבנות.
כאשר הגיע לבית ופגש בבעל האטליז הזועם, מנופף לעברו בסכין,
לא חשש כלל, ופניו לא הראו כל אות לחרדה ופחד. הוא התקרב
אל עבר בעל האטליז כשהוא שליו ורגוע, ואמר לו בנעימות ובחיוך:
"אם תתנהל כמו שצריך, תוכל לקבל חזרה את תעודת הכשרות,
כרגע אין סיכוי..."

תפילת ערבית בליל יו"ט ראשון של פסח הסתיימה, והמתפללים
עוברים בסך לפני רבם האהוב ומתברכים בברכת המועד. אין ברכה
דומה לחברתה, כל אדם זוכה למילת עידוד או ברכה הנזקקים לו.
לפתע עובר אדם, שכנראה הרב הכיר בו שהוא מיסינר המנסה
להעביר יהודים על דתם, ושאהג נשמעה בהיכל בית הכנסת
"להעביר גילולים מן הארץ..." - זעק הרב - "תלך מפה...!!! תוציאו
אותו מפה..."

מתפללי בית הכנסת נבהלו, מעולם לא ראו את רבם העדין והאציל
צועק ומתפרץ, אך כשמנסים להעביר יהודים על דעתם, אי אפשר
להישאר שלווים, כאן פורצת לה התקיפות במלוא עוזה.

"וְאֶתְנֶה לְךָ אֶת לַחַת הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה" (שמות כ"ד, י"ב)

בתפילת שחרית בשבת אנו אומרים 'ישמח משה במתנת חלקו...
כליל תפארת נתת לו... וכתבו בהם שמירת שבת...' מדוע נקטו לשון
'שמירה' שהיה בלוחות שניות, שאל הגאון רבי יעקב אדלשטיין
זצ"ל, ולא נקטו 'זכירה' כמו שהיה בלוחות הראשונות?
ויישב, שהרי 'כליל תפארת' היינו הקרני הוד שהיו על פני משה
ברדתו מן השמיים עם הלוחות, וזה הרי היה רק בלוחות השניות,
להכי שייך לשון 'שמירה' שזהו הנוסח בלוחות השניות: 'שמור את

סיפר הגאון רבי משולם דוד סולובייצ'יק זצ"ל, על האסיפה הדחופה שכינס אביו מרן הגרי"ז של כל שוחטי בריסק בביתו, ונכנס מרן ושתק ושתק ושתק... עד שהאסיפה התפזרה...

לא יאומן עד כמה הקפידה תורה על כבודן של בריות!

הרב בנימין בירנצווייג

"פי יגנב איש שור או שֶׁה וּטְבַחוּ אוּ מִכְרוּ חֲמִשָּׁה בְּקָרָה יְשָׁלֵם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׁה" (כא, לו)

דבר מופלא עד מאד מביא כאן רש"י בביאור פסוק זה, והוא מדברי המכילתא 'אמר רבי יוחנן, חס הקב"ה על כבודן של הבריות, שור שהולך על רגליו ולא נתבזה בו הגנב לנושאו על כתפיו, משלם חמשה, שההגנב נושאו על כתפיו, משלם ארבעה הואיל ונתבזה בו'.

לא יאומן עד כמה הקפידה תורה על כבודן של בריות! הפסוק הרי מדבר על גנב שנכנס לדיר של חברו לוקח איתו שה מרכיבו על כתפיו וגונבו, מעשה נפשע ובזוי! השכל הפשוט אומר, שאין להתחשב כלל באדם בזוי שכזה, שלא רק שעשה מעשה גניבה? אלא עשה את זה גם באופן הכי אלגנטי שיש, לוקחו על כתיפו כאילו הוא נכס שלו זה זמן וימים...

והנה התורה חסה על גנב זה, על מה?! על כך שהתבזה שהיה צריך לסחוב הטלה על כתפיו?! אין זה אלא שהתורה באה להאיר עינינו בחומר הענין של כבוד הבריות, שאם על גנב גס ונבזה, הגונב את מומן חברו ללא רגשי רחמים, אבל במעשהו הוא טרח טרחה שיש בזה בזיון, חייבים להתחשב בו ולהקל קצת מעליו את חומרת עונשו. על אחת כמה וכמה יש ללמוד מזה על האדם הישר, חברנו ורענו או כל אדם באשר הוא, כמה יש לנו להזהר בכבודו! כמה יש לטרוח שלא לבזותו! כמה עלינו לדאוג לפיסו בכל דברים אם התבייש או התבזה על ידינו.

זו היא תורתנו הקדושה, יורדת היא עד נימי הנפש הדקים של כל אדם, עד כמה קשה על האדם הבזיון הצער והבושה, שאף כשהוא עושה מעשה רע, גם כשהוא נכשל במעשה נפשע, אם התבייש או התבזה קצת במעשהו, זה כאב לו זה צרב לו, ויש להתחשב בו ולפייסו. וכל זה ללמדנו על חומרת ענין כבוד הזולת!!!

בשנת תרע"ד, ערכו רבני ארץ ישראל בראשות מרא דארעא דישראל רבי יוסף חיים זוננפלד, 'מסע תשובה' בכל המושבות החדשות שנוסדו אז בארץ, בכל מקום בו הגיעו, עשו להם כבוד גדול, והרבנים נשאו משאות של חיזוק והתעוררות לעורר לב העם. בערב של יום, הגיעו הרבנים לעיר יפו שם סיימו הם את 'מסע

התשובה', והם התכנסו בביתו של המרא דאתרא רבי אברהם יצחק קוק, לטקס סיום המסע. הרבנית טרחה עבור האורחים החשובים, והגישה בפניהם תה ועוגות להשיב נפשם, בנו של הרב זוננפלד, נישא מיד לאביו ולחש באוזנו: 'אבא, היום אתה בתענית יארצי"ט, תזהר שלא תשכח!!' והנה שמע זאת הרב זוננפלד, ומיד מיהר ללגום מהתה הרוחת כמה לגימות קטנות ולאחר מכן הניח הכוס מידו... בנו שהיה מופתע, חשב בתחילה שאולי אביו לא שמע טוב, אבל אביו רמז לו שזה בסדר, ותמיהתו גדלה עד מאד! כשנגמרה המסיבה, ויצא הרב זוננפלד מהבית עם בנו, אמר לו: 'בא ואסביר לך את אשר עשיתי, זכרתי כי אני שרוי בצום ותענית, אבל גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, והרב קוק והרבנית טרחו מאד במצוה זו בשביל האורחים, ואיך אוכל לפגוע בהם ולא לטעום ממה שהגישו לשלחן, ומכיון שחששתי שיפגעו מכך, לכן התרתי לעצמי ללגום מהתה בעיצומה של התענית, ולכן מיהרתי ללגום מהתה כשהוא רותח, כדי שלא תהיה לי הנאת החיך מהשתיה, וגם רק כמה לגימות שיהיה פחות מהשיעור...' העיקר שלא לפגוע ברגשות הזולת!!!

עוד מסופר על רבי יוסף חיים זוננפלד, שהגיע למושבה פתח תקוה כדי לפקח על עניני התלמוד תורה שפתחו על טהרת הקודש במושבה. בתום סיורו בתלמוד תורה, הזמינו אחד מנכבדי המקום לארוחת צהרים לכבודו. באמצע הסעודה נכנסה בעל הבית, נגשה לרבי יוסף חיים ושאלה בפיה: 'עשיתי עוף לסעודה, ורק אחרי הבישול נזכרתי ששכחתי להפריד את הלב לפני המליחה', מיד ענה הרב להיתר! אלא שמיד הוסיף ואמר לבעל הבית: 'שמנהגו מאז ומעולם, שלא לאכול מדבר שהתעוררה בו שאלה, ולכן הוא נמנע

"אבל באותו שבריר של רגע עלתה בדעתו של הרבי שאלה קשה מאוד בענייני ממונות. הרי היהודי הזה לא תכנן לתת לו מעטפה. הוא רצה לתת לו כסף, ואגב הכסף תכנן להקנות לו גם את המעטפה. אם כן, הרי הוא, הרבי, לא קנה מידו את המעטפה הריקה ולכן הוא מחויב במצוות השבת אבידה להחזירה לידי היהודי"

סיפורי קודש ועובדות בענייני הפרשה מצדיקי הדורות האחרונים,

מפיו של מחבר סדרת הספרים 'בכתבי הקודש' הרב יעקב ויינר

יעקב א. לוסטיגמן

אכשר דרא, וזכינו בשנים האחרונות לפריחה גדולה מאוד של ספרי הליקוטים שמעשירים את ארון הספרים היהודי באוצרות מדע וחכמה, כשכל אחד מהם ייחודי בתחומו בליקוט ממאות ואלפי ספרים ישנים וגם חדשים, פנינים ועיונים העוסקים בנושא שבחר לעסוק בו וללקט אליו כל פיסת מידע הנוגעת לעניין. בין כל הליקוטים הללו שוכנים כבוד גם ספריו של הרב ר' יעקב ויינר, 'בכתבי הקודש', הכולל שלושה כרכים ובעז"ה גם הרביעי והחמישי כבר בדרך לראות אור. בספרים אלו מלקט הרב ויינר אינספור מאמרים סיפורי צדיקים ועובדות שונות, המופיעים בספרי החסידות, כשהוא מרכז אותם לפי נושאים: תורה, תפילה, תיקון המדות, שבת, יראת שמים, שמחה, אהבה ועוד ועוד.

אך מעבר לאותם סיפורים שבכתב המופיעים בכתביו, אשר כולם ללא יוצא מן הכלל יש להם מקור כתוב בספרים הקדושים, ושאותם הוא מביא כלשונם בלא כל שינוי והוספה, יש לו לרב ויינר סיפורים רבים באמתחתו אשר שמע מפי זקני החסידים ואשר לחלקם אין מקור כתוב כלשהו. הסיפורים הללו אינם נכללים בספרי 'בכתבי הקודש', אבל מי שיפגוש ברב ויינר יוכל לשאוב מהם מלוא חופניים ולהרוות צימאונו. פנינו לרב ויינר שגם היה חבר בצוות העריכה של פירוש 'ביאורים ומוספים' למשנה ברורה במהדורת 'דרשו', וביקשנו לדלות מעט מאותה באר עמוקה, ווארטים וסיפורים הנוגעים לענייני הפרשה, פרשת משפטים.

והנה טרם נקרא וכבר נענינו, ומאחר והיתה הבקשה סמוך ונראה ליום ההילולא ה-39 של אותו צדיק קדוש ונשגב, הרה"ק בעל ה'חלקת יהושע' מביאלא זיע"א, פתח את דבריו בעובדא מוחשית על דברי הפרשה.

"הנושא המרכזי שבו עוסקת פרשת משפטים הוא דיני ממונות, שמירה והיזק, גניבה ומכירה, יחד עם זאת מייחדת התורה בפרשה שורה של דינים מיוחדים של התחשבות בזולת ושמירת כבודו, למרות היות האדם צודק בתביעותיו, "לא תהיה לו כנושה" "לא תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו" "עד בא השמש תשיבנו לו" לאמר, ששמירת כבוד הזולת נוהגת כמעט בכל המקרים, ודורשת פעמים לא מעטות יצירתיות וחשיבה מעמיקה.

"ואכן ברור וידוע שצדיקי הדורות נזהרו בממון שאינו שלהם בזהירות

מופלגת, וכל נדנוד קטן של חשש גזל היה אצלם חמור מאוד ועשו מאמצים גדולים כדי להימנע מזה, אבל לפעמים מגיע החשש בעניין ממונות על חשבון חשש בעניינים אחרים של בין אדם לחבירו או בין אדם למקום, וצריך חכמה יתירה כדי להיחלץ מכל החששות מבלי לוותר ולהתפשר על אף אחד מהקצוות הסותרים לכאורה.

"וכך היה מעשה בכ"ק מרן בעל ה'חלקת יהושע' מביאלא, שנה אחת ביום חג הפורים, נכנס אליו אדם פשוט מהבעלי בתים התל אביבים, אנשים שעמלו קשה לפרנסתם, ויחד עם זאת לא ויתרו בשום מצב על סיוע יום העבודה בשקידה על השיעור בגמרא, ונוסף על זאת היו חדורים באמונת חכמים טהורה, נכנס היהודי ומשלוח מנות בידו, ובתוכה תחב מעטפה, שבה אמור היה להיות גם כסף, שתעמוד לו הזכות להיות מתמכין דאורייתא.

היהודי הניח את הסלסלה בידיו של הרבי שמצדו קיבל את פניו בחום והרעיף על ראשו ברכות כמאמר 'ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם', ובעוד היהודי פוסע לאחוריו כדי לפנות מקום למישהו אחר שיבוא במקומו, הבחין הרבי בשבריר של שנייה כי המעטפה שהיתה תחובה בתוך סלסלת משלוח המנות, ריקה היתה, ולא היה בה כסף בכלל.

"על פניו מדובר בתקלה לא נעימה. הרבי אמור היה להתעלם כאילו לא שם לב, ובכך יסתיים הנושא, וכי הרבי יפנה ליהודי ויזכיר לו ששכח לשים כסף במעטפה? כמוכן שלא, ולכן הסיפור היה אמור להסתיים כאן.

"אבל באותו שבריר של רגע עלתה בדעתו של הרבי שאלה קשה מאוד בענייני ממונות. הרי היהודי הזה לא תכנן לתת לו מעטפה. הוא רצה לתת לו כסף, ואגב הכסף תכנן להקנות לו גם את המעטפה. אם כן, הרי הוא, הרבי, לא קנה מידו את המעטפה הריקה ולכן הוא מחויב במצוות השבת אבידה להחזירה לידי היהודי.

"מצד שני, אם יאמר לאותו יהודי שהמעטפה ריקה, הרי הוא בעצם גורם לו לאי נעימות עצומה וגם מאלץ אותו לשלם כסף, שהרי הוא לא יוכל לעמוד בבושה הגדולה ובוודאי ימהר לשלשל לידי הרבי סכום כסף גדול. נוצרה אם כן בעיה, והרבי התלבט כיצד לפעול בעניין זה.

"את המעשה סיפר הרב אברהם מרדכי רובינשטיין ז"ל, מוכר הספרים הידוע מחנות 'היכל הספר' בבני ברק, שהיה נוכח באותו המעמד, וכך אמר: "עוד לפני שהיהודי הזה הספיק להרחיק לכת, סימן לי הרבי שאתקרב אליו, נתן לי המעטפה הריקה ואמר לי שארוץ אחריו ואגיד לו שהמעטפה נפלה מכיסו... כך בעצם תתקיים מצוות השבת האבידה, והיהודי לא ידע שמדובר באותה מעטפה שהוא שם לרבי במשלוח המנות. הוא בוודאי חשב שכשהוציא בבית מעטפה מהארון כדי להניח בתוכה כסף לרבי, כנראה בטעות הוציא שתי מעטפות ואחת בוודאי נתפסה בבגדיו או אולי הכניס אותה בלי משים לכיסו, ועכשיו נפלה המעטפה.

"ואכן היהודי לקח את המעטפה והלך לדרכו, בלי שהיה לו שמץ של מושג שמדובר באותה מעטפה שחשב שנתן לרבי עם סכום כסף מכובד בתוכה..."

איני כותב אותיות!

"מעשה כעין זה סיפר הגאון ר' יהודה רבינוביץ ז"ל תלמידו המובהק של מרן הגאון האדיר מטשעבין, רבי דב בעריש ויינפלד זצ"ל, על רבו, שבערוב ימיו השתקע בירושלים עיר הקודש", ממשיך הרב ויינר בדבריו. "פעם הוזמן הרב מטשעבין למעמד של סיום כתיבת ספר התורה שכתב יהודי שחשך מפת לחמו כדי להכניס ספר תורה לבית המדרש.

"הגאון מטשעבין אכן ברוב טובו נענה ליהודי, וביום חגו הופיע במלוא הדרו וענוותנותו לכבד את התורה והקדושה ותומכיה, את היהודי תורם הספר תורה. והנה מבחין הרב מטשעבין שמלבדו הופיע שם עוד יהודי שהיה נכבד בעיני עצמו, אך לא היה מדקדק במצוות בקלה כבחמורה בלשון המעטה, והנה הלה רואה שמכבדים בהתרגשות את הרב מטשעבין לכתוב אות בספר תורה, הרב קלט זאת בזוית עינו כהרף עין, וחשש עלה בלבו, שמא הלה ירצה לכתוב גם כן אות אחרי הרב.

"הרב מטשעבין חכך בדעתו כיצד יש לנהוג בעניין זה, כי הרי היהודי הזה כנראה פסול לכתוב אותיות בספר תורה וחס ושלום, ועל כל פנים בוודאי שאין זה מצווה מן המובחר לתת לו לכתוב אות, ומאידך, אם ייתנו לכל האחרים ורק אותו ישאירו בצד, בוודאי תגדל בושלתו מאוד, ומי היתיר לנו לפגוע כך ביהודי? הרי התורה עצמה ציוותה עלינו להימנע מכך וכדי לכתוב ספר תורה נעבור על כזה איסור חמור?

"כל המחשבות הללו היו בהבזק של רגע, כהרף עין, כי לרב מטשעבין לא היה זמן רב להרהר בדבר ולחשוב, אבל הוא מצא פיתרון מהיר בסייעתא דשמיא.

"שמעו נא, פתח הרב, אני איני כותב אות בספר תורה, כיון שרבים מן הכותבים המזדמנים אינם מומחים, ויכולים בלי משים לקלקל את צורת האותיות - מה שיותר עבודה קשה לסופר שיצטרך לתקן וסדר מחדש את האותיות, ואולי גם יפגום חלילה בהידור של ספר התורה..."

"לכן הצעתי היא, כדי שנוכל גם לזכות במצווה וגם להותיר את הספר ביופיו, שכל החפץ לכתוב אות ימנה את הסופר לכתוב בשליחותו אות, ושלוחו של אדם כמותו. כך נצא בהידור רב את כל המצוות.

"ואכן כיון שהוציא הרב מפיו שאינו כותב אות בספר תורה, שוב לא כתב הרב מטשעבין אות בשום כתיבת ספר תורה כל ימי חייו, כדי שלא לשנות מדיבורו באותו מעמד".

טוב לכל ולא עם כל

"הנה כי כן גם כאשר הזולת אינו פועל בדיוק לפי ההלכה הצרופה, צריכים אנו להיזהר בכבודו, ואף להידרש לערבות הדדית בעת הצורך, אך גם בדבר זה צריך חכמה ותבונה, לגשר בין העזרה, לבין הזהירות מטשטוש התחומין וההבדלים שבין אנשי התורה, שבשיגם ואורחות חייהם כפופים לרצון ה', לבין אלו החיים חיי הפקר חלילה, ואין עול התורה והקב"ה עליהם.

"ואספר בזה מעשה נפלא ורב לקח שסיפר דודי הגה"ח רבי שמשון לרנר שליט"א, שהיה מנאמני ביתו של מרן בעל ה'אמרי חיים' מויזניץ, שפעם אחת נסע הרבי עם משמשיו בדרך בינעירונית, ולפתע צדה עינו אדם העומד בצד הדרך השוממת כמעט, לצד מכוניתו התקועה בשולי הכביש.

"הכרת פניו של האיש ענתה בו שהוא אינו שומר תורה ומצוות, אבל הרבי שמהיר מאד למחוז חפצו ושסדר יומו היה עמוס לעייפה, לא העלים עינו מצרתו של היהודי והורה לנהג שיעצור בצד הדרך כדי להושיט עזרה לאותו נהג במצוקה.

"נהגו של הרבי עצר ובמשך שעה ארוכה סייע לנהג השני לתקן את התקלה כדי שיוכל להמשיך בדרכו, ותוך כדי הדברים שוחח הרבי בחביבות רבה עם היהודי הלו, עד שסיימו והתקלה תוקנה על הצד היותר טוב.

המשיך הרבי בדרכו, והגבאי שידע עד כמה יקר זמנו של ה'אמרי חיים' וכמה הוא מחשיב כל רגע ורגע מזמנו, לא הצליח להתאפק ושאל את הרבי כיצד החליט להקדיש זמן רב כל כך לאדם רחוק מתורה ומצוות, ועוד שוחח עמו בחביבות כזאת גדולה וגלויה, והרי האיש ככל הנראה אינו שומר שבת רח"ל..."

השיב לו הרבי במתק לשונו, "א יד דארף זיין גוט צו יידער, אבער נישט גוט מיט יידער". בתרגום ללשון הקודש: יהודי צריך להיות טוב לכולם, אבל הוא לא צריך להיות טוב עם כולם. כלומר אפשר וגם צריך להיטיב עם הזולת ואפילו להיות נחמד אליו, אבל אם הוא אינו שומר תורה ומצוותיו, אם הוא אדם שדרכיו אינן ישרות, אין צורך להיות טוב איתו, כלומר לא צריכים להתחבר איתו, ואפילו אסור הדבר, ויש לשמור על הגבול הדק שבין דרך ארץ, עזרה והתנהגות אנושית, לבין חברות וידידות שמקרבת את הלבבות ועלולה להביא עימה גם נזקים רוחניים וקרירות בעבודת ה' חלילה וחלילה.

בעיצומה של תפילת מנחה, בית הכנסת המה אדם, ובדיוק אז - מחיצת הזכוכית התנתקה ממקומה, והתנפצה אל הקרקע ברעש מחריש אוזניים. אל הקרקע אמרנו אבל לא בדיוק...

כיצד 'סיבוב' קבצנות העניק חיים במתנה?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"עזוב תעזוב עמו" (שמות כ"ג, ה')

אחד החלומות הכמוסים של כולנו, אחת השאיפות הנכספות ביותר שלנו, אחד הדברים שבוודאי היינו רוצים לשפר, הוא לחיות בעולם אפוף אורה וטובה, נטול צרות ומחלות קשות, מלא בברכת שמים ונקי מכל בדל גזירה רעה. הרי כולנו שומעים כמעט מדי יום על צרות שונות המתרגשות שלא לטובה, לפעמים הן פוגעות בנו, לפעמים בקרובים לנו ולפעמים בכל יהודי אחר, ובכל אלה - אנחנו נאנקים וכואבים, מודאגים ומתוחים, מתפללים שהצרות הללו כבר יחלפו.

הרי אין לב יהודי שאינו נאנח בשומעו צרה קשה שניחתה על חבר, או אפילו טרגדיה שפקדה בית יהודי שאינו מוכר לו. כמעט מדי יום אנו עלולים להתבשר בבשורות קשות לא עלינו, ואז אנחנו נאנחים לפעמים מזילים דמעה, ושואלים רק שאלה אחת:

מה, מה אנחנו יכולים לעשות כדי למנוע את הצרות הללו? האם יש לכל יהודי - בכל רמה שהוא - כלים, עצות ודרכים, כדי למנוע את הצרות הללו? כדי לעצור את הגזירות בעודן באיבן? כדי ליצור מצב שנשמע ונתבשר רק בשורות טובות? האם כל אחד מאיתנו - בכוחותיו הוא - יכול לעשות משהו, כדי לשנות את גורל העם היהודי כולו, כדי להרעיף עלינו שפע ברכה ורחמים משמים?

התשובה היא שכן, ובגדול. למעשה, זה בידינו, כמעט רק בידינו. כל יהודי יכול לפעול כדי לעורר רחמי שמים, כל יהודי יכול לעורר חסד ושפע במרומים, שיושפעו על העולם כולו ועליו בכלל, ימנעו כל צרה, יעצרו כל גזירה, ויהפכו את החיים של כולנו לקסומים ונפלאים יותר. רוצים לדעת כיצד?

הנה סוד שחשף בעל ה'חפץ חיים' זצ"ל בספרו 'אהבת חסד' חלק ב' פ"ה, גילוי מרגש ומטלטל כאחד: הדרך לעורר את חסד ה', היא לעשות חסד כאן, בעולמנו, בין בראי עולם. כשיהודי עושה חסד עם חברו, כשיהודי מתאמץ כדי להיטיב לזולתו, מתעורר בשמים רעש גדול ונפלא, ונטענת טענה עצומה: אם אדם בשר ודם פועל כך בדרך החסד, על אחת כמה וכמה שבורא עולם - שכל כולו חסד - עליו לפעול באותה הדרך, במידת החסד, ולהיטיב עם בראי עולם!

ולא רק שהטענה הזו נטענת, היא גם מועילה. ה'חפץ חיים' מגלה, שכאשר בני ישראל היו במצרים ונדרשו לעורר רחמי אבא שבשמים כדי לגואלם מהגלות הקשה והכאובה הזו, עשו חסד איש עם רעהו, פעלו להיטיב כל יהודי לזולתו. החסד שהיהודים עשו במצרים זה

עם זה, יצר בשמים דרישה נחרצת לפעול כלפיהם במידת החסד והרחמים, וזה מה שעמד להם לגואלם ממצרים.

כלומר: כשיהודי עושה חסד עם זולתו בעולם הזה, נראה לו שהוא עושה מעשה קטן, אולי לא חשוב. האמת היא שכל מעשה חסד קטן שלנו מעורר רעש שמימי עצום, מלאכים ושרפים אוחזים בכסא הכבוד ומפעילים חסד ורחמים על עם ישראל, כשטענתם בפייהם: אם יהודי מיטיב לזולתו, קל וחומר שבורא עולם ייטיב עם היהודים כולם!

פרשת השבוע מעניקה לנו במתנה את מצות החסד, מתארת כי כשאנו רואים יהודי שנקלע למצוקה, ואף במצוקה לא מדי גדולה - בסך הכל נפל משאו מחמורו, באותו רגע זכינו במצוה לסייע לאחינו, 'עזוב תעזוב עמו'. לפעול לעזור לו, להיטיב עמו, להקל מעליו את שעת הלחץ, לעשות עמו חסד. החסד הזה - מעורר רחמי שמים, עוצר גזירות רעות מלבוא עלינו חלילה, יוצר פתחי שפע נרחבים לכל העם היהודי כולו!

חסד כזה, אינו דווקא חסד שדורש הרבה כוחות או אינסוף מאמץ. חסד אינו חייב להיות ארגון חסד ארצי, או פעילויות חסד נרחבות. אלו בוודאי מבורכים ורצויים, אך כל יהודי יכול לעשות חסדים שנראים פשוטים, להכין לחבר כוס תה, לסייע לילד לחצות את הכביש, לנקות את השולחן בבית הכנסת או להביא ספר מהארון, לסייע לאדם קשיש לשאת שקית כבידה - אלו מעשי חסד שנראים קטנים ופשוטים, אולם אף הם מעוררים חסד ורחמים בשמים!

הזדמנויות כאלה מחכות לנו לרוב, לאורך היום כולו. הבה נפקח עין מתי נוכל לעזור ליהודי, להקל עליו, אפילו לחייך אליו. אלו מעשי

חסד שגרתיים שאנו יכולים לעשות עשרות כאלה מדי יום, והשפעתם ברוכה ועצומה: לעורר על כולנו רחמי שמים, לזכות את כולנו בחיים ללא גזירות וצרות, להרעיף על כולנו שפע ישועות וברכות לרוב!

הפרופסור הגדול בארץ, ברגע הנכון!

היה זה רגע מחריד, מטלטל ומעורר פלצות, בבית הכנסת 'משכן באב"ד' שבשכונת 'גבעת שאול' בירושלים. כל מי שהיה עד לו לא ישכח אותו לעולם, המחזה היה מזעזע...

יום י"א בתשרי תש"פ, שעת אחר הצהריים. בעיצומה של תפילת מנחה, בית הכנסת הומה אדם, ובדיוק אז - מחיצת הזכוכית שבין עזרת הגברים לעזרת הנשים התנתקה ממקומה, והתנפצה אל הקרקע ברעש מחריש אוזניים. אל הקרקע אמרנו אבל לא בדיוק - - - באותה עת, ניצב מתחת המחיצה הרה"ג רבי הלל קופרמן שליט"א, מנהל הגמ"ח המפורסם בישיבת 'מיר' בירושלים. הוא שעמד במסלול נחיתת המחיצה, והיא נפלה היישר על ראשו, מתנפצת על קודקודו. בחישוב משקל הזכוכית עם הדף הנפילה, מדובר בנפילת למעלה מ-300 ק"ג על ראשו של ר' הלל, שנפצע אנושות במקום.

כמה חוליות בעמוד השדרה נפרצו, כמה דסקיות נשברו, והחמור ביותר - ראשו ספג חבטה עזה ופוצעת לעומק כמה סנטימטרים, עד שהמוח עצמו נחשף לאוויר, פשוט כמשמעו!

ר' הלל קרס תחתיו, מעולף למחצה. הכל חשו למקום, אולם פכרו ידיים בייאוש. מי הוא זה ואיזה הוא שיהין להתקרב לאדם שמוחו שותת דם, הרי אין לדעת איך לטפל בו כיאות, אם אפשר להצילו וכיצד בכלל...

בהשגחה פרטית מופלאה, בתוך פחות מחצי דקה - הופיע במקום פרופסור מומחה, המומחה הגדול בארץ לפגיעות ראש. הלה כלל לא התבלבל, הן זהו מקצועו. הוא נחרד מהמראה אולם מיד התעשת, השיג את פיסת הבד הדרושה והחל מקבע את הראש בצורה הכי נכונה בעולם, ולאחר הפינוי לבית החולים התברר כי זה מה שהציל את חייו של ר' הלל, הטיפול המהיר במקום הביא לכך שנפשו היתה לו לשלל...

בדיעבד התברר, כי מומחה זה כלל אינו גר בסביבה, הוא נקלע לשם לגמרי 'במקרה'. הן הימים ימי ערב סוכות, בנו של הפרופסור המומחה ניצב מחוץ לבית הכנסת בדוכן למכירת ארבעת המינים, והפרופסור הגיע מהבית כדי להעניק לבנו היקר ארוחה חמה. מתברר, שבורא עולם הוביל לכך שהאם תחליט לשלוח לבנה ארוחה חמה בדיוק ברגע הזה, כדי שבעלה - הפרופסור המומחה בארץ לפגיעות ראש - יהיה זמין תוך פחות מחצי דקה לצד ראשו הפצוע של ר' הלל!

אולם מה שמפעים יותר מכל, הוא מה שסיפר ר' הלל בעצמו: 'באותם רגעים קשים, כאשר חשתי את החבטה וצנחתי ארצה, הרגשתי שנפצתי אנושות, הבנתי את המשמעות ואת העובדה שחיי בסכנה מיידית. התחלתי לומר 'וידוי', ובד בבד התפללתי לבורא עולם שיצילני...

הרגשתי שהכרתי מתערפלת', ממשיך ר' הלל ומספר, 'הבנתי שלא

נותרו לי עוד הרבה דקות חיים. הוספתי להתפלל להינצל, ביקשתי לפחות לזכות להיות נוכח בשמחת נישואי בתי שתתקיים לאחר החגים. אולם הרגשתי כי הכרתי הולכת ומיטשטשת, ועוד רגע חיי אובדים ממני לנצח...

ואז, נזכרתי במה שכתב בעל ה'מסילת ישרים' זצ"ל בסוף פרק ה', כי העוסק בחסד - אף מידת הדין מסכימה שיש לנהוג עמו בחסד וברחמים. ואז פשוט צווחתי באלם קול, כשהכרתי הולכת ונעלמת, בשארית כוחותיי אני צווח בלי להוציא הגה מהפה: 'אבא שבשמים, גם אם אין לי זכויות - והלא כל חיי אני עוסק בגמילות חסד בגמ"ח שבישיבת מיר, ואף מידת הדין צריכה להסכים לנהוג עמי בחסד וברחמים!' - כך הוספתי ואמרתי שוב ושוב...

ולפתע, אומר ר' הלל, 'הבחנתי באיש שגוחן מעליי, שבאותה עת כלל לא ידעתי כי הוא המומחה הגדול בארץ לפגיעות ראש, ושמעתי אותו אומר 'אני נלחם על חייך, מתאמץ לחבוש אותך בצורה הטובה ביותר, תחזיק מעמד ותחיה!' - והמשפט הזה, שנאמר בדיוק כשהייתי בעיצומה של הזכרת זכויות הגמ"ח שלי - נתן לי כח לשרוד עד ההרדמה, שלאחריה התעוררתי חי וקיים!

עד כאן עדותו המסעירה של ר' הלל, שמוסיף כי גדולי ישראל בגמילות חסד. והמסר שבדבריו מאיר וקורא:

לא תמיד יהודי יודע, אבל מעשי החסד של כל יהודי נזקפים לזכותו, נשמרים באוצרו של הבורא, מעוררים עליו רחמי שמים ביום פקודה. הנה כי כן, גם ר' הלל לא יכול היה לשער, אבל הגמ"ח אליו התמסר כל ימיו הציל את חייו, העניק לו אורך ימים ושנות חיים במתנה.

כל אחד מאיתנו יכול לזכות בזכויות חסד נאצלות, בהקדשת זמן, מחשבה ורצון, כדי לסייע לזולת מכל הלב. הבה נחפש כל הזדמנות לעשות חסד, כי כל מעשה חסד שלנו - קטן כגדול - נשמר בחשבון הבנק השמימי, מעורר עלינו באופן אישי ועל עם ישראל כולו שפע ברכה ורחמי שמים.

וככל שנוסיף ונרבה מעשי חסד, ככל שנתאמץ לחזק את מידת החסד - כך נזכה שבורא עולם ירעיף עלינו מחסדו הגדול, ויעניק לנו חיי שפע ונחת, ברכות וישועות!

סיבוב שהציל חיים!

היה זה בעיצומו של סדר אחר הצהריים, בהיכלה של ישיבת פוניבז' המעטירה. אל היכל הישיבה נכנס יהודי זר, מבטו אומלל ולבושו מרושל, והחל להסתובב אנה ואנה. כל הלומדים בהיכל היו שקועים בסוגיא הנלמדת, איש לא שם לב לקיומו של האיש שנראה כקבצן לכל דבר, אשר נראה היה כי תר בעיניו כמחפש מישהו או משהו...

לבסוף, נחו עיניו של היהודי הזר על אברך אחד, שנראה כאברך מבוגר וחשוב. רבים באו לדון עמו בדברי תורה, מראהו כיהודי תלמיד חכם, והלה הניח כי רבים מכבדים את אותו אברך ומתייחסים אליו בכבוד. לפיכך, החליט לפנות אליו ולבקש ממנו עזרה לא שגרתית בעליל. הוא פנה אליו וביקש ממנו להתלוות אליו במסע קיבוץ נדבות בין אברכי הכולל!

הארון הגדול בסלון התמוטט ונפל, התפרק מעמידתו רבת השנים וקרס כמגדל קלפים, היישר אל...

לבו של האברך נדם לרגע, הוא נתקף חלחלה. רגע, התינוק זחל כאן לפני רגע, הארון קרס עליו? ה' ישמור ויציל!

אבל לא. הארון אכן היה אמור לקרוס היישר על התינוק, אבל השולחן עמד שם. בדיוק עכשיו, בדיוק הרגע. לראשונה אי פעם, מסיבה שאינה

ידועה עד עכשיו, עמד השולחן שלא במקומו, והגן על התינוק הזוחל תחתיו. איש לא יודע למה, איש לא מבין איך, איש לא ביקש מהילד

להזיז את השולחן ובוודאי שאיש לא ציפה שהארון יקרוס - - - אבל זו המציאות שיצר מלך מלכי המלכים. שלח את הילד להזיז את

השולחן, להקדים רפואה למכת קריסת הארון. התינוק זכה בחיים במתנה, האברך רץ וחיבק את ילדו התינוק שזכה בחיים חדשים, ורק

מאוחר יותר הבין והפנים, כפי שסיפר לנו בעצמו: 'זהו שכתב המהרש"א במסכת ברכות דף כ"ח, שהצדקה פועלת

כתשלום 'שוחד' בכיכול לבורא עולם, להטות את הדין. הנה כי כן, בזמן בו התמסרתי לסייע ליהודי אחר לקבץ נדבות לפרנסתו, נחה

הרוח על בני להזיז את השולחן, הזזת שולחן שהצילה חיים!' ולנו לא נותר אלא לראות לנגד עינינו את התינוק הזוחל בנחת מתחת

לשולחן, כשמעליו הריסות של ארון. רק לדמיין מה היה קורה חלילה לו היה הארון קורס על התינוק, ולהבין מה גודל הנס בו זכה האברך -

בזכות הסיוע לזולתו, בזמן בו סייע לקבצן לקבץ נדבות. הנה כי כן, החסד והרחמים שיהודי עושה, יותר ממה שהוא מיטיב

בכך עם זולתו הוא מיטיב עם עצמו. לא תמיד רואים זאת בעיניים, לפעמים לוקח זמן להבחין בכך, אולם תמיד עשיית חסד

משתלמת, מעוררת רחמי שמים, משפיעה טובה וברכה. הבה ננצל כל הזדמנות לעשות חסד, לגמול חסד איש עם רעהו,

טובה קטנה כגדולה, הכנת כוס משקה כסיוע בעצה טובה, גיבוי לחבר בשעת מצוקה כמו סיוע במאור פנים - כל אלה הם מעשי חסד

נאצלים, המעוררים על כולנו רחמי שמים, ומשפיעים עלינו שפע טובה וברכה!

ברגע הראשון, מיודענו האברך תהה אם הוא שומע נכון. הוא, אברך מכובד שמעולם לא פשט יד, פשוט יילך ויסתובב בכולל ויבקש את

רחמי חבריו למען אדם זר שהוא כלל לא מכיר? האם מוטלת עליו חובה כזו? האם ניתן לצפות שייענה לאתגר כזה? האם הגיוני שהוא

יערוך עכשיו סיבוב בן כחצי שעה בהיכל הכולל, ויבקש נדבות למען יהודי זר ומוזר ההולך לצידו?!

בתחילה, לבו אמר לו לומר 'לא' באל"ף רבתי. רגע לפני שמילה זו יצאה מפיו, החלה מתחוללת מלחמה בלבו. 'ואולי כן?' - הרהר. 'אולי

אני יכול לסייע לו מאוד, אולי הסיבוב שלו אתי יחד יניב תוצאות רווחיות יותר עבורו, אולי נזדמנה לי זכות לעשות חסד - גם אם זה

דורש ממני מחיר אישי מסויים?' כחצי דקה הפך בדעתו, ואז החליט. באומץ ובגבורה נתן את ידו

בידי היהודי הזר, והחל עמו בסיבוב בין לומדי הכולל. הסיבוב ארך כמחצית השעה, הזר הושיט את ידו לכל עבר לקושש את המעות,

כשאחד מחשובי האברכים בכולל מלווה אותו ומגבה אותו, תומך בו ומייצג את דבריו באוזני החברים, מסייע לו לגייס סכום כסף נכבד...

לבסוף, היהודי הזר הודה בחום לאברך שסייע לו, נטל את סכום הכסף שקיבץ והלך לו לדרכו. גם האברך שסייע לו יצא בתום סדר

הלימוד לביתו כשתחושת סיפוק ממלאת אותו, אולם עד הגיעו הביתה כמעט ושכח מכל הסיפור, נראה היה לו שכאן הסתיים.

זהו, שממש לא... עד מהרה הוכח לאברך, שהיה זה חסד משתלם במיוחד:

עם הגיעו הביתה, המולה ביתית רגילה קידמה את פניו. תינוק זוחל מכאן לשם, ילד מתרוצץ וצעצועים בידיו. מסיבה שטרם ידועה עד

היום, החליט בנו הילד באותו אחר הצהריים להזיז את שולחן הסלון ממקומו, ולמקומו במרכז הסלון. הוא מעולם לא עשה כדבר הזה

בעבר, בכלל - גרירת שולחן סלון כבד לא נחשבת לאחד משעשועי הילדים הנפוצים, ובכל זאת - בדיוק היום החליט הילד להזיז את

שולחן הסלון ממקומו, כמעשה קונדס ארעי... האברך מבחין בסלון המבולגן קמעא, השולחן אינו במקומו וממילא

גם הכסאות, ולרגע חושב מה קרה כאן היום, מדוע נהפך סלונו בעיצומו של יום שגרת. רגע לפני שהוא פונה לברר את העניין,

נשמע 'בום' קולני...

המשך מעמוד 15 | 'ספר המפתח'

הלכתיים הנוגעים למעשה או שיש להם משמעות הלכתית. ועוד יש מקומות שהמשנ"ב הביא הלכות מעשיות שכתובות

בסימנים שאין מענין ההלכה המובאת שם, וכתבם דרך אגב בגלל שהיתה ההלכה יוצאת שם מנדון מסוים, והמחפש הלכה זו

במקומה לא ימצאנה. ועתה הכל בא על מקומו בשלום, ביצירה מאירת עיניים

זו, אשר תביא את כלל לומדי המשנה ברורה, למצוא את אשר איוותה נפשם, להחזיק בידם את המפתח לאוצרות המשנה

ברורה בכל ששת חלקיו, ובכל חיבוריו שבספר זה.

לפי מה שהוא רגיל בלשונו, ואתגר גדול הוא בפרט כשמדובר בערכים של מושגים הלכתיים שבמשנ"ב מופיעים בלשון

הלכתית, ובלשון המדוברת נקראים באופן שונה לחלוטין. בספר המשנ"ב מלבד ההלכות המפורשות אותם הוא מכריע

למעשה, הרי יש הרבה מאד הלכות היוצאות מתורף דבריו, מושגים הלכתיים חשובים השזורים במרחבי הביאורי הלכה,

וגם לומדי המשנ"ב יודעים כמה הלכות מעשיות נחבאות להם באותיות הקטנות של השער הציון, ובזה היתה המלאכה כבירה

למצוא בכל שורה במשנ"ב בביאור הלכה ובשער הציון, ערכים

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

איזה קשר יש לך עם מרן?"

השיב האברך: "אין לי כל קשר או קירבה איתו, רק הת"עצתי עימו איזו משרה לקבל".

אמר לו ראש הישיבה: "איני יכול להאמין! דע לך, כי מרן היה כאן בעצמו כדי לברר את כל התנאים של המשרה, וכנראה עשה זאת כדי שיוכל להכריע ולתת לך עצה שתקבל את המשרה אצלנו!".

כך נוהג רק אבא עם בנו. אותו אברך לא היה היחיד ששאל אותו בעניינים אלו, אך מרן לא הסתפק בתשובה סתמית. הוא נסע בעצמו לירושלים כדי לברר הכל ולתת לו תשובה.

סיפר לי הרב ישראל גליס: הרב שמעון ברוק, נכדו של הגרב"צ ברוק, ניגש למרן והזמין לשמש כסנדק בברית לאחד משני בניו התאומים. מרן נענה להזמנה, אך הוסיף, כי הוא מעוניין לשמש כסנדק גם לבן השני. גם כאשר ר' שמעון הסביר, כי הם רוצים לכבד בסנדקאות לבן השני את הסבא מצד אשתו, לו הם מרגישים מחוייבות, מרן עמד בשלו. והודיע כי לא יסכים לשמש כסנדק רק לאחד מהם - "או שאהיה סנדק לשניהם, או לא לאף אחד מהם!".

אבי-הבנים בא במבוכה. לאחר מחשבה הוא הביע את הסכמתו לכך שמרן ישמש כסנדק לשני הבנים. אך הוא הוסיף ושאל, מדוע מרן אינו מוכן לשמש כסנדק רק לאחד הבנים? מרן ענה לו בבת שחוק: "הילדים יגדלו, וכדרך הילדים, גם הם יתקוטטו. אם אהיה סנדק רק אצל אחד מהם, יוכל האחד לומר לשני 'לי היה סנדק יותר חשוב מאשר לך...' כדי למנוע זאת, החלטתי כי לא אשמש כסנדק רק

לאחד מהם..."

הגרמ"מ שולזינגר סיפר, כי בהזדמנות נכנס אל מרן בחור, שהייתה לו שאלה בענייני שידוך. הבחור סיפר, כי שיבחו מאד את מידותיה הטובות של המדוברת, אך יש אומרים שהיא אינה כשרונית במיוחד. שאלו מרן: "מה איכפת לך שהיא לא כל כך כשרונית?", השיב הבחור: "אם ההורים אינם כשרוניים, גם הילדים לא יהיו כשרוניים..."

חיך מרן ואמר: "הכשרונות וההצלחה של הילדים אינם תלויים דווקא בכשרונות ההורים. יש הורים כשרוניים אשר ילדיהם אינם כשרוניים, ויש להיפך: ילדים מופלגים בתורה, והוריהם לא כל כך. זה תלוי רק בדבר אחד - ביראת שמים של ההורים".

שאל הבחור: "ומה היא יראת שמים?". השיב מרן: "יראת שמים פירושו - 'ערליכער איד', האבא צריך להיות ירא שמים, והאמא צריכה להיות יראת שמים".

המשיך הבחור ושאל: "ומה זה 'ערליכער איד'?"

השיב מרן: "ראשית כל - לפחד מה'. יראת שמים משמע, שבני אדם תמיד יפחדו מה' או מהגהינום. כל מעשה ומחשבה של האדם יהיו מתוך התבוננות שזה לרצון לפני ה'. חס וחלילה לא לפגוע בכבוד הזולת, לא לפגוע בממון הזולת, תמיד תהיה בבית אווירה טובה של שמחה - ושמחה היא רק במעשה מצווה, ועצבות היא רק אם נכשלים בעבירה. כל זה כלול ביראת שמים. שתהיה מפחדת מהעבירה כמו מאש, תהיה לה אהבת הבריות, תיטיב עם הבריות, תהיה גומלת חסדים וטובת לב".

(מתוך הספר 'במחיצתם' של גדולי ישראל)

המשך מעמוד 23 | הגאון ר' יצחק דוד גרוסמן שליט"א

מלאכות את העוף'.

בסיום הסעודה, חשש רבי יוסף חיים שאולי מעשה זה שלא אכל את העוף שהכינה בעלת הבית פגע בה, הוא ניגש למטבח, ופנה לבעלת הבית, הודה לה על הארוח הנפלא והוסיף לפני כולם: 'אצל אשה יראת ה' שאינה מתביישת לשאול שאלה כזו בפני קהל המסובים, אני מוכן לסמוך עליה למהדרין מן המהדרין!'

בספר אהל משה מביא סיפור מאלף ששמע מהגרמ"ד סולובייציק זצוק"ל:

לפי חוקי עיריית בריסק, היתה שחיטת הבהמות נערכת אך ורק בתחומי בית המטבחים העירוני, העירייה אשר גבתה מס עבור שחיטת כל בהמה, הקפידה על חוק זה כדי שתוכל לפקח על כמות הבהמות הנשחטות. קצבים מסוימים אשר רצו לחסוך מעצמם את תשלום המס, החלו להזמין את השוחטים לשחוט ברפתות הפרטיות שלהם.

תופעה זו לא היתה לרוחו של מרן הגר"ז מבריסק זע"א מטעמים שהיו עמו, והוא קרא לכנס את השוחטים לביתו כדי להתריע

בפניהם על חומרת הדבר, בשעה היעודה התאספו השוחטים בביתו של מרן הגר"ז, ומרן נכנס לחדר, אך לא החל להגיד את דבריו, עברו עשר דקות עשרים דקות ואף יותר מכך, אך מרן עדיין לא פוצה את פיו, משראו הנוכחים כך, החלו נשמטים אחד אחד מן הבית עד שכל הנוכחים התפזרו והאסיפה נתבטלה מאליה.

לאחר מכן שאלו את מרן הגר"ז, מדוע לאחר שקרא לאסיפה על ענין השחיטה הבלתי חוקית, לא מסר את דבריו? ענה מרן הגר"ז, ראיתי שאותו שוחט שנתפתה לקצבים ושחט באופן פרטי לכמה מהם, הגיע גם הוא לאסיפה, ולכן העדפתי לבטל את האסיפה ולא לביישו ברבים.

הנה נתבונן על אף שמרן הגר"ז ראה מכשול גדול בשחיטה ברפתות, עד שראה צורך לכנס לשם כך באופן מיוחד את כל השוחטים, כל זאת לא עמד כנגד השיקול לבייש שוחט אחד ואפילו שהמדובר היה באותו השוחט שהוא מקור המכשול, העדיף מרן הגר"ז לבטל לגמרי את הכינוס כדי שלא לביישו.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

לעצבותך, אתה צריך להתפלל אליו ולבטוח בו. בימים אלו אופפת את כולנו תחושת פחד וחשש מהעתיד, אך רופא כל בשר יכול לרפא גם זאת. וכי קצרה יד ה' מלרפא חולי קורונה, חלילה וחלילה?

אבל מה? אנשים מחפשים סגולות, אז אולי כדאי להיזכר באותו מעשה שמספרים על כפרי אחד שהיה לו לול תרנגולות, ופרצה מגפה בלול, כך שכל יום היה קם בבוקר ומוצא עוד כמה עשרות תרנגולות שמתו במהלך הלילה.

הוא מיהר לבית הרב וביקש סגולה שתיעצר המגפה. הרב נתן לו סגולה מסויימת, אבל למחרת שב היהודי בשנית ואמר שמתו לו עוד 50 תרנגולות.

נתן לו הרב סגולה שניה, והנה למחרת הוא שב ומדווח על 50 תרנגולות נוספות שמתו, ושואל את הרב אולי יש לו עוד סגולה לתת לו.

"סגולות יש לי מספיק", השיב לו הרב, "השאלה היא כמה תרנגולות עוד נשארו לך שעליהן נוכל לנסות את כל הסגולות הללו?...".

אין לך רשות

סיפר הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, שכשיצא מסיביר והגיע לארץ הקודש, היה שלב שבו כמעט נפל לייאוש חלילה, לאחר שאיבד את כל אשר לו, וכל האנשים מסביבו כולם היו דוויים ואומללים, ניצולי התופת וחסרי רוח חיים.

בא לפני ה'חזון איש' והשיח את אשר על לבו, אמר לו ה'חזון איש': "אני אספר לך מעשה:

"היה יהודי אחד שהיה נוסע ליריד, קונה סחורה ומוכרה. כך נהג הרבה שנים. לימים חלה ושלח את אשתו עם הכסף ליריד. כשהגיעה לשם מאיזו סיבה נפלה והתעלפה. העירו אותה, ניגשה לסוחר לקנות הסחורה, וכשפתחה את התיק חשכו עיניה כי נעלם הכסף. התחילה לצעוק: 'גנבו לי הכסף בזמן שהתעלפתי!...' "

"אנשים רצו לסייע לה, ובתוך כך הגיע אחד ואמר: 'אני ראיתי את פלוני מרים הכסף מהרצפה!'. הגיעו אליו ושאלו: 'האם לקחת הכסף?'. אמר 'כן! מצאתי על הרצפה ולקחתי... ומה רע בכך?'. אמרו לו: 'תחזיר לאשה, הרי זה נפל ממנה!'. השיב להם היהודי ואמר: 'על פי דין, אינני צריך להחזיר לה, כי האבדה נמצאה בעיר שרובה גויים, וממילא חל ייאוש מידי על הכסף והמוצא אותו הרי אלו שלו!'. "

"הגיעו לפני רבי יצחק אלחנן - שאל את האשה: 'יש לך סימנים?' אמרה: 'כן! הכסף היה צרור בשני צרורות, באחד היה סכום כך וכך ובאחד כך וכך'.

"ציווה רבי יצחק אלחנן להחזיר הכסף, אמר לו היהודי: 'הרי לפי ההלכה שייך הכסף למוצא!'. אבל רבי יצחק אלחנן אמר לו: 'תחילה תחזיר את הכסף, ולאחר מכן אסביר לך מדוע הוריתי לך לנהוג כך'. "ואכן, היהודי קיבל עליו את פסק הדין, ולאחר שהחזיר את הכסף הסביר לו רבי יצחק אלחנן: 'הרי הכסף אינו של האשה, אלא של

ולכן הקדמנו מראש והבהרנו, שהצלחנו לפתור רק תשעים אחוזים מהחידה, ועשרת האחוזים הנותרים עדיין תלויים ועומדים, ואנו מקווים לגלות גם אותם במחקר ההמשך שאנחנו מתכננים לערוך בעתיד...".

זה לא רק הם

הסיפור הזה אירוני מאוד, הוא נשמע כמו מעשייה מגוחכת שיכולה להתאים לכפריים נבערים שלא ראו מימיהם מכשיר טכנולוגי, אבל האמת שכולנו מתנהגים כך, ושוכחים שיש מנהיג לבירה. לכל דבר יש סיבה, אבל אנחנו שוכחים לבדוק מי גרם לאותה סיבה.

באים החזאים ומודיעים על תחזית מזג האוויר, כשיש להם גם הסבר מפורט מדוע צפוי מזג אוויר סוער, בגלל שישנו אפיק ברומטרי מעל אגן ים התיכון, שהגיע מכיוון קפריסין. הוא מעורב עם אוויר קר שהגיע מסיביר, לכן בצירוף של שניהם יחד צפוי מזג אוויר סוער, וכן על זו הדרך בכל תחומי המדע.

מה עשינו בזה? מה גילינו? בסך הכל מצאנו את הקרון הקודם, שהוא זה שגורם לסערה שמתחוללת כאן, אבל מה מניע את אותו אפיק ברומטרי? מה הביא את מזג האוויר מסיביר? מי יצר את מזג האוויר בסיביר ולמה הוא קר כל כך, כי הוא רחוק מהשמש? מי יצר את השמש וגרם לכך שהיא תשפיע חום באופן מוגבל במידה ובמשורה? היכן ה'קטר' שמניע את כל ה'קרונות' הללו? מה מניע את הרוח? מה גורם לאפיק הברומטרי? מי מוריד את הגשם?

במילים אלו פותח הרמב"ם את חיבורו הגדול 'משנה תורה': "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון, והוא ממציא כל נמצא, וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם - לא נמצאו אלא מאמיתת הימצאו".

את המילים הללו אנחנו צריכים לשנן ולחזור ולשנן, כי בהם מונח הסוד הזה, מי שמכיר את המילים הללו ומבין אותן, יודע מה מניע את הקרונות של אותה רכבת...

סגולה להינצל מקורונה

מספרים שפעם היה יהודי שלקה ל"ע בהתקף לב חמור. כמובן שהזעיקו אמבולנס וטיפלו בו כראוי, והצליחו להחזירו ממוות לחיים ב"ה.

בבית החולים לימדו אותו איך לזהות את החולשה שתבוא, אם תבוא בפעם הבאה. לימדו אותו מה מותר ומה אסור לאכול, איך צריך להתנהג ואילו תרופות כדאי לו לקחת, ולאחר שמצבו השתפר שחררו אותו לביתו.

היהודי חזר לביתו שמח וטוב לב, אבל דאגה גדולה קיננה בלבו - הרי מחר או מחרתיים הוא עלול למצוא את עצמו שוב במצב של סכנה. הוא כבר יודע שהוא בסיכון מוגבר לסבול מהתקף לב נוסף, ואין לו דרך להרגיע את עצמו מפני החשש התמידי הזה.

בצר לו בא לפני אדם גדול והשיח את דאגתו, השיב לו הרב: "הרופא לשבורי לב - ומחבש לעצבותם". הקב"ה יכול לרפא את לבך ולחבוש

בעלה. מפאת מחלתו שלח את אשתו לנהל עבורו את העסקים, אבל הוא לא העניק לה את הכסף שיהיה שלה. "אכן צדקו דבריך שהמאבד בעיר שרובה נוכרים מתיימש מיד, אבל היהודי הזה, בעל הכסף, הרי לא איבד את הכסף. הוא בכלל לא יודע שהכסף אבד. מי התיימש? האשה? אבל הכסף אינו שלה, אין לה רשות להתיימש מהכסף של בעלה, ולכן לא חל יימוש!" על פי זה השיב החזון איש' לרבי יעקב גלינסקי ואמר לו: "הרי החיים שלך הם של הקב"ה, הגשמיות שלך, הרוחניות שלך וכל מה

שיש לך - זה הכל של הקב"ה. אין לך רשות להתיימש בכלל! אתה לא יכול להתיימש ממשהו שלא שייך לך!". לכן צריכים אנו להתפלל שניצל מפגעי הזמן, כי אין לנו רשות להתיימש, ולא יעזרו לנו סגולות שונות אלא רק תפילה עמוקה, שניצל מהנגיף, שניצל מהנזקים הרוחניים והכלכליים, שניצל מהנזקים הגופניים והנפשיים, והקב"ה שהוא רופא כל בשר והוא רופא לשבורי לב, ירפא למכותינו ויחבוש לעצבותנו, ונזכה לראות פני משיח במהרה בימינו, אמן!

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

יגיע בכל מקרה, והוא אינו מפסיד לי כלום, אלא מאי, שהלה מקל מעלי מטורח העבודה, שלא אצטרך להתעסק עם קונים הרבה... וכי אין מגיע לו שאסייע לו אחר שהוא עוזר לי? וכי אתנהג כ'כפוי טובה' ח"ו?". מעתה אין תימה כיצד לא משה השמחה מפניו של אותו חסיד, ותמיד היה מהלך ב'שמייכעל' (בת שחוק), כי האמונה בהקב"ה נוסכת באדם שלווח ושמחה עד אין קץ.

סיפר לי אברך שבאחד הימים חש בכאבים עזים בשיניו, מיהר לגשת אל רופא השיניים, הלה בדקו וגילה שבפיו שיניים רבות רקובות ומקולקלות. קבעו עמו שבעד חמשת אלפי שקלים יטפל כראוי בפיו להעמידו על מכונו. נתן לו האברך צ'ק פיקדון על הסכום וקבע זמן לטיפולו.

בצאתו מבית הרופא נתברר לו שיש רופא אחר, שהטיפול אצלו עולה בעד חמש מאות שקלים פחות, מכיוון שכן רצה לחזור בו, אלא שכבר נתן צ'ק לפיקדון והרב' לא התיר לו לחזור בו, אלא אם הרופא הראשון יסכים לכך. בלית ברירה פנה אליו וביקש מאתו רשות לפנות לרופא השני, הלה לא הסכים לשחררו מתחת ידיו,

אלא הוא בעצמו הסכים להפחית מהסכום סך חמש מאות שקלים. מה עשה הקב"ה? בלילה שלאחמ"כ נשבר בבית האברך 'מכונת הכביסה' (וואש מאשין) ועלה תשלומי התיקון לחמש מאות שקלים - חשבון ההפסד כחשבון הרווח. והנה, אף שפשוט שעל האדם לעשות 'השתדלות' (ולא היתה כאן כל השתדלות יתירה שאינה ראויה) מ"מ בבואו לעסק ההשתדלות יזכור גם מעשה זה... יש שרמזו בפסוק (תהילים קד כא): "הכפירים שואגים לטרף ולבקש מא-ל אכלם" - כי 'שאגה' היא פעולה חזקה יותר מ'בקשה', והיינו, שבבואו להתפלל אל ה', אינו אלא 'מבקש' בנחת, בשפה רכה בנעימה. ואילו בגשתו לעסוק ב'השתדלות' ישאג כארי - יומם ולילה בטלפון ובפלאפון... יריב עם כל העולם.. והכל עבור טרף ביתו, הנוהג כן אינו בגדר 'אדם', אלא הוא דומה לכפירים - כלומר, לחיית השדה... איתא מהרה"ק ה'מאור ושמש' ז"ע ריש פר' המון בשם הרה"ק רבי מרדכי מנישכיז ז"ע, שאף שנאמר "וברכתיך בכל אשר תעשה", הרי עקימת שפתיים הווה מעשה לעניין זה. וק"ו הוא, אם לענין מלקות אמרינן שנחשב כמעשה (סנהדרין סה). כ"ש ש'מידה טובה מרובה', ותחשב לו תפילתו כמעשה לעניין זה שתתברך פרנסתו ע"י עקימת שפתיו בתורה ותפילה.

(מתוך 'באר הפרשה' תש"פ)

המשך מעמוד 22 | הרב ישראל ליוש

שלו, הוא נשבה בקסמו, ובאהבת ישראל החמה שהרעיף עליו, ומאז החל לשמור שבת.

"ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ה'... (שמות כ"ד, י"ח) בתוך הענן: ענן זה כמין עשן הוא, ועשה לו הקב"ה למשה שביל בתוכו. [רש"י]

להתקרב לקב"ה ולעסוק בתורתו הק' המסורה מסיני, עלולים להופיע מפריעים בדמות ענן ועשן המשחירים את אור ההתעוררות לתורתו ית', ואז אש התורה, כביכול, אינה מאירה אלא מעלה עשן המונע את האדם מלהתקרב אל התורה.

בזאת התורה מייעצת 'ויבא בתוך הענן ויעל...' האדם צריך לצעוד בתוך הענן, על אף העשן, ולא להיבהל מהערפל המכה את הבהירות, ואז הוא זוכה לסייעתא דשמיא נפלאה, ע"י שביל שעושה לו הקב"ה, ומאיר לו את הדרך בתוך חושך הענן, וזוכה לקרבת אלוקים, וקניני התורה כמשה רבינו בשעתו.

שליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

רעיון לדורות למד הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל מפסוק זה ומדברי רש"י: השכינה שרויה בראש ההר ומאירה ומחממת כאש, היא שופעת טובה וברכה, אך פעמים שהדרך להגיע לשם היא כהליכה בתוך ענן, שהוא כמין עשן. כלומר: כאשר אדם מתעורר

- ◆ האם מותר לאכול ב'סעודה מפסקת' שני מאפים שונים?
- ◆ כשתשעה באב חל במוצאי שבת - מתי מחליפים את בגדי השבת לבגדי חול?
- ◆ האם מותר ללמוד תורה בערב תשעה באב לאחר חצות?

• כל איסורי תשעה באב - אכילה, שתיה, רחיצה, נעילת נעליים, וכו', אסורים משקיעת החמה של ערב תשעה באב, עד לצאת הכוכבים בליל עשירי באב.

• כשליל תשעה באב חל במוצאי שבת, יש להחליף את בגדי השבת לבגדי חול מיד בצאת השבת, ויש שהקלו להחליפם לאחר תפילת ערבית.

לימוד תורה בערב תשעה באב ובתשעה באב

• לדעת הרמ"א, אין ללמוד תורה בערב תשעה באב מחצות היום ואילך, כי אם בחלקי התורה המותרים גם בתשעה באב עצמו. וכן הורה החזון איש. ויש מתירים, ובפרט כשחל בשבת. ולדעת המשנה ברורה, כשחל בשבת יש להקל, ואף כשחל בחול - אין למחות ביד הלומדים. ויש שהורה, כי אף לדעת המשנה ברורה, בערב תשעה באב שחל בשבת לאחר חצות, אין לעסוק בתורה ברבים, כגון במסירת שיעור; אך יש שכתב בנוגע ללימוד ברבים הקבוע בכל שבת, כי אדרבה, אסור לבטלו אף לדעת המחמירים, משום שביטולו נחשב לאבילות בפרהסיא.

• בתשעה באב, אסור ללמוד תורה, מפני שהיא משמחת את הלב, אולם, מותר ללמוד דברי תורה העוסקים בעניני החורבן, וכן מותר ללמוד את הנבואות הרעות שנאמרו לישראל, וסיפורי מאורעות רעים שאירעו לישראל, וכן מותר ללמוד הלכות אבילות. ונחלקו הפוסקים אם מותר ללמוד דברים אלו בעיון. ומותר לקרוא בתשעה באב את פרשת התמיד, משנת 'איזהו מקומן' ו'ברייאת דרבי ישמעאל' הנאמרות לפני תפילת שחרית; ויש אומרים, שהיתר זה הוא רק למי שרגיל לאומרו בכל יום. וכן מותר להורות בתשעה באב כל הוראה הנצרכת למעשה.

הלכות ומנהגי 'הסעודה המפסקת' בערב תשעה באב

• מנהג ישראל לאכול ב'סעודה המפסקת' תבשיל אחד שהוא 'מאכל אבלים'. לדעת השולחן ערוך, מאכל זה מורכב מעדשים וביצים מבושלים; ולדעת הרמ"א, מאכל זה הוא ביצים קשות בלבד.

• בסעודה המפסקת שבערב תשעה באב, אסור לאכול שני תבשילים. ונחלקו הפוסקים לענין מאכל אפוי, כבוש, או 'קְעוּשָׁן' - אם הוא נחשב כתבשיל לענין זה. ושני תבשילים ממין אחד, שהאחד קשה והאחר רך, כגון ביצה קשה וחביתה, נחשבים כשני תבשילים לענין 'סעודה המפסקת', ומותר לאכול רק אחד מהם; אך שני תבשילים זהים, שהתבשלו בסירים נפרדים, נחשבים כתבשיל אחד.

• הרמ"א כתב, שמנהג בני אשכנז 'להרבות קצת' בסעודה בערב תשעה באב, אבל מי שידע שהתענית לא תזיק לו אף אם לא ירבה באכילה, ומחמיר שלא להרבות - נקרא 'קדוש'. והעורך סעודה גדולה בסמוך לסעודה המפסקת, עליו להפסיק ביניהן בברכת המזון ובתפילת מנחה, כדי שתחשבנה לשתי סעודות נפרדות, ואז יוכל לאכול בסעודה הראשונה תבשילים רבים, ובשנייה יאכל רק תבשיל אחד.

• בערב תשעה באב שחל בשבת, או בתשעה באב שחל בשבת, יש לסיים את הסעודה השלישית, שהיא ה'סעודה המפסקת', לפני שקיעת החמה, ואין כל הגבלה בנוגע למאכלי סעודה זו, ואף בשר ויין מותרים בה.

• לאחר 'הסעודה המפסקת' הסמוכה לצום תשעה באב, מותר לאכול ולשתות, אך ראוי להתנות בפירוש - בפה או בלב - לפני סיום הסעודה, שאינו מקבל את התענית עד השקיעה.

גליון 452
שנה י' תשפ"א

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

מדוע מתגאה זה בממון שאינו שלו?
מסופר בתלמוד: בעיר בבל היה עשיר אחד שעשה עוול לעני אחד, והעני החליט לתבוע את העשיר לדין תורה, הלך העני לבית דינו של רב שהיה גדול הדור ואמר: ברצוני לתבוע את עשיר פלוני לדין תורה שעשה לי עוול, רב שלח אחרי העשיר להזמין אל בית הדין, אך העשיר מחמת גאותו סירב לבוא ולהתדיין עם אותו עני, ואמר לשליח: וכי אני אבוא להתדיין עם אותו עני? והרי אם יבואו כל הגמלים של הערבים, לא יוכלו לשאת את מפתחות האוצרות שלי מחמת רוב עושרי. ולכן אין זה מכבודי לבא לבית הדין. כששמע רב כך, אמר: מדוע מתגאה זה בממון שאינו שלו? יהי רצון שתהא קללה בממונו, מיד יצאה גזירה מהמלך שיכנס הוא וכל אוצרותיו לטמיון לאוצר המלך. מיד בא העשיר לפני רב בבכיה, וביקש שיתפלל עליו שהמלך יחזיר לו את ממונו, וכן היה שהמלך החזיר לו.

(ירושלמי נדרים ט' - ד')

פרשת השבוע

באחת מקהילות ישראל, כשביקר פעם אצל רבי ברוך, שאל אותו רבי ברוך בחיוך אבהי, אמור נא לי רב צעיר האם כבר הספקת לשנן היטב את החלק החמישי של השלחן ערוך? מורי ורבי, השיב הצעיר במנוח ראש, עלי להודות שכבר רכשתי בקיאות גם בחלק השישי כיצד לנהוג עם פראי אדם.

אם במחלת ימצא הגנב (כ"ב א') מסופר על הרה"ק רבי מנחם מענדל מקוצק זיע"א, שקרא פעם לחדרו כמה מתלמידיו המובהקים והורה להם שישמיעו באזניו דבר חידוש בפרשת השבוע. נענה אחד מבחירי תלמידיו ואמר, הרהרתי הבוקר בפסוק "אם במחלת ימצא הגנב", לפרש אותו בדרך הבאה, "אם במחלת" אם חותר אדם בפנימיותו ובנבכי נפשו החבויים, "ימצא הגנב", חזקה עליו שימצא את הגנב הרובץ שם, הלא הוא היצר הרע הזומם בלא הפוגה כיצד להפיל את האדם ברשתו. שיב הרבי את התלמיד ואמר, דברים אלה ממש ביקשתי לשמוע היום, וראויים הדברים להישמע על ידכם בכל יום ויום.

ואלה משפטים אשר תשים לפניהם
(כ"א - א')

מסופר באברך אחד שבא לפני הרה"ק רבי ברוך פרנקל בעל ה"ברוך טעם" זיע"א, וביקש לקבל ממנו היתר הוראה. רבי ברוך קיבל את האברך בסבר פנים יפות, ואחרי שבחן אותו בש"ס ובפוסקים ומצאו מופלג בתורה, ובקי בארבעת חלקי השלחן ערוך, העניק לו כתב סמיכה לרבנות. אולם בשעה שנפרד ממנו האברך, העיר לו רבי ברוך בהדגשה מיוחדת, כשתמנה בעזרת ה' לרב ולמורה הוראה, יהיה עליך ללמוד גם את החלק החמישי של השלחן ערוך. תמה האברך לשמע הערה זו ואמר, מה רבנו סח על חלק חמישי של השלחן ערוך? ככל שידוע לי יש רק ארבעה חלקים לשלחן ערוך. השיב רבי ברוך לאורחו בחיוך קל, נכון הדבר כי בכתובים יש ארבעה חלקים לשלחן ערוך, אבל מנסיוני ששימשתי שנים רבות כמורה הוראה בישראל, למדתי שרובנים המכהנים בקודש, יש צורך בחלק חמישי של השלחן ערוך כיצד להתהלך עם בני אדם. לא עברו ימים מרובים והאברך נתמנה לרב

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 6:01 ת"א: 6:03 ר"ת: 6:38

זמני כניסת השבת

פרשת משפטים-שקלים

ירושלים: 4:48 ת"א: 5:02

לציד? עמוסי שלל וחוויות שבו בני החבורה עם ערב היום אל ארמונו של הגרף פושקביץ, צוהלים נכנסו הפריצים אל טרקלין הבית, ולפתע הבחינו כי פני מארחם חורו עד מאוד. "מה ארע לך?" שאלוהו בבהלה. קולו של הגרף הצעיר נשמע מזור מאד כשענה להם: "אינני חש בטוב. אני מרגיש רע"... פניו הוריקו. הוא חש שמעיו מתהפכים בקרבו והשתרע על מיטתו, מקווה שיוטב לו. אך כל הטבה לא הסתמנה במצבו. אך השתרע על מיטתו, ושתוק אחז את הצד הימני של גופו; ניסה להניע את ידו הימנית ולשווא, ניסה להזיז את רגלו הימנית וללא הצלחה. נחרד אביו, הלא הוא הגרף הזקן, עד מוות. "הביאו רופא במהירות" זעק אחוזו פחד. אך גם הרופא שהגיע למקום לא הצליח להבין מה גרם לשתוק. "הזמינו רופאים נוספים, אולי ימצאו הם מה ארע לבני" בכה האב הזקן. "רצוני לדעת מה קרה לו, לבני האהוב"

ואכן, למקום הגיעו בבחילות טובי הרופאים שבאזור. הללו בדקו את החולה, ערכו התייעצות מקיפה והעלו חרס בידם. "איננו יודעים מה גרם לשתוק חלקו הימני של הגוף", פסקו בצער. ישב האב הזקן אצל מטת בנו ונוכח כי משעה לשעה מחמיר המצב והולך, אם בתחילה תקף השיתוק רק את ידו ורגלו הימנית, עם חלוף השעות התפשט השתוק אל כל חלקי גופו, עד אשר הגיע אל פיו. אבד כח הדבור, ופיו התעוות בצורה משונה.

הביט האב האומלל בבנו המתייסר, וידו קצרה מלהושיעו. "הועיקו את רופאו האישי של הקיסר", התחנן הגרף הזקן. "מוכן אני לשלם כל מחיר, ובלבד שאדע מה ארע לבני". עד מהרה הגיע למקום רופאו האישי של הקיסר. אך גם הוא כקודמיו נאלץ להודות, כי אין הוא יודע על מה ולמה נתקף הגרף הצעיר בשתוק. במר לבו בקש הגרף הזקן כי כל הנוצרים המתגוררים בסביבה יתכנסו בכנסיותיהם ויתפללו להחלמת בנו. "רצוני, כי אף היהודים יתאספו בבתי הכנסת שלהם ויתפללו למען בני", הוסיף האב ביאוש. "זהרי אין אפילו בית כנסת אחד בכל המחוז כולו" הגיב אחד השומעים. "אין בית כנסת?" שאל הגרף הזקן בחוסר סבלנות, "והיכן הם מתפללים, היהודים?" הנשאל ידע את התשובה: "נוהגים הם להתפלל בביתו של ר' ליבר. זהו יהודי ירא אלקים, הנחשב כאיש קדוש. אך עתה מרתק הוא למיטתו."

"מה ארע לך?" התעניין הגרף. המספר נבוך. הוא השתהה קמעה ואחר אמר בקול חרישי: "שמעתי כי הוא נחבל קשות מצליפות שוט". "מי היכה אותו?" "המ... המ... הגרף הצעיר..." הפטיר המספר במבוכה ובחשש. "הגרף הצעיר היכה אותו? כך עשה בני?" רעד חלף בגוו של הגרף הזקן; עתה הבין מה פשר החולי המסתורי שפקד לפתע פתאום את בנו. מן השמים הענישוהו על אשר פגע לרעה בצדיק היהודי. מיהר הגרף אל ביתו של ר' ליבר. הוא מצא את היהודי שוכב במיטתו. ר' ליבר התאווש אמנם קמעה אך עדין נאלץ לשכב במיטה. רכן הגרף פושקביץ לעבר היהודי החבול והתחנן:

בארדיטשוב, העיר שנסודה בשל כאבו ואנחתו של יהודי (ב)
(תקציר משבוע שעבר) פעם שאל אחד מחסידי הרה"ק מווארקי את רבו, "על מה ולמה זכתה דווקא העיר בארדיטשוב לרבנים כה גדולים?" כמו הרה"ק רבי לוי יצחק זיע"א, הרה"ק רבי ליבר זיע"א והרה"ק רבי יוסף חריף זיע"א.

השיב הרבי שהעיר נוסדה בשל כאבו ואנחתו של יהודי. וסיפר ש"בטרם נוסדה העיר בארדיטשוב רוותה אדמתה את דמו של יהודי. דם שנשפך על ידי גויים צמאי דם. ומעשה שהיה כך היה". על פני השטח, שעליו נבנתה בארדיטשוב, השתרע מקדמת דנא יער עבות. ליער זה היו הפריצים נוהגים לבוא למטרות ציד. לצד היער שכן כפר קטן, שכל תושביו יהודים, ושמו ביסטריך. אחת המשפחות הנודעות בביסטריך משפחתו של ר' אברהם אשכנזי הגיעה למקום מקראקא שבפולין, לאחר שניצלה מפרעות שערכו שונאי ישראל.

בן יחיד הותיר אחריו ר' אברהם, ושמו ר' ליבר. הבן לא חפץ לעסוק במסחר, שכן לבו משכו לבית מדרש. לילות כימים היה יושב ועוסק בתורת הנגלה והנסתר, והתנהגותו היתה בקדושה ובטהרה. מדי בוקר היה טובל בנהר הסמוך לביתו, ואחר היה חוצה בסירתו את הנהר ונכנס אל בין עצי היער שבגדה שמנגד. היער היה בעבורו מקום התבודדות נפלא. איש לא היה מפריעו שם מתלמודו,

בבוקרו של יום קיץ חם, חצה ר' ליבר כדרכו, את הנהר ונכנס למעבה היער. התעטף בטליתו והתעטר בתפלין, והחל בתפלת שחרית. באותו יום ערכו פריצי הסביבה ציד בלב היער. לפתע התפרע אחד הסוסים אשר בשיירה. התרומם על רגליו האחוריות והפיל את רוכבו ארצה, הגרף הצעיר, בנו של הגרף פושקביץ החליט שבגלל היהודי הזה נחבל אחד מאורחי חבלות כה קשות. בזע רב קרב אל ר' ליבר והצליף בו בכל עז בשוט שבידו, ועל הטלית הצחורה הופיע כתם אדום. כתם הדם כמו הלהיט את יצריו של הגרף, והוא המשיך להנחית את השוט על היהודי המתפלל. חבורות רבות נקוו בבשרו של ר' ליבר צליפות השוט הגיעו לאזני רעיו של הגרף הצעיר. הם קרבו לעבר מקור הקול וראו את חברם מצליף ללא רחם ביהודי עטוף בטלית אדמה.

"בוא במהירות עמנו", לחשו לעבר הגרף, "נברח מכאן! מהר! הן עוד רגע עלול היהודי למות, ואתה תאשם ברצח" בזה הרגע צנח ר' ליבר ארצה, מתבוסס בדמו. והגרף הצטרף אל חבריו הנמלטים מן היער. כעבור כמה שעות שב ר' ליבר הפצוע להכרתו. במאמצים על אנושיים חתר במשוטי הסירה והצליח לחצות את הנהר ולהגיע אל פתח ביתו. על סף הבית עזבה אותו הכרתו, וכשהוא שקוע בעלפון כבד מצאווה בני משפחתו.

ומה עלה בגורלם של חבורת הפריצים שיצאה בבקר אותו היום

משל ונמשל

כל שמעשיו מרובין מחכמתו למה הוא דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו (אבות ג' – כ"ב)

דוד המלך נעים ומירות ישראל מדמה את הצדיק לתמר כנאמר (תהלים צ"ב י"ג) צדיק כתמר יפרח שהוא עץ שורשי גבוה ואילו את הרשע הוא מדמה לעשב שנאמר שם (צ"ב ח') בפרוח רשעים כמו עשב מה ביניהם?

משל לשני אנשים שעמדו למרגלות עץ תמר אמר האחד לחבירו לפי השערתי גבוה העץ עשרים אמה, אמר לו השני לא כן גבהו יותר מעשרים וחמש אמות, מיהר הראשון וטיפס על העץ, מדדו בחבל מדה ומצאו עשרים אמות בדיוק. וחבירו עדיין בשלו, טועה אתה ואיתי הצדק, אם תרצה מוכן אני להתערב עמך, הסכים החבר בשמחה הרי זה רווח ודאי, השלישו עשרה דינרים דמי התערבות. ואז נטל השני את כלי החפירה, והעמיק את הקרקע חמש אמות, והאילן עדיין עומד איתן, הוא זכה בהתערבות ונטל את הכסף, למד חברו המפסיד את הלקח, יום אחד יצא לטייל עם חבר אחר בשדה וראו עשבים גבוהים, שאל הראשון את חברו אמור לי: כמה גובהם של העשבים? עונה לו השני להערכת חמשה טפחים לכל היותר, אמר החבר לא כן ארכן יותר משבעה. נטל חברו סרט מדה וראה שגבהו באמת חמשה טפחים כאשר אמר, החבר בעל הניסיון מתעקש: שבעה יש כאן, ואם תרצה אני מוכן להתערב, ובליבו השב הנה אמלא את חסרוני בתוספת מרובה, ואשלים את הפסדי מהתערבות הקודמת. החליטו השנים להתערב בעשרים דינרים ואז ניגש החבר וחפר סביב העשב כשם שעשה חברו ביחס לעץ, אך להפתעתו הרבה לאחר מספר אצבעות שחפר, כרע העשב ונפל, ושוב נחל הוא אכזבה, והפסיד שנית את ההתערבות והפעם עשרים דינרים.

הרשע נמשל לעשב ואינו אלא מה שנראה כלפי חוץ, על פני השטח אין לו שרשים, אין לו אחיזה בקרקע, כולו חיצוני, הרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, לעומתו הצדיק נדמה לתמר, מלבד תכונתו הנגלית עוד עמקו שורשיו, בנוסף לענפיו המהנים למי שיושב בצילם על ידי מעשיו הטובים המרובים מחכמתו, אפילו כל רוחות שבעולם באות ונושבות אין מזיזין אותו ממקומו.

(עוד יוסף חי פרשת וירא)

"רבי, סלח לבני על אשר פגע בך. אנא! סלח לו! דע לך, רבי, כי בני כבר נענש על כך מן השמים נענש, ושיתוק פגע בכל חלקי גופו. רבי", המשיך להפציר ודמעות רותחות זולגות במורד לחייו, "מחל לו, לבני קל הדעת, והתפלל להחלמתו!"

"אסכים להתפלל למען בנך", נענה ר' ליבר ממיטתו, "אך זאת בתנאי אחד". "מוכן אני למלא כל תנאי" קרא הגרף בלהיטות. ור' ליבר פרט מהו התנאי: "אם תקבל על עצמך לבנות בעבור היהודים בית כנסת ומקוה טהרה, ואף בנייני מגורים על אותה האדמה שספגה את דמי בעת שבנך הכה אותי, אתפלל להחלמת בנך". "אני מסכים" השיב הגרף. הוא שב לביתו ומיהר לשגר אל היער קבוצת פועלים. זו כרתה את עצי היער, וכעבר זמן לא רב התנשאו במקום העצים בנייני מגורים ומעליהם בצבצה כיפתו של בנין בית הכנסת. כל אותה עת היה הגרף הצעיר מרותק למיטת חוליו. ור' ליבר, שהחלים בינתיים מפגיעותיו החמורות, נהג מדי פעם לבקר את הצעיר המשותק. בכל ביקור וביקור הורה ר' ליבר לגרף החולה להניע איבר זה או אחר, עד אשר מקץ זמן מה התאושש הצעיר המשותק והצליח להניע את ידיו ואת רגליו.

והנה הגיע היום בו עמד הצעיר לראשונה על רגליו היה זה ביום בו נחנך בית הכנסת שנבנה מכספי אביו. הישוב היהודי החדש קרם עור וגידים ושקק חיים, ושמו נקרא ברדיטשובקה. לימים רכש הנסיך רדיוויל את חבל הארץ בו שכן הישוב, ושם המקום קוצר לבארדיטשוב. עברו ימים, בתיה של בארדיטשוב צמחו והתפשטו לכל עבר, ומן הישוב הקטן קמה ועלתה עיר, שרבים מתושביה יהודים. ורבה הראשון של בארדיטשוב העיר לא היה אלא ר' ליבר, שבוכותו הוקמה העיר. ר' ליבר חסיד נלהב של הבעש"ט, ונפגש עמו ביחידות פעמים רבות. וזה ר' ליבר להאריך ימים ובהיותו בן מאה שנה נפטר לבית עולמו. שנים אחדות חלפו מאז הלך ר' ליבר לעולמו, והרה"ק רבי לוי יצחק סנגורם של ישראל, נתמנה לרב העיר. תחלה התנגדו למנויו תלמידיו המובהקים של ר' ליבר. אך כשנוכחו כי רבי לוי יצחק גילה את מעין המקוה אשר נסתם לאחר פטירתו של ר' ליבר, חשו בעליל בגדלותו של רבם החדש, וקבלו עליהם את הנהגתו.

זה סיפור המעשה שסח הרה"ק מווארקי באוני חסידו. והחסיד הבין גם הבין: אדמה שרוותה את דמו של יהודי קדוש, אין תימה שזכתה כי עיר ואם תבנה עליה, ובעיר זו יכהן פאר בתפקיד רב צדיק וקדוש כרבי לוי יצחק, המהווה מופת לאהבת ישראל בכל הדורות.

צ'ין אדם לחברו

טוב ומטיב לכלל ולפרט

סיפר אחד מחשובי חסידות נדבורנה: היה זה בעת הגיע נדיב גדול אל הרה"ק ה"באר יעקב" מנדבורנה זיע"א (יומא דהילולא ז' אדר), והציע לתת סכום עצום לבניית המוסדות. הכינו או לכבודו אירוע גדול של תחילת כתיבת ספר תורה, ובו הכריזו גם על הבנין החדש. ההתרגשות הייתה בשיאה, ולבם של חסידי נדבורנה די בכל אתר, גאה מרוב שמחה. באותה תקופה מספר החסיד, חוויתי קושי מסוים, כאשר אחד מבני ביתי לא הרגיש טוב. האירוע הסתיים, והקהל יצא מהאולם. כאשר רבנו יצא, וראה אותי, קרא לי אליו. ניגשתי מיד, והרבי אומר לי: "תבוא אלי מיד הביתה". באתי הביתה לרבי, והרבי נכנס איתי לסלון. "דע לך", פותח הרבי ואומר, "כל מנהלי המוסדות יושבים אצלי כרגע בחדר השני במסיבה, אבל מה שקורה אצלך בבית מעניין אותי יותר מכל המסיבה הזאת". הוא עזב את כולם ונכנס איתי לסלון, ישב אתי רבע שעה - עשרים דקות בנחת, כאילו כל השאר לא מעניין אותו בכלל. עובדה שהשאירה עלי רושם עצום. מידת ההשתוות של הרבי, לצאת מאירוע שמישהו בא ותורם לרבי סכום ענק, אירוע דרמטי ומרגש שכזה, והבעיה הפרטית שלי חשובה לרבנו יותר מהכל.

(מתוך גליון מתיקות הדף היומי)

עבור שלום בית

הגאון רבי משה רוזין זצ"ל היה רבה של העיר כוידאן, בה התגורר הגה"ק ה"חזון איש" זיע"א לאחר נישואיו, פעם סיפר: שה"חזון איש" נכנס אליו כשהוא עדיין היה אברך צעיר שאף

אדם לא ידע על גדלותו, והחל לדבר עמו בדברי תורה. הוא הציע לי ללמוד עמי בחברותא, בתנאי שאף אחד לא ידע על כך, הסכמתי לתנאי זה ולמדנו, ומאז נעשיתי אני לתלמידו של האברך הצעיר. באחת הפעמים סיפר לי הרב קרליץ על יעקב הפחח שחולה הוא, והוא מבקש שאצטרף אליו לביקור חולים. אמרתי לו שהרב אינו נוהג כלל ללכת אל בתי האנשים. בעודי משתאה מאיפא יודע האברך הצנוע הזה על שלומו של אדם פשוט כיעקב הפחח? גברה פליאתי עוד יותר כשמעתי את נימוקו לבקשתו זו, וכך אמר לי: יראה כבודו, אשתו של הפחח מזוללת בבעלה ומתוך כך נוצר מצב שבו החל ה"שלום בית" להתערער אצלם ואני חושש שזה עלול להתדרדר עוד. לכן בהודמנות זו שיעקב הפחח חולה, אם נעלה אליו לבקרו, הרי יוצר רעש בעיר מביקורו הנדיר של הרב, ויהיה לה מזה כבוד גדול, שהכל לכבוד בעלה, ואז היא תדע להעריך את בעלה כראוי וה"שלום בית" ישוב על כנו. ואכן כך היה, לאחר הביקור שלנו בביתו, לא חדלה אשתו להתפאר על הזכייה הגדולה שנפלה בחלקה בביקורו של רב העיר אצל בעלה, ומאז שרר שם שלום בית.

חסד בבית

פעם ספרו להרה"ק בעל הבית ישראל מגור זיע"א, (יומא דהילולא ב' אדר) בשבחו של אחד מגבאי הצדקה שהוא עוזר להרבה נדכאים ושוברי לב. נענה ה"בית ישראל" ואמר, הכל טוב ויפה אבל אני רוצה לשמוע אם גם אשתו אומרת כך.

הילולא דצדקיא

יום שבת קודש א' אדר

רבינו אברהם ב"ר מאיר (אבן עזרא - אד"א ד"א תתקנ"ד)
רבי שבתי ב"ר מאיר הכהן (ש"ך - אד"א תכ"ג)
הרה"ק רבי יצחק אייזיק ב"ר צבי מכפר ספרין (אבי ה"עטרת צבי" תק"ס)
הרה"ק רבי ברוך מגארליץ ב"ר חיים מצאנו (תרס"ו)

יום ראשון ב' אדר

הרה"ק רבי אהרן אריה ב"ר מאיר הגדול מפרעמילשאן (תקע"ג)
הרה"ק רבי יוסף ב"ר שבתי מראשקוב
הרה"ק רבי יצחק מאיר מוינקוב ב"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא (תרט"ז)
הרה"ק רבי ישראל ב"ר אברהם מרדכי מגור (תשל"ז)

יום שני ג' אדר

הרה"ק רבי מרדכי יפה ב"ר אברהם (הלבוש - שע"ב)

יום שלישי ד' אדר

הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר יוסף (רבי לייב שרה"ס תקנ"א)

יום רביעי ה' אדר

הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארינאוטראה ב"ר נפתלי צבי (תקפ"ג)

יום חמישי ו' אדר

הרה"ק רבי דוד מאוטראה ב"ר מרדכי טעבל (תלמיד הבעש"ט - תקי"ז)

יום שישי ז' אדר

משה רבינו בן עמרם (ב"א תפ"ח)
הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב ב"ר משה יחזקאל (תקפ"א)
הרה"ק יעקב ישכר בער ב"ר חיים מרדכי מנדבורנה (תשע"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדור" יסודות יסוד החיים על המעשים.

תיכף לנטילה ברכה (ח)

א) אם נטל מים אחרונים בכוונה מפורשת שמסלק עצמו רק מאכילת פת, ולא משאר מאכלים ותבשילים, אסור לו לאכול שאר המאכלים מבלי ברכה לפניו. (פסקי תשובות, סימן קע"ז, אות י')

ב) אם אמר בואו וניטול מים אחרונים, או הבא מים אחרונים, אינו סילוק מהסעודה, ויכול עדיין להמשיך לאכול, דרך הכין עצמו לנטילת מים אחרונים, ולא הכין עצמו לברכת המזון. (בן איש חי, שנה ראשונה, פרשת קרח, סימן ז', פסקי תשובות סימן קע"ט, סוף אות ד', ובהערה 24)

לע"נ

הרה"ק רבי יעקב ישכר בער ב"ר חיים מרדכי מנדבורנה זיע"א
נלב"ע ז' אדר תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת משפטים - סוד הגלגולים

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם"

(שמות כ, ז)

שהיה לו חייב כסף. האיש אמר לעצמו:

"בעל החוב כבר נפטר. אין לי שום טעם לשמור את השטר חוב. אני מוחל לו אפילו שלא שילם לי". באותו הרגע שהוציא מפיו ואמר שהוא מוחל וסולח על החוב וקרע את השטר, אותו סוס מבוגר נפל ומת. אותו אדם הלך לרב, ושאל אותו לפשר הדבר.

הרב ענה לו: "תדע לך שאותו אדם היה חייב לך כסף. בעולם האמת הוחלט שהוא יחזור כאן לעולם הזה בתור סוס כדי לעבוד קשה ולהחזיר לך את הכסף שהוא חייב לך. באותו הרגע שמחלת לו- הוא גמר את התיקון".

אדם שחייב לאדם דבר מה, הוא יתגלגל עד שיחזיר לו. כאשר אדם רואה בחיים שלו צרה או בעיה, צריך לדעת- "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא,א) - אל תקרי משפטים אלא גלגולים. יתכן שזה גלגול שהאדם עומד ומתקן את מה שחייב או עשה מגלגול קודם, וכעת הוא מתקן אותו.

לכן אדם צריך לקבל את כל מה שהקב"ה נותן לו בשמחה, כי יתכן שהוא פורע חוב מדורי דורות שהיה צריך כבר מזמן לפרוע. עלינו להיזהר לא להשאיר רבב ולתקן את כל מה שאפשר בעודנו בחיים. "ודע פי על כל אלה ב'יאך האלקים במשפט" (קוהלת יא, ט).

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"א	כנסת לבת	צאת לבת	בינון תפ
י"מ	16: 48	18: 01	18: 37
ת"א	17: 05	17: 58	18: 33
מ"ב	17: 05	17: 58	18: 34
כ"ג	17: 08	18: 01	18: 37

ידועים דברי הזוהר הקדוש על הפסוק: "ואלה המשפטים" בזה הלשון: "פתח ר' שמעון ואמר: 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' (שמות כא, א) - אליו אינון סדורין דגלגולא".

המפרשים שואלים: מה הקשר בין 'ואלה המשפטים' ל'אלה גלגולים'?

הרב יאשיהו פינטו שליט"א בספרו 'תורת הרי"ף' מבאר, שלפעמים מתרחשת על האדם צרה והוא תוהה: 'לא מגיעה לי הצרה הזו או הבעיה הזו. למה הקב"ה מביא עלי את הצרה הזו?'

לפעמים האדם מקבל זימון למשפט או שמאשימים אותו בעניין שהוא יודע שאינו אשם. הוא צריך להתמודד עם דבר שהוא לא קשור אליו ולא שייך אליו. אין לו אף אשמה בדבר הזה.

התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי אומר: "ואלה המשפטים" אם נפל על אדם משפט או צרה ובעיה, אז שידע שלא חייב להיות שהצרה או הנזק נגרם לו בגלל מעשיו מהגלגול הנוכחי. לעיתים הצרה נגרמת בגלל מעשיו מגלגול קודם ועכשיו הוא מתקן את אותו עניין.

רבתינו הקדושים מביאים סיפור על סוחר סוסים וחמורים שהיה מעביר סחורה ממקום למקום.

אחד הסוסים, למרות שהיה מבוגר ובקושי היה אוכל היה עובד קשה וחזק מאוד. יום אחד אותו סוחר נכנס למשרד שלו ועבר על כל השטרות של האנשים שחייבים לו כסף.

במהלך הדפדוף הוא הגיע לשטר של אדם

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רונן אברהם וב"מ רחל ברכה בת פדילה דליה נעם יצחק בן רחל ברכה יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר תרצה בתיה בת ימנה נינט אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה מיטל בת מלכה טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית אנאל חביבה בת שולמית שושנה שירה בת סילביה סיון רבקה בת אלן אסתר אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב דניאל בן שרה נעמה בת יפה אסף בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל רחל ברכה בת פדילה דליה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן אריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ט"ז

האם בקוסקוס יש בישולי גויים?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':
קוסקוס יש בו בישולי גויים, היות ועולה על שולחן מלכים (המאכל מובא בחתונות ובסעודות חשובות). אף על פי כן, אם עבר בישול במפעל על ידי גויים ולאחר מכן יבוש חזק, באופן שאינו ראוי כעת לאכילה ונעשה גרגירים יבשים - וכך נמכר לצרכן, וחוזר לקדמותו רק על ידי עירוי מים רותחים והמתנה, מותר כעת שיהודי יערה את המים הרותחים ויכין את המאכל לאכילה. אולם אין להתיר, שגוי יערה כעת את מים רותחים ויכינו לאכילה.

יש מי שמתיר, שגוי יערה מים רותחים על קוסקוס כדי להכינו לאכילה. וטעמו, כיוון שכבר הגיע מהמפעל, כשהוא מבושל כל צורכו, ואינו טעון בישול נוסף. **מקורות:** שו"ת דברי דוד ח"ג (יו"ד סימן יז אות ח) ח"ד (יו"ד סימן יח אות יד). וע"ע בספר דרכי תשובה (יו"ד סימן קיג סק"ד). ושוב ראיתי בשו"ת ושב ורפא ח"ב (סימן כח) שהעלה להקל במאכל קוסקוס הנעשה על ידי אידוי מים רותחים.

שניצל תירס או נקניקיה, שנמכרים כשהם קפואים, כיוון שבמפעל מבושלים כל צורכם על ידי ישראל, גוי שמטגן אותם כעת במחבת, או שהוא מחמם אותם במיקרוגל - מותר ואין בו איסור של בישולי גויים. **הערה:** היות והם נאכלים כמות שהם לאחר הפשרה. דין זה בין בנקניק סויה ובין כשהוא בשירי. ועוד, שאינו עולה על שלחן מלכים ולכן אין בו איסור בישולי גויים.

דאגה לאלמנה

פעם אחת נסע הגאון הגדול רבי יהודה צדקה צוק"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף', לארגנטינה, לצורך גיוס כספים עבור הישיבה. כשהגיע לעיר הבירה בואנוס איירס, קיבלו אותו יהודי המקום בכבוד גדול ודאגו לכל מחסורו. כשלקחו אותו לדירה שהכינו לו, אמר ראש הישיבה, כי לפני תקופה קצרה נפטר ת"ח בירושלים בקיצור ימים. אשתו שנותרה עם תינוקת בת ארבעה חודשים נמצאת במצוקה ומחסור. היא עברה לארגנטינה, לנסות ולמצוא הרווחה שם. כעת ברצונו לבקר אותה אישה.

המלווים ניסו לשכנע את רבינו ואמרו, שמוטב שראש הישיבה ינוח מעט מטורח הדרך ולמחרת ייצא לבקר את האלמנה. אך הוא אמר, שאינו יכול לדחות ביקורו אפילו בשעה קלה. הוא ביקש שיעשו איתו חסד ויקחו אותו לביתה. כשהגיע לאותו בית, הזדעזע הרב וליבו נחמץ. המקום בו האלמנה חיה עם בתה היה חדר צר ואפל. ניכר, כי אין באפשרותה לרכוש מזון ובגדים. בנוסף סיפרה, שבעל הבית רוצה לפנותה כי לא שילמה את השכירות.

ראש הישיבה עודד אותה וניחם אותה, שלא תתייאש, וכי קרובה הישועה לבוא, ויצא. בצאתו שבור, החל לטכס עצה מה לעשות. למחרת הלך להיפגש עם הג"ר יצחק שחיבר (רבה הראשי של קהילת יוצאי חאלב בארגנטינה), וסיפר לו, כי הזדעזע אמש ממראה בית האלמנה. "אומנם באתי למגבית ללומדי התורה בעיר הקודש", אמר, "אך איך אוכל להתעלם מאלמנת יהודי צדיק ובתו, החיות בתנאים לא אנושיים?!". הרב יצחק שחיבר התנצל, שלא ידע על המקרה. הרב צדקה אמר לו, שעתה יתגייסו שניהם לעזרתה, ואכן הרב שחיבר התקשר עם האנשים המתאימים, שדאגו לאלמנה לדירה ולסיפוק צרכיה בכבוד. רק לאחר שסודר העניין, החל ראש הישיבה לפעול למען גיוס כסף לישיבה...

סיוע למשרתת

הגאון ר' יעקב ברלין צ"ל (אביו של הנצי"ב מוולוז'ין), היה סוחר גדול. ביתו היה מרווח, ובו רהיטים הדורים וכלי בית עתיקים, שהיה מביאם עמו ממסעותיו בחוץ לארץ. ויהי היום והמשרתת בביתו לא נזרה, ובשעה שניקתה את הבית וכליו, שברה מערכת כלי חרסינה יקרת ערך. בעלת הבית צעקה עליה וגערה בה על חוסר זהירותה.

פנה ר' יעקב לאשתו ואמר לה: "אסור לך לצעוק עליה. היא יהודיה ואת חייבת בכבודה". הצטדקה אשתו ואמרה: "אבל היא גרמה נזק רב". השיב ר' יעקב: "את הנזק את רשאית לתבוע ממנה, אבל להרים את קולך עליה - אין את רשאית". "אם כך", אמרה, "אלך עמה תיכף ומיד אל הרב". נטלה את הצעיף וציוותה על המשרתת לבוא עימה.

קם ר' יעקב ולבש את חליפתו, מוכן ומזומן לבוא עימה. אשתו אמרה לו: "אתה יכול להישאר במקומך. אני יודעת מה לטעון בפני הרב בעצמי". השיב לה ר' יעקב: "אין אני הולך להיות טוען למענך. יודע אני, שאפשר לסמוך עלייך. אני הולך להיות לעזר לנערה המשרתת, שהיא יתומה ענייה ומפוחדת, ולא תדע מה לומר ומה לטעון".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה)

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב שרגא צבי טננבוים זצ"ל

הגאון הרב שרגא צבי (פייביש הירש) טננבוים זצ"ל - נולד ב-א' אייר ה'תקפ"ו (1825) בעיר סנדרא מדינת אונגריין. עוד בצעירותו ניכר במידותיו הנשגבות וכישרונותיו העצומים. למד בישיבת של אביו שהייתה מהישיבות הגדולות והמפורסמות במדינת אונגריין. בשנת ה'תר"ח (1847) אביו עבר לשמש כאב"ד ורפלט. בעקבות זאת משרת הרבנות בעיר סנדרא התפנתה, ורבינו התמנה כרב הקהילה. לאחר כעשרים וחמש שנים בשנת ה'תרל"ב (1872) התמנה בק"ק מעזא טשאטה והגליל. תפקיד אותו מילא עד יומו האחרון. עמד בראש הישיבה שם, ורבים מתלמידיו על אף מספרם הנמוך יחסית הגיעו להוראה. נודע בגאונותו. מכל קצווי ארץ פנו לרבינו כדי שיכריע בדבר הלכה.

גדולי הדור כפפו עצמם לפסקיו של רבינו. ביניהם: הגה"צ ר' מיכאל דב וויסמאנדל, הגה"ק רבי מרדכי ווינקלר (מח"ס שו"ת 'לבושי מרדכי'), הגה"ק ר' אברהם יהושע פריינד מנאסויד. ענוותן מופלא. למרות גאונותו הגדולה היה מיראי הוראה ופעמים רבות לאחר שסיים את תשובתו ביקש מהשואל שידון עוד בדבריו או יציע את שאלתו לפני גדול אחר. התמדתו של רבינו הייתה מן הנדירות. פיזר במתן צדקה. ניחן במתק שפתיים. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. בשנת ה'תרנ"ה (1895) אמר לבני קהילתו כי מרגיש כי מגיע אל ימי זקנתו, וביקש שחתנו ר' יהודה אלטמן ישמש במקומו, וכך היה. נפטר ב-ד' אדר ה'תרנ"ז (1897). הגה"ק ר' שמואל רזנברג מאונסדארף הספידו ואמר: "אני יכול להעיד עליו שמיום שנעשה בן י"ח שנה לא התפלל שמונה עשרה אחת בלי עליית נשמה". חי כ-72 שנים. ציונו במעזא טשאטה.

אביו: הגאון ר' זאב וואלף (שימש כרב בקהילת ורפלט סנדרא ומח"ס 'רחובות הנהר').
אימו: מרת סלאווא (בת הגה"ק ר' שרגא פייש פרנקל אב"ד רוסקא). **אישתו:** מרת הנדל (בת הגה"ק ר' אברהם יעקב ראזע אב"ד קאשוי). **אחיו:** הגאון ר' יעקב (אב"ד פוטנק ומח"ס 'נהרי אפרסמון'). **בנו:** ר' משה (אב"ד ורפלט). **בנותיו:** מרת חנה רבקה (נישאה לר' יהודה אלטמן), בת נוספת (נישאה לר' מנחם מנדל אב"ד טורנא). **מרבותיו:** אביו, ר' זאב. **מתלמידיו:** הגאונים ר' פנחס הכהן שטיינר (אב"ד אילק), ר' אברהם צבי פרידמן, ר' אליעזר פרידמן ברלין-ירושלים, ר' אשר אנשיל יונגרייז (אב"ד דיאנדיאש), ר' חיים צבי שווארץ (רב במאלטובא ארה"ב), ר' משה קלאפטר. **מספריו:** **ינטע שורק** (שורק עולה בגימטריא 'שרגא צבי') - דרשות על התורה, חידושי סוגיות לפי פרשיות השבוע, שו"ת בשו"ע.

רבינו היה מפורסם לאיש מופת ופועל ישועות, ובגודל תורתו וקדושתו הפליא לעשות פלאות. אולם דרכו היתה להסתיר את הכול במסווה של פשטות וענווה. כשהיה בעיר טארנא בעת נישואי נכדת אחיו (בעל ה'נהרי אפרסמון', בת הרה"ג ר' מאיר טננבוים זצ"ל אב"ד טארנא), עם הרה"ג מו"ה שמואל בנימין יונגרייז זצ"ל (אב"ד פילק), בא לפניו איש עם בנו שיצא מדעתו רח"ל, וביקש מרבינו שיעזור לו. רבינו ציווה שיביאו לפניו את הנער. הביאו אותו קשור בחבלים עבים. רבינו ציווה, שיתירו אותו ואמר לאחיו: "בוא ונלמד דף גמרא לרפואת החולה". היו שם פירות על השולחן והוא ציווה לנער, שיברך על הפירות, וברך ואכל והיה כאחד האדם. ומובא בספר 'כל הכתוב לחיים' מעשה מעין זה, שהאדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז (ה'דברי חיים') שלח אדם, שהיה משוגע ר"ל לרבינו שירפאו.

○ יפר זקן אחד מעיר הקודש ירושלים תובב"א, שאחותו חלתה במחלת נפילה רח"ל, ונסע אביו עימה לרבינו, וכשבא לפניו אמר לו: "מפני מה אתה בא אלי, האם אני רופא? לך אצל הרופא, שייתן לך תרופה מיוחדת למחלה הזאת", והלך אצל הרופא העיר, שייתן לו תרופה למחלה. ענה לו הרופא: "אין לי שום תרופה מיוחדת לזה, אלא סם רפואה, שנותנים לכל הסובלים במחלה זו". הוא הלך בפחי נפש שוב אל רבינו והפציר בו עד בוש, ונשאר שם בשב"ק. במוצאי שב"ק נתן לה רבינו מהבשמים להריח. הריחה והתרפאה מהמחלה.

הגאון רבי אנשיל סג"ל יונגרייז זצ"ל (אבדק"ק דינדיש) למד בצעירותו אצל רבינו. באחד הימים הגיע מברק לר' אנשיל סג"ל על מחלה חמורה שחלה אביו, רבי משה נתן נטע יונגרייז זצ"ל (אבדק"ק טיסא-פורעד). במברק ביקשו, שידבר עם רבינו שהוא ותלמידיו יאמרו תהלים עבור החלמתו של החולה. כששמע על כך רבינו, הזדרז והתחיל לומר הוא ותלמידיו תהילים. באמצע אמירת התהילים סגר רבינו את סידורו, ניגש לרבי אשר סג"ל ואמר לו: "סע תיכף ומיד לביתך, ראיתי את נשמת אביך הצדיק כשהיא עולה למעלה בקודש". כשהגיע רבי אנשיל לביתו, שאל על זמן יציאת נשמת אביו הצדיק, ונמצאה שהיה זה באותו הזמן שניגש אליו רבינו.

○ אשר הגיעו יהודים ממרכז הונגריה וביקשו ישועות עבור רבינו האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז זיע"א, פעמים שהיה תמה ואומר: "למה אתם טורחים לבוא אלי, הרי מצוי בקרבכם הרב דטשאטה, לכו אליו והיוושעו". במקרה מסוים, שמשדכת הייתה חולה בחולי הנפילה ל"ע, העלימו זאת מעיני החתן, שהיה מופלג מאוד בתורה ויראה. כאשר נודע הדבר לחתן אחרי שבא בקשר השידוכים פנה לרבינו ושאל מה לעשות. הצדיק אמר לו:

"מעיקר הדין הרשות בידך לחזור. אך אם עלי אתה סומך, יהא ליבך סמוך, שתסתלק מחלה זאת ממנה". החתן בהיותו בטוח בדברי קודשו של רבינו הסכים להתחתן איתה. רבינו הזדרז לבית מרקחת, קנה עשבים מסוימים, ונתן מהם לחולה לבשלם ולשתות מימיהם. ומאותו הזמן והלאה - לא ניכר בה שום רושם מהמחלה, ויהי לפלא.

○ יפר מוה"ר יהודה אריה מאיר הלוי יונגרייז ששמע מאביו הג"ר יצחק משה ששמע מאביו הגה"צ ר' יעקב שלמה רבה של פילק: "מעשה ופרצה שריפה בעיר ובאו היהודים לרבינו זיע"א בבהלה. יצא הצדיק אל רחוב העיר, הביט בעיניו הקדושות והראה בידיו ואמר: "בצד זה לא תהיה שריפה", וכן הראה על צד אחר. דבריו הקדושים התקיימו והשרפה כבתה ברגע שהגיעה לאותו המקום.

כָּל עֶכְפָּה לְטוֹבָה

עוקב אחריי לכל מקום?". "הרב, אתה חייב לשמוע סיפור מבהיל מרגעים הללו", סיפר לי בהתלהבות בלתי פוסקת.

"אחת מתושבות אילת, שאוהבת לראות את ההרצאות שלך, עברה תקופה מאוד קשה עם קשיים רבים ומשברים בבית ובעבודה. היא הרגישה, שהגיעו מים עד נפש והיא לא יכולה יותר, היא סובלת חודשים בצורה הקשה ביותר והחליטה לשים קץ לחייה ל"ע. היא נסעה לעבר חוף הים".

"שם אף אחד לא יבחין בי", כך חשבה. היא נסעה עד שהגיעה לחוף הנידח. היא יצאה מהרכב ושם היא ראתה את הרב פנגר, בכבודו ובעצמו. הרב, שהיא הכי אוהבת לראות ב'הידברות', והוא היחיד, שגורם לה לעידוד ותקווה במצב שלה בתקופה האחרונה.

היא נדהמה: "הרב פנגר! מה הוא עושה פה?! אני תמיד צופה בו. הוא היחיד, שנתן לי תקווה בתקופה הזו. כיצד יתכן שביום שבו החלטתי לעשות זאת, הוא נגלה בחוף הנידח הזה, שלא מצויים בו אנשים ודווקא ברגעים אלו?!".

היא נעמדה שם למשך מספר דקות וחשבה: "אם דווקא עכשיו הבורא החליט להביא את הרב פנגר לאילת, ועוד לחוף הנידח הזה- אין ספק, כי בשמיים אני חשובה ולא רוצים, שזה יקרה לי. אם אוהבים אותי בשמיים ומראים לי את הרב, שאני הכי מתחזקת ממנו - הרי שזהו רמז מאלוקים, שהוא איתי ויעזור לי בכל הקשיים", אמרה וחזרה על עקבותיה.

"נכון", אמר הרב פנגר, "אשתי שהייתה איתי בצילומים באותו חוף, אמרה לי לאחר מכן, כי ראתה אשה שעמדה מהצד וצפתה בנו באותו זמן".

שמעתי את הסיפור, ואז התחלתי להבין. בהתחלה, כשהגעתי לצילומים בחוף הים, לא הבנתי דבר. למה דווקא בתחנת הצילומים האחרונה, הסרטה של שתי דקות הופכת להיות עשרים דקות?...

לפתע הכיפה עפה, פעם אני מגמגם, הרוח משנה את הסאונד. כעסתי, התאכזבתי ולא הבנתי, מה קורה פה? בסוף הראו לי מהשמיים, כי העיכוב הזה הציל את חיי האשה.

אם הכל היה הולך חלק: הייתי מצליח בפעם הראשונה את ההסרטה והולך. הרי האשה הייתה מגיעה וכבר לא היינו שם, והייתה עושה חלילה את הגרוע מכל. **כשלא הולך לך, גם כשיש עיכובים ובעיות בחיים, דע לך, כי כך צריך להיות. לעיתים מגלים לנו משמיים מיד הסיבה, אך לעיתים דבר זה יהיה נסתר מבינתנו עד סוף חיינו.**

(מעובד מתוך 'טוב לחסות בה'- שהביאו מתוך 'לצאת מאיזור הנחות', של הרב פנגר)

סיפר מזכה הרבים, הרב יצחק פנגר שליט"א את המעשה המדהים הבא שאירע עימו: "נסעתי לסוף שבוע, חמישי - ראשון, לאילת כדי למסור שיעורים במשך השבת בכמה מבתי המלון באזור. השבת הייתה נפלאה ב"ה, זכינו להעביר כמה הרצאות ושיעורים.

יום ראשון הגיע. הרגשתי, שהעבודה הקשה מאחורי. את מרתון ההרצאות ממקום למקום וללא מנוחה כבר עברתי בחמישי, שישי ושבת. וכעת, ביום ראשון הייתי צריך להעביר כמה צילומים של 'קצרצרים'.

כלומר, אני נוסע עם צלם, ואנו עורכים סרטונים קצרים של חיזוקים בכל מיני מקומות באילת: בתי מלון, חופים שקטים וכו'. כל הסרטה כזאת אורכת כשתי דקות בלבד. הרגשתי, שבעז"ה תוך שעה עד שעתיים אנחנו נסיים.

הגענו אל המלון הראשון והתחלנו בהסרטה. שתי דקות של צילומים עברו בהצלחה כבר בפעם הראשונה ב"ה. המשכנו אל היעד השני. גם שם העברתי שתי דקות של מסר בהצלחה בס"ד וללא טעויות. כך המשכנו מתחנה לתחנה, עד שהגענו ליעד האחרון - חוף ים נידח. היה זה בתקופת החורף. המקום היה ריק ושומם, נעמדתי על החוף והתכוננתי להסרטה האחרונה.

הצלם סימן לי, כי אפשר להתחיל. אלא שהפעם העניין השתבש ולא הלך כראוי. אני מנסה להתחיל לדבר, אך המילים, נתקעות לי. הצלם, שלא היה רגיל עד כה למחוק ולצלם שוב, התכוון להתחלה חדשה. ברגע שהייתי מוכן, סימנתי לו והתחלנו מחדש. אני מתחיל לדבר, ואז פתאום עפה לי הכיפה מהרוחות העזות של החורף. אנחנו עוצרים את ההסרטה ומתכוננים להתחיל מחדש.

"ריבוננו של עולם, מה קורה פה?", חשבתי לעצמי והתכוננתי שוב. ההסרטה השלישית מתחילה, ואז לפתע החלה להיות במקום סופת חול שהרסה את כל הסאונד. כך שעצרנו לכמה דקות וחייכנו, עד שהיא תחלוף. שתי דקות שהתארכו והפכו לרבע שעה - עשרים דקות.

"בורא עולם, למה הכול מתעכב?", הרהרתי לעצמי שאני מבין מדוע לא הולך לי פה. לאחר כעשרים דקות, הצלחנו סוף כל סוף בס"ד לערוך הסרטה וחזרנו למלון, כשהעיכוב בתחנת החוף האחרונה גרם לי לחשוב על כך ארוכות.

לאחר כשעתיים אני קיבלתי טלפון מידיד קרוב. "שלום הרב פנגר, מה נשמע?", הוא שאל. "ב"ה". "תגיד, זה נכון שאתה באילת?". "כן", השבתי. "זה נכון שלפני כמה שעות יצאת לצלם קטעי הרצאות?". "כן". "זה נכון שהלכת לצלם גם בחוף הים במקום כך וכך?".

"כן, מאיפה אתה יודע את כל זה", השבתי בתמיהה, "אתה

<p>לע"נ</p> <p>הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירין ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל</p>	<p>הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי יזיי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה</p>	<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישעיה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל</p>	<p>הרב שבתי בן אסתר יאטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל נעמי בת כותון ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה</p>
---	---	---	--

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

משפטים (שקלים)

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת משפטים

- א. הכל בידי שמים - אין 'איש' מזיק לאחרים ולא לעצמו.....
- ה. הרוצה שיתקיימו נכסיו - שפע רב הבא ע"י האמונה.....
- ו. לא תענון - הזהירות שלא לענות נפש מישראל.....
- ח. ואנשי קודש תהיון לי - לעת נעילת שער השובבי"ם.....
- י. חוט המשולש - ראש חודש אדר שחל בשב"ק פרשת שקלים.....
- יג. אתה זוקף את ראשן - שפע רב הנשפע בשבת שקלים.....
- טו. מטבע של אש - העיקר אש ההתלהבות והתשוקה בלב.....

פרשת משפטים שקלים

(פסוק יח) 'וכי יריבון אנשים, או 'כי ינצו אנשים' (פסוק כב), וכן 'כי יפתח איש בור' (פסוק לג), וכך בדיני גנב ובשאר העניינים, ובכדי שלא ישעה האדם לומר כי נזק זה נגרם לי מחמת 'פלוגי' והפסד זה מחמת אלמוני, וח"ו הנהגת העולם אינה בהשגחתו ית', על כן אמרו חז"ל 'מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני', להורות לנו כי הכל בידי שמים* ואף אלו מסיני... כי מן השמים נגזר עליו שיבוא לו חיוק במומו או שיגנב ממונו חפציו ולאחר זמן ימצא הגנב ויחזיר לו כפל. והקדים הכתוב לומר בתחילת הפרשה 'ואלה המשפטים', שהוא על דרך שנאמר (תהלים לו ז) 'צדקתך כהררי קל משפטך תהום רבה', שבשם

הכל בידי שמים - אין 'איש' מוזיק לאחרים ולא לעצמו בפרשתן (כא א), 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם', והקשה בספר 'אזור אליהו' (להנה"צ רבי אליהו לערמן אבד"ק וויסקי, מתלמידי הרה"ק מקאצק) לאיזה צורך נאמר פסוק זה, ומדוע לא פתחה הפרשה מיד ב'כי תקנה עבד עברי' (פסוק ב), עוד מקשה בדברי רש"י 'מה הראשונים (עשרת הדברות) מסיני אף אלו מסיני' (ומקורם בדברי המכילתא), ותמוה מאוד מה החידוש בדבר, וכי תעלה על דעתך שמצוות התורה לא נאמרו מסיני. ומבאר כי הנה כל דיני המשפטים שבין איש לרעהו האמורים בפרשה הרי הם באופן שאחד גרם נזק או הפסד ממונו לזולתו, וכדכתיב

א. איתא בגמ' (ערכין טז:) 'עד היכן תכלית ייסורים וכו', במתניתא תנא, אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלשה ועלו בידו שניים'. וביאר מרן הבעש"ט הק' ז"ע (עי' תולדות יעקב יוסף וישלח ח), כי המאמין בהשגחתו ית' הפרטית בכל צעד ושעל יודע שגם צער קטן כזה, שרצה ליטול שלושה מטבעות ולא עלו לו אלא שניים, אף זה הגיע לו ברצון הבורא ית' בכדי לעורר אותו, והרי זה כ'קריאה מן השמיים' להיטיב את מעשיו, ואם ישכיל ויבין מה שרמזו לו מן השמים, אף בייסורים מועטים כגון דא, ויתחיל לשנות דרכיו, בזו ההכרה כבר בא לידי תכליתן של ייסורים, ולא יצטרכו לעורר אותו בחזקה יותר רח"ל...

וכך מבארים בפרשתן בעניין מלוה על המשכון, שהזהירה התורה להחזיר את כסות הלווה הניטלת במשכון, 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני' (כב כו), ולכאורה תמוה, שהרי אמרו חז"ל (בר"ר מב ג) 'אין והיה אלא לשון שמחה', ומהי השמחה הגדולה כשיצעק הלווה על שאין לו במה לשכב, אלא, כי מן השמים נטלו את ממונו והביאוהו לידי עניות, וסיבת הדבר היתה לעוררו, אך הלה לא שם לדבר, על כן הורידו אותו ירידה אחר ירידה עד שנצרך ללוות ולתת כמשכון את כסותו היחידה, ועדיין ממשיך הוא בתרדמתו, עד שסוף סוף התעורר לצעוק אל ה' על רוע מזלו, ואכן שמחה גדולה היא בשמים על ש'נזכר' הלה באביו שבשמים ונשא עיניו למרום...

ומפורש כן בדברי הרמב"ם (ריש הל' תענית) בזה"ל, ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן וכו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו, וצרה זו נְקָרָה נְקָרִית (מלשון מקרה) הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להתדבק במעשיהם הרעים ותוסיף הצרה צרות אחרות, הוא שכתוב בתורה (ויקרא כו כז-כח) 'והלכתם עמי בקרי, והלכתי עמכם בחמת קרי', כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי אוסיף עליכם חמת אותו קרי, עכ"ל. במה דברים אמורים, כבר שנה תמימה שנשנתו סדרי בראשית, רבים מאחינו בני ישראל עברו ועוברים צער ומכאובים, חולי ופחדים, 'עבר קציר כלה קיץ ועדיין לא נושענו', כמה אלמנים ואלמנות יתומים ויתומות נוספו לכלל ישראל בימים אלו, עד ש'אם על בנים רַטְּשָׁה' (הושע י יד) רח"ל. ואוי לנו אם נאמר כי 'דבר זה ממנהג העולם אירע לנו' שאין זה אלא דרך אכזריות... הטו אזניכם לדברי הרמב"ם שהיא היא הגורמת להם להתדבק במעשיהם הרעים ותוסיף הצרה צרות אחרות, והרי להדיא שלא ה'מחלה' מְדַבְּקַת אלא ה'קרירות' והאדישות היא ה'מדבקת'... אבל אם אכן, נשמע לקול השופר ההולך וְחִזְק, נעורר רחמי שמים מרובים עלינו ועל כל עמו בית ישראל.

ולא 'המדרש' עיקר אלא למעשה, וכמו שפירשו בדברי הגמ' (שבת קה:) 'כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גזזיו, וצ"ב, מהו העניין להניח דמעות אלו בבית גזזיו, אלא שכאשר יהודי מתעורר על פטירת אדם כשר וכן בשאר צרות והוא מוריד דמעות, הקב"ה מניחם בבית גזזיו, כמי שאומר הבה נעיין בדמעות אלו מה היא בסופם, ומה יצא למעשה מכל ההתעוררות והבכי, האם אכן ישנה דרכיו אם שמא תתפוגג התעוררות הלב ויחזור לשיגרת החיים כאילו לא היה כלום...

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

חיים' שעלינו לדעת, שאף אם נראה לאדם שפלוני הכה אותו, ידע שבאמת לא באה המכה מיד בשר ודם כלל, כי אין לו לאדם שום כח עצמי להזיק אם לא שנגזר כן מלעילא, זרק 'רחמנא מחי' - הקב"ה הכהו. ולכן צריך רשות מיוחדת להתרפא.

ואם ככה יעשה וינהג שלא יחפש 'אשמים', ואף לא יתלה הדבר בעצמו שהוא נהג שלא כשורה וגרם לעצמו הפסד בידים, מובטח הוא שהקב"ה יעזרהו להוציאו מאפילה לאורה. וכמו שפירשו (עפ"י דברי רבינו אברהם בן הרמב"ם) באמור בפרשתן (כא יג) 'ואשר לא צדה והאלוקים אנה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה', כלומר, ואשר לא צדה - שאינו מחפש 'צד' וסיבה לתלות המאורע אלא מאמין בכל ליבו כי האלוקים אינה לידו - שהקב"ה הוא שזימן לו אותו העניין, אזי אומר הקב"ה, א"כ שתולה בי אמונתו, הרי ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה, 'אסדר' לך מקום לנוס ולברוח מכל הני חבילין דמעיקין, והכל יבוא על מקומו בשלום.

שאינן לחקור את עומק התהום כמו כן אין לחקור אחר עומק דעתו ית', וכל אותם 'משפטים' הרי במהותם הינם 'צדקתך כהררי א-ל', שהכל הוא בצדק וברחמים.

בענין זה מרמו הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (עה"ת) במה דכתיב בפרשתן (כא יח-יט) 'וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו באבן או באגרופ, ולא ימות ונפל למשכב וכו' רק שבתו יתן ורפוא ירפא'. ואיתא בגמרא (ב"ק פה.) 'ורפא ירפא - מכאן שנתנה רשות לרפוא לרפאות'. וברש"י 'ולא אמרינן רחמנא מחי ואיהו מסי' - פירושו, הרשות נתונה בידי החולה לדרוש ברופאים, ואין אומרים, אם הקב"ה הכהו כיצד יבוא לעשות כנגד רצונו יתב"ש ולרפאות עצמו, אלא בפירוש נתנה תורה רשות לפנות לרפוא שירפאנו.

ולבאורה צריך ביאור, הרי פסוק זה מדובר כשהכה איש את רעהו, מדוע יש מקום לומר שאם ידרוש ברופאים הריהו מהלך כנגד רצון הבורא שהכה אותו, והרי לא הקב"ה הכהו אלא חברו. והוכיח ה'חפץ

נודע מה שאמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (פרשת נח ד"ה וישלח) בשם אביו הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, שיש מין חיה הנקראת 'ביבער', וכך היא דרכה, להיכן שתלך, הרי בדרך חזרתה תשוב באותו דרך בדיוק ממש, וממילא כשרוצים לצודה מתבוננים בדרך הליכתה, ומכינים לה 'מלכודת' באותו מקום, וכשהיא תשוב בדרך חזרתה תלך ישר לתוככי המלכודת, ובאמת כשהיא חוזרת והיא רואה את אשר לפנייה - כי היא עומדת להילכד - תתחיל לבכות, אבל עדיין אינה מעלה בדעתה לשנות דרכה, וכך היא בוכה ונכנסת תוך כדי בכיה למלכודת... אך 'מותו האדם מן הבהמה' בכך שיכול לשלוט בעצמו שלא להמשיך בדרכו הרעה וליפול לאותה מלכודת... ואין טעם לבכיה אלא לעשות מעשה... והנה אם נתבונן קימעא בטעותה הגורלית של אותה 'ביבער' נראה בעליל, שהרי לא היתה זקוקה להרחיק הרבה מהבור הפתוח לפנייה, לא פרסה ואפילו לא אמה אחת... אלא אם היתה זזה בס"מ אחד בלבד כבר היתה נשאת 'בת חורין' וניצולה ממות לחיים.. כך לדידן ייאמר, אין צורך בקבלות גדולות, אלא יקבל כל אחד קבלה קטנה ואיתנה בתיקון המעשים, איש איש כפי ענייניו ומעשיו, ובוודאי יפה כוחה לקרוע גזירות רעות. גם עלינו להרבות בתפילה ובתחנונים לקרוע שערי שמים לישועתם של ישראל כי כל לבב דוי וכל ראש לחלי.

ואל יאמר 'מי אני' ומה ספון אני שישמע הא-ל הגדול לתפילתי, אלא ישמע לדברי הרמב"ן על הפסוק בפרשתן (כב כו) 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני, וז"ל. כי חנון אני - חנון ומקבל תחינת כל אדם אע"פ שאינו הגון, מגזירת חינוס' (חנון' משורש תיבת 'חינוס' הוא). והעניין, שלא תחשוב, לא אחבול שלמת הצדיק, אבל שלמת אדם שאינו צדיק אקח ולא אשיבנו כי צעקתו לא ישמע א-ל, לפיכך אמר כי חנון אני ושומע צעקת 'כל' מתחנון לי עכ"ל.

וכך כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (יתרו ד"ה ויאמר) לפרש מה שנאמר (שה"ש ב יד) 'השמיעני את קולך כי קולך ערב', שהוא מלשון 'ערבות', שכמו שהערב בעד חובו חבירו מכניס עצמו לשלם את חובו של הלווה, כך כל בני ישראל ערבים זה בזה, ומחויב כל אחד להתפלל בעד הכלל, 'זוה השמיעני את קולך כי קולך ערב כאשר אתה מתפלל בבחי' ערב בעד זולתו' (ועיי"ש עוד בהרחבה). ובוודאי הקב"ה יחוס וירחם, ייטיב ה' ולא יוסיף עוד לייסרה, ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו, וישיש לגאלנו ושמחת עולם על ראשינו במהרה בימינו אמן.

ב. והוסיף פרפראות לחכמה שהנה ראשי התיבות וסופי התיבות של פסוק זה 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' מצטרפים יחדיו לתיבות 'הרים אל תהום', לרמז שגם המשפטים הנדמים לתהום הרי הם 'צדקתך' הנמשלת ל'הרים', כי כל המשפט נעשה רק בחסדים, נדמה כמשפט ואינו אלא רחמים.

ג. כה היה מעשה וכפי שסיפר מרא דעובדא, בחודש טבת דאשתקד נסעו שני נערים מארה"ק לאחת ממדינות שבמזרח אירופה כשברשותם ארבע מזוודות (suitcases) מלאות בדברים שאסור להכניס לאותה מדינה, כמובן ללא

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

ג

והזמן גרמא, כדאיתא בגמ' (תענית כט.) 'משנבנס אדר ולשמחה, כאשר שקוע אני בסבך צרותי, זה בכה וזה מרבין בשמחה', והנה רבים אומרים, מה לי בכה, וכיצד ניתן 'לדרוש' ממני להרבות בשמחה, אך

ידיעת ההורים, ותיכף בירידתם מהפליגער (מטוס) כשנטלו את אמתחותיהם נגשו אליהם כמה שוטרים והחלו לחקור אותם מה יש ברשותם (וככל הנראה שהיה ידוע להם מראש על ידי 'מסירה'), וגמגמו בתשובותיהם, ומיד הכניסו אותם למאסר בשדה התעופה, ולאחר מכן הובילו אותם לבית הסוהר, שם הפרידו ביניהם ושכנו כל אחד בתנאים קשים ומחפירים בחברת רוצחים ושאר 'חיות אדם'.

כאשר הודיעו השלטונות דשם להורים על דבר המעצר של בניהם, ונתברר להם כי מדובר ב'עבירה' חמורה ביותר נסע אחד ההורים עם בנו לאותה מדינה, והחל 'להפוך עולמות' ולהתחנן על נפשם ממי שיש לו יד ושייכות בעניינים אלו, הן עסקנים ואנשי 'קשרים', הן בארה"ק והן מאותה מדינה, אך קצרה ידם מהושיע... ובקושי גדול הצליחו לסדר אישור לאב להיפגש עם בנו למשך זמן קצר בלבד. והודיע ה'סנגור' מטעם המדינה שם שהעונש המקובל על 'עבירה' כגון דא הוא 'מאסר' למשך שנה וחצי עד חמש שנים, זאת 'בהתחשבות' בגילם הצעיר... לא נאריך כאן בגודל הקשיים שעברו על העצירים, כשלא יכלו לאכול כמעט מהמאכלות הטריפות שהביאו להם בבית הסוהר ואף לא הסכימו להביא להם אוכל מבחוץ.

יום עבר ואף יומיים ואף שבוע, וככל שניסה האב לשחרר את בנו לא עלתה בידו, גם כשהיה נדמה שנפתח כאן פתח הצלה מיד ראה שנקלע למבוי סתום... עד שכעבור עשרה ימים עשה האב חשבון הנפש בעצמו, והודיע לבני ביתו, כי הגיע למסקנה שכבר עשה השתדלות יתר על המידה, ומכאן ואילך הוא 'יוצא מהתמונה' ומשאיר להקב"ה לנהל את העניינים מתוך ההכרה הברורה כי רק הוא 'מתיר אסורים', ובתורת השתדלות ישכור 'עורך דין' משלו, אך מכאן ואילך משקיע את כל המאמצים בתפילה לבורא עולם. והנה לפתע באותו היום הודיע לו העו"ד כי החליטו לשחרר את הנערים 'למעצר בית', ועליהם להפקיד סכום כסף כדמי ערבות, ומיד לאחר שיעשו זאת ישחררו את ה'אסירים', כמובן שגייסו את הסכום הנדרש ונפתחה הדלת...

עתה היה עליהם להתמתין עד לזמן המשפט, והיה נראה כי מועד ה'דין' יהיה רק לאחר כמה חדשים, וביקש האב לזרז את המשפט בעניינם, ואף טען להם שהוא מפסיד ממון הרבה בזמן שהותו שם, אך לא היה עם מי לדבר... ובינתיים הציע מאן דהו לאבי הנער, שבידו להבריח את בנו למדינה אחרת במסמכים מזויפים ומשם יוכל להגיע לביתו בארה"ק, וזאת תמורת 10,000 יורו, ובכך יפטר מעונשם... ואמר האב שרוצה לחשוב בטרם יחליט על צעד נועז כזה... ואז נזכר בהחלטתו שאינו 'מתערב' בעסקיו של הקב"ה כיצד מנהל את עולמו, והוא יעשה את הטוב בעיניו 'בעיתו ובזמנו'... והוריד את הדאגה מליבו כשהוא סמוך ובטוח בהקב"ה.

כעבור שבוע הודיע לו העו"ד שנקבע זמן למשפט ביום שלישי הקרוב, ומלבד עצם השמחה ב'התרת הספיקות' נוסף לו שמחה על שמחה כי יום זה היה ל' שבט - א' דר"ח אדר, וידוע מה שאמרו חז"ל (מגילה כט.): 'אמר רב פפא הלכך בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי לישתמיט מיניה באב דריע מזליה ולימצי נפשיה באדר דבריא מזליה'. בהגיע 'יום הדין' הרבו כל בני המשפחה והמכרים בתפילה וצדקה לזכות הנערים, ובינתיים התנהל המשפט במתח גדול, ולאחר שכל הצדדים השמיעו טענותיהם אמרו השופטים שצריכים הם להתייעץ ביניהם לגזר הדין, וכעבור שעה הוציאו את פסק הדין כי המה משוחררים לאלתר...

ד. איתא במשנה (אבות ב טו) 'היום קצר והמלאכה מרובה, והפועלים עצלים והשכר מרובה ובעל הבית דוחק', ומן הנראה שהמשנה באה להחשיך לנו את המצב... אבל שמעתי מחכם אחד, שהוא כמו הנכנס לחנות נעלים, המוכר שומע את מבוקשו, ונותן לו ג' קופסאות של מנעלים, הקונה מתחיל למדוד אותם ובינתיים נפנה המוכר לעזור לקונה חדש, אדהכי והכי מנסה הקונה הראשון להחזיר את המנעלים שאינם לטעמו או למידתו לתוככי הקופסא ואינו מצליח, כי אם מניח שני המנעלים זה בצד זה הרי הקופסא צרה מידי, ואם מניחם זה על גב זה הקופסא נמוכה מידי, ולמעשה, שב המוכר אליו והוא מצליח בין רגע להכניסם כראוי, הא כיצד, כי בעל הבית - זוהי עבודתו וזוהי פרנסתו, והוא מכיר בסודם של דברים, יש להכניס את המנעלים זה הפוך מרעהו ברוחבם, וגם כשראש אחד לצד זה ישים את ראשו של שכנו לצד שני, וזאת באה המשנה לומר לנו, כל איש ואיש עם תירוץ שלו, אין לי כח, אין לי מח, אין לי חשק אין לי חברותא, אין לו כסף, וכו' כבר שמע האיש הרבה דרשות חיזוק, ומכל מקום עדיין היום קצר והמלאכה מרובה, אינני מספיק מאומה ולא זז מאומה, עצה אחת יש לך, כשתכיר

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

בוודאי דברי חז"ל נאמרו לכל אחד ואחד כי אכן בידו עולמו וכל מעשיו באמונה ולטובה, ועל כן תמיד אינו להיות בשמחה על אף כל העובר עליו. כי מקור שמח בחלקו ומסתפק במה שיש לו^ח. ואכן, הדרך העצבות נובעת מחסרון האמונה^ה שהקב"ה הוא מנהיג הישרה היא^ט על ידי ריבוי האמונה, וכמו שמבאר

שהכל תלוי בידך - אתה 'בעל הבית' אז תצליח, שהרי הכלל הוא בעל הבית דוחק - הוא מצליח להדחיק ולהכניס כל הנצרך אף כשנראה לאחרים שהכלי קיבול מידי צר או מידי נמוך וכיו"ב.

נמצא שמה שאמרו בסיום המשנה 'ובעל הבית דוחק' אינו חלק מהקושי המוצב בפניו, אלא היא 'עצה טובה' - כשתכיר שהכל תלוי בידך - אתה 'בעל הבית' אז תצליח, שהרי הכלל הוא בעל הבית דוחק - הוא מצליח לדחוק ולהכניס כל הנצרך אף כשנראה לאחרים שהכלי קיבול מידי צר או מידי נמוך וכיו"ב... כך אם ישים האדם אל ליבו כי ה'בעל הבית' יצליח 'להכניס' את עסק התורה לסדר יומו 'והכל על מקומו יבוא בשלום'... וגם אם הכל הפוך (כדוגמת הנעליים), אין חשק ואין מח, בלי חברותא וכיו"ב עדיין ביד 'בעל הבית' לסדר את הכל...

ועל דרך זה ייאמר גם לענייננו, 'בעל הבית' יכול להכניס בתוך מצבו גם שמחה... וגם אם נדמה שהכל הפוך עדיין ביד 'בעל הבית' להיות שמח מתוך האמונה שמצב הפוך זה הוא הישר' באמת...

ה. והרי השמחה צריכה להיות 'שמחה' באמת, ולא רק תחת 'עול כבד' שהוא מחויב לשמוח בימים אלו כי אין שמחתו שמחה, וכמו שמספרים בדרך הלצה, שפעם היה עני ואביון שהיה נאנח תמיד על מצבו הדחוק ועל החובות הרבים התלויים בצווארו, פעם הוכיחו צדיק אחד מדוע אינו בשמחה תמיד, והלא צריך האדם לעבוד את ה' בשמחה, ויהי כשמוע כן העני נאנח שוב כדרכו ואמר אוי, נתחייבתי בעוד 'חוב' עכשיו... וכי לא די לי ב'חובות' שיש לי עד היום... פשיטא שזו איננה שמחה מעומק הלב כראוי.

ו. דברים נפלאים הביא הגה"צ בעל מחבר 'רמזי מחשבה' שליט"א (הסובל בשנים האחרונות יסורים נוראים ממחלה קשה, השי"ת ירפאהו ברפוא"ש במהרה) בהקדמת הספר, וז"ל. משנכנס אדר מרבין בשמחה. בשפת אמת (ליקוטים) מביא את דברי הזה"ק (תיקוני זוהר אנתון כ"ב) בשמחה אותיות מחשבה. והענין מתבאר בפשיטות שלהיות בשמחה תלוי במחשבתו של אדם, שמחה אינו תלוי כלל במה שיש לו לאדם ובמה שחסר לו לאדם, אם מחשבותיו של אדם יהיו מחשבות המביאות לו שמחה הוא יהיה בשמחה.

החושב שאם ישלים לו הקב"ה את כל חפציו שהוא משער לעצמו שהוא חפץ בהם, רק אז יוכל להיות בשמחה, טועה הוא, כל אחד יכול להביט מסביבו ולראות את האנשים שכאילו יש להם די מחסורם, ופניהם עצובות, כי אין שום דבר יכול להביא שמחה לאדם, אם לא שבמחשבתו הוא מכניס לעצמו מחשבות של שמחה, כשהוא מאמין במחשבתו שכל מה שעושה הקב"ה בשבילו הכל הוא לטובה, ואין שום דבר רע יכול לצאת מאיתו ח"ו.

ואומר לכם זאת ממה שאני רואה ומרגיש מעת שהקב"ה שלח לי מתנות נפלאות (בלשון נקיה, חולי ומכאוב נוראים ל"ע), אין שום דבר שיכול לעצור את השמחה באדם, המחשבה ורק המחשבה של האדם מחליט האם הוא יהיה בשמחה או שיהיה בצער, אין הקב"ה לוקח מאף אחד את הבחירה להיות בשמחה, גם אם נשלח לו ממרום כל מיני מתנות, ונראה לו שנלקח ממנו דברים מסויימים, הרי את המחשבה אין הקב"ה לוקח ממנו, ועל המחשבה האדם עצמו בעל הבית, ויכול הוא לחשוב ולהתבונן בטובות הנפלאות שהקב"ה עושה איתו, ולראות בחוש איך שבכל צעד ושעל הקב"ה נמצא סביבו ואין הקב"ה עוזב את אף אחד אפילו לא לרגע קט.

ואם רק יחשוב האדם טיפה מן הים ממה שהקב"ה חושב עליו, כבר היה מזמן בשמחה, דהקב"ה חושב ומשפיע על כל אחד ואחד בכל רגע ורגע חיים טובים ומאושרים, סוף דבר, הכל תלוי במחשבותיו של אדם, ובמחשבתו הוא מחליט אם להיות עצוב ומדוכא או להרים את רוחו ולהיות בשמחה ולחיות חיים רוחניים ומרוממים. עכ"ל.

ז. וכך פירש הרה"ק מרוזין זי"ע את הפסוק 'ירבו עצבותם אחר מהרו' (תהלים טו ז) כי יש בני אדם שאף אם יש להם די פרנסתם דואגים על העתיד ומזה יש להם עצבות וזה ירבו עצבותם - מחמת 'אחר מהרו' שדואגים מה יהיה אחר כך (עטרת ישראל בשמו).

ח. ידוע פירושו של הרה"ק ה'כתב סופר' זי"ע (עה"ת) בפסוק שבפרשתן (כג כה) 'והסירותי מחלה מקרבך' איזהו מחלה שהוא ב'קרבו' של אדם, הוי אומר מי שאינו מרוצה ממצבו ואינו שמח בחלקו...

ט. מלבד ריבוי התפילה לזכות למידת השמחה, וכמו שכתב הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע במכתבו (נדפס באגרות קודש מכתב ד) 'על דבר מבוקשו וכו', וודאי שיש לבקש מה' על שמחת הנפש, כמאמר (תהלים פו ז) 'שמח נפש עבדך', וכן (בברכת השיבה) והסר ממנו יגון ואנחה'.

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

ה

בעי"ז פירש הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי חודש כסליו, מאמר ד אות פג) וז"ל, וזהו שרמזו 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר', היינו יטע וישים בתוך נכסיו השכל (ר"ל, הלימוד) הנשמע מן חדש אדר, כי העוסק בסחורה ובנכסים ויאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, כי היה הדבר בטבע שבחרתי במסחר פלוני ובמקום פלוני הנה לא יתקיימו נכסיו, אבל אם ישים אל לבו כי השגחת השי"ת מלוכש בטבע, והוא המסבב לדבר הזה' בעין המעשה דחדש אדר, הנה יתקיימו נכסיו. עכ"ל. ובוז מבאר מה שהביאו בגמ' כראיה את הפסוק 'אדיר במרום ה'', שכידוע שם 'אלוקים' מורה על הנהגת הטבע, ואילו שם הוי"ה מורה על השגחתו הפרטית של הקב"ה שהוא מהווה כל ההוויות, והוא שאמרו הכתוב 'אדיר במרום הוי"ה', שהשי"ת הוא מנהל את העולם בהשגחתו הפרטית כרצונו ית', וכשיתבונן שאדיר במרום ה' יזכה שיתקיימו כל נכסיו.

עוד פירשו צדיקי הדורות 'יטע בהן אדר' - כי 'אדר' ר"ת 'ראש דברך אמת' (תהילים קיט קס), וכלומר שעל ידי שיתנהג תמיד בדרך האמת, 'ויטע בכל נכסיו' הגשמיים והרוחניים מידה יקרה זו, יזכה שהמה יתקיימו בידו, כי קושטא קאי שיקרא לא קאי, לשקר אין רגליים" (שבת קד). ואילו 'שפת אמת תיכון לעד' (משלי יב יט).

ושני הפירושים עולים בקנה אחד, כי המאמין בבורא ית"ש שהוא זן ומפרנס לכל, וכל מזונותיו קצובין לו מראש השנה, ואין לאל ידו להשיג בעצמו אפילו

הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (כללי אורייתא אות ז) בלשון הפסוק (תהילים יט ט) 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', פקודי הוא מלשון 'חיסרון' (כמו ולא נפקד ממנו איש, במדבר לא מט), וכלומר, שהמבין שחסרון פרנסתו או חסרון הבריאות וכיו"ב כל אלו הנם פקודי ה' - הם באים מה' שהוא והנהגתו ישרים המה, ומקבל את הנהגת ה' עמו באהבה - 'צורי ולא עוולתה בו', הרי מחשבות הללו משמחי לב המה, ותמיד יהיה בשמחה. כי מה לו לכאוב ולהצטער על העובר עליו, וכי ראית מימך אדם המצטער על 'שובתו'.

גם הרה"ק מרוז"ן זי"ע (עירן קדישין ח"ב) אמר, כי מרבין בשמחה היינו ע"י אמונה, ומפרש כי המאמין בהקב"ה, יודע גם בעת הקושי ש'עמו אנכי בצרה', ובוודאי בקרוב ה' יעזרהו ויחלצהו מכל הצרות, וממילא, לבו מתמלא שמחה כבר בעת הצרה, מתוך ידיעתו שתיכף תבוא הישועה.

הרוצה שיתקיימו נכסיו - שפע רב הבא ע"י האמונה

איתא בגמרא (ביצה טו:) 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, שנאמר (תהלים צג ד) אדיר במרום ה'', וברש"י, 'אדר - לשון חזק'. ומבאר הרה"ק השפת אמת' זי"ע (לר"ה אדר בר"ה ר"ח) שהרוצה שיתקיימו כל נכסיו - הרוחניים והגשמיים יטע בהם אדר - לשון חזק, כלומר, שבכל עת יחזק את עצמו לדעת שאדיר במרום ה', להבין ולהשכיל שכל קורותיו מאת ה' הם, אז ישכיל ויצליח בכל אשר יפנה.

י. דבר נפלא אמרו, כי לא מצינו בתורה בשום מקום את הלשון 'בעל הבית', כי אם במקום אחד והוא בפרשתו, דכתיב (כב ז) 'ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו', ובאמת 'בעל הבית' זה אינו כי אם שומר (שנגב הפקדון שהיה אצלו), ללמד על כל אותם הסבורים שהם בעלי-בתים... דעו, כי אין הממון שלכם אלא 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה'' (חגי ב ח), ואינכם אלא שומרים עליו... ואם ירצה 'בעל הבית' האמיתי הרי ברגע אחד יכול לקחת את ה'פקדון' כי ה' מוריש ומעשיר...

יא. רמז נאה כתב הגאון רבי שלום ווייס זצ"ל גאב"ד אוהעל (בספרו שובה ישראל פ"י) במה שאמרו חז"ל (פסחים קיט). על הפסוק 'את כל היקום אשר ברגליהם (דברים יא ו) - זה ממנו של אדם המעמידו על רגלו, כי לא לחינם נקטו 'רגליים', אלא להזכיר את מידת האמת שיש לה רגליים, ולהורות כי איזהו ממון שיש לו קיום ועמידה - זה אשר ברגליו, דהיינו שהגיע לידי באמת וישר.

יב. מעשה הובא במדרש (ילקוט בראשית נו ט) שכאשר נכנסו כל החיות והבהמות והעופות לתיבת נח רצה גם ה'שקר' להיכנס, אמר לו נח, אינך יכול להיכנס אלא אם יהיה לך בת זוג, יצא השקר ופגע ב'פחתא' (הממונה על ההפסד וההזיקות) ושאל אותה אם היא מוכנת להיות 'בת זוג', אמרה לו מה תתן לי... השיב לה השקר, כי מבטיח לה בשכרה, שמהיום הזה ואילך מה שהוא ירוויח על ידי השקר תהא ה'פחתא' נוטלת, והסכימו על ה'שידוך', ונכנסו שניהם לתיבה. אחר שיצאו מן התיבה, החל השקר בעבודתו, אוסף ממון הרבה על ידי שמשקר ומרמה, והיא בשלה, מפסדת אותו ממון ומאבדתו. הגיע השקר בטענה רבתי היכן כל פרי עמלי, ואיה כל הממון שצברתי בעבודה קשה...

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

שדיבר הכתוב בהווה, לפי שהם תשושי כח ומצוי לענותם⁷.

נוראות כתב ה'אבן עזרא', בהוסיפו לדקדק על המשך הכתוב (שם כב-כג) 'אם ענה תענה אותו, כי אם צעוק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו, וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב והיו נשיכם אלמנות ובניכם יתומים', ולכאורה צ"ב דפתח בלשון יחיד 'אם ענה תענה' וסיים בקללה על הרבים - 'אתכם'. אלא מבאר ה'אבן עזרא', 'כי כל רואה אדם שהוא מענה יתום ואלמנה ולא יעזרם, גם הוא יחשב מענה... אם אחד יענה ואין עוזר, העונש על כולם', כי מי שבידו למחות ביד המצער ולא מחה⁸, או שהיה בידו לבוא לעזרתם ולא עשה כן, אף זה נתפס בעונש המר והנמהר כאילו הוא עצמו עינה אותם, שהקפיד הקב"ה ביותר על צער האלמנה והיתומים⁹.

פרוטה אחת ממה שלא נגזר, הרי משאו ומתנו באמונה וביושר, והוא דובר אמת בלבבו. וכל מעשי אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש לשקר ולרמות את השני מקורם בחוסר האמונה, ומתוך מחשבת פיגול שיוכל להרוויח על ידי תחבולותיו וערמותיו¹⁰. וכך כתב ב'ראשית חכמה' (פרק המשא ומתן, עיי"ש בהרחבה) וז"ל, במדרש משלי אסמכוהו אקרא (משלי כה ב) 'איש אמונת רב ברכות ואין להעשיר לא ינקה', הנושא ונותן באמונה נכסיו מתרבין והקדוש ברוך הוא מזמין לו פרנסתו מפני שבני אדם בוטחין באמונתו ויהיה ממונם מצוי אצלו תמיד, ולא די לו שיתפרנס מן האמונה אלא שנקרא צדיק שנאמר וצדיק באמונתו יחיה.

לא תענון - הזהירות שלא לענות נפש מישראל

בפרשתן (כב כא), 'כל אלמנה ויתום לא תענון'. וברש"י 'הוא הדין לכל אדם (הזהרנו שלא לענותו) אלא

החזירה לו הפחתא, וכי לא כך קבענו שאני אטול מה שאתה מכניס, ומסיים המדרש 'ולא הוה ליה פתחון פה, לכך נאמר (תהילים ז טו) והרה עמל וילד שקר'... מעשה זה אינו צריך לפירושים וביאורים שונים, אלא דברים כהווייתן, שאין סימן ברכה בממון המגיע שלא ביושר.

גם בכלל 'נכסיו' הם חיי האדם עצמו, שבזכות שהוא איש אמת יאריך ימים, וכאותו מעשה נורא שהובא בגמ' (סנהדרין יז.) על עיר אחת הנקראת 'קושטא' שלא היו משנים בדיבורם, ולא מת שם אדם בקוצר ימים (עיי"ש עוד).

יג. ומקום אתנו להרחיב מעט בגנות מידת השקר, וכידוע כמה נזהרו גדולי הדורות לאחוז במידת האמת בלא לזוז הימנה ימין ושמאל, ומאידך התרחקו מהשקר ומכל דבר שיש בו שמץ של שקר.

וכך נאמר בפרשתן (שמות כג ז) 'מדבר שקר תרחק', ופירשו צדיקים כי על ידי דבר שקר תרחק מהקב"ה, שכל דיבור שקר מרחיק את האדם מקונו, כי הקב"ה אמת וחותרמו אמת ושונא את השקר, וכמו שנאמר (תהילים קא ז) 'דובר שקרים לא יכון לנגד עיני'.

ואילו הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע אמר שלא מצינו בתורה בשום מקום שיזהיר הכתוב להתרחק מן העבירה [אלא חכמים תיקנו סייגים וגדרים], זולת באיסור שקר בה נאמר מדבר שקר תרחק, ללמד על חומר האיסור (הובא בליקוטי הרי"ם שאמר משמו של הר"ב). ובספר 'דורש טוב' כתב 'שמעתי בגור מפי קדוש עליון אדמו"ר מוהרי"ם זצוק"ל, שאמר טעם על הכתוב הרחקה, לפי שענין שקר חמור כל כך, עד שהתורה בעצמה היתה צריכה להזהיר על זה ולעשות הרחקה, ולא מסרה הכתוב לחכמים'.

סיפר הרה"ק ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זי"ע, כי אחד מיו"ח של הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע הוציא דבר שקר מפיו, וציווה הרה"ק על כל הנוכחים שם שיתענו למחרת לזכך עצמם משמיעת שקר...

יד. והרבה יש להתבונן בדבר עד כמה צריך להיזהר שלא לענות ולצער שום נפש מישראל, כי מלבד עצם האיסור בדבר, הרי פעמים הרבה שאותו נפגע הוא 'תשוש כח' מסיבות שונות ומשוונות, ונמצא שזה פגע בו עבר גם על איסור חמור זה של 'כל אלמנה ויתום לא תענון', ואפילו אם הנפגע יש לו הורים בריאים ושלימים לאורך ימים ושנים... ומאחר שלעולם אי אפשר לדעת מה מתחולל בלבו של השני ומה מצבו אם כן תמיד עומד לפנינו ספיקא דאורייתא...

טו. בפרשתן (כב ל), 'לכלב תשליכון אותו', וברש"י ללמדך שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה שנאמר (לעיל יא ז) 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו' אמר הקב"ה תנו לו שכרו. לאידך מצינו בדעת זקנים מבעלי התוס' שפירשו שכיון שהכלב הוא שומר הצאן [ונובח להרחיק הזאבים] לכן מכירים לו טובה ומשליכים לפניו הנבילות, הקשה כ"ק

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

כדין נהג עמך, שהרי בדין מחויב הוא לפרוע את חובו, והוא בכלל 'לזה רשע ולא ישלם', מכל מקום לא הותר דמו להבלימו ולביישו, אם כן אין איש מישראל שהותר דמו להשפך".

הוסיף הגר"א זי"ע (הובא בליקוטי בתר ליקוטי משנת תש"ב) על הפסוק (כב כב) 'אם ענה תענה אותו' אפילו אם תעשה זאת 'לשם שמים' כדי שהלה - 'צעק יצעק אלי', גם זה נחשב לחטא ושמע אשמע צעקתו להענישך, וראיה

עוד בפרשתן בענין הזהירות בכבודו של כל איש ישראל שלא להבלימו, שהרי הזהיר הכתוב (כב כד) את המלוה שאם אין ביד הלווה לפרוע חובו 'לא תהיה לו כנושה', ופירש רש"י 'לא תתבענו בחזקה, אם אתה יודע שאין לו אל תהי דומה עליו כאילו הלוייתו אלא כאילו לא הלוייתו, כלומר לא תבלימהו'. כאן למדנו להזהר בכבודו של כל אחד ואחד, ושלא תאמר - אה, פלוני שנהג עמי לא כדין ושלא כראוי מותר (ואף מצווה) להבלימו ולביישו, כי גם לו זה שלא

אדמו"ר מפינסק קארלין זי"ע, שלכאורה ב' טעמים אלו סותרים זה את זה, האם הכלבים זוכים לשכר על הנביחה או על שתיקתם מלנבוח, ותירץ דאכן זוהי גדלות וחיבות - לדעת מתי לנבוח ומתי לא לנבוח, ועל כגון דא זוכים לשכר מיוחד (פרנסה לדורות עולם).

טז. סיפר ה'חפץ חיים' זי"ע, שבנעוריו התגוררה בשכונתו אלמנה עם עולליה הרכים בדירה שהייתה שייכת לעשיר אחד, לגודל עניותה לא היה בידה לשלם לו שכר הדירה, כעבור כמה חודשים החל המשכיר לדחוק בה שתשלם את חובה, אך עם כל מאמציה לא היה בידה לשלם מאומה, המשכיר איים עליה שיגרשם מהבית אם לא תשלם לו, וכל תחנוניה שירחם עליה ועל יתומיה לא הועילו מאומה. ביום מן הימים בא העשיר והסיר את קורת הגג מעל הבית, ולגודל הכפור נאלצה האלמנה לצאת ולחפש לעצמה מקום אחר לגור שם, כל העיר רעשה על דבר המעשה הנלוז, אבל בעה"ב בשלו... הנה בטוח הייתי (אמר הח"ח) שעל 'אכזריות' כזאת לא ינקה העשיר מן ה'דין והעונש' בעולם הזה, שהרי התורה אמרה 'וחרה אפי'. עברו כמה שנים ולא קרה דבר, אך עדיין שמרתי הדברים בליבי, ואכן לאחר כעשר שנים נשכו כלב שוטה, והחל האיש לנבוח ככלב, ולא ארכה מחלתו עד שהלך לעולמו (אהבת חסד, עמוד החסד אות לד).

ומכאן, שאף הצודק בדינו יזהר להיות צודק במעשיו, שיהיו מעשיו צודקים ומקובלים כלפי שמיא, שהרי אלמנה זו מחויבת הייתה בתשלומי שכר הדירה מצד דין תורה, אלא שלא כך היא דרכה של תורה... והמבין יבין. כי צעקת הדל יקשיב ה', וינקום נקמת אומללים.

יז. פעם הגישה הרבנית בזו"ש של גאב"ד טשעבין זצוק"ל לפניו לאכול, אך בטעות הניחה על השולחן כלי מאכל שאינם נקיים כל כך, והנה הטשיבינ'ער רב היה איסטניס מאוד ולא היה מסוגל לאכול בכלים כאלו, אך מאידך אם יקום לרחוץ אותם ולנקותם תפגע הרבנית, ופשיטא ואין צריך לומר שלא יעלה על הדעת לומר לה לשטוף אותם... מה עשה, הכניס את הכלים לתוך בית ידו (שרוול) מבלי שישימו לב, והשיים עצמו כאילו הוא זקוק לרחוץ ידיו, ושם - בעמדו על יד כיור המים, כשאין איש רואהו ניקה את הכלים כדבעי... וכך הכניס את גאונו הנודעת בכדי שלא לבייש.

לעת זקנותו סבל המהרי"ל דיסקין זי"ע מחוסר סוכר (צוקער) בגופו, ועל כן היו מכינים עבורו קאווע (קפה) מעורב בסוכר הרבה, פעם אחת טעה הגבאי והכניס מלח בתוך ה'תה' במקום סוכר, וכפי רגילותו הטיל שם מלח במידה גדושה, והביא את הכוס לפני המהרי"ל, מבלי להגיד מאומה שתה את כל הכוס, ואף לא היה ניכר על פניו שום רושם. רק בגמר שתייתו הבחינה הרבנית בטעותו של המשמש, ונזעקה בחרדתה לשלום בעלה הגדול, ושאלה אותו, כיצד שתה את כל הכוס והרי סכנה יש בדבר (ובפרט כשהמלח מעורב בתוך משקה רותח שעי"ז נבלע בתוך הגוף), השיב לה המהרי"ל, נו, חז"ל כבר דברו אודות מעשה כזה, שהרי אמרו (ברכות מג:) 'נוח לו לאדם שיטיל עצמו לכבשן האש ואל ילכין פני חברו ברבים'...

יח. עד כאן דברינו כלפי הפוגע, אמנם הנפגע צריך לשוב ולשמוח באותם בזיונות ש'זכה' בהם, כי טובה גדולה יש בהם לזכוכו מן העוונות ולהשפיע עליו טובות הרבה לאין שיעור.

וכך כתב הגה"ק הבן איש חי זי"ע (עוד יוסף חי דרושים בשלח) לבאר את זכותם של בני ישראל שיקרע בפניהם הים, וז"ל, נראה לפרש בס"ד, דיודע דעל ישראל היה קטרוג אותה שעה, דקטרג השר מה אלו עובדי ע"ז אף אלו עובדי

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

רחום וחנון' (שבת קלג:) לרחם על כל יהודי באשר הוא, לשום עיניו וליבו להיות מיצר בצרתם של ישראל. ואף כששורת הדין עמו יכנס לפנים משורת הדין^{כא}. ויוותר על הממון המגיע לו, בכדי שלא להקניט ולצער את חברו והמקום ימלא חסרונו.

לדבר מפנינה (שמואל א' א ו) שהייתה מצערת את צרתה חנה על שלא זכתה לבנים, והתכוונה לשם שמים (ב"ב טו.), והקניטה אותה לעורר את לבה שתתפלל אל הקב"ה בדמעות שליש שתזכה בפרי בטן, ומ"מ נענשה פנינה כמו שנאמר (שם ב ה) 'עד עקרה ילדה שבעה רבת בנים אומללה', שנפטרו צאצאיה על פניה ל"ע"ט.

ואנשי קודש תהיון לי - לעת נעילת שער השובבי"ם

עומדים אנו ב'עת נעילת שער', בסוף התקופה הקדושה של ימי השובבי"ם, ימים בהם הקב"ה קורא

ואדרבה, רצון הבורא ית' שיהא האדם וותרן^{כב} בממונו, ויקיים בנפשו 'מה הוא רחום וחנון אף אתה

ע"ז, ועל זה יקשה האדם איך ניצולו ישראל ומצרים טבעו. והתירוץ הוא דכתיב (קהלת ג טו) 'והאלוקים יבקש את הנרדף', ואיתא במדרש רבה (ויק"ר כז ה) אפילו צדיק רודף רשע מכל מקום והאלוקים יבקש את הנרדף, עיין שם. ולכן ישראל ניצולו ומצרים טבעו, בשביל שהיו מצרים רודפים וישראל נרדפים. וזה שנאמר (יד כב-כג) 'ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה', רוצה לומר נפשם יבשה שאין להם זכות משלהם שיהיו הם ניצולים ומצרים טובעים, ועם כל זה 'והמים להם חומה מימינם ומשמאלם', להם דווקא ולא למצרים, והיינו מפני כי 'וירדפו מצרים' שהיו ישראל נרדפים ומצרים רודפים. עכ"ל.

יט. ידוע ביאורו של הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, כי כמו המכניס ידיו לתוך להבות האש - אפילו באונס גמור, מ"מ לא יועיל לו טענת אונס, וידיו נכווים ונשרפים (ואף אם היה הדבר 'לשם שמים' לא יועיל לו מאומה), כך נמי לענייננו - כל צערו של יהודי 'אש' הוא, ואף אם הוא באונס, וגם כשמתכוון 'לשם שמים', הרי הינו מתעסק באש בוערת. כ. המוותר לחברו ומסיר מעליו כל טינה שבלב, ואף מסייע לו בעת צרתו, שכרו הרבה מאוד. וגם זאת מצינו בפרשתן (כג ה) 'כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו... עזוב תעזוב עמו' ובתרגום 'משפך תשבוק מזה דב'לבך עלוהי ותפ'רק עמה', היינו ש'עזוב תעזוב' כל טינה שיש בליבך על 'שונאך' זה ותעמוד לעזרו. ומבאר בספר הקדמון 'ברית מנוחה' שהכוונה היא, אם משבק - תעזוב ותסיר כל אשר יש לך בלבך על חברך, אזי תשבוק - תיעזב אף אתה מכל הצרות הבאות עליך, כי הקב"ה עזוב יעזוב מעמך את כל חטאיך ותישאר נקי מכל רבב.

וכבר שמענו סיפורים ומעשיות לרוב כי אין אדם מפסיד מהוותרנות... וכה היה מעשה לאחרונה ממש, משפחה אחת עמדה להשיא את בנה במז"ט, ובאו בדברים עם מנהל ת"ת שישכיר להם את הבניין והחצר, כמנהג בעלי בתים חשובים דכאן בתקופה זו, ורשם זאת ב'לוח הזמנים' שלו, ואף נתנו לו דמי קדימה. אחר כמה ימים התקשר 'המנהל' והודיע כי טעות גדולה היתה בידו וכבר הזמינו אצלו את 'האולם' לאותו יום, נזעקו לעברו והרי כתבת את שמנו ב'ספר הזכרונות', נענה להם, מה אעשה ובאותה שעה שכחתי שכבר הקדימכם אחר... וחשבו לתבוע אותו בדין תורה הואיל וכבר שילמו חלק מהתשלום, אך נמלכו בדעתם וגמרו לוותר ולחפש אולם אחר... והיה זה כשבוע ימים בלבד קודם יום הנישואין, והתרוצצו מכאן לשם לחפש אחר 'בית חתנות', ופשפשו ולא מצאו, עד שכיומיים לפני החתונה ריחם עליהם דודם שהוא ראש ישיבה, והעמיד להם את הישיבה חנים אין כסף. והנה בעיצומה של שמחת הנישואין שנחגגה באותו יום בת"ת הגיעו השוטרים והשביתו את השמחה, וראו למפרע שלא הפסידו מאומה מהוותרנות, שלא זו בלבד שהרוויחו את דמי האולם, אלא אף גם זאת ששמחתם היתה שלימה באין מפריע... ואילו היו מתעקשים על זכותם הרי היו להם 'אורחים חשובים' בחתונה...

כא. ולהדיא אמרו חז"ל (ב"מ ל:) 'אמר רבי יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפנים משורת הדין'...

וכבר מצינו באחד מגדולי הדורות שהזהיר את בניו בצוואתו, שאם ביום מן הימים יעמוד אחד מבניו בדין תורה ויזכה במשפט, והשני ישמור לו טינה בלב, הרי הוא גוזר עליו שיחדל מאמירת הקדיש לעילוי נשמתו. ורבות יש להתבונן בדבר, שהרי ה'קדיש' טובה עצומה היא עבור הנשמה בגנזי מרומים, והנשמה מצפה מאד שיגמלו עמה חסד זה שתעלה עי"ז מעולם לעולם, ואעפ"כ היה שווה בעיניו לוותר על כל זאת בכדי שבניו ינהגו לפנים משורת הדין ולא יצערו אף יהודי.

בפרשתן (כא כו-כו), 'וכי יכה איש את עין עבדו וכו' לחפשי ישלחנו תחת עינו, ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל לחפשי ישלחנו תחת שנו, וביאר בזה הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע (תשנ"ד ס"ג) בשם צדיקי הדורות, כי 'שן' רומז לתאוות האכילה ולענייני דיבור, ואם 'פיל' את שינו, כלומר שיכה את היצה"ר בעניינים אלו, שלא לילך אחר תאוותיו, וישמור פיו מלשונו מלפנוע בשני ומלדבר דברים אסורים, וכן אם 'יכה את עינו'

לכל איש ואיש מישראל 'שובי' בנים שובבים'^ג, ואף מי שעדיין לא נכנס בכלל 'שובו בנים' עדין בידו להיאחו 'לתפוס' עצמו בימים האחרונים שנשארו^ד, ועי"ז יחשב כאילו התחזק בעבודתו יתברך בכל הזמן כולו, וכמו שכתב הרה"ק ה'ישמח ישראל' (במדבר א) וז"ל, וכמאמרי הקדושים, כאשר אם ירים איש את קצה המטה יתרומם כל המטה, כן כאשר יתקן איש ביום אחרון יתקן כל הזמן, עכ"ל^ה.

כתב ה'בעל הטורים' בריש פרשתן כי 'המשפטים' ר"ת הדיין מצווה שיעשה פשרה טרם יעשה משפט, והיין שעדיף טפי לילך לפני משורת הדין, הוסיפו על כך בלשון הכתוב 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם', ואח"כ נאמרו כל הדינים, אך לפניהם, לפני שורת הדין, נאמר המצווה לעשות פשרה...

כב. בפרשתן (כג ט), 'הנה אנכי שולח מלאך לפניך' וגו', ופירש רש"י, כאן נתבשרו שעתידין לחטוא ושכינה אומרת להם 'כי לא אעלה בקרבך' (לג ג), ותמוה כי מה 'בשורה' היא שעתידין לחטוא, וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשל"ז) וז"ל, כאן נתבשרו שעתידין לחטוא, אבל משה רבינו לא נתרצה בזה ופעל שיהיה הישועה על ידי השי"ת לא על ידי מלאך, וכן נתמלא בקשתו. לכן השמחה בזה למי שחטא יוכל לשוב בתשובה ולהתקרב להשי"ת, וזה בשורה טובה לכל בני ישראל.

והיה מרגלא בפומיה דהרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לומר, כי כך דרכה של תשובה, יעזוב רשע דרכו ויתחדש ככבריה חדשה, ואל יתעסק ב'עבר'... ובזה פירש במה שכתב רש"י (פרשת יתרו יט ה) בשם המכילתא 'אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם', שהכוונה שאף שלא נהג כשורה עד עתה, אך אם מעתה מקבל עליו על העתיד - יערב לכם, ומה דהוה הוה.

כג. והעיקר, שישוּב אל ה' מתוך שמחה. וכך רמז לה הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע בריש פרשתן (כא א) 'ואלה המשפטים', וברש"י, 'כל מקום שנאמר אלה, פסל את הראשונים, ואלה - מוסיף על הראשונים'. כי השב מיראה 'זדונות' נעשו כ'שגגות'. והשב מתוך אהבת ה', זדונות נהפכות לו לזכויות (יומא פו:). מעתה יבואר על נכון, 'כל מקום שנאמר אלה' - 'אלה' נוטריקון ליהודים היתה אורה - שהאיר את נשמתו באור התשובה, זה האיש פסל את הראשונים - שהפך את זדונותיו לשגגות. אך אם ואלה - נוטריקון ליהודים היתה אורה ושמחה, שהוסיף את השמחה לתשובתו, הרי הוא מוסיף על הראשונים כי כל עוונותיו שעשה בעבר נהפכו למצוות, א"כ מצוותיו שיקיים מכאן והלאה יהיו הוספה על 'מצוותיו' הראשונים.

כד. סיפר הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל שהיה בשוה"ט של הרה"ק מסאטמאר זי"ע ואמר בבכיות שלישי, יהודים, התחרטו עתה, כי עוד מעט תתחרטו על מה שלא התחרטתם עד עתה...

כה. אדרבה, שערי סיעתא דשמיא נפתחים בלא גבול דייקא בעת הזו, וכמסופר על הרה"ק מסאטמאר זי"ע שהיה נוהג בכל שנה לעלות על ציונו הק' של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע ביומא דהילולא דיליה (ז' אדר), ותמיד הגיע אל חלקת מחוקק ספון לקראת ערב סמוך לזמן השקיעה, שנה אחת הקדים לבוא לקאליב כבר בשעות הבוקר בעוד היום גדול, אך לא פקד את ה'ציון' אלא לעת ערב, שאלו משמשו מה ראה על ככה לבוא דווקא כי ינטו צללי ערב ובפרט שכבר שהה בעיר והיה בידו סיפק להגיע מקודם, נענה לו הרה"ק ואמר שבנוהג שבעולם ביום היריד 'אין די לעצטע מינוט'ן כאפט מען מציאות' (ברגעים האחרונים מוצאים מציאות גדולות...), ונתכוון לומר בדבריו שעיקר התעוררות הרחמים הוא דווקא 'כי פנה יום'...

כו. הנה בגמ' (ב"מ לב ע"א וע"ב) דנו באריכות האם יש איסור מדאורייתא לצער בעלי חיים, והוכיחו מהא דקתני בברייתא לעניין מצות פריקה וטעינה האמורה בפרשתן (כג ה) 'אוהב לפרוק ושונא לטעון' [כלומר, שאם עומדים לפניו ב' חמורים, אחד מהם של אוהבו והוא כורע תחת משאו ומצוה לעזור לו 'לפרוק' את המשא, והחמור השני הוא של שונאו, וזקוק לעזרה בכדי להטעין את המשא על גבי החמור] מצוה בשונא [אף שתמיד מצות פריקה קודמת למצות טעינה, מחמת צערו של החמור, אך כאן יש להקדים לטעון את חמורו של שונאו] כדי לכופ את

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

זכור לטוב סגולה לבטל מחשבות זרות הנופלות על האדם לומר את הפסוק (ויקרא ו' ו') 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה', ועל פי זה מפרש לשון הפסוק, וכי יזיד איש - הוא היצר הרע, על רעהו - היצר הטוב שהם שוכנים יחד בקרב האדם להרגו בערמה - במחשבת ערמימות וכוזבת, שמכנים בו מחשבות רעות ואסורות שעל ידיהם יוכל להרגו ולהפילו לשאול תחתית, עצתו היא, מעם מזבחי - שיאמר את הפסוק אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, ובכך תקחנו את היצר הרע למות ויעבור רוח הטומאה מן הארץ^{כח}.

חוט המשולש - ראש חודש אדר שחל בשב"ק פרשת שקלים

הנה בהאי שתא חל ראש חודש אדר בשבת קודש, ונתעטר בג' כתרים, ר"ח אדר, שבת ר"ח, ושבת שקלים, וכל אחד מהם קובע קדושה וברכה לעצמו, בו ניתן להתרום ולהתעלות ולפעול ישועות גדולות

- שישמור על העיניים כרבעי, אזי שכרו ש'יצא לחירות' מיד יצרו הרע^י.

והדברים יתבארו ביותר עפ"י דברי הרבנו בחיי בביאור דין 'שן ועין', וז"ל, והטעם בזה מפני שלא נשתעברו אלא בשן ועין, כנאמר (בראשית ט כב) 'זרא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ', ראה בעיניו והגיד בפיו, ונתקלל על זה 'ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו' (שם כה), וכיון שלקן האברים החוטאים נפטר הגוף מעונש עבדות, עכ"ל. והרי שהפגם ב'שן ועין' מביא את העבדות והשעבוד, וממילא זה הנוהר לקדש אברים אלו זוכה לצאת מעבדות לחרות ולגאולת עולם.

בפרשתן (כא יד), 'וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות'. וכתב הרה"ק מקאז'ניץ זי"ע (עבודת ישראל ד"ה וכי) לפרש בדרך הרמוז, שהנה כתב בסידור האר"י כי הרמ"ק קיבל מפי אליהו

יצרו, ואי סלקא דעתך צער בעלי חיים דאורייתא הא עדיף ליה [שהלא החמור השני מצטער עתה מכובד המשא שעליו, ותיצרו] אפילו הכי כדי לכופ את יצרו עדיף, ועדיין לא נתבאר כיצד 'כפיית היצר' דוחה מצות עשה מדאורייתא של 'צער בעלי חיים' (וע' מנחת חינוך מצוה פ אות ח), וביאר הר"י מלוניל (הר"ד בשיטמ"ק שם) וז"ל, כפיית יצר עדיף יותר מכמה מצוות, שנאמר (תהילים נא יט) 'זבחי אלוקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה'. כז. מעשה באחד שנכנס אל הרה"ק מרוז'ין זי"ע, והתאונן בפניו על שהעיניים כואבות לו, נענה הרוז'ינער ואמר לו, 'מי אמר לך שהעיניים כואבות לך, אולי אתה מכאיב לעיניך' (בראיות שאינן הגונות).

כבר אמרו להמשיל את הנהנה מ'עולם הזה' שלא באופן הראוי, ליהודי שהיה לו 'בית עסק' לממכר 'שקי קמח', והיה קונה את השקים מערבי אחד, וכך היה ההסכם ביניהם - על כל שק שיעביר הערבי יטיל היהודי 'פרוטה' לתוך צלוחית, ולבסוף ימנו יחדיו את המטבעות בכדי שידעו כמה שקים נתן לו, וישלם לו היהודי שכרו הראוי כמניין השקים. אך הערבי הדומה לחמור - בטיפשותו כי רבה - המתין לשעת הכושר כשיסובב היהודי את ראשו, וגנב מלא חפניים מהמטבעות שבצלוחית, בחשבו שהוא מרוויח בזה הון רב, ואין ה'שוטה' מרגיש שבזה מפסיד לעצמו 'הפסד מרובה' - שהיהודי לא ישלם כי אם על מספר שקים קטן יותר. והנמשל מובן, לכל יהודי יש 'ערבי' קטן היושב על מפתחי לבו, וצופה רשע לצדיק - וממתין לשעת כושר כשלא יעמוד על המשמר ו'גונב' כמה ראיות אסורות, בחשבו שהנה הרוויח בזה 'הנאה ותענוג', וכמה לא חלי ולא מרגיש עד כמה הנאה ותענוג הפסיד לעולם הנצחי, ובפרט שאין אדם מפסיד אפילו בהאי עלמא - והבורא ישלים לו בכפלי כפלים.

כח. וביאר בזה הרה"ק רבי יענק'לה מפשעווארסק זי"ע (אמרי יעקב) על פי מה ששמע מחותנו הרה"ק רבי איציק'ל זי"ע, שהרה"ק ר' יוסף זאב מקשאנוב הגיע פעם אל זקנו הרה"ק מצאנז זי"ע, ובהיותו עומד עדיין בחדר החיצון אמר להעומדים שם ד"ת ששמע מחותנו (הרה"ק ר' מנחם מענדל מגלאנוב זי"ע) וכאשר יצא ה'דברי חיים' לחדר החיצון קרא לו ושאלו מה הוא מדבר, השיב שאומר דברי תורה בשם חותנו, אמר לו הרה"ק מצאנז זי"ע 'הערט'ס וואס איז תורה, אש - א פייער, תמיד - שטענדיג, תוקד - זאל פלאקערן, על המזבח - אויפן הארץ, לא תכבה - ס'זאל נישט פארלאשן ווערן, און אפילו ווען מ'גייט אוועק חלילה פין א הארבע עבירה' עכלה"ק. (הקשב מה היא 'תורה', אש תמיד תבער במזבח שבלב, ולא תכבה אפילו אם נכשל בעבירה חמורה), והיינו שהדרך לנצח את היצר היא כשעומד במלחמה מתוך סערת אש בהתלהבות דקדושה. וזהו מה שאמר הרמ"ק כי אמירת פסוק זה מועילה לדחות מחשבות רעות, שאין זה רק 'סגולה' בעלמא, אלא נכלל כאן הדרך לנצח את היצר, כי שלהבת הקודש אשר תוקד בלבבו היא השורפת כל רע.

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

בגשמיות וברוחניות^{כט}, ועל אחת כמה וכמה כש'ש'לשה' וכך הביא בספר 'דבר נחמד' (להנה"צ רבי שריה דבילצקי כתובים' באים באחד^ל).

כט. מעשה שהיה ושמעתיו מבעל המעשה - אברך מן השורה מבני ירושלים היקרים (הדר בבי"ש) ור' מרדכי שמו, וממנו ניקח לקח טוב עד כמה צריך האדם לעבוד בעצמו ולא לסמוך על קדושת הזמן שתרום אותו אם לא יעשה כלום מעצמו. כי הנה ר' מרדכי בעל המעשה מסדר לרבים נסיעות (טיסות) בשמי מעל לקברי צדיקים שבגולה, מטבע הדברים גם הוא נוסע רבות במטוסים ברחבי תבל.

בכל נסיעה מתוספות לו עוד 'נקודות' אצל חברות הנסיעות, עד שהודיעוהו באחד הימים כי בנסיעה הבאה הוא זכאי לטוס ב'מחלקה ראשונה' תמורת 100 שקלים בלבד [לאילו שאינם בקיאים, בכל מטוס יש כמה 'כיתות', פעמים שתיים ופעמים שלוש, מחלקה פשוטה בה נוסעים המון העם כשהם 'יושבים צפופים ומשתחווים צפופים', ויש עוד מחלקה הנקראת 'ביזנעס קלאס', ולמעלה ממנה 'מחלקה ראשונה' בה יושבים הנוסעים בהרחבה גדולה, הכסא נהפך למיטה מוצעת בכרים וכסתות, משרתים עומדים הכן לשמשם בכל מיני שימוש במאכל ומשתה וכל צרכיהם, גם בבואם לשדה התעופה יקבלו אותם משרתים בסבר פנים יפות, לשאת את משאם ולהכניסם מדלת מיוחדת ללא כל המתנה בתור]. ר' מרדכי שאבתה נפשו לחוש פעם אחת בחייו על בשרו את ה'טעם' של העשיר, להרגיש 'מוישה דער גביר' מהסיפורים, הסכים להשקיע ב'ביזנעס' זה 100 שקלים, ובהתרגשות רבה קנה כרטיס לביזנעס קלאס.

בבוא העת, הופיע ר' מרדכי בשדה התעופה נרגש כולו, ברוב חשיבותו אפילו לא הביט על ה'תור' של ה'מסכנים' הממתינים שעות בתור לעבור את מעבר הגבולות, רק הלך אחר כבוד עם ה'משרת' שהוליכו עד למקומו המכובד ב'מזרח' של המטוס, שם שקע לתוך הכסא - מיטה, כשכל כולו אומר כבוד, איי געוואלדיג, מתמוגג הוא מנחת לארכו ולרחבו, תוך כדי שהוא מנסה את כל הכפתורים להגביה המושב ולהנמיך ההדום אשר לרגליו וכן להיפך וכו' וכו', והרגיש עצמו ב'עננים' - כפשוטו וכמדרשו, ובהיותו בין שמים לארץ הרגיש כמי שנהנה מב' העולמות, עליון ותחתון, ובכל רגע ורגע שהמטוס הגביה את עצמו חש ברוח הדמיון הטוב עליו שהוא מקפץ לשיא העושר והאושר, עוד רגע והוא כבר מתנגש בשמים וממעל להם.

באותה שעה החליט אחד מהנוסעים ה'פשוטים' לערוך סיור במחלקה הראשונה - לראות במו עיניו את ה'עשירים' היושבים שם ולדבר עמם [מחמת מידת הסקרנות שתפסה אותו, או מאחר שכל מטרת נסיעתו היתה לזכות את אחינו שבגולה במצוות 'הכנסת כלה', והחליט בנפשו להתחיל בעבודה"ק תיכף ומיד בעודו במטוס], משקרב הלה למדור העשירים, הסיט את הוילון המפריד ביניהם [כשמשרתי המטוס אינם מבחינים בכך] ולעיניו נגלה דמותו של ר' מרדכי אשר לבושו מעיד עליו כי הוא אחד מאנ"ש, אדם פשוט משלנו, מכיוון שכן נענה הלה ודיבר אל עצמו בקול, 'אה, אה, סתם א שלעפער' [- לא עשיר זה אלא איש פשוט ביותר מעניי העיר]... ברגע זה הרגיש ר' מרדכי שכל האוויר יצא לו מהבלון בפיצוץ אדיר... בין רגע הפך מעשיר ליורד רח"ל, כל עשרו ירד לטמיון בפחות מרגע, אילו היה ביכולתו היה פותח את חלון המטוס וקופץ משם מטה מטה עדי ארץ לגודל הבושה והבזיון, ומעולם לא נפגע כ"כ כפגיעה זו שפגע בו ה'משולח' בקריאתו 'אה, אה, סתם א שלעפער'.

באותה שעה הבין ר' מרדכי היטב היטב, כי לא תועיל לו לאדם הישיבה בביזנעס-קלאס (או במחלקה ראשונה), גם המשרתים העומדים סביבו לא יעזרו לו במאומה כל עוד שלא יקרה שינוי בעצם מהותו ומצבו, כל זמן שהמצב ב'חשבון הבנק' אינו עולה מעלה מעלה, אזי כל 'ההופעה' מסביב לא תועיל כלום, ובת קול מכרזת ואומרת 'אה, אה, סתם א שלעפער'...

אף אנו נכריז בדין, אפשר לו לאדם לשהות במרכזו של 'ביזנעס קלאס' - אלו השבתות וימים טובים, או בעניינינו שבת ר"ח ושקלים, שהם המקום והזמן לקנות את כל הטוב שבעולם, בתורה ויראת שמים, אפשר לו לאדם להימצא בין 'חבורה' טובה, עובדי ה', מאמינים וצדיקים, אבל כל זמן שלא יעשה שינוי אצל עצמו, כל עוד שלא יראה בחשבון הנפש שלו שעולה מעלה מעלה, עדיין בת קול מכרזת ואומרת 'סתם א שלעפער'.

וכבר אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע לרמזו בפרשת שקלים, כי 'שקל' בלשון הגמ' הוא לקח ונטל, וכלומר שהזמן מסוגל 'לקחת' את עצמו בשתי ידיים... (הובא בליקוטי יהודה).

גם ידוע מה שאמרו צדיקים כי 'חודש' הוא מלשון התחדשות, וכלומר שכח מיוחד יש בראש חודש להתחדש בעבודתו ית"ש, וכן איתא ב'בית אהרן' (פר' נח) בשם הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע שבכל ראש חודש נשפע מן

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

ברומו של עולם, ה' - נעשה כולו 'רחמים', יתקבלו בקשותיו ויתמלאו משאלותיו^{לא}.

ובפרט שהאי יומא - הוא 'ראש' לכל חודש אדר, שכולו זמן 'עת רצון', כמו שהובא ב'צמת צדיק' (אדר ד"ה משנכנס) בשם זקנו הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע, ד'אדר' ר"ת ר'עוא ד'רעון א'שתכת, היינו שכל החודש כולו הינו עת רצון לפעול בו דבר ישועה ורחמים.

וזמזבים השניים, כאשר בהאי שתא חל ראש חודש אדר בעצם יום השב"ק, וכבר הפליגו צדיקים בגדולת 'שבת ראש חודש', כי בה כביכול נעשים בני ישראל 'מחותנים' עם הבורא יתב"ש. שהרי את השבת מקדש הקב"ה - ואינה תלויה בקידוש החודש של בני ישראל, ואילו את ה'ראש חודש' מקדשים בני ישראל בהכרות בית דין 'מקודש מקודש' (אף כהיום שאין לנו 'קידוש החודש' ע"י בית דין, מכל מקום הכל מכה 'קידוש החודש'

ז"ל והרב המופלא כמוהו"ר חיים אבולעפיה ז"ל קבלו מתלמידי מורנו כמוהו"ר חיים זייטאל ז"ל, שצריך אדם וכו' ביום משמרת ר"ח אדר, ולקרוז את התהילים כולו וזה סגולה לתיקון הנשמה, ויש בו עוד כמה סודות טמירים, ורצוי שביום זה יתאספו יראי ה' ויעשו תקון זה.

וכבר הגיד ה'חזוה' מלובלין זי"ע (דברי אמת פר' תרומה) את גדולת יום ראש חודש אדר, במאמרם (ביצה טו:): 'הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהן אדר', כי 'נכסיו' - הנשארים כקנין בידי האדם לנצח, הם מעשיו הטובים, (דאילו 'כסף וזהב' אינם נכסים נצחיים שהרי 'לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו' - תהלים מט יח), ובפרט ה'תפילות' שהם מדברים העומדים ברומו של עולם (ברכות ו: וברש"י ד"ה דברים), ולא עוד אלא שעיקר התפילה בלחש היא, וזהו 'נכסים' מלשון כיסוי והצנע, וזהו אמרם 'הרוצה שיתקיימו' ויתקבלו לרצון 'נכסיו' - אלו תפילותיו, 'יטע בהן אדר', פירוש יתפלל על זה בראש חודש אדר, אז יקבל ה' את תפילתו, שנאמר אדיר במרום - זה התפילה העומדת

השמים דרך חדשה לנצח את היצר הרע, שעל כך נאמר (בתפילת מוסף) 'ותשועת נפשם מיד שונא'. וכבר איתא ב'בית יוסף' (בטור סי' תכ"ג בד"ה ועומדים) בשם ספר 'ארחות חיים' (הלכות ר"ח סי' ב) לבאר מה שאומרים אנו שם בתפילה זכרון לכולם יהיו ותשועת נפשם מיד שונא שביום זה יש 'זיכרון לפני ה' להנצל מן היצר'.

והזמן גרמא ביותר בר"ח אדר, וכמו שפירש הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא ביכהן פאר לפר' שקלים) בהא דאיתא בגמ' (מגילה כט:): 'אמר רב פפא הלכך בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי לימצי נפשיה באדר דבריא מזליה' - שהכוונה היא לאותו 'נכרי' שבקרבו, הוא 'עמלק' הוא היצר הרע, שעתה בריא מזליה לנצח את עמלק שבו... ל. ומעלה יתירה בשב"ק דנא, בו מוציאים ג' ספרי תורה לקריאת התורה (לפרשת השבוע ולר"ח ולשקלים), 'והחוט המשולש לא במהרה ינתק', והפליג בדבר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (לענין שבת ר"ח טבת) ואמר שהוא בבחינת ראש השנה, שבו 'שלושה ספרים נפתחים'.

לא. מעניין לעניין באותו עניין, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א אמר, כי בתפילת 'יעלה ויבוא' הנאמרת בראשי חודשים ובמועדים יש בה קרוב לשלוש מאות וחמישים בקשות, הא כיצד, 'יעלה, ויבוא, ויגיע, ויראה, וירצה, וישמע, ויפקד, ויזכר' - עד כאן שמונה בקשות, וכשממשיכים לבקש 'זכרוננו, ופקדוננו, וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל עמך בית ישראל', הרי בידך מ"ח בקשות, כי כל אחד מהשמונה הראשונים עולה על כל אחד מהששה הבאים אחריו, והיינו שיעלה ויבוא ויגיע וכו' זכרוננו, וכן יעלה ויבוא וכו' פקדוננו, וכך כולם על זה הדרך, נמצא עד כאן מ"ח תפילות (שמונה בקשות על שישה 'זכרונות'). ועל כל אלו אנו מבקשים 'לפליטה, לטובה, לחן, ולחסד, ולרחמים, לחיים טובים, ולשלום' הרי אלו שבעה בקשות, וכמי שאומרים, יעלה ויבוא ויגיע וכו' זכרוננו לפליטה, וכן יעלה ויבוא זכרוננו לטובה, וכך כיו"ב גם יעלה ויבוא זכרון אבותינו לטובה, יעלה ויבוא זכרון אבותינו לפליטה, וכן בכלם, סך הכל של"ו תחינות (48 כפול 7), ואח"כ ממשיכים לבקש א. זכרנו ה' אלוקינו בו לטובה. ב. ופקדנו בו לברכה. ג. והושיענו בו לחיים טובים. ד. ובדבר ישועה ורחמים חוס. ה. וחננו. ו. ורחם עלינו. ז. והושיענו, והרי לפנינו שמ"ג (343) תפילות הנאמרות ברגע אחד וב'תוך כדי דיבור'...

ומעתה יתבונן האדם עד כמה יבקש תפילה זו בכוונת הלב, כי בתפילה נפלאה זו מתחנן וחוזר ומתחנן כ"כ, ויש לו את הזכות לעורר שמ"ג פעמים רחמי שמים. וכבר אמרו בדרך צחות, כי הנה מנהג ישראל בתפילת מעריב דר"ח לדפוק על עמוד החזן או על הבימה לסימן ולהזכיר לקהל לומר יעלה ויבוא, ומוטב לדפוק על הלב מאשר לדפוק על העמוד...

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

יג

שהלכה אל הנביא ב'רגל', והיאך למד מ'חודש ושבת' לענין רגל, אלא מכאן מוכח דכשחל חודש ושבת גם יחדיו נחשב אותו היום כ'רגל' ממש.

הוסיף הרה"ק האדה"ו מסאדיגורא זי"ע (ועוד הרבה צדיקים), שבמוסף דשבת ראש חודש מצינו 'חידוש' נפלא שאינו כן בשאר מועדים וזמנים. והוא שלמוסף דשבת זו נתקנה ברכה מיוחדת (בברכה האמצעית), ולא נתקן כך בשאר זמנים, וכגון, בשבת שחל בו יום טוב מתפללים הנוסח של יום טוב ומזכירים בו שבת, לאידך בשבת חול המועד מתפללים נוסח של שבת ומזכירים בו את המועד, וכאן אין אומרים לא נוסח ד'שבת' ולא ד'ראש חודש', אלא נוסח מיוחד לשבת ראש חודש - 'אתה יצרת'... ללמדך גדולת שבת זו.

ו'חוט המשולש לא במהרה ינתק', כשתוספת קדושה יש בה בשב"ק זו שקוראים בפרשת שקלים, וכדלהלן.

אתה זוקף את ראשן - שפע רב הנשפע בשבת שקלים איתא במדרש (תנחומא תשא ג) 'אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע משאני מת אין אני נזכר, אמר לו הקב"ה, חיך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני, כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן לב'.

ב'ספר הזכות' להרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (פר' שקלים) כתב הבטחה גדולה יש לנו במדרש

של בית הדין של הלל הזקן (עיי' רמב"ם ורמב"ן ספר המצוות קנג) שעמדו וקידשו עד סוף כל הדורות), נמצא שבשבת קודש זו הקב"ה מקדש ואף אנו מקדשים, והוא כעין 'מחותנים', ואין לך קירבה גדולה מזו (כעיי' הובא ביאילה שלוחה' להרה"ק רבי נפתלי בהרה"ק ר"ש מירוסלאב ששמע בשבת ר"ח טבת מהרה"ק מסאדיגורא ששבת היא לה' ור"ח הוא לכם, ע"כ בשבת זו אפשר לבני' להיעשות מחותנים עם הקב"ה).

וז"ל ה'מאור ושמש' (לשבת ר"ח) על הפסוק (ישעי' סו כג) 'והיה מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה', והנה כשראש חודש חל להיות בשבת אזי יש עלייה גדולה לשכינה מאוד מאוד, ונעשה יחוד גדול בעולמות העליונים יותר כפולה ומכופלת משהיה ראש חודש בחול, ועל ידי כן יכולים כל בשר לנתק את עצמם מהגשמיות, לחזור בתשובה שלימה יותר משאר ראשי חדשים, וזה 'והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו', דהיינו כשיחול ראש חודש בשבת - אזי 'יבוא כל בשר להשתחוות לפני', לפי שהקדושה תהיה גדולה עד למאוד מאוד, ויהיה התעוררות התשובה בכל בשר, עכ"ל.

הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע היה מוכיח ש'שבת ראש חודש' הוא כ'רגל' וזי"ט ממש, שהרי בנמרא (ר"ה טו:) אמרו 'וא"ר יצחק חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, שנאמר (מלכים ב, ד כג) מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דבחדש ושבת איבעי לה למיזל' (בחדש ושבת חייב ישנו ללכת להקביל פני רבו). ולכאורה צריך ביאור, הרי לא נזכר בפסוק

לב. ומדבריהם שמענו, שסגולת שבת זו להינצל מכל פגע ומחלה, ונכללים בו רפואות וישועות ברוחניות ובגשמיות, שהרי כאשר האדם מתייסר ביסורים רח"ל גוו נכפף, וכשהוא ניצל מהם נזקף ראשו והולך קוממיות, ועל כן ככלל 'זקיפת הראש' הוא שנושעים בשבת זו בכל משאלות לבם לטובה.

באמת אמרו, כי כל שבת ושבת יש בה 'סגולה' זו להמשיך רפואות וישועות, אך כח מיוחד ניתן בשבת שקלים. וכך כתב ב'שם משמואל' (שלה תרע"ז) בשם אביו הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע, וז"ל, שמעתי מפ"ק אדומור'ר זצוק"ל שמידה זו נוהגת בכל ענייני האדם, אפילו מי שיש לו חולה בתוך ביתו ר"ל, אם אפשר לו שיתאפק ולא יצטער ולא יהרהר בעגמת נפשו בודאי שיתרפא, כאמרם ז"ל (שבת יב.) '[הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא, ורבי מאיר אומר] יכולה היא שתרחה'. עכ"ל. וכלשון רש"י (שם) 'יכולה היא שתרחה אם תכבדוה מלהצטער בה'. ומכלל דברי השם משמואל 'שמידה זו נוהגת בכל ענייני האדם' למדנו, שאין הדברים אמורים רק לגבי חולה, אלא גם לשאר מיני צער ומדווה, וכגון מי שמסובב בחובות וכיו"ב, שאם יתאפק מלהצטער אלא יגיל וישמח בשבת שיכולה היא שתרחה ומובטח לו שיצא מאפלה לאורה.

וכה כתב בספר 'מתוק מדבש' (להגה"ק רבי יצחק פרחי, אות ו) 'ובעינינו ראינו בני אדם שהגיעתם צרה עד לקראת השבת, וביום שבת עצמו הסיחו דעתם מצרתם ושמחו בשמחת השבת כראוי, ולא הכניסו עצב ודאגה בלבם על צרתם, וזכו שאבלם נהפך להם לששון ונושעו מצרתם בנס ופלא'.

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

זה (לעיל 'אתה עומד וזוקף את ראשן'), שבכל דור ודור בעת **אמנם**, כדי לזכות ל'זקיפת ראש' על האדם לפתוח קריאת פרשת שקלים יזקוף משה רבינו ע"ה ראשן פתח, להשתוקק לצאת מהרפש והטיש שהוא של בני ישראל לג. שקוע בו, וכמו שאמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע,

כתב ב'מנורת המאור' (אלנאקו"ה, ח"ב פ"ח) מעשה באשה אחת שהיו לה שני בנים ונפלו לבור בשבת, והמתנה לבעלה עד שבא מבית הכנסת, וכשבא אכלו ושתו, כשגמרו לאכול אמרה לו, אם רצונך אומר לך דבר אחד, אמר לה אמרי, אמרה לו, שני כתרי זהב הופקדו היום עשר שנים אצלי, ועתה מבקשים אותם ממני, אתנם או לא, אמר לה, תני. אמרה לו שני בניך נפלו בבור ומתו, ועתה, תן כבוד לקונך ולא נחלל את השבת. ולא צערו עצמן כל השבת, כיון שהחשיך, עמדו על פי הבור להוציאם ולקברם, ובזכות שלא צערו עצמם בשבת עלו חיים מן הבור לשלום.

ובשו"ת 'שבט הקהתי' (ח"ג סמן ק"פ) מביא שהרה"ק המהרי"ד מבלעזא לא נתן לחדש נעליים חדשות בשב"ק, כי דרכם של מנעלים חדשים ללחוץ ולדחוק על הרגל, ורצה שהלחץ והדחק יגמר לפני שבת, ע"כ. מעתה יש ללמוד להסיר מעלינו ביום השב"ק כל 'קוועטש' (לחץ ודחק) הדוחק ומעיק על לבו של אדם, ובזכות זה יזכה לכל הטוב ושפע רב.

דיוק נפלא אמרו בלשון רש"י אם תכבדו מלהצטער בה, ולכאורה מניין לרש"י תוספת זו, ומדוע הוצרך לכותבה, אלא שכך מדוקדק בלשון הגמ' יכולה היא שתרחם, ולא אמרו בוודאי תרחם וכיו"ב, אלא משמע שיש ביד השבת ה'יכולת' לרפא, על כן הרחיב רש"י לבאר, שאכן השבת מצד עצמה יכולה לרחם ואין הדבר תלוי אלא ביד האדם, שאם יכבד את השבת מלהצטער בה יזכה לרפואה, ואם לאו... ומעתה ככל שיוסיף האדם להתעורר ולהתרומם בקדושת השבת יזכה לקבל את ברכתה.

הרה"ק רבי יצחק מסיקווירא זי"ע היה דורש בלשון הכתוב בפרשתן (כא ט) 'רק שבתו יתן ורפוא ירפא', כי הנה בפרשת בשלח כתיב (טו כו) 'ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלוקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חוקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך, ומ"מ, זה שארפע רעצעפט (מרשם רפואי חזק וחרוף)... ש'התנאי' לזכות לרפואה הוא רק אם ישמור כל החוקים והמצוות ויעשה הישר בעיני ה'... גם בפרשת יתרו מצינו עניין רפואה, והוא בקבלת התורה שם נתרפאו כל החולים, אך גם זה שארפע רעצעפט... כי צריכים לקבל על עצמנו את כל התורה. אכן בפרשה זו נאמר רק שבתו יתן 'שבתו' מלשון שבת, ור"ל אם רק ישמור שבת כבר ורפוא ירפא - שהקב"ה ישלח עזרו מקודש לרפא את שומרי שבת.

לג. הרה"ק מרוז'ין זי"ע היה אומר, שבארבע פרשיות יכול כל יהודי להידבק בשכינה, וכל פרשה מהם היא כנגד אות אחת משם הוי"ה ב"ה, והמשכיל ינצל את הטהרה והקדושה הנשפעת בימים אלו כדי להתדבק בו יתברך, וכמו שמבקשים (יוצרות לתפילת מוסף) 'אור פניך עלינו אדון נשא'.

כיו"ב אמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע, 'איך ווארט שוין געהרין עס זאל קומין דיא ד' פרשיות, איך זאל מיך זעהן מיט דעם אייברשטיין, פירוש שהוא עומד ומצפה לשבתות שקוראים בהן ארבע הפרשיות כי אז נפגשים עם הקב"ה כביכול (אמרי פנחס שער ד רכה).

כתב הרה"ק הגנזי ישראל' מטשארטקוב זי"ע - בכל שבת ושבת של הארבע פרשיות יורד שפע לעולם... בפרשת שקלים יורד שפע של עושר והרחבה... וכן מבואר בארוכה ב'עטרת ישועה' (מועדים משפטים - שקלים) ששבת שקלים מסוגלת לפרנסה, עיי"ש מילתא בטעמא, והרה"ק בעל ה'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע אמר, שבשבת זו אפשר לבקש שיתקבלו כל התפילות שבכל ימות השנה לרחמים ולרצון.

מעשה בחסיד אחד ושמו רבי מאיר כהנא ז"ל מעיר 'דראגמירעשט' שהגיע עם אחיו רבי זאנוויל ז"ל להסתופף בפעם הראשונה בצל רבו ה'אמרי יוסף' בשבת שקלים שנת תרמ"ג, הני תרי אחי בעלי יסורים גדולים היו, כי רבי מאיר היה חשוך בנים ל"ע וב"ב היתה חולנית, ואחיו רבי זאנוויל הוליד בנים חולים וחלשים רח"ל. בערב שב"ק נכנס החסיד רבי מאיר אל הקודש וביקש להיוושע בדבר ישועה ורחמים, נענה ה'אמרי יוסף' שיתן לו פדיון של מאה זהובים, ר"מ נתן את הסכום והרבי הבטיחו בישועה שלימה. ואילו אחיו לא הספיק להיכנס קודם כניסת השבת. ליל שב"ק העמידו יין ב'טיש' כמנהג, ובהגיע תורו של רבי זאנוויל ברכו ה'אמרי יוסף' שבניו יזכו לרפואה שלימה, והסביר ואמר, שבשבת שקלים נענים כל התפילות, שהרי מ'מחצית השקל' קנו את 'קרבת התמיד', והרי

מטבע של אש - העיקר אש ההתלהבות והתשוקה בלב אמרו חז"ל (במדב"ר פרשה יב, ג; הובא ברש"י ר"פ כי תשא) 'זה יתנו, אמר רבי מאיר, נמל הקב"ה כמין מטבע של אש' מתחת כסא הכבוד (ומשקלה מחצית השקל), והראה לו למשה כזה יתנו, והוא פלא, וכי יש מטבעות גשמיים מתחת כסא הכבוד, והרי שם הוא משכן נשמות ישראל אשר הם הצובות מתחת כסא הכבוד, ומה ענין מטבעות זהב למקום גבוה כזה.

אלא יבואר הענין על פי מה שסיפר הר"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע, שפעם איקלע ל'ארץ אשכנז' ונכנס לבית הכנסת, שמע שם את החכם דורש לפני הקהל ומקשה, מדוע הראה הקב"ה למשה 'מטבע של אש', והלא כדי להבין את משקל המחצית השקל היה יכול להבין גם ממטבע של מתכת, ותירץ שבודאי לא הראה לו מדת מטבע גרידא אלא הראהו שתהא נתינת המטבע

שבשבת זו צריך האדם להמשך כל גופו (כלומר נשיותו הבהמיות) אחר הראש, כי אם אברי גופו לא יעלו עם הראש יישאר ח"ו בתלוי ראש'.

מהותה של 'זקיפת הראש' יבואר עפ"י דברי חז"ל (חגיגה טז.) 'ששה דברים נאמרו בבני אדם, שלשה כמלאכי השרת שלשה כבהמה', ומן הדברים שהאדם דומה למלאך הוא מה שהולך בקומה זקופה כמלאכי השרת, ואילו הבהמות הולכות עם ראשן בלפי מטה, והיינו מעמא, כי היא עסוקה לחפש ולחזור תמיד אחר הארציות, וזו עבודת האדם להתגבר על יצרו - להעמיד עצמו לילך בקומה זקופה שיהיו עיניו נשואות בלפי מעלה, ובשבת שקלים יש לנו סיעתא מיוחדת לזה שהרי משה עומד וזוקף ראשן של ישראל, וממילא יש בידינו להגביה עוף מעל כל הארציות ומעשה בהמה - לעמוד בקומה זקופה לפני ה' אלוקינו כמלאכי השרת.

אמרו (ברכות כו): 'תפילות כנגד תמידין תקנום', אם כן, בשבת זו שמכינים ומכשירים את ה'תמידים', לכל השנה אף התפילות שהם 'כנגד התמידים' יתקבלו לרצון, ואפשר לבקש עליהם שיתקבלו לרצון, למותר לציין ששני האחים נושעו במשאלותיהם לטובה ולברכה (הובא בספר פאר יוסף עמוד כה).

לד. בדרך רמז פירש הגר"א מווילנא ז"ע את הפסוק (דברים יב כג) 'ולא תאכל הנפש עם הבשר', דאף שהותר לאדם לאכול בשר, אך יזהר לבל יאכל 'הנפש עם הבשר' - שלא תהא כל נפשו משוקעת בתוך הבשר, ונמצא אוכל את 'נפשו' יחד עם הבשר...

לה. ובזה פירשו הא דאמרו חז"ל (והובא ברש"י פר' שקלים) גבי מחצית השקל שבא לכפרה אחר חטא העגל והראהו הקב"ה 'כזה יתנו' - מטבע של אש, שהרי ב'מתן תורה' פסקה זוהמתן, ובחטא העגל חזר להם היצר הרע (זוה"ק בראשית נב; ועוד), החלו בני ישראל מתפחדים, מה יעלה בגורלם מעתה, לזה הראה להם 'כזה יתנו' כשתלכו עם מטבע של אש - באומץ חוזק וגבורה, אין לכם ממה לחשוש, כי היצר וכל חיילותיו נסים ומתפחדים מהבא כנגדם בחזקה וגבורה.

בענין זה סיפר הגה"ח ר' מענדל פוטערפאס זצ"ל, שפעם נשלחה קבוצה מחיילי הצאר (ניקולאי) להילחם באויב, וכך הייתה דרכם, ביום היו נוסעים במסעם ונלחמים בכל כוחם, ובלילה היו שותים לשכרה כדרכם של גויי הארצות עד שנפלו ארצה בשינה מתוך שכרותם, בבוקר היו קמים וממשיכים במלחמתם, וחוזר חלילה. פ"א שתה אחד הגויים מבני בניו של לוט יתר על המידה באופן נורא, כשהשכימו חבריו להמשיך בדרכם, היה הלה עדיין שקוע היטב היטב בתרדמת שכרותו ולא הצליחו חבריו לעוררו, הללו שאצה להם הדרך הניחוהו לנפשו והמשיכו בדרכם, וכך ישן לו החייל עד הלילה הבא לאחריו, משקם החייל מצא את עצמו בודד במקום חשוך, ובקושי הבין היכן הוא ומה מעשיו כאן. מה עשה, אותו הלילה ליל שבת היה, ע"כ נכנס לאחד מבתי היהודים ומצא קדירת הטשולנט שהוטמנה מבעוד יום כשהיא רותחת ומבעבעת, עלה הריח באפו, מילא בכליו הניחם על גבי סוסו והחל ממשיך בדרכו, הסוס שנכווה בגבו מבעבוע הטשולנט החל 'לנוס' ולברוח כל עוד נפשו באפו במהירות עצומה, ובתוך שעה השיג את בני קבוצתו, ועדיין רתח הטשולנט ע"ג, לכן לא הסכים הסוס לעצור, המשיך במרוצתו הטרופה עדי הגיעו לגבול האויב. והנה, מרחוק הבחינו חיילי האויב שמתקרב אליהם סוס דוהר ברדיפה טרופה - באומץ וחוזק - בכח על טבעי, מכיוון שכן, נבהלו מפניו עד עמקי נשמתם, ונסו על נפשם בחשבם מי יודע אלו מוקשים וכלי זין יש לו על גביו, ובזה תמה המלחמה ללא כל הרוגים...

כיו"ב לגבי היצר, אם יראך היצר שאתה בא כנגדו באומץ ללא חת ומורא ימלא רעד ופחד מחשש איזה 'כלי משחית' הנך טומן בבגדך להוציא בבוא עת כנגדו, ויניחך לנפשך.

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

בירושלמי (שקלים פ"ב ה"ג) 'כל העובר על הפקודים (אלו המצוות, שהן פיקודי ה' ישרים) - שחטאו בעגל' לט.

ענין נפלא כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות ח"א קיט): בדברי הגמרא (מנילה יג:) 'גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל עמד והקדים שקליהם לשקליו' ובתוס' איתא (שם מו. ד"ה ורחי) שהמן נתן כל פדיונם, וקשה הרי הם לא נתנו כ'פדיון' אלא 'מאת הככר' בדכתיב (שמות לח כה) 'וכסף פקודי העדה מאת הככר', ואילו הוא נתן 'עשרת אלפים ככר כסף' ונמצא שנתן פי מאה מפדיונם. ומבאר החתם סופר, דהא אמרו חז"ל (ברכות ז.) טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקויות (וברש"י 'מרדות אחת' לשון רדוי והכנעה שאדם שם על לבו מאליו), והנה אחר החורבן עיקר 'פרשת שקלים' לשום לב היאך אבדנו כל טוב ולא זכינו לשקול מחצית השקל בבית המקדש. ו'מרדות' זו, כלומר, הרצון והתשוקה לתת מחצית השקל אף כהיום הזה היא עומדת לנו יותר ממאה פעמים ככה, נמצא שבזמן הבית אכן עלה החשבון ל'מאת ככר' אבל כהיום עולה החשבון פי מאה שהוא 'עשרת אלפים' ככר כסף (והרי בימי המן היה חרב הבית, ולא נתנו השקלים רק קראו בתורה 'פרשת שקלים', וקריאתם בתורה, וכן קריאתנו כהיום הזה עולה לעשרת אלפים).

מתוך התלהבות אש קודש' עכ"ד, ולפי זה נאמר, כי אין כוונתם ב'מטבע של אש' למעות גשמיים, כי בוודאי אין מקומן תחת כסא הכבוד, אלא ל'אש' ההשתוקקות והתלהבות שנצרכים בני ישראל בעבודתם, 'אש' זו אכן ננוזה תחת כסא הכבוד, וברוב חביבותן מתענג ומשתעשע הקב"ה בהן כביכול.

נמצאנו למדין, שלא תרומת מחצית השקל עיקר, אלא מה שבשר ודם מלהיב את לבבו כאש להבהילו ומקריב את רתיחת דמו לעבודתו יתב"ש"ח, ולפי זה אין בין מצות שקלים שבזמן שביהמ"ק היה קיים לבזמן הזה שבעוה"ר אין לנו בית המקדש, שהרי עדיין יש בידינו להשתוקק לתת את השקלים, והלא זה עיקר ושורשה של מצווה זו.

ולא עוד, אלא דכיון שבזמן הזה אין לנו את השקלים בפועל ואי אפשר לנו אלא 'להשתוקק' - מתי יבואו לידינו ונקיימנה, השתוקקות זו חשובה יותר מאשר קיום המצווה בזמן שביהמ"ק היה קיים, וכך מפורש ב'שפת אמת' (שקלים תרל"ג) 'נראה, כי הנדיבות מתקבל כמו אז, כי כל הקרבנות נתקבלו לרצון רק על ידי כח הנדיבות של ישראל, שמוזה היו כל הקרבנות, וזה הנדיבות יש גם עתה, ואפשר יותר - ע"י שמשתוקקין לנדב להשי"ת כבראשונה', ועי"ז זוכים לכפרה על כל עוונותינו, וכמבואר

לו. לימים חזר ה'חידושי הרי"ם' על דבריו אלו לפני רבו הרה"ק רבי מנחם מנדל ה'שרף' מקאצק זי"ע, והשתומם איך בא לאותו דרשן ממדינת אשכנז לומר תורת אמת כזו, השיבו רבו 'שבמקומם מחשיבים ומהדרים מאד במצות הכנסת אורחים, לכן זכה לחדש תורה זו'.

לז. מעשה באיש שבימים מקדם (לפני המלחמה) לא היה שומר תורה ומצוות, באמצע המלחמה כשנקלע לעת צרה וצוקה קיבל על עצמו שאם יינצל ונפשו תנתן לו לשלל, יתחיל להניח בכל יום תפילין (בעת המלחמה לא היו לו תפילין כלל). ואכן בניסי ניסים נשאר הלה שריד יחידי מכל מחנהו. ביום 'שחרורם' נלחמו צבא ארה"ב בחיילי האויב ימ"ש, ובתוך הקרב נפל 'פגז' על ידו השמאלית והיא נקטעה... אחר זמן כשהגיע היהודי לחוף מבטחים בארה"ב נכנס אל הרה"ק ריי"צ מליובאוויטש זי"ע ושטח את תמיהתו, וכי בדיוק יד זו שעליה הייתי אמור לקיים הבטחתי ולהניח עליה תפילין היא נפלה, ענהו הריי"צ, אם היתה ידך נשאת היית יכול לחשוב שהקב"ה נצרך להנחת תפילין שלך, וזה אינו - כי אין הקב"ה צריך לפעולות גשמיות בקיום המצוה כי אם בטהרת והתעוררות הלב בעת קיום המצוה, וזה יש בידך לעשות גם כאשר אין לך יד...

לח. דבר נורא אמרו, כי פעמיים מצינו 'השלכת זהב לאור', פעם אחת (בפר' תרומה, רש"י כה לא) כאשר נתקשה משה בעשיית המנורה ואמר לו הקב"ה השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה, ולהבדיל את"ה בין הקודש ל... כשהשליך אהרן את הזהב באש 'ויצא העגל הזה' (לב כד), ללמדנו שהכל הולך אחר כוונת הלב, שאם משתוקק האדם ב'מטבע של אש' אל הקב"ה אזי יוצא מנורה ואם ח"ו משתוקק ל... אכן יצא 'העגל' הזה...

לט. וכבר איתא בזוה"ק (ו"ח רות) בהאי לישנא קדישא 'רְעוּתָא דְבַר נֶשׁ חָשִׁיב קָמִיָּה מִפְּלֵ קַרְבָּנִין וְעֵלְוֹן דְּכָל עֲלָמָא. פִּינּוּ דְבַר נֶשׁ שׁוּי רְעוּתִיָּה בְּתַשׁוּבָּה, לִית תְּרַעָא בְּכָל אִינוּן רְקִיעִין, דְּלֹא פִתַּח לְגַפִּיָּה' - ורצון בן אדם חשיב

באר הפרשה - פרשת משפטים שקלים

יזכה האדם לכופר נפש, לזאת הראה לו הקב"ה ממטבע של אש, ללמדנו שאין החשיבות במטבע כלל ועיקר, שהרי 'לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבקות' (חגי ב ח), ורק חפץ ה' באש ההתלהבות לבם של בני ישראל בעת הניתנה, ככתוב (משלי כג כו) 'תנה בני לבך לי', ובוה שפיר יתכפר לו.

'אור פניך עלינו אדון נשא'י, ועי"ז נזכה לשפע רב הנשפע בימים האלו, אורה ושמחה וששון ויקר, אמן בן יהי רצון.

ובוה יובנו דברי התוס' שעשרת אלפים של המן עולה כחשבון השקלים של בני ישראל - אבל לא כנגד השקלים הניתנים בפועל, אלא כנגד השקלים ה'ניתנים' בביבול - ע"י שימת לב והשתוקקות של בני ישראל. ועליהם אמרו 'הקדים הקב"ה שקליהם לשקליו' - להצילם מבליון וחרץ בגזירת המן ואחשוורוש, אף שאינם 'שקליהם' בפועל ידם, אלא בהשתוקקות שבלב^מ.

ויוזבן נמי במה נתקשה משה להבין משקל השקל, כי לא הבין משה איך יתכן שעל ידי מטבע גשמי

לפניו יותר מכל קרבנות ועולות של כל העולם, כיון שבן אדם מעורר רצונו בתשובה אין שער בכל הרקיעים שלא נפתח אליו.

מ. וכן היה בקבלת התורה, מתחילה היה רצון ה' לדבר עם משה (הנה אנכי בא אליך בעב הענן), ולבסוף על ידי שזעקו בני ישראל 'רצוננו לראות את מלכנו' זכו לקבל שני דברות מהקב"ה בכבודו ובעצמו.

מא. וכדרך שהיה הגה"צ רבי חיים ברים זצוק"ל היה אומר לכשתרצה לדעת 'אור פניך' מה טיבה, הסכת אוזניך למה שאנו אומרים ג"פ ביום בברכת 'שים שלום' כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו תורת חיים ואהבת חסד, וצדקה וברכה ורחמים ושלוה, ומזה תבין גודל שב"ק דנא בה נשפע עלינו 'אור פניך'.

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: הצלה מהמגיפה

חודש אדר

בס"ד | גיליון מיוחד

גיליון מיוחד לזיכוי הרבים להצלה מהמגיפה, לקראת חודש אני ד' רופאך
מצוה להעתיק ולהפיץ ככל האפשר!

כיצד שתי חולות שבו ממוות לחיים?

ולא יצטרך כל ימיו לא לרופא ולא לרפואתו! (סדר היום)

בידינו להצילם, לחולל את המהפך, להעניק להם חיים. ברכת 'אשר יצר' כבוונה, זו סגולה בטוחה ומנוסה שמחוללת ישועות נפלאות! הבה נקבל על עצמנו לומר ברכה זו בכוננת הלב, מתוך הכתב, עם כל הנשמה מתוך הודאה לה' על רוב חסדיו - ונזכה להיות מלאכים של רפואה ולהרעיף זכויות על עם ישראל כולו!

ניתוק שגורר ניתוק...

מדי דברנו בסגולות לרפואה, נוסף כאן סיפור אישי ממש אותו שמענו מגיבור המעשה, שמספר כך: 'יש לי חבר, שלמרבה הצער נפל ברשת תרתי משמע, והתחבר מאוד למכשיר טכנולוגי מסוכן רוחנית. המכשיר הלך הפך לחברותא ולמיתותא גם יחד, בהיותו צמוד אליו בכל עת, מטיל בנפשו העדינה ארס והרס.

יום אחד הוא התקשר אליי, והיה זה בדיוק לאחר שהתעדכנתי שאחת מקרובות משפחתי, מרת מרים יהודית בת חנה גיטל, שוכבת על ערש דווי כתוצאה מהנגיף הנורא, ומצבה החמיר והפך לקריטי. נקטתי יוזמה, וביקשתי מחברי שיקבל על עצמו להתנתק מהמכשיר הנורא למשך 3 ימים בלבד. לא היה קל לשכנע אותו, אבל התחננתי בדמעות שקרובתי צריכה ישועה גדולה, ואני בטוח שבידי יש את הכח להושיעה - אם ינתק מהמכשיר לשלושה ימים!

היה לו קשה להחליט, אבל בסופו של דבר, לנוכח תחנוניי, הוא נעתר והפקיד בידי את המכשיר, בהדגישו שהוא עושה זאת כ'הסכם' עם בורא עולם, לפיו הוא מפקיד את המכשיר בידי ומתנתק ממנו למשך שלושה ימים, ובמהלכם בורא רפואות יחיש מזור לקרובת משפחתי שמצבה קריטי. אינני יודע אם זה ראוי, זה היה המעשה!...

גיבור המעשה מוסיף ומספר, שכעבור שלושה ימים התקשר החבר לבדוק אם מצבה הוטב, והתאכזב לשמוע שדבר לא השתנה. 'ובכל זאת', הוא מוסיף ואומר, 'ביקשתי ממנו בדמעות שיסכים להתנתק מהמכשיר עוד שלושה ימים. רק עוד שלושה ימים. שלושה ימים של ניתוק מכשיר טכנולוגי

מסוכן - כדי שהאשה החולה תזכה גם היא להתנתק מהמכשירים המחוברים אליה, ותחזור לנשום בכוחות עצמה. לבסוף הוא הסכים!...

ואז קרה הנס: ביום השלישי, לקראת סוף היום, חלה הטבה משמעותית. כשהחבר התקשר לבקש את המכשיר בחזרה - הפותע לשמוע כי ההסכם פעל את פעולתו: הוא התנתק מהמכשיר, והאשה נותקת מהמכשירים שחוברו אליה! מעתה היא נושמת בכוחות עצמה, נס רפואי פלא!

אחים יקרים, בימים אלו אנו זקוקים לזכויות, כמה שיותר זכויות. כל התגברות על נסיון, כל שמירת עניינים, כל מניעת דיבור שאינו הגון - כל אחד מאלה יש לו חת, יש בו את היכולת להסיר מאיתנו כל נגע ומחלה, לפעול רפואה שלימה לחולי ישראל המצויים לרוב לצערנו. בידינו הדבר, כל ילד ובחור, אברך ומבוגר, בכוחם להתחזק ולהתגבר על נסיונות היצר ולו פעם אחת, והדבר יעמוד לכולנו לזכות כבירה ולרפואת כלל ישראל!

הסיפור הבא התרחש אך לפני שבועיים, ובהוראת אחד מגדולי ישראל שליט"א נתבקשנו לפרסמו, לזכות את הרבים. ומעשה שהיה כך היה: היה זה לפני כשבועיים. בבית החולים בארצות הברית שהתה אשה שילדה בטרם עת, לנוכח הנגיף המסוכן המכה בה ללא רחם. מצבה הלך והחמיר, וביום ראשון פרשת יתרו האשה הפכה למורדמת ומנושמת.

בני משפחתה הסתובבו מתוחים וחרדים, קרעו שערי שמים לרפואתה. שמה הורץ בין יהודים יראי שמים, אשר ביקשו והתחננו מרופא כל בשר שיעשה את הבלתי ייאמן, ויבריא את האשה. תמונתו של הרך הנוול פורסמה ברבים, לצד הבקשה קורעת הלב לחוס ולרחם על העולל הזעיר, ולבקש מבורא רפואות שיזכה להכיר את אמו, שתזכה לגדלו מתוך בריאות.

במשך 48 שעות דבר לא השתנה, מצבה הוסיף להחמיר. הרופאים כבר היו אובדי עצות, ביקשו מבני המשפחה להיפרד מהאשה, שכן זה עניין של שעות - לדבריהם.

בחרדה התכנסו בני המשפחה בפתח מחלקת הטיפול נמרץ, עוקבים בעיניים מתוחות אחר המסכים המדווחים על מצבה של האשה, שרוחק מלהיות יציב.

אחד מבני המשפחה ששהה במקום, יצר קשר עם אחד מגדולי הדור שליט"א, וביקש עצה להצלת האשה. הוא סיפר כי בני המשפחה עושים הכל בעבורה, שכרו רופאים פרטיים בהון תועפות, ביקשו מאלפים ורבותות להתפלל, אולם עדיין לא נראה האור בקצה האופק, מצבה של האשה מוסיף להיות קריטי, עד שהרופאים כבר מיואשים מחייה.

אז צדיק שליט"א נענה ואמר, כי אין צורך לחפש עצות חדשות, כאשר יש עצה בדוקה ומנוסה המופיעה בספר 'סדר היום', שם כתוב בזו הלשון: 'ברך ברכת אשר יצר כבוונה, ויאמר מילה במילה, ויכוון בחסד הגדול שהשם יתברך עושה עם האדם, בכל שעה שיוצא לנקביו... ואז לא יחלה כל ימיו ולא יצטרך לרופא ולא לרפואתו!'

'לפיכך', אמר אותו צדיק, 'עצתי היא שתקבלו עליכם - כל בני המשפחה, לומר ברכת 'אשר יצר' כבוונה מתוך הכתב, ולעודד אנשים נוספים לעשות כן. לרפואת האשה. זה הדבר שבטייעתא דשמיא בכוחו לחולל את השינוי, ותפרסמו זאת בכל כוחכם!'

בני המשפחה שמעו את דבר ההוראה הפלאית, ועל אתר נענו לאתגר. כולם כאחד קיבלו על עצמם לומר ברכת 'אשר יצר' כבוונה ולהפיץ את חשיבותה בכל כוחם, והחלו מיד בפעילות מעשית להפצת ברכת 'אשר יצר' בכל מקום, באופן מנוקד ומאיר עיניים, על מנת שרבים וטובים יוכלו לברך 'אשר יצר' כהלכה, יתבוננו בחסד ה' הגדול בהעניקו בריאות לאדם, ועל ידי זה יפתחו שערי רפואה לאשה השוכבת על ערש דווי!

כאמור, כל הסיפור התרחש לפני כשבוע ימים. ההמשך מפתיע: באורח פלאי לחלוטין, ביום חמישי החולף התעוררה האשה מההרדמה, ומצבה התייצב. היא נחשבת לנס רפואי של ממש, כאשר לפני כשבוע נחשבה כחולה במצב סופני, וכיום - ברוך ה' היא מדברת ומתפקדת, הבריאה לחלוטין מהנגיף האורר שהתנדף מגופה כלעומת שבא!

בהוראת אותו גדול שליט"א, אנו מפרסמים סיפור זה לזיכוי הרבים. אחים יקרים, עם ישראל זקוק לרפואה, מאות מאחינו שוכבים מחוסרי הכרה, מורדמים ומנושמים. אלפים חולים בנגיף, אנשים צעירים ומבוגרים במצב קריטי, זו אזעקת אמת!

סגולה לאריכות ימים!

בעוסקנו בחשיבות ברכת 'אשר יצר' ובנפלאותיה, נביא עדות מפי הגאון בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל, שסיפר ששמע מהרבנית מרת רעכיל דבורה טווערסקי ע"ה, נכדת בעל ה'דברי חיים' מצאנז' ז"ע וזקנתו של להבחל"ח כ"ק האדמו"ר מטשערנאביל שליט"א, שהאריכה ימים עד גיל מופלג בבריאות איתנה, וכשנשאלה לפשר העניין השיבה בפשטות:

'כל ימי חיי אני מקפידה לברך ברכת 'אשר יצר' מתוך הכתב!'

ללמדנו, כי לא רק סגולה לרפואה יש כאן, כי אם גם סגולה לאריכות ימים מתוך בריאות איתנה. הבה נקבל על עצמנו לומר ברכת 'אשר יצר' מתוך הכתב, ונזכה לאריכות ימים, לבריאות איתנה, ולכל מילי דמיטב!

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת משפטים תשפ"א

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: agedank@gmail.com

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א)

עם אבי ונשאר אצלו סכום כסף בדיוק כפי שווי החביות לא פחות ולא יותר, ומשפטי ה' אמת, לכן תפסוק ההלכה כמו שהיא. כי המשפט לאלקים הוא.

בספר "יחי ראובן" מביא בהקשר למאמר הנ"ל עובדא שהיה אצל ה"חזון איש", הגיע איליו פעם בחור חסידי ושאלה בפיו: הוא מצא שילינג – מטבע קטן בשווי חמישים פרוטות, ושאלתו האם זכה בו או שמת יחמיר בזה מכיון שיש אולי לחשוש שהמאבד לא התיימש עדיין כי יתכן שלא משמש בכיסו ולא ראה שנאבד לו, והרי זה יאוש שלא מדעת.

החזון איש פסק שמוותר לו לקחת את המטבע ואין שום מקום להחמיר בזה, משום שזה נכנס לגדר שכך רצה הקב"ה – שהכסף שלו יהיה אצלך. אמר הבחור לחזון איש: כי בעצם הם אלו דברי הבעש"ט הנ"ל. נענה החזון איש לעומתו ואמר: אסביר לכם מה אמר הבעש"ט, אתה הרי טוען שיתכן והבעלים לא בדקו בכיסים ולא התיימשו, אם כן, איך יכול להיות שהדין הוא שהמוצא מעות מפוזרות הרי אלו שלו?

התשובה היא – המש"ח החזון איש – שגם אם באמת הוא לא משמש בכיסו, כך היה צריך להיות! הקב"ה רוצה שדווקא אותו אדם יחזיר לך כסף ולא שתקבלנו מן ההפקר. הלא אם המאבד ימשמש בכיסו ויתיימש יוצא שאתה לוקח מן ההפקר וההוא לא מחזיר לך שום דבר. – מה עשה הקב"ה? מסובב שאותו אדם לא ימשמש בכיסו ולא יתיימש, וכך יוצא שאתה לוקח ממנו והוא מחזיר לך, וזה סדר הגלגולים!

(יחי ראובן)

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. כי תקנה עבד עברי (כא, א-ב) מפני מה פרשת משפטים פותחת בענין העבד העברי, הגנב שאין לו מה לשלם ונמכר לעבד? הלא ישנם ענינים שהם לכאורה תדירים יותר – הלוואה, גמ"ח שכן אדם פותח וכדומה. התירוץ הוא: אם לאדם יש שני בנים: האחד – פינער, ירא שמים, והשני, נעבאך, ירד מן הדרך, נהיה גנב. היכן מונח הראש של האב? בן הגנב. הוא כל הזמן חושב: איך מוציאים טותו מהבזך. הקב"ה הוא אבינו, ואם יהודי נהיה גנב – הדאגה הראשונה שלו יתברך היא: מה עושים עם בני, הגנב? איך מצילים אותו מרדת שחת?

(יחי ראובן)

והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעלם (כא, ו) כתב רש"י, "ומה ראה און להרצע מכל שאר אברים שבגוף, אמר ר' יוחנן בן זכאי און זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב והלך וגנב תרצע". יש להבין, שמחמת זה הטעם היה ראוי יותר שמיד ירצע באזנו כעונש על הגניבה, ומדוע רוצעים את האזון על דבר הגניבה רק אחרי שאינו רוצה לצאת?

ויש לתרץ, שכיוון שצריך להשיג את הכסף כדי לשלם את הגניבה, ולצורך כך הרי נמכר, לא רצתה התורה להענישו פעמיים. אמנם, כעת שאומר שאינו רוצה לצאת, מתברר שכל המכירה כלל לא נחשבה לו כעונש, על כן, דוקא כעת רוצעים את אזנו כעונש על הגניבה.

(לקט אמרים למהרי"ל דיסקין)

אם המצא תמצא בידו הגנבה (כב, ג)

הרבי ר' בונם ז"ל אמר: בג' דברים בעבודת השם צריך ללמוד מגנב, א. גנב אינו עצל ובלילה וקור וגשם הולך לגנוב, ב. אם לא עלתה בידו בפעם הראשון לא יניח עד שיעשה הגניבה, ג. אף לגניבה קטנה לא ימנע את עצמו, כן בעבודה לא יתעצל ולא ייעף ואף למצוה קלה יזהר כגדולה:

ובספר עשר אורות [מערכה א אות כ] איתא בשם הרב הקדוש המגיד ממעזריטש ז"ל ג' דברים צריך ללמוד מתינוק, א. שהוא תמיד שמח, ב. שאינו יושב בטל, ג. שבוכה על כל דבר שמבקש, ומגנב צריך ללמוד ז' דברים, א. עבודתו בלילה, ב. אם לא השיג מבוקשו בלילה אחת יגמור בלילה שניה, ג. אהבה של הגנבים זה לזה, ד. מוסר נפשו גם על עבד דבר קטן להשיגו, ה. כל עבודתו אינו נחשב בעיניו כי בבוקר מוכר מה ששווה הרבה בעד פחות שבמטבעות, ו. מקבל כל מיני עינויים והוא באחד שאינו יודע, ז. אומנותו יפה לו לא יחליפנו בשום דבר: (פרדס יוסף)

בס' דברים ערבים בפ' משפטים אות י"ח כתב וז"ל: הרב הקדוש המגיד ממעזריטש ז"ע ביקש מרבו הבעש"ט הקדוש ז"ל שיאמר לו פירוש הזהרה הקדוש על ואלה המשפטים דא הוא רזא דגלגולא, פעם אחת אמר לו הבעש"ט שישע ליער אחד ויראה שם אילן אחד ומעיין תחתיו, ויתעכב שמה עד שיש יבא לביתו, ונסע שמה, וראה איש אחד בא עם סוס מזויין, והוא היה עיף ויגע, ואכל ושתה ונסע לדרכו, ושכח שם ארנקי שלו עם המעות, אחר כך בא שמה עוד איש אחד, והניח עצמו למוש, והוא מצא את הארנקי עם המעות, ולקחו והלך לדרכו, אחר כך בא שמה עוד איש אחד עני ונכה רוח, והוא עיף ויגע, ואכל שמה פתו אשר היה לו, ושתה מן המעיין, והניח עצמו למוש ולישון, אז בא בחזרה האיש הראשון, ושאלו שאל מאיש העני היכן הוא הארנקי עם המעות אשר שכחתי כאן, והוא באמת לא ידע מאומה, ולא הבין מה שזה מדבר אליו, בקיצור, כי זה הראשון הכה את העני מכות רצח ופצעו, בטענה שיחזיר לו מעותיו, וכאשר הגיע שש נסע הרב הקדוש המגיד ז"ע לביתו, וסיפר לרבו הבעש"ט את אשר ראה, ואמר לו הבעש"ט ז"ע, כי האיש הראשון הזה, היה חייב בגלגול הראשון לאיש השני, כסך המסויים הזה שהיה עכשיו בהארנקי, ולא היה משלם לו, ובאו אז לדין לפני זה האיש השלישי, שהיה אז הרב והדיין בגלגול הראשון, ופסק דינו ופטרו מבלי שום חקירה ודרישה, לכן עתה על פי הגלגול שילם הראשון להשני את חובו, והדיין קיבל ענשו, וזהו שאמר הזהרה"ק על ואלה המשפטים דא רזא דגלגולא, עכ"ל.

ובס' מעשה אורג במשנה דפאה פרק ח' משנה ט', וכן דיין שדן דין אמת לאמתו, עליו הכתוב אומר ברוך הגבר אשר יבטח בה' וכו' (ירמיה י"ז) כתב שם וז"ל ענין לאמתו הוא כי כמה פעמים יצא משפט מעוקל מדיני [התורה], כמו שאירע לאחד שהפקיד הון רב אצל אחד והלך לדרכו, וכשבא כבר מת הנפקד, ותבע מיורשו, וטענו לא פקדנו אבא על זה, ופסקו להם שבועה ונפטרו, וכל העולם היו יודעין שזה איש נאמן וחסיד וירא שמים, וזה לא היה אמיד בכך, ושאלו למרן הריב"ש טוב על זה, האיך יצא משפט מעוקל מדיני התורה וכתוב (תהלים פ"ב) אלקים נצב בעדת אל, והשיב שזהו בהשגחת המושגח, שבגלגול העבר היה זה חייב לזה ולא פרע לו, וכעת החזיר לו לתקן נשמתו, והיה בהשגחה, לא החסיר ולא העדיף, וזהו דין אמת לאמתו, אף שנראה לך שהוא משפט מעוקל, תדון הדין לאמתו, ולא תחזור אחר הפשרות, וכיוצא בזה בענינים אלו, והמשכיל יבין לאישורו, עכ"ל.

(מקור מים חיים)

בספר "עבודת הגרשוני" מסופר שפעם בא איזה איש עשיר לעיר בארדיטשוב, והביא עמו כמות גדולה של חביות דבש בשביל למכרם, ולא הצליח בשום אופן למכור שם מהחביות. כיוון שכך ביקש מרעהו עשיר אחר שגר שם בבארדיטשוב שרוצה להשאיר אצלו את החביות להזדמנות אחרת ויהיה אצלו כפקדון. והעשיר השני אכן הסכים.

העשיר הסוחר נסע לביתו ושקע בעסקיו האחרים ונשכח ממנו עניין החביות שמונחות בבארדיטשוב. אחרי כמה וכמה שנים נזכר מהחביות, והחליט שהגיע הזמן לנסות למכרם שוב. כשהגיע לעיר נודע לו שהעשיר ההוא וגם אשתו כבר נסתלקו לבית עולמם, ניגש אל היתומים ואמר להם שהחביות הם שלו. אמרו לו היתומים: אכן מצאנו הרבה חביות בעיזובון אבינו אבל מי אומר שהם שלך? תבע אותם לדין תורה אצל הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב שהיה רב העיר. הרה"ק מבארדיטשוב הכירו כאיש דובר אמת אבל מאידך גיסא ההלכה במקרה זה הוא שאינו יכול להוציא את החביות מתחת ידי היתומים ולא ידע להשית עצה בנפשו מה יעשה במקרה זה. ונעמד להתפלל בבכיות שהקב"ה יורהו מה לעשות שניכרין דברי אמת שהם של העשיר, ולא רצה שיגרם לו עוול. ושמע ה' תפילתו ונתגלה איליו העשיר שנפטר ואמר לו: תנוח דעתך ותפסוק כפי די תורה ואל יצר לך כיוון שאביו של העשיר שהפקיד אצלי החביות עשה מסחר

והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני (כב, כו)

ועתה נחשוב נא: הרי ידוע כמה שפל רוח היה הגר"ח זצ"ל, וכמה היה ביתו וממונו הפקר לכל דורש, ואיך כל החולים והמצורעים מצאו שם את מנוחתם. וגם נוסף ונעשה ק"ו, שאם על הבנת התורה מסר הוא את נפשו והשליך אחרי גזיו את כל העוה"ז - בודאי לא ישקר ויגנוב בשביל כמה פרוטות...

הנה מקום איתנו לומר שאין לך "רוב" גדול מזה... רוב צדדי זכות להגר"ח שכל מעשיו כשרים והגונים - ורוב צדדי חובה להמשכיל...

אך האמת אינה כן, כי המשפט לאלקים הוא!!

וע"כ אף שבמשפטי הגויים באמת הולכים לפי השכל, כנ"ל - אך בתורה כתוב: "לא תטה משפט אביון בריבו" - אפילו אביון במצות!! ולפיכך: אם הגר"ח צודק לפי כללי ההלכה - יזכה בדיון, ואם לאו - לא!!

לא תטה משפט - אף לאחר פס"ד

דוגמא מאלפת לדבר נמצא במעשה שהיה עם הגאון ר' חיים לייב מסטאוויסק. ונתבונן נא, כי מלבד התפעלות הלב שיש במעשה שלפנינו - גם דקות והבנה עמוקה בפסוק יש בו, והחידוש יקר ונפלא, הבה נטה אוזן: הגאון ר' חיים לייב סטאוויסקר (כך היה נקרא בפי כל), היה מפורסם מאוד בזמנו בכוחו הגדול ב"הכרעת דין". בדרך כלל היו שני הצדדים יוצאים מרוצים מלפניו, כולם הרגישו שנעשה הצדק, וגם מי שהורשע בדיון יצא בלי תרעומת.

שמו של ר' חיים לייב יצא לתהילה בכל האזור, עד שאפילו הגויים שבאותו מחוז העדיפו לא אחת להתדיין בפניו - ולא ללכת לבית המשפט שלהם, באשר ראו כל גויי הארץ כי שם ה' נקרא עליו.

פעם אחת נזדמנו לפני ר' חיים לייב שני בעלי דינים שהיו הפכים ממש, מן הקצה אל הקצה... מחד גיסא - הגיע ראש הקהל דסטוויסק שהיה איש נכבד, וכנגדו - הרוקח של העיירה, שהיה משכיל מברלין אשר מימיו לא עלה עליו עול תורה או עול מצוות, והוא היה ה"מחלל שבת" היחיד בכל העיירה.

אבל הדין דין אמת הוא, והאמת במקרה זה היתה דוקא עם ה"מחלל שבת" - ולא עם ראש הקהל... ר' חיים פסק לטובת הרוקח, ותהום כל העיר, ופני ראש הקהל חפו.

אלא שכאן נפתח פרק נוסף בסכסוך הממוני שבין השניים, שכן "ראש הקהל" - נהיה ל"רשע הקהל", ולא הסכים לציית לדיון... "מה זאת אומרת?" - טען, - "הייתכן שיזכה הרב את המחלל שבת הלזה כנגדי? לא יקום ולא יהיה!"

עכ"פ, ראש הקהל סירב לציית לדיון, ולפיכך בא הרוקח שנית לפני ר' חיים לייב להוועץ עמו מה יעשה.

ר' חיים לייב יעץ לו לפנות לערכאות של נכרים, אולם לא כמשפטנו - משפטיהם, ושם הפכו את הקערה על פיה, זיכו את ראש הקהל - וחייבו את הרוקח...

הרוקח שב להוועץ בר' חיים לייב, והוא יעץ לו בלא היסוס לפנות לערכאה משפטית הגבוהה ביותר ברוסיה, אשר שכנה בפטרבורג הבירה, ולא זו בלבד, אלא שאף הודיע לרוקח שהוא בעצמו - ר' חיים לייב - יבוא להעיד ולטעון לטובתו בבית המשפט!!

אך דא עקא, הדברים התגלגלו באופן בלתי צפוי, וכאשר קיבל ר' חיים לייב את ההזמנה לעדות מבית המשפט - גילה שהתאריך המיועד הוא לא אחר מאשר יום חג השבועות - חג מתן תורה - בשעה עשר בבוקר!!

נקל לתאר איך נראה יום מתן תורה אצל ת"ח דוגמת ר' חיים לייב, ניתן אף להבין כמה קשה היה לעזוב את המשפחה ואת בני העיר ביום גדול זה, אבל כשם שגדולים הת"ח בלימודה של תורה - כך גדולים הם בקיומה, ובלא היסוס קם ר' חיים לייב ונסע לפטרבורג לחוג שם את חג מת"ת, בכדי שיוכל להעיד לטובת הרוקח בעיצומו של חג.

אף סדר יומו של הגר"ח לפטרבורג ומקום המצאו במשך החג - כמוכן נקבעו בהתאם ל"מטרה המקודשת": להעיד לטובת הרוקח אשר כאמור היה המחלל שבת היחיד בסטוויסק!!

כאשר חזר הגר"ח לסטוויסק לאחר החג, לא היו יכולים בני העיר להתגבר על פליאתם, והם שאלוהו: מה ראה הרב על ככה? האמנם עד כדי כך צריך להתמסר בשביל "שיג" שכזה?

ר' חיים לייב נעץ בהם את עיניו, וכה השיב ואמר: "הנה הפסוק אומר: לא תטה משפט אביון בריבו. ולכאורה, הלא כבר נאמר לעיל: לא תטה משפט, ומדוע הוכפל הציווי פעמיים? אלא מתרצים חז"ל במכילתא שפסוק זה מדבר באביון במצוות, שלא תאמר: הוואיל ורשע הוא אטה את דינו, ת"ל לא תטה משפט אביון בריבו.

"והנה" - אומר ר' חיים לייב - "הרי זו אזהרה מפורשת שלא לשנות את הדין אפילו כי הוא מחמת רשעו של ה"אביון במצוות", ובודאי הדברים אומרים גם אם הוא אביון אמיתי ומזהיר..."

"עתה שוו בעצמכם, ותארו לכם מה היה אילו הייתי פוסק ההפך, שהצדק עם ראש הקהל, והרוקח היה מסרב לקיים את הפסק, והייתי מורה לראש

הגר"ח (א)

לכלב תשליכון אותו (כב, ל)

צריך טעם למה כתיב תשליכון ולא תשליכו? וי"ל שבא לרמז מ"ש בשיליהי שבת "אורח ארעא למישדי אומצא לכלבא (דרך העולם להשליך הבשר לכלב) וה"מ בדברא אבל במתא לא, דאתי למטרך בתרי". (אבל זה נכון לעשות רק במדבר, ולא בעיר, כי הכלב יסרך אחריו) ותנן בב"ב כ"ה א' "מרחיקין את הנבילות מן העיר נ' אמה", ולזה כתיב תשליכון דהיינו שתשליכו לו את הנבלה ברחוק נ' אמה מן העיר דלא ליתי למטרך בתרי".

(טעמא דקרא)

מדבר שקר תרחק (כג, ז)

ובחז"ל, שישנם מקרים מסויימים שהותר לשנות, כגון מפני השלום או כדאיתא בגמ' (ב"מ כג, ב) שבג' דברים משקרים אף ת"ח. עוד דוגמא לדבר סיפר הגר"ח קנייבסקי: אבא זצ"ל סיפר לי שבזמן המלחמה למי שלא היה דרכו היה זה סכנת נפשות והיו יורים בו פעם אחת הלכו שני בחורים לאחד היה דרכו ולשני לא, ולפתע ראו חייל. אמר זה שהיה לו דרכו לחברו שיעמוד ואילו הוא ירוץ. כשרץ החל הגוי לרדוף אחריו עד שתפסו וביקשו דרכו, והלה הראה שיש לו. כשנשאל מדוע רץ? השיב כי הוא חולה מעיים והרופא ציווה לרוץ בכל יום כשעתיים. שאלו הגוי: הרי ראית שרודף אני אחרך ומדוע לא עצרת? והשיבו: חשבתי שגם אתה חולה מעיים...

(דרך שיחה)

ששת ימים תעשה מעשיך ובוים השביעי תשבת... ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו וגו' (כג, יב יג) יתכן עפ"י מה דאמרו רז"ל (שבת קיח, ב) "כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלים לו", וזה שאמר: ששת ימים תעשה מעשיך ובוים השביעי תשבת כו' ובכ"ז אל תסמוך ע"ז להקל במצות התורה, רק בכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים ל"ת. וזה ע"ד צחות. (משך חכמה)

ויאמרו כל אשר דבר ד' נעשה ונשמע: (כד, ז). כאן לא כתיב יחידיו, ובפרשת יתרו כתיב ויענו כל העם יחידיו ויאמרו וגו', ועוד, ששם כתוב "נעשה" ולא כתיב "ונשמע", וביאורו, דאי אפשר לכל אחד מישראל לקיים כל התרי"ג מצוות כי יש הרבה השייכים רק לכהן וכדומה, אך יש שני דרכים א. שכל ישראל ערבים זה לזה וכשיש אחדות הוי כאילו כל אחד ואחד קיים כל מצוות של חברו, ב. על ידי לימוד תורה דכל העוסק בעולה כאלו הקריב [מנחות ק"ג]. "ונשמע" היינו לימוד תורה, וביתרו דלא כתיב ונשמע על כן כתיב "יחידיו" כי יחידיו יהיו יכולים לקיים כל התורה, וכאן כתיב "ונשמע" דהיינו לימוד תורה, לא כתיב יחידיו דעל ידי לימוד ממילא כל אחד יכול לקיים התורה.

(פרדס יוסף)

מאוצרות המגידים

לא תטה משפט אביון בריבו (כ"ג, ו')

ובמכילתא (משפטים כ'): "רשע וכשר עומדין לפניך בדיון, שלא תאמר: הוואיל ורשע הוא - אטה עליו את הדין, תלמוד לומר: לא תטה משפט אביון בריבו, אביון הוא במצות".

וצ"ע, מה היתה הסלקא דעתה להטות דין הרשע? ולמשל אם בא ראובן הרשע, ואומר שמשעון הצדיק לא השיב לו את ההלואה שהלוה לו, כלום יש סברא לומר שנטה את דינו של ראובן בגלל שהוא מחלל שבת או לובש כלאים? אם הצדק עמו - מדוע שנחייבנו?

וע"כ צ"ל, שאין מדובר כאן בדיון שהוא מבורר ופשוט - אלא במקום ספק, ושם היתה ס"ד שבכלל שיקול הדעת נכניס גם את הנטיה להרשיע את זה שהוא רשע, ולומר שכנראה האמת היא עם הצדיק.

דהנה למשל יש דין ש"אחרי רבים להטות", ומדוע? - מפני שהסברא נוטה יותר לילך אחר הרוב. וא"כ י"ל גם ברשע וצדיק כעין זה, שיש לנו להוסיף לשיקול הדעת את הסברא שנסתמא הצדיק לא משקר, ועפ"ז נטה את הדין מתוך סברא שכלית.

ונתאר לעצמינו למשל, שאדם כשר וצדיק כמו הגר"ח מבריסק זצ"ל, שכל ימיו עמל ויגע על דקות קיום ההלכה, וגם בדיני ממונות היה מדקדק בתכלית - בא לדין תורה עם ראש המשכילים שבעיר בריסק... ר"ח אומר: הלויתי לך כסף ולא פרעתי, והמשכיל אומר: פרעתי.

א. החל לשוחח עם אביו על היום שאחרי... 'נדמה לי' החל לומר, 'כי מתקרב אני ליום המוות... לבטח תיערך לי הלוויה הגדולה, אך הנני מבקש בכל לשון של בקשה, כי בהלווייתי לא יספידני איש מלבד המגיד שיעור' של הישיבה הקטנה בה למדתי בשיעור ב'; לו חייב אני את מרבית ההתפתחות הרוחנית שלי...!

האב ששמע את הדברים, חש כי חבטה עזה הולמת בראשו. הוא החל להסות את דברי בנו, באומרו כי כולם מתפללים כל העת שיצא מכך בריא ושלם, ובעזה"י כך יהיה....

הנער לא ניסה להתווכח, די היה להוריו בסבל שעברו עד היום, ומדוע יכביד על ליבם יתרה על העובר עליהם בעטיו, אך הוא חזר שוב על בקשתו, כי לו תיערך לו לווייה, בקשתו היחידה היא שרק אותו מגיד שיעור שהביא לצמיחתו הרוחנית, הוא אשר יישא עליו דברי הספד...

האב נפנה לאחוריו, את דמעותיו שנגרו מבלי עצר, ניגב מבלי יבחין בהם. בסתר ליבו לא הבין למה מתכוון בנו, והיאך אותו מגיד שיעור שלא היה זכור לו במיוחד - הביא לצמיחתו... אבל הוא הפנים את בקשתו היחידה של בנו.

כעבר ימים מספר כוחותיו של הנער לא עמדו לו, ובקושי יכול היה א. להוציא מילה מפיו. משראה את עיני הסובבים מלאי העצב, פנה עליהם ואמר בשארית כוחותיו: 'אל לכם לדאוג, עובר אני בשמחה לעולם שכולו טוב, וה' הגדול ירפא שברונכם, רק אל תשכחו לקיים משאלתי היחידה שרק אחד יספידני בהלווייה...'

יותר לא יכל להוסיף, וכעבור זמן קצר עצם את עיניו - לנצח, ואז נלקח לבית עולמו, כשמסביבו קוראים בני משפחתו בלהט קריאת שמע ויודיו... כעבור זמן מה, בטרם החל מסע ההלוויה, הודיע האב כי עליו לקיים את בקשת בנו, ומצוה לקיים דברי המת, וכי בנו ביקש שרק אחד יהיה זה שיספיד אותו...

אחד הרבנים נתבקש להתקשר לאותו מגיד שיעור ולבקשו לקיים את בקשתו של א. ולהספידו. בתחילה חש אותו מגיד שיעור בסחרחורת שאימה להפילו. הוא זכר היטב את תלמידו אהובו, את קשיו, נסיונותיו, ולבסוף את הצלחתו הגדולה, ולא ידע ולו לרגע על דבר מחלתו הקשה, ובוודאי לא על סילוקו לשמי רום בעודו באיבו...

רק לאחר כמה דקות כשעיכל את הבשורה המרה והבקשה, הודיע נחרצות כי איננו יכול להספידו, ובודאי שלא לבד כשמנגד גלריה מכובדת של גדולים וחכמים נוכחת במקום. תחילה ניסה אותו מגיד שיעור לברר שמא התרחשה כאן טעות, שהרי לא זכר דבר מיוחד שאירע עמו ועם א. ולא הבין כיצד נקלע דווקא הוא לסיטואציה זו.

התשובה לשאלתו זו לא איחרה לבא; עוד בטרם צאת מסע הלווייה משהגיע אותו המגיד שיעור לבית תלמידו לשעבר, ניגש אליו אבי הנער ובידו פתק מקופל ומקומט, הוא תחב זאת בידי, ובקול חנוק מדמעות הוסיף ואמר: 'כשביקשני בני שאתם לבדכם תספידו אותו בהלווייתו, הוא אף ביקש שאקח מארנקו בכיס הפנימי פתק מקומט זה, ולא אפתחהו, אלא אביא אותו אליכם, כשהוא אומר - כי את כל חייו הרוחניים חייב הוא לכם ולפתק המקומט החבוי בארנקו... הנה לכם הפתק, ועשו בו כטוב בעיניכם.'

בתחילה לא הבין המגיד שיעור במה המדובר, אך משפתח את הפתק וקרא את תוכנו, עלה חיוך בקצה פיו. הוא נזכר בערגה באותו מעשה, שאירע שנים מספר קודם לכן. ומעשה שהיה כך היה:

היה זה באחד השנים, ובשיעורו צצה בעיה חברתית קשה; בני השיעור לא הסתדרו ביניהם, ואווירה מתוחה שררה בין כולם. עובדה זו אף השפיעה על רמתם הלימודית, והשקידה שאופפת בדרך כלל בחורי חמד בני גילם, נעדרה מהם.

לאחר לבטים רבים, החליט המגיד שיעור לקום ולעשות מעשה. הוא הכין בביתו פתקים רבים, כשבכל פתק רשומים שמותיהם של כל בני השיעור ולצידו שורה ריקה. הוא פנה לבני השיעור ודיבר עמם בהרחבה אודות העניין שלכל בחור ובחור ישנם מעלות רבות, חלקם חבויות, חלקם לא מגיעות לידי מיצוי מלא, וחלקם פשוט לא מבחינם בהם. אבקשם, כל אחד בגופו, בהיותו מכונס עם עצמו, לחשוב על מעלותיו של חבריו, וכל אחד ירשום לצד שם כל בחור מבני השיעור שתי מעלות מיוחדות שהוא רואה דווקא בו.

כעבור ימים מספר מילאו הבחורים בצנעא אחר בקשת רבם, והשיבו לא את הפתקים מלאים במעלותיהם של הבחורים כולם. המגיד שיעור ישב והכין לכל בחור את שלל המעלות שנכתבו אודותיו על ידי חבריו לספסל הלימודים. הוא נתן לכל בחור פתק ובו רשימת מעלות באומרו: 'דע לך! אם אחרים חושבים שאלו הן מעלותיך, ודאי שהן קיימות בך, אם תדע לנצלם כראוי, אתה עתיד לצמוח ולהיות לגדול בישראל!'

והנה זה פלא, כעבור זמן קצר האווירה החברתית שנסקה רבות, אף רמתם הלימודית

הקהל ללכת לערכאות וכו', כאותו המעשה שהיה כאן - רק בהיפוך, והייתי טורח נסוע בחג לפטבורג כמו שעשיתי עתה, כלום גם אז הייתם תמהים על מעשי? - ודאי שלא!

'כי מלבד הפסק והכרעת הדין - צריך גם להעמיד את הדת על תילה, ולהציל את הנעשק מיד עושקו, שכן זוהי העמדת האמת על מכונה לכבוד משפט התורה!! הרי הדין מחייב לדרוש את קיומו, כי בדרישת הצדיק יש שני חלקים: החלק הראשון - להוציא את הצדק לאור כראוי, והחלק השני - לדרוש את יישומו וביצועו הלכה למעשה!!

'ומעתה, אם כך הייתי נוהג כאילו היה מוכרע הדין לטובת ראש הקהל, הרי שאם לא אנהג כך כעת כאשר הדין הוכרע להפך - הריני עובר על הלאו המפורש של לא תטה משפט אבינך בריבו!!

'כי אם התיחסותי אל הדין לאחר שנפסק שונה מאחד לשני בגלל שהוא רשע - הרי זו הטיית תוצאת הדין, שהיא חלק בלתי נפרד מפסק הדין עצמו!! והרי זה כאלו פסקתי לטובת ראש הקהל והייתי את הדין!!' - כך סיים ר' חיים לייב את דבריו ואת חידושו הנוקב.

הנה למדנו מכאן תורה ויראה גם יחד, רק שעתה נסיים מעין הפתיחה, ונאמר שלפניי יתכן ליישב בדרך נוספת את אשר הקשינו בתחילה: היאך סלקא דעתך להטות את הדין בגלל רשעו של הרשע?

ומעתה י"ל, שהפסקו בא לחדש לנו שאף לאחר פסק הדין - אסור לנו להמנע מלסייע ביד הרשע אם זכה בדין, ממש כשם שהיינו מסייעים לחבירו הצדיק אילו זכה הוא!!

והיינו שבדרך הטבע יש חשש שלא נהיה חמים ובערים כ"כ למען הרשע, ולא נעזור לו להגן על זכותו, ולכך הוצרך הפסוק להזהירנו ע"ז, שלא נטה משפט הרשע אף לאחר הדין!!

כי אם ננהג כך - הרי זה כאילו נתננו יחס שונה לרשע בעצם הדין, ויש בכך גריעות מידת האמת ודרישתה!!

וע"כ גם אם במקרה אחר לא היינו מתרגשים כ"כ מסבלו של הרשע, ולא היינו רצים לעזור לו ולסייעו - אעפ"כ כאן, לאחר שיצא זכאי - נרוץ לעזור לו!! כי בכך אנו מעמידים משפט אמת לאמתו!! והדברים שמחים ומאירים.

(לב שלום)

"והגישו אדניו... אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם" (כא, ו). פירש רשב"ם: "לעין כל רוצע אזנו לסימן עבדות".

"אמר רבן יוחנן בן זכאי: און ששמעה על הר סיני 'כי לי בני ישראל עבדים' (ויקרא כה) והלך וקנה אדון לעצמו - תרצע... מה נשתנו דלת ומזוזה מכל כלים שבבית? אמר הקב"ה: דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים כשפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות, ואמרתי 'כי לי בני ישראל עבדים'... - ירצע לפניהם" (רש"י שם).

"אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס" (כו, א).
"כיצד מאיימין את העדים? על עדי נפשות - היו מכניסין אותן ומאיימין עליהם... לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם" (סנהדרין לז ע"א במשנה). פירש"י: "חשוב אני כעולם מלא, לא אטרד את עצמי מן הועלם בעבירה אחת, וימשוך ממנה".

מסכת חייו הקצרים של הבה"ח א.ש. מטובי הלומדים באחת הישיבות הנודעות, יכולה ללמד אותנו לקח רב משמעות, אף שסופו היה מר כשנקטף באיבו לגינתו של הישוב ממעל, בהותירו אחריו משפחה אבלה ודוויה. נדמה הוא, כי ניתן ואף ראוי ללמוד ממנו לקח, מהי מעלת הראיה וההתבוננות במעלותיו של הזולת בכלל, ובפרט מהו כוחו של עידוד. היה זה לפני זמן לא רב, אחר שהבחור א. חש בכאבים עזים בצווארו, הבדיקות השונות לא העלו דבר, ולבסוף נתבקש לערוך סדרת בדיקות מקיפות יותר.

משהגיעו תוצאות הבדיקות, הם הוכיחו את הנורא מכל, ובגופו של א. נתגלתה המחלה הקשה והאיומה. וחיש מהר הוא אושפז כדי לקבל טיפול כימותרפי בנסיון למגר את המחלה. הוריו שאך לפני שנים מועטות ליווהו בהתרגשות על מזוודותיו לעבר הישיבה הגדולה המעולה, כשדמעת גיל בצבצה בזוית עיניהם, קבלו עתה בחטף את הבשורה הקשה, והתפללו וקיוו כי בנם ייצא מכך בעוזה"ת.

כעבור זמן לא רב, הודיעו הרופאים בצער להורי הנער כי גופו החלוש לא יוכל לשרוד עוד זמן רב את הטיפולים הקשים והמרים, ואפסו סיכוייו למול אימת המחלה, וכי ימי ספורים.

הנער, הבין אף הוא את רוע מצבו, ובגדלות נפש החל לשוחח עם הסובבים אותו על היום שאחרי... היאך מתכוננים אליו בבא היום... באחד מאותם רגעים פנה הנער לאביו שהיה עמו לבדו בחדר, וביקשו לשוחח עמו ולבקש ממנו דבר מה...

האב, נבוך מעט, התקרב לבנו, חיבקו בחום, ושאל לבקשתו...

"הייתי רחוק מלהיות חלמאי... אבל הגאון השכיל להוביל אותי בהומור הדק והאופייני שלו, אל הרובד העמוק ביותר בנפש ה'חיה' שלי: ה"נכבדות" העצמית.

עבד או אדון

נחזור לפרשתנו. לא פלא, איפוא שהגיעו רבותינו למסקנה, כשסיכמו בקצרה את דינו של עבד עברי: "כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו" (קידושין כ ע"א). כלל האומר כולו נכבדות.

משמעות דבריהם היא, שלא זו בלבד שתנאי העבד משתווים לאלו של האדון, גם אם אלו משופרים ביותר כדרשת חז"ל עה"פ "כי טוב לו עמך" (דברים טו, טז) - "שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי תבן" (קידושין, שם), אלא שיתר על כך, פעמים שתנאי העבד עדיפים על אלו של אדונו, עד שלעומד מן הצד ייראה שהעבד הוא האדון, ואילו האדון הוא עבדו.

וכל כך למה? ביארו התוספות (שם) בשם הירושלמי: לפעמים יכול לקרות שאין לאדון אלא כר אחד בלבד, ומעתה תתעורר בעיה מי יזכה לשכב על כר יחיד זה? - אם האדון ישכב על הכר, נמצא מבטל את הציווי שכתוב בתורה "כי טוב לו עמך", שהרי תנאי העבד גרועים משלו. ואם תאמר, שיניחו את הכר, ולא זה ולא זה ישכבו עליו - הרי זו מידת סדום! נמצא שבמקרה כזה האפשרות היחידה שעליה ממליצה התורה היא שהאדון ישכב ללא כר, ואילו העבד יתרווח בנוח על הכר היחיד. אם כן, אין כל הגזמה במה שקבעו חז"ל ש"הקונה עבד עברי כאילו קנה אדון לעצמו!".

לאור זכות זו ובמציאות חיים שכזו, סביר להניח שיהיו כאלו עבדים, שבעומדם על סף היציאה "לחיים האזרחיים" ישקלו בקור רוח את אשר לפניו, ויחליטו כי בעיניהם עדיף להישאר במצב העבדות. לא היינו מופתעים אילו היו כאלו שסברו שמוטב לעבוד תחת פיקודו של האדון הדואג לכל מחסור, מאשר לצאת לשוק החיים הפרוע ולהתמודד בצורה עצמאית עם עתיד שלא ידוע מה הוא צופן בחובו.

התורה צפתה אפשרות זאת מראש, והיא גם לא שללה זאת בצורה מוחלטת, למרות שהבחירה בעבדות היא למורת רוחה. את גישתה השלילית של התורה לבחירה זו מבטאת התורה בצוואת לרצוע את אזנו של העבד הבוחר בכך: "הגישו אדניו... אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם" (כא, ו).

מה בין רציעה למזוזה?

אלא שאנו תמהים, מדוע כה שלילי יחס התורה למי שמרצונו בוחר במצב של עבדות? מה פשעו ומה חטאו של מי שהעדיף את העבדות, שכאמור הינה כקניין אדון, על פני עצמאות רצופת בעיות? ומה משמעות הרציעה ליד הדלת והמזוזה, שבה מתנה התורה את האפשרות להישאר במצב זה של עבדות?

לדעת הרשב"ם (שם) רציעת האוזן היא סמל לעבדות. מי שאינו מצויד בגדלות פנימית (בבחינת 'ויגבה לבו בדרכי ה'') כיאה למעמדו של העם הנבחר, עם סגולה, ושחירותו אינה יקרה בעיניו ומוכן להמשיך במעמדו כעבד - ראוי שישפילוהו ויבליטו את עבדותו. רציעה זו אמורה להיות ביטוי חיצוני למהותו הפנימית של האדם, שהעדיף תנאים כלכליים על פני חירות. כי במצב של עבדות יש בו כפיה מסוימת. שאם ירצה העבד לחזור בו באמצע הזמן ולהיות בן חורין לא יוכל, ומכך אין רוח התורה נוחה.

ובדבר העובדה שצריכה הרציעה להתבצע דווקא באוזן וליד הדלת והמזוזה, רש"י מצטט את דברי "המכילתא" הגורסת:

"אמר רבן יוחנן בן זכאי: אוזן ששמעה על הר סיני 'כי לי בני ישראל עבדים', והלך וקנה אדון לעצמו - תירצע... רבי שמשון היה דורש מקרא זה כמין חומר: מה נשתנו דלת ומזוזה מכל הכלים שבבית? אמר הקב"ה: דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים, כשפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות, ואמרתי: 'כי לי בני ישראל עבדים' - ולא 'עבדים לעבדים', והלך זה וקנה אדון לעצמו יירצע בפניהם."

מסביר נפלא בעל "מראש צורים": הדלת והמזוזה היו הסימנים המובהקים של היציאה ממצרים. הדם שניתן עליהם לביל הסדר הראשון שנערך על אדמת מצרים, בישר את היציאה הקרובה משעבוד מצרים לחירות עולם. והנה מעשהו של עבד זה מהווה כעין התעלמות מהמשמעות של יציאת מצרים.

אמנם אותו עבד מנמק את סירובו להשתחרר מעבדותו בנימוק ש"אהבתי את אדוני ואת אשתי (הכנענית) ואת בני העבדים", אבל אם זהו הנימוק, אין לך עבדות שפלה מזו. אם המשפחה הכנענית מוצאת מקום בתודעתו - בולטים בו הסממנים המכוערים של העבדות הפנימית. כל בן חורין יודע לייקר את חירותו, ולמרות שזו אינה מרשה לו לבוסס בבזך, הוא לא יוותר עליה בשום פנים. אם נטיות נפש מגושמות כל כך מהוות גורם של ממש אצל יהודי, בליבו פנימה הוא כבר עבד נרצע לתאוותיו, ורציעת האוזן אינה אלא מעשה חיצוני, המבליט את המתרחש במעמקי נפשו.

השתפרה לבלי הכר, וניכר היה שרוב הבחורים נטלו על עצמם משימה זו ברצינות הראויה, והחלו לשקוד על התורה במיציאו מעלותיהם הרבות שנגלו להם על ידי חבריהם.

המגיד שיעור לא ייחס עניין זה למעשיו. הוא הבין כי בשל שיפור האווירה בין הבחורים ניכר השיפור אף בלימודם, ורק עתה כשפתח את הפתק של אותו בחור, ובו מפורטים כל מעלותיו, אותם רשמו חבריו לספסל הישיבה בהיותו עלם צעיר, הבין כי פתק זה, מלבד המחמאה שבו, הוא היווה כיוון ודרך חיים לרבים מבני תלמידיו. מכאן הייתה גם הדרך קצרה להכנת הספר מרגש, הספר שריגש את כל השומעים בדבר מעלותיו המיוחדות של אותו בחור שנקטף בעודו באיבו.

האמת כולה נתגלתה רק כעבור מספר ימים. עם הגיעו של המגיד שיעור לבית המשפחה לנחמם על הלקח בנם מחמדם בחטף, שם הוא פגש בנערים נוספים מבין תלמידיו באותו שיעור, וכולם הוציאו את אותו פתק חבוני, והראו לו באומנם כי לפתק זה חלק ניכר ומכריע בהתקדמותם כל השנים.

רק אז קלט המגיד שיעור את המסר המיוחד, שבמעשה פשוט שנועד לשנות אוירה שלילית ששררה בשיעור בלבד, הוא הצליח להביאם לתוצאות מרחיקות בכל תחום מתחומי החיים, וזאת ע"י נתינת מבט אמיתי על מעלותיהם והיכולות שלהם להפעיל בסולם העליה, דבר שהגביר בהם את הרצון, המוטיבציה והשאיפה לגדול ולצמוח ולנצל את המעלות עד תום עד שנהיו רבים מהם מטובי בני הישיבות בעולם התורה כולו!!!

ויפה פירש בעל "מנחת שבת" בשם הרמב"ם את מאמר המשנה ב"אבות" (ולפי גירסתו): "מאד מאד הוי זהיר להיות שפל רוח" (פ"ד מ"ד):

"חלילה לו לאדם להיות תמיד שפל רוח שהוא ההפך ממידת הגאווה, כי השפל רוח אין לו שום שאיפה בחיים...! כי מי שלא יתבונן בחשיבות האדם ובמעלתו - אי אפשר שהיהו מעשיו מתוקנים, כי כאשר לא יקר כבודו בעיניו, ישפיל עצמו עד לעפר להיות כבהמה וחיתו יער. ואדרבה, נאה ויאה לו גבהות הלב מבחינת יקר ערך עצמו, וכמו שמצינו במלך יהושפט 'ויגבה לבו בדרכי ה'...'".

הלצה מפוכחת של הגאון מטשעבין

אחד הביטויים המופלאים לכוחה של ה"גדלות" וה"נכבדות" ולתוצאות שהיא מחוללת, שמע הרה"ג רבי י. פרידמן מפי בן ביתו של הגאון מטשעבין. סיפור המעשה נשמע כהלצה אלמלא התוצאות שהביא עמו. תלמיד של הגאון החמיץ רוחנית, וביקש להתגייס לצבא. היה יותר מחשש שהצבא יהרוס כליל את יהדותו. הגאון מטשעבין נשא באחריות, אבל הבין שדברי מוסר יזיקו יותר משיועילו. לבסוף לאחר מחשבה רבה, זימן אותו אליו ואמר לו בזה הלשון:

"הקשב נא אברמלה בני! הקשב היטב! אין אתה סתם כך אברמלה... כמה אברמלך איכא בשוקא... נכד אתה לבית המלוכה של זידטשוב... נכד מלוכה - משמע נסיך, זוהי זכות וגם חובה..."

"ביזדטשוב ישנה הקפדה. בשחרית של ימי שישי נהגו אצל רבי הירש, שר בית הזוהר, לא לומר תחנון... עליך, כנסיך לבית המלוכה, לשמור בגאווה על המסורת המלכותית..."

הבחור התרגש מאד מייעודו המלכותי, וקיבל על עצמו על אתר באלה ובשבועה.

לאחר שבוע של הפקרות רוחנית כללית - הגיע הרגע המלכותי. בהגיע יום שישי נזכר בייעודו המלכותי, והחליט כי יעבור עליו מה! הוא, תחנון לא יאמר!

אלא שעל אתר, חש בגיחוך... כיון שאינו מתפלל כלל - אין כאן ביטול תחנון...

הוא נאלץ איפוא להתפלל בימי שישי כדי להקפיד לא לומר לאחר מכן תחנון.

אלא שתוך כדי כך חש בעליבות נוספת... והרי כל השבוע אינו אומר תחנון, ובמה איפוא תתבטא הנסיכות...

והוא אילץ איפוא את עצמו להתפלל כל השבוע, כדי לומר אחר התפילה תחנון (והרי אין טעם לומר תחנון מיד אחר רכיסת הנעלים...) כדי להבליט את נסיכות אי האמירה של ימי שישי...

"כל השבוע", הוא מספר היום, "לחמתי למען מנין, השכמתי קום... התבזיתי... התפללתי בדבקות... כדי שאי אמירת התחנון בימי שישי תקבל צורה מלכותית... ומי שלוחם כל השבוע על תפילה במניין - יהפוך עצמו ללעג וקלס אם יחלל שבת ויזלזל באיסורי תורה..."

החייל, כיום אברך נכבד, ממריצי התורה במקדש מלך, צוחק עד עצם היום הזה צחוק מאושר, כשהוא נזכר בהלצה המפוכחת של הגאון מטשעבין:

התנהגות מכובדת כלפי התורה הקדושה אינה מתבטאת רק בסממנים חיצוניים, כי אם בחשיבות שאותה מעניק האדם לדבריה של התורה, ובאופן שבו הוא מקבל את דבריה, גם אם הדבר כוץ מצדו במאמצים מרובים.

כדוגמת אותן שתי אחיות אשר נולדו בבית אחד - אך מזלן שונה היה. לאחת היה בעל עשיר שהצליח מאד בעסקיו, וחי חיי עושר ורוחה, כשהוא דואג להלביש את אשתו במיטב הבגדים ולקשטה בתכשיטים יקרי ערך - אך מתייחס אליה בזלזול רב, מבלי לשמוע ולהאזין לעצותיה.

ואלו לשניה היה בעל שלא הצליח לפרנס את בני הבית, ודחוקה היתה עד מאד, אך לעומת זאת היה נותן כבוד רב לרעייתו, שומע בתשומת לב את דבריה, ומתייעץ אתה מתוך הערכת אמת לשקול דעתה.

באחד הימים הגיעה האחות העניה לבקר את אחותה העשירה. "הוי אחותי", נצצו עיניה, "כמה טוב לך! בית מפואר יש לך! טבעות יקרות את עונדת על אצבעותיך! את לבושה היטב! ו...".

"אל תקנאי בי", קטעה אותה אחותה, "אמנם הכל נוצץ, אך אני - איני שוה מאומה. איש אינו מקשיב לי, בעלי אינו מתייעץ אתי, אין מקום להשוות בין החיים העלובים שלי, לחייך שלך!".

הנה כי כן, יכול האדם להניח את ספר התורה בארון קודש מחופה ביהלומים - ובכל זאת לא לשמוע לדעתה של התורה כלל, ולהתייחס אליה ביחס מבזה ומשפיל של עבדים.

באה, אפוא, התורה ומזהירה אותנו: "לא תצא כצאת העבדים", שימו את דעת התורה בראש מעיניכם, ותנו לה לכוון אתכם בכל אשר תפנו - אלו הם החיים המתוקנים שאותם מבקש הקב"ה שתחיו!

לעתים נדמה, שחיים מתוקנים מעין אלו הם חלום באספמיה... רוב רובו של העם היהודי רחוק משמירת המצוות, ודעת התורה אינה זוכה כלל להתייחסות, אולם למרות המצב הקודר, לכאורה, מחובתנו לדעת כי אין מקום ליאוש כלל!

הרב פרידמן מרכסים ספר בהקשר לכך, כי הוא הזדמן לנסיעה לארצות הברית דרך אירופה בשנים עברו, כאשר כרטיסי הטיסה היו בעלי ספח המיועד לתלישה בידי הפקיד.

הוא מצא את עצמו עומד מאחורי רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, והנה הוא רואה, שהפקיד מעיף מבט אל הכרטיס וכשמבט חמור סבר בעיניו הוא אור לו: "אינך יכול לנסוע, חסרה כאן חתימה..."

רבי יעקב לא הבין אנגלית, אבל את הבעיה הבין גם הבין. הוא הסתובב אל הרב פרידמן ואמר לו: "תגיד לו, שאם ה' רוצה - אני אהיה שם..." הרב פרידמן לא אמר דבר, בחשש מה הוא התקרב והגיש את הכרטיס שלו לפקיד, ובאנחת רוחה ראה שהפקיד מאשר לו את הכניסה.

"התפללתי ערבית במנין שהתארגן במקום" - ממשיך הרב פרידמן בספורו - "ולאחר מכן עליתי למטוס, כשלתדהמתי אני מגלה את רבי יעקב ישוב שם..."

כשראה אותי אמר: "נו, אמרתי לך שאם ה' ירצה אני אהיה כאן? אתה רואה שאסור להתיימשך? שב כאן, ואספר לך מנין שאבתי את האמונה הזו" - (בנועם שיח)

למדתי בביאליסטוק - פתח ואמר - לאחר הסכם ריבנטרופ-מולוטוב נשארה ליטא חופשית, אך עד מהרה כבשו הרוסים את המקום והחלו להתנכל לבני הישיבות, ולא חלף זמן רב עד שכולנו הועלנו לרכבת בדרך לסיביר.

נסענו במשך עשרה ימים או יותר כבהמות... הרוסים לא הרשו לצאת מן הקרון אפילו לצרכים הבסיסיים ביותר, והסבל היה בל יתואר. ואז עצרה הרכבת בסיביר, והבנו כי יכול להיות גרוע יותר.

חמש עשרה שנה היינו בסיביר, כלואים ללא כל סיבה נראית לעין. לא ידענו, שהמאסר בפינה הקפואה הזו מציל אותנו ממות בטוח בתאי הגזים של הנאצים הארורים, אשר במבצע ברברוסה כבשו את כל רוסיה עד סטלינגרד.

בכל אותן שנים ארוכות ומיסרות היה לי חלום אחד שלווה אותי תמיד - יום אחד, כך חלמתי, אצא מכאן ואז אפגוש את אמא שלי... אנשק את ידה ואומר לה: "אמא, אמא שלי, תודה רבה לך על שחשכת את פרוסת הלחם האחרונה שלך, כדי לשכור לי מלמד טוב".

אבל כשהגעתי לבסוף לארץ, לא פגשתי את אמא שלי, ולא את אבא, לא את אחי ולא את אחיותי - כולם, כולם נותרו שם, דוממים וקפואים לצנח... כשהטרגדיה נודעה לי - לא רציתי לחיות יותר. לא ידעתי מה לעשות עם עצמי, והייתי אפוף ביאוש מוחלט. לבסוף יעץ לי משהו ללכת ל"חזון איש", ואני שמעתי לעצתי והלכתי.

ה"חזון איש" שמע את כל מה שהיה לי לומר, ואמר לי: אני רוצה לספר לך סיפור: בליטא חי יהודי שקט ורגוע, שעסק לפרנסתו במסחר. מידי שנה בשנה היה היהודי לווה סכום כסף גדול, נוסע ליריד לקובנא, שם היה מחדש את כל

עפ"י עקרון זה נוכל להבין מדוע מיד לאחר מתן תורה, הפרשה הראשונה שנאמרה לעם ישראל היא פרשת "משפטים", וזו פותחת בדיני העבד והאמה העבריים. מסביר "הבית ישראל" שסיבת הדבר שהצביע על עיקרון המחויבות להיות משועבדים כליל לעבודתו של מקום. ביציאת מצרים נקבע הכלל הגדול (ויקרא כה, נה) "כי לי בני ישראל עבדים", ואל לו לאדם מישראל להמיר עבדות רצויה זו, בהשתעבדות לבשר ודם או לקניינים חומריים כלשהם - "עבדי הם - ולא עבדים לעבדים" (רש"י שמות כא, ו).

תעוזה יהודית

בימי השואה הנוראה, בה עלה הכורת על עמנו, ניסו אותם חיות - אשר השחיתו דמות אנוש, להשמיד להרוג ולאבד את היהודי - בגופו ויותר מכך את נפשו הרוממה. באותם ימים, התפזרו להם סיפורי המופת העצומים אשר הם לקח לכל הבאים אחריהם. סיפורי גבורה של אלו אשר רוחם גברה על אותו דרקון רצחני ושפל, ובזכותם הוקם הדור הבא. דור, אשר יש בו הרצון האמיתי להמשיך ולעלות בהר ה', תוך דבקות במשימה.

ומעשה ביהודי חסיד אמיתי, ר' לייבל קוטנר, חסיד מכבשונה של פולין החסידית, אשר היה באחד הצרופים במחנה העבודה, בו עבדו תחת צו הנוגשים על ייצור של ציוד וכלי תחמושת.

שתיים עשרה שעות של משמרת, עדיין לא הגיעו לקיצן. והנה, שבתה המכונה! ודממה השתררה במקום.

הנאצי הממונה ימ"ש, מיד שת ליבו לתקלה. הוא התכעס מאוד. התבונן בכל העובדים, תר בעיניו אחר קרבן צפוי. אחר התקרב אל ר' לייבל ובקול נחרץ דרש ממנו לתקן מכונה זו.

היהודי החסיד אשר לא ידע מאום בהלכות מכוונות, הביע תדהמתו: איך יידע לתקן מכונה עדינה זו על חלקיה??

ואתו רשע, באכזריות ידועה לשימצה, אמר: 'די ביסט א יודע? (אתה יהודי?) קאנסט טו!' (אתה יודע ויכול!).

כל אותו לילה עמד ר' לייבל וחברו ותיקן וניסה והלחים, ושב ופירק ובינתיים הצטנפו כולם בפחד ניכר. עד שלבסוף נשמע מחדש קול שקשוק המכונה. כשנכנס אותו קלגס והתבונן במכונה הפועלת, אפילו הוא לא האמין. הרי לדרוש מן היהודים את מה שאי אפשר - דרשו. אבל שהם באמת יצליחו לעשות זאת? זיהה ר' לייבל את מבט ההפתעה בעיניו התקרב בנחישות ודרש תשלום. כולם עצרו נשימתם. איך הוא מעז?!

והנאצי, כל כך מופתע מהתעוזה הבלתי צפויה, רק שאל בתנועת יד סיבובית: מה? דרש ר' לייבל סיגוריות! איך יגיב אותו רשע? נבהלו כולם. ובמכוונת של מי שפשוט לא ציפה למה שקורה, הכניס הנאצי ידו לכיסו והוציא את ה"תשלום" הנדרש.

אך יצא אותו אכזר מן הצרף, הסב ר' לייבל את פניו כלפי כל החולקים עמו משמרת העבודה הארוכה הזו, ואמר להם כשהוא מנופף בסיגוריות: די ביסט א יודע? קאנסט טו!

כשברצונו לרמוז: יהודים אנו, ויכולים אנו להם! אסור להשחית קומה. עלינו לשמור על שלהבתנו הבווערת! גם במקום בו בוער כבשן הפשע!

וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים (כא, ז)

הרעיון המוסרי הנפלא אשר חבוי בפסוק זה מהווה עבורנו מורה דרך לתפקידנו בעולם בתקופה זו, בה רב החושך על האור, ומתי מעט בלבד מבין כל באי עולם, דבקים בבוראם:

"וכי ימכר איש את בתו" - הקב"ה נתן לישראל את בתו, הלא היא התורה הקדושה, אולם למרות נתינה זו הוא עדין מתקשה להפרד ממנה כפי שאומר המדרש (שמות רבה לג, א) "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו" - משל למה הדבר דומה?

"למלך שהיתה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה, בקש לילך לו לארצו ולטול לאשתו. אמר לו: בתי שנתתי לך - יחידת היא... לפרוש ממנה - איני יכול, לומר לך 'אל תטלה' - איני יכול, לפי שהיא אשתך. אלא, זו טובה עשה לי - שכל מקום שאתה הולך, קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם שאיני יכול להניח את בתי".

כך הקב"ה אומר להם, לישראל: נתתי לכם את בתי היחידה, את התורה הקדושה, אך איני יכול לפרוש ממנה, עשו לי, אפוא, קיטון קטן, כדי שאוכל לדור אתכם - "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

אבל לא כל ישראל מצליחים להבין עד כמה המתנה שבידם מיוחדת היא. הם מניחים אותה בארון קודש ומוציאים אותה רק לקראת התורה, משל היו אומרים לה: צאי, אמרי מה שיש לך לומר - ולכי חזרה למקומך...

לפיכך, בא הקב"ה ומצוה: "לא תצא כצאת העבדים" - אנא מכם, נהגו בה מנהג של כבוד, ולא כעבד בזוי!

ומאגרי הסחורה שלו, ובמהלך השנה כולה היה מוכר את הסחורה שקנה, מכסה את ההלוואה שלקח, ומפרנס בכבוד את בני ביתו. באחת השנים, לאחר שדאג לעצמו להלוואה, נפל היהודי למשכב, ושוב לא יכול היה לנסוע ליריד כהרגלו. בלית ברירה קרא לאשתו ואמר: ראי נא, יש דברים שאיני יכול לותר עליהם, ובכל זאת אין ביכלתי לנסוע. לכן אבקשך לקחת את הכסף ולנסוע במקומי.

האשה הסכימה, האזינה בתשומת לב לכל ההוראות שנתן לה, נטלה את הכסף וצררה אותו בשתי צרורות, הכניסה לתיקה - והלכה. ההמולה שקדמה את פניה של אשה זו, אשר מעולם לא יצאה מן הכפר, גרמה לה לאבד את עשתונותיה, והיא צנחה תחתיה מעולפת. דקות ספורות שכבה כך, עד שרוחה שבה אליה, ומאחר שידעה שאין לה כל בררה אחרת, קמה והחלה ללכת.

היא טייל בין הדוכנים, עד שמצאה מוכר, שנראה היה לה שנתן לסמוך על המלה שלו, החלו להתמקח אתו, וכששניהם הגיעו לעמק השוה, פתחה את התיקה כדי להוציא משם את הכסף, ולחרדתה היא מגלה ש... אין כסף! איפה הכסף? ידיה רעדו כשפשכה את תכולת התיק על הארץ, אולם כל החיפושים לא העלו דבר. אין כסף - - - ככל הנראה, כשהתעלפה, נפל הצרור, ומישהו זדון לב נצל את המצב, לקח אותו והלך... הכסף כלל אינו שלי! - החלה האשה זועקת - מה יהיה על ידי הרעבים ועל בעלי החולה! צעקותיה משכו תשומת לב משאר הנוכחים, ולא חלף זמן רב, עד שהגיעה עדות מהימנה על אדם שנראה מרים את הכסף. כשהגיעו אליו שאלה אותו האשה: "מצאת את הכסף?" "כן" - השיב האיש - "אבל הוא שלי..." "הוא היה עטוף בשתי צרורות" - נתנה האשה את הסימנים. "כן" - הסכים המוצא - "אבל הלכה היא, שאדם שמצא כסף בעיר שרובה גויים הוא שלו, משתי סבות: האחת, משום שמסתבר שהמאבד הוא גוי, והשנייה, משום שככל הנראה המאבד התייאש, כי שער שגוי ימצא את זה ולעולם לא יחזיר. ואם זו ההלכה, הרי שהכסף שמצאתי שייך לי בדין! ואין שום סיבה שאחזיר לך אותו!"

האשה צעקה: "רחם עלי, הכסף אינו שלי!" אבל הוא בשלו. לבסוף הלכו שניהם אל רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנא. הרב שמע את טענות האשה, ולאחר מכן את דברי המוצא, שטען: "היא צועקת שארחה עליה, ואני כמובן, מרחם עליה, אך לא יותר מאשר אני מרחם על ידי שלי... חלילה לי מלגעת ברכות שאינו שלי, אבל רכוש שמצד ההלכה הוא שלי - אין סיבה שאותר עליה משום רחמים... בביתי ארבע בנות מתבגרות, וסבור אני שהרחמים עליהם קודמים לרחמים על אותה אשה זרה!"

רבי יצחק אלחנן הורה לו להחזיר מיד את הכסף ואמר כי אחר כך יסביר לו מדוע, ואכן לאחר שהחזיר אמר לו: "כל הסיבה לדין 'הרי אלו שלו' הוא משום שבודאי הבעלים כבר התייאש, אך במקרה זה הכסף אינו של האשה, אלא של בעלה, ומאחר שבעלה כלל אינו יודע שהוא אבד את הכסף, אין היא בעלת הבית על היאוש כלל! וממילא הכסף אינו שלך!" בשלב זה הרים ה"חזון איש" את עיניו קדשו אל הבחור השבור שמולו ואמר: "וכי אתה בעל הבית להתייאש? וכי אתה בעל הבית על העולם? הלא העולם הוא של הקב"ה, וכל זמן שהוא הבעלים, הרי שאין מקום ליאוש כלל!"

"מכח זה" - סיים רבי יעקב גלינסקי את ספורו - "אזרתי את האמונה והבטחון שאם הקב"ה רוצה שאעלה על המטוס, אין מקום ליאוש! הוא הבעלים - והוא המחליט!" ואף אנו צריכים לדעת, שאין מקום ליאוש על מצבו, הבה ונתן לבורא העולם 'לסדר' את העולם באופן הטוב ביותר, ונתמקד במה שאנו צריכים לעשות - בידיעה שאין לנו חיים ללא התורה הקדושה, ובדבקות האמתית באבינו שבשמים.

האשה צעקה: "רחם עלי, הכסף אינו שלי!" אבל הוא בשלו. לבסוף הלכו שניהם אל רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנא. הרב שמע את טענות האשה, ולאחר מכן את דברי המוצא, שטען: "היא צועקת שארחה עליה, ואני כמובן, מרחם עליה, אך לא יותר מאשר אני מרחם על ידי שלי... חלילה לי מלגעת ברכות שאינו שלי, אבל רכוש שמצד ההלכה הוא שלי - אין סיבה שאותר עליה משום רחמים... בביתי ארבע בנות מתבגרות, וסבור אני שהרחמים עליהם קודמים לרחמים על אותה אשה זרה!"

רבי יצחק אלחנן הורה לו להחזיר מיד את הכסף ואמר כי אחר כך יסביר לו מדוע, ואכן לאחר שהחזיר אמר לו: "כל הסיבה לדין 'הרי אלו שלו' הוא משום שבודאי הבעלים כבר התייאש, אך במקרה זה הכסף אינו של האשה, אלא של בעלה, ומאחר שבעלה כלל אינו יודע שהוא אבד את הכסף, אין היא בעלת הבית על היאוש כלל! וממילא הכסף אינו שלך!"

בשלב זה הרים ה"חזון איש" את עיניו קדשו אל הבחור השבור שמולו ואמר: "וכי אתה בעל הבית להתייאש? וכי אתה בעל הבית על העולם? הלא העולם הוא של הקב"ה, וכל זמן שהוא הבעלים, הרי שאין מקום ליאוש כלל!" "מכח זה" - סיים רבי יעקב גלינסקי את ספורו - "אזרתי את האמונה והבטחון שאם הקב"ה רוצה שאעלה על המטוס, אין מקום ליאוש! הוא הבעלים - והוא המחליט!"

ואף אנו צריכים לדעת, שאין מקום ליאוש על מצבו, הבה ונתן לבורא העולם 'לסדר' את העולם באופן הטוב ביותר, ונתמקד במה שאנו צריכים לעשות - בידיעה שאין לנו חיים ללא התורה הקדושה, ובדבקות האמתית באבינו שבשמים.

האשה צעקה: "רחם עלי, הכסף אינו שלי!" אבל הוא בשלו. לבסוף הלכו שניהם אל רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנא. הרב שמע את טענות האשה, ולאחר מכן את דברי המוצא, שטען: "היא צועקת שארחה עליה, ואני כמובן, מרחם עליה, אך לא יותר מאשר אני מרחם על ידי שלי... חלילה לי מלגעת ברכות שאינו שלי, אבל רכוש שמצד ההלכה הוא שלי - אין סיבה שאותר עליה משום רחמים... בביתי ארבע בנות מתבגרות, וסבור אני שהרחמים עליהם קודמים לרחמים על אותה אשה זרה!"

רבי יצחק אלחנן הורה לו להחזיר מיד את הכסף ואמר כי אחר כך יסביר לו מדוע, ואכן לאחר שהחזיר אמר לו: "כל הסיבה לדין 'הרי אלו שלו' הוא משום שבודאי הבעלים כבר התייאש, אך במקרה זה הכסף אינו של האשה, אלא של בעלה, ומאחר שבעלה כלל אינו יודע שהוא אבד את הכסף, אין היא בעלת הבית על היאוש כלל! וממילא הכסף אינו שלך!"

בשלב זה הרים ה"חזון איש" את עיניו קדשו אל הבחור השבור שמולו ואמר: "וכי אתה בעל הבית להתייאש? וכי אתה בעל הבית על העולם? הלא העולם הוא של הקב"ה, וכל זמן שהוא הבעלים, הרי שאין מקום ליאוש כלל!" "מכח זה" - סיים רבי יעקב גלינסקי את ספורו - "אזרתי את האמונה והבטחון שאם הקב"ה רוצה שאעלה על המטוס, אין מקום ליאוש! הוא הבעלים - והוא המחליט!"

ואף אנו צריכים לדעת, שאין מקום ליאוש על מצבו, הבה ונתן לבורא העולם 'לסדר' את העולם באופן הטוב ביותר, ונתמקד במה שאנו צריכים לעשות - בידיעה שאין לנו חיים ללא התורה הקדושה, ובדבקות האמתית באבינו שבשמים.

האשה צעקה: "רחם עלי, הכסף אינו שלי!" אבל הוא בשלו. לבסוף הלכו שניהם אל רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנא. הרב שמע את טענות האשה, ולאחר מכן את דברי המוצא, שטען: "היא צועקת שארחה עליה, ואני כמובן, מרחם עליה, אך לא יותר מאשר אני מרחם על ידי שלי... חלילה לי מלגעת ברכות שאינו שלי, אבל רכוש שמצד ההלכה הוא שלי - אין סיבה שאותר עליה משום רחמים... בביתי ארבע בנות מתבגרות, וסבור אני שהרחמים עליהם קודמים לרחמים על אותה אשה זרה!"

רבי יצחק אלחנן הורה לו להחזיר מיד את הכסף ואמר כי אחר כך יסביר לו מדוע, ואכן לאחר שהחזיר אמר לו: "כל הסיבה לדין 'הרי אלו שלו' הוא משום שבודאי הבעלים כבר התייאש, אך במקרה זה הכסף אינו של האשה, אלא של בעלה, ומאחר שבעלה כלל אינו יודע שהוא אבד את הכסף, אין היא בעלת הבית על היאוש כלל! וממילא הכסף אינו שלך!"

בשלב זה הרים ה"חזון איש" את עיניו קדשו אל הבחור השבור שמולו ואמר: "וכי אתה בעל הבית להתייאש? וכי אתה בעל הבית על העולם? הלא העולם הוא של הקב"ה, וכל זמן שהוא הבעלים, הרי שאין מקום ליאוש כלל!"

"מכח זה" - סיים רבי יעקב גלינסקי את ספורו - "אזרתי את האמונה והבטחון שאם הקב"ה רוצה שאעלה על המטוס, אין מקום ליאוש! הוא הבעלים - והוא המחליט!"

ותמחה: הלא הקדוש ברוך הוא נתן לו את הכסף, וגם את היד ואת הכיס, אז יאיל לטרוח מעט. לפחות זאת יעשה. האם צריך להכניס לידו את הסכום המדויק? וזהו, שהתשובה היא: כן! כשאתה עושה חסד, עשהו בשלמות! בגן העדן היו מלאכים צולים עבור האדם בשר ומסננים לו יין (סנהדרין נט ע"ב). רק בחטאו הוצרך לעשר עבודות בפת (ברכות נח ע"א), וכשיתקן החטא תוציא הארץ גלוסקאות מוכנות. כך מורה לנו הבורא יתברך את שלמות החסד.

איהו בעל אינו מפנה מהשולחן לאחר הארוחה - השלמות היא, להדיח את הכלים! והמדובר, כמובן, כשרעיתו אכלה לבדה. כי אם הוא אכל עמה, אין זה שייך לחסד!

אחד מבני חבורת פשיסחא נסע לסחור ביריד דאנציג. היו שם סוחרים יהודים רבים, וכולם עשו חיל בעסקיהם והרויחו הון רב. אחד מהם לווה סכום כסף גדול כדי לסחור בו, וכבואו נגנב ממנו כל כספו. עולמו חשך עליו. לא זו בלבד שלא היה לו במה לסחור וראה בעיניו כלות איך חבריו סוחרים ומתעשרים, עוד ישוב לביתו כבעל חוב ויצטרך חלילה לבריות!

כשהיריד ננעל, זימן החסיד הפשיסחאי מאה סוחרים למשתה, מסיבת סיום, ואותו סוחר אומלל ביניהם. משאכלו ושתו והיטיבו ליבם, קם ואמר: "רבותי, כולנו סחרנו ועשינו חיל במסחרנו, חוזרים לבתינו ששים ושמחים. והנה עמנו חבר, שכספו נגנב ברובו, מכספי ההלוואה. עשרת אלפים רובלים אותם חייב הוא להחזיר. קיוה להכפילם ולשלשם, והנה גם הקרן אבדה - בואו נחלצו ממצבו הביש. מאה אנו, כל אחד יתרום לו מאתיים רובלים, וישוב שמח לעירו!"

תוך כדי דיבור הסיר את כובעו והפכו, הניח בתוכו מאתיים רובלים וסבב מאחד לשני, הכובע נגדש בשטרות ומסרן לסוחר ההמום, באמרו בבדיחותא: "יש כאן תשעה עשר אלף ושמונה מאות רובלים. את המאתיים האחרונים תתרום אתה, ותשלם את הסכום. שהרי עכשיו עשר אתה, וחייב גם אתה במצות צדקה..."

כשהגיע אותו סוחר לפשיסחא, אמר לו רבו: "שמעתי מה שעשית, איך חילצת את הסוחר מאסונו, אבל יש לי ביקורת על כך ששיתפת גם אותו במגבת - כי חסד, יש לעשות בשלמות!"

האשה צעקה: "רחם עלי, הכסף אינו שלי!" אבל הוא בשלו. לבסוף הלכו שניהם אל רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנא. הרב שמע את טענות האשה, ולאחר מכן את דברי המוצא, שטען: "היא צועקת שארחה עליה, ואני כמובן, מרחם עליה, אך לא יותר מאשר אני מרחם על ידי שלי... חלילה לי מלגעת ברכות שאינו שלי, אבל רכוש שמצד ההלכה הוא שלי - אין סיבה שאותר עליה משום רחמים... בביתי ארבע בנות מתבגרות, וסבור אני שהרחמים עליהם קודמים לרחמים על אותה אשה זרה!"

רבי יצחק אלחנן הורה לו להחזיר מיד את הכסף ואמר כי אחר כך יסביר לו מדוע, ואכן לאחר שהחזיר אמר לו: "כל הסיבה לדין 'הרי אלו שלו' הוא משום שבודאי הבעלים כבר התייאש, אך במקרה זה הכסף אינו של האשה, אלא של בעלה, ומאחר שבעלה כלל אינו יודע שהוא אבד את הכסף, אין היא בעלת הבית על היאוש כלל! וממילא הכסף אינו שלך!"

בשלב זה הרים ה"חזון איש" את עיניו קדשו אל הבחור השבור שמולו ואמר: "וכי אתה בעל הבית להתייאש? וכי אתה בעל הבית על העולם? הלא העולם הוא של הקב"ה, וכל זמן שהוא הבעלים, הרי שאין מקום ליאוש כלל!" "מכח זה" - סיים רבי יעקב גלינסקי את ספורו - "אזרתי את האמונה והבטחון שאם הקב"ה רוצה שאעלה על המטוס, אין מקום ליאוש! הוא הבעלים - והוא המחליט!"

ואף אנו צריכים לדעת, שאין מקום ליאוש על מצבו, הבה ונתן לבורא העולם 'לסדר' את העולם באופן הטוב ביותר, ונתמקד במה שאנו צריכים לעשות - בידיעה שאין לנו חיים ללא התורה הקדושה, ובדבקות האמתית באבינו שבשמים.

האשה צעקה: "רחם עלי, הכסף אינו שלי!" אבל הוא בשלו. לבסוף הלכו שניהם אל רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנא. הרב שמע את טענות האשה, ולאחר מכן את דברי המוצא, שטען: "היא צועקת שארחה עליה, ואני כמובן, מרחם עליה, אך לא יותר מאשר אני מרחם על ידי שלי... חלילה לי מלגעת ברכות שאינו שלי, אבל רכוש שמצד ההלכה הוא שלי - אין סיבה שאותר עליה משום רחמים... בביתי ארבע בנות מתבגרות, וסבור אני שהרחמים עליהם קודמים לרחמים על אותה אשה זרה!"

רבי יצחק אלחנן הורה לו להחזיר מיד את הכסף ואמר כי אחר כך יסביר לו מדוע, ואכן לאחר שהחזיר אמר לו: "כל הסיבה לדין 'הרי אלו שלו' הוא משום שבודאי הבעלים כבר התייאש, אך במקרה זה הכסף אינו של האשה, אלא של בעלה, ומאחר שבעלה כלל אינו יודע שהוא אבד את הכסף, אין היא בעלת הבית על היאוש כלל! וממילא הכסף אינו שלך!"

בשלב זה הרים ה"חזון איש" את עיניו קדשו אל הבחור השבור שמולו ואמר: "וכי אתה בעל הבית להתייאש? וכי אתה בעל הבית על העולם? הלא העולם הוא של הקב"ה, וכל זמן שהוא הבעלים, הרי שאין מקום ליאוש כלל!"

"מכח זה" - סיים רבי יעקב גלינסקי את ספורו - "אזרתי את האמונה והבטחון שאם הקב"ה רוצה שאעלה על המטוס, אין מקום ליאוש! הוא הבעלים - והוא המחליט!"

ואף אנו צריכים לדעת, שאין מקום ליאוש על מצבו, הבה ונתן לבורא העולם 'לסדר' את העולם באופן הטוב ביותר, ונתמקד במה שאנו צריכים לעשות - בידיעה שאין לנו חיים ללא התורה הקדושה, ובדבקות האמתית באבינו שבשמים.

האשה צעקה: "רחם עלי, הכסף אינו שלי!" אבל הוא בשלו. לבסוף הלכו שניהם אל רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנא. הרב שמע את טענות האשה, ולאחר מכן את דברי המוצא, שטען: "היא צועקת שארחה עליה, ואני כמובן, מרחם עליה, אך לא יותר מאשר אני מרחם על ידי שלי... חלילה לי מלגעת ברכות שאינו שלי, אבל רכוש שמצד ההלכה הוא שלי - אין סיבה שאותר עליה משום רחמים... בביתי ארבע בנות מתבגרות, וסבור אני שהרחמים עליהם קודמים לרחמים על אותה אשה זרה!"

רבי יצחק אלחנן הורה לו להחזיר מיד את הכסף ואמר כי אחר כך יסביר לו מדוע, ואכן לאחר שהחזיר אמר לו: "כל הסיבה לדין 'הרי אלו שלו' הוא משום שבודאי הבעלים כבר התייאש, אך במקרה זה הכסף אינו של האשה, אלא של בעלה, ומאחר שבעלה כלל אינו יודע שהוא אבד את הכסף, אין היא בעלת הבית על היאוש כלל! וממילא הכסף אינו שלך!"

הרופא אינו אלא שליח ההשגחה להסיר את המחלה, ותו לא! יש לו להחזיק טובה לעצמו בדיוק כפי ש"יום פלוני ושעה פלונית" יכולים להחזיק טובה לעצמם, שבהם טרה המחלה!

ואספר על מקרה שהכעיס אותי. הייתי באיזו שמחה, ושולחן המזרח' היה מלא וגדוש בגדולי תורה, ראשי ישיבות ורבנים, לא היה מקום לתקוע סיכה, כמו שאומרים. ואז נכנס רופא דתי, בכזו הרגשת חשיבות. ואיך לא, אם בעל השמחה מיהר לקראתו: "הו, איזה אורח, רבי פלוני, תודה שהגעתם, איזה כבוד". ומיד, כמובן, לשולחן הכבוד. אבל הוא מלא וגדוש. הקים ממקומו ראש כולל נכבד, והרופא עומד וצופה, שהרי אין דבר טבעי יותר. חסד עשה, שהסתפק במקום אחד!

זה קומם, בגלל הפגיעה בכבוד התורה. ולא פחות מכך העיד על אפיו של האדם. כי מי שבטוח שהכל חייבים לפנות לו מקומם ודאי לא יפנה למתחרהו בבקשת ייעוץ ושאלה לחוות דעת, שהרי הוא ואין בלתו. וזו הסיבה ש"טוב שברופאים לגיהנום". מי שבטוח שהוא הטוב והנעלה מכולם! בקשו שאדבר, אומר כמה מלים.

קמתי ואמרתי: "יש, ברוך השם, רופאים משלנו, שומרי תורה ומצוות. אינם מתיימרים להיות פוסקי הלכות וגדולי הדור, ועם זאת קוראים להם ברוב כבוד רבי פלוני. שיהיה. אבל יש לי שאלה: היה רופא מומחה שהיה גם גדול הדור, "רבנו שבבבל" (חולין צה ע"ב), שמואל - מדוע לא כינוהו רבי שמואל, האם נופל הוא בחשיבותו מהרופא דנן?!"

ובענין זה אספר -

הייתי פעם במסיבה אחת עם דוקטור משה רוטשילד הי"ו, מייסד בית הרפואה "מעייני הישועה". נשאתי דברים, והזכרתי את מאמר שמואל: נהירים לי שבילי דרקייע כשבילי נהרדעא, עירו. ותמהתי: גם איני יכול לומר שנהירים לי שבילי רקייע כשבילי בני ברק. כי עשרות שנים אני מתגורר בה, ואיני מכיר את רחובותיה! מהיכן הכיר שמואל את סמטאות עירו? לכאורה, לא היה עליו להכיר אלא את הדרך מביתו לבית המדרש!

ושותי תשובות בדבר. הראשונה: שהיה ראש ישיבה. וממילא הוצרך לדפוק על פתחי נדיבים, והכיר כל הכתובות. והשנייה, שהיה דיין מומחה לדיני ממונות. וממילא הכיר כל הבניות החריגות בעיר, זה הזיק את שכניו ברחוב פלוני בהיזק ראה, ולזה לא נתנו לבנות על הגג... כולם הגיעו אליו, שיפסוק ביניהם בדיני תורה...

התערב דוקטור רוטשילד ואמר: לדעתי הסיבה מפני ששמואל היה רופא (בבא מציעא פה ע"ב), ורופא חייב לדעת את כל רחובות וסמטאות העיר, שלא יתמהמה כשיקראוהו באופן בהול!...

על כל פנים, חוזר לענייני: מדוע שמואל, שהיה גם ראש ישיבה, גם דיין מומחה וגם רופא נודע לא זכה שיקראוהו: "רבי שמואל", והרופא דנן זכה לכך?!"

אח, כמה זרחו פניו, חשוב הוא משמואל האמורא!

המשכתי ואמרתי -

"אבל, רבותי, התשובה נתנה לנו במשנה מפורשת! אבדת רבו ואבדת אביו, אבדת רבו קודמת. שאביו הביאו לחיי העולם הזה, ורבו מביאו לחיי העולם הבא (בבא מציעא פ"ב מ"א).

מעתה, שמואל היה רופא שהביא את החולים לחיי העולם הזה, לכן כינוהו רבי. אבל יש רופאים שמביאים את חוליהם לחיי עולם הבא, ונאה לקרותם רבי!"

(והגדת)

ישנה בתורה מצוה, בדיני נזיקין... כאשר אדם נתפס גונב שור או שה, טבח ומכרו... משלם תשלומי ארבעה וחמישה... למה משלם תשלומי ארבעה וחמישה?

מביאה הגמרא {מסכת ב"ק ע"ט, ב}- אמר רבי מאיר בא וראה כמה גדול כח של מלאכה שור שביטלו ממלאכתו חמשה שה שלא ביטלו ממלאכתו ארבעה השה לא עושה שום דבר... רק יושב בשדה כל הזמן, ואוכל סביונים... אבל השור, אתה לוקח אותו וחורש איתו... ביטלת אותו ממלאכה/גנת אותו... אתה משלם תוספת לקנס, על זה שביטלת את השור ממלאכתו... לכן אתה משלם על השור, פי חמש.

אמר רבן יוחנן בן זכאי בא וראה כמה גדול כבוד הבריות שור שהלך ברגליו חמשה שה שהרכיבו על כתיפו ארבעה

בדיוק להיפך... על שיהיה אתה מקבל הנחה של עשרים אחוז... על שור אתה משלם פי חמש... גם על שיהיה צריך לשם אותו דבר, רק עושים לך הנחה... למה עושים לך הנחה???

כי ברגע שהגנב גנב את השה... הוא שם אותו על הכתף... הוא התבייש... על בוש, קיבלת הנחה של עשרים אחוז!

היות "והתבזה" ... זה מבייש לקחת כיבשה על הכתפיים... לכן, אתה מקבל הנחה של עשרים אחוז...

אם לומר את האמת... קוראים את הדברים האלו... ולא מבינים מה כתוב כאן... "השה, סוחבים אותו על הכתפיים... מקבלים הנחה של עשרים אחוז!" זה ביזיון לקחת שה על הכתפיים!?

גדול הדור... משה רבינו... לקח שה על הכתפיים... כך כתוב במדרש! משה רבינו התבזה!?

אמר הקב"ה - מי שידוע כך להנהיג את הצאן, הוא יהיה מנהיג של כלל ישראל!

גדול הדור לוקח כבשה על הכתפיים... בוש!?

נגיד כשמשה רבינו עשה את זה... זה לא היה בוש... אבל היום זה בוש... למה?

תלכו ותראו היום, כל מי שמתעסק בחקלאות, רוצה לקחת כבשה... הכבשה לא רצה... אין לה כוח...

אם תלך בקצב שלה, יגמר לך היום... מה עושים?

מרימים אותה על הכתפיים... שתי רגלים ימינ... שתי רגלים שמאל, והולכים! איזה בוש יש לגנב בזה!?

ר' יוחנן בן זכאי אומר - בוש. על בוש עשרים אחוז פחות...

אני רוצה לשאול אתכם - כל בוש זה ככה?

גנב עולה על המרזב... תופסים אותו... נקרעו לו המכנסיים...

הוא מגיע לשופט "כבוד השופט, אל תשאל איזה ביזיונות... ירדתי מהמרזב, נקרע לי המכנס... בבקשה ממך, עשרים אחוז הנחה..."

מה זה! ממתי קריטריון לגבי העונש, זה תלוי אם הוא התבייש או לא!?

יגיד לו השופט "אל תעלה על מרזבים... לא יקרעו לך המכנסיים... לא תצטרך להתבייש!"

אדם ביזה את עצמו! מה זה ההנחה הזאת!?

"אלהו לופיאן מעמיק את השאלה, ואומר עוד יותר - אם הוא גנב, אז מגיע לו עונש כפול! איך אתה לא מתבייש לגנוב!?"

אם אתה רואה שהוא סוחב על הגב את השה, זאת אומרת שהוא לא התבייש! מילא, אם הוא היה מכניס לתוך שק... אז באמת, אתה מבין שהוא מתבייש... אבל הוא סחב אותו על הגב, איזה בוש יש לו!?

בא ר' אליהו לופיאן, ואומר יסוד נורא... שרק "אבי תורת הנפש" יכל לומר דבר כזה... אלו דברים שכנראה, נשגבים מבינתנו...

אומר ר' אליהו לופיאן - תדע לך, אדם ששואל שאלות כאלה, זה אדם שלא יודע מה נעשה בליבו של אדם...

אדם מסתכל בעיניים, כמו שכתוב בספר שמואל א' טז, ז} כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב... רק הקב"ה רואה, מה נעשה בליבו של אדם.

אומר ר' אליהו לופיאן - כל גנגסטר... ראש עבריינים, שנראה לך כמו מלך העולם... יש לו מרצדס עם גג פתוח... נועל נעלי קרוקודיל... הולך עם מלבורו... גורמטיים ו"חיי" על הצוואר... תדע לך, כשהוא נמצא בארבע אמות בביתו, הוא מרגיש אכול על תפקידו "איך אני נראה כגנב... איך מסתכלים עליי בחוץ..."

כשהוא בא לשוק הכרמל... שזה ה"מעוז" שלו... אז כולם רועדים וצועקים "הכל בזול... הכל בזול", כי ה"שריף" הגיע... אבל כשהוא הולך הביתה, והוא נמצא בתוך ארבע אמותיו... ולמטה נמצא השוטר, שמפחד שלא עוד רגע ישלחו לו טיל לאו, וירימו לו את הבנין...

כשהוא יושב עם אשתו והילדים, הוא מתבייש במצב שבו הוא נמצא!

אלה הדברים שכותב ר' אליהו לופיאן.

עפ"י הדברים האלה, נוכל להבין בע"ה, את המשך הדברים שהוא כותב בספר לב אליהו:

כותב ר' אליהו לופיאן - בא ואסביר לך, רק הקב"ה... שהוא שברא את האדם, ויודע את טבעו, יכל לקבוע הלכה כזאת, שהגנב שהתבזה, מקבל עשרים אחוז פחות בעונש, כי הוא התבזה...

אתה כלפי חוץ, לא רואה כלום... אתה לא רואה עליו שום בוש... הוא סוחב עליו את הכבש כמו כולם... אבל אני הקב"ה, שאני יודע מה שבלבו של אדם, אני אומר לך... האדם הזה בוש ונכלם כשהוא חוזר הביתה!

דע לך, בלב שלו פנימה, האדם הזה אכול!

כשהקב"ה מודד עבירה, ומודד מצוה... הוא מודד אותה לפי הצער, לפי העלבון, ולפי ההנאה שהיה לו, הן בעבירה והן במצוה.

אומר ר' אליהו לופיאן - שמעתי בר' איצ'לה בלזר, ששאל שאלה עצומה -

ארוסה שזינתה, דינה בסקילה... ונשואה שזינתה, דינה בחנוק...

שאל ר' איצ'לה בלזר - זה בדיוק ההיפך, הרי ארוסה עדין לא גרה אצל, העונש שלה יותר חמור! למה זה בדיוק להיפך?

אמר לי ר' איצ'לה בלזר - היסוד, של ההנאה בעבירה... גם זה בא בחשבון.

בשעה שהיא ארוסה, היא יכלה ליהנות ממעשה העבירה, כי אין אימת בעלה עליה... אבל כשהיא נשואה, אימת בעלה עליה, ההנאה בעבירה לא היתה מושלמת!

הקב"ה בוחן כליות ולב, ברבדים הכי נמוכים... להבין כל עבירה, כמה הנאה היה בה, גם חרטה היה בה, כמה צער היה בה... כל דבר בא לידי מנין... והדבר הוא דק מן דק ע"י נבדק.

אם כך זה בעבירה, על אחת כמה וכמה, במצוה!

ולא יבוש מפני המלעיגים עליו - אדם הולך לעשות מצוה, והוא מתבזה בקיומה של מצוה... אדם עושה מצוה, ויש לו צער בקיומה... אומרת המשנה {מסכת

אבות ה, כג} לפום צערא אגרא טוב אחד בצער, ממאה שלא בצער!

נוכל להוסיף על זה, עוד נדבך אחד:

בפרשת השבוע שלנו, פותחת הפרשה בעבד עברי שנמכר בגניבתו...

גנב שנתפס, ואין לו ממה לשלם את הגניבה... מוכרים אותו לעבד... מי קונה עבד???

אדם שהוא בעל מעמד... אדם מרומם מעלה... למה?

כי חז"ל אומרים, שאדם שקונה לעצמו עבד, קונה אדון לעצמו.

אומרת הגמרא {מסכת קידושין כ, א}- {דברים טו-טז} כי טוב לו עמך עמך

במאכל ועמך במשתה שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש אתה ישן על גבי התבן

מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי קונה אדון לעצמו

רבותי, זה דבר שלא יאומן...

ראש חודש... אדם רוצה לקנות לכל המשפחה לחמניות... הוא מגיע למאפיה...
נשארה רק לחמניה אחת ולחם שחור... "נו לפחות לחמניה אחת..."
יושבים מסביב לשולחן... "מי אוכל את הלחמניה?"
"אבא אני, אבא אני... אני אבא..." ויושב העבד ליד...
"היות ויש רק לחמניה אחת... יקבל אותה אדוננו הגנב!"
נותנים לגנב לאכול... הוא נמצא כרגע בשיקום... ברוך ה'... שולחן של ראש
חודש... מביאים לשולחן פאנטה כתום!
כל החודש, שותים רק מים עם פטל... בראש חודש, שותים פאנטה כתום!
יש בקבוק אחד פאנטה כתום... השאר מים עם פטל...

"מי רוצה פאנטה כתום???"
"אבא, אני רוצה! אני רוצה! אבא אני!"
"קודם כל, נותנים לגנב..."

לקחו את כל הכריות בבית... הלכו להוסיף להם נוצות... נשארה בבית רק כרית
אחת... מי ישן על הכרית?

"בבקשה בעל הבית... תיפרד מהכרית... הגנב ישן על הכרית"
"אני ישן בלי כרית, והוא ישן עם כרית!?"

"כי טוב לו עמך" ©

אבל אם תיקח את הכרית, ותשים אותה בצד... אף אחד לא ישן עליה!
אומר תוספת – אם אף אחד לא ישן עליה, זו מידת סדום... תן את זה לגנב, הוא
ישן על זה!

נשאלת השאלה – הדבר הזה לא מובן... אם יש רק כרית אחת בבית... והבן שלי
מבקש ממני "אבא, תן לי את הכרית"... אני מחויב לתת לו את הכרית?
ודאי שלא...

או למה לעבד אני מחויב???

אומרים המפרשים יסוד נפלא – הבן שלך, אם לא יקבל את הכרית, הוא לא
ירגיש מבוזה... אבל העבד, אם הוא לא יקבל את הכרית, לא רק שהוא יגיד "אין
לי כרית ולאדון יש כרית"... אלא הוא יגיד גם "אני עבד, אני מושפל, אני גנב
משפלים אותי!!!"

והתורה לא רוצה להשפיל בן-אדם, גם כשמדובר בגנב... ותשימו לב, כמה
התורה נזהרת, בתורתו של גנב... כמה התורה נזהרת, בבן הזה שסרח... כמה
התורה דואגת לשקם אותו...

לאחר ההקדמה הנפלאה הזאת, של דברי רבותינו, נוכל בע"ה להגיע לנקודה
המרכזית שאנחנו רוצים לדבר היום:

ישאלו את האדם – מה יותר גרוע, למות או להתבייש?

יש לך אפשרות להתבייש חמש דקות... או לחיות... או שתגיד לו "אם אתה הולך
לבייש אותי... אני מעדיף לא לחיות"... מה יותר טוב לאדם?
לכאורה, עדיף להתבייש חמש דקות... ולהמשיך לחיות...

זה כמו שאדם בא לטיפול שיניים... אומרים לו "תשמע, נגמר החומר הרדמה"
מה אפשר לעשות?

"בסדר... יכאב חצי שעה... מה אפשר לעשות... יעבור" ©

בואו נראה, כיצד רבותינו מתייחסים לענין הכלימה, מול המוות:

אני אומר לכם גמרא... אני לא מבין אותה... אבל זה גמרא, קודש קדשים...
הגמרא במסכת תענית {כג, א}, מספרת סיפור...

חוני המעגל שאל את עצמו שאלה – נאמר בפסוק {תהילים כו, א} שיר
המעלות בשוש ה' את שיבת ציון היינו כחלמים...

אמר חוני – שיבת ציון זה שבעים שנה... היינו כחלמים! אפשר לחלום שבעים
שנה!?

אמר לו הקב"ה – שאלת שאלה? תקבל תשובה... אבל תשובה מעשית...
תמתין...

חוני הולך ברחוב... רואה בן-אדם אחד עם טוריה, נוטע עץ חרובים... "סליחה,
בשביל מה אתה נוטע את העץ חרובים הזה? אתה יודע מתי זה יוציא לך פירות
?! רק עוד שבעים שנה! הרי אתה כבר לא תהיה בעולם הזה... בשביל מי אתה
נוטע את זה?"

"אתה צודק, אבל כשאני הגעתי לפה... היה כאן כבר עץ חרובים אחד לבלב...
אז מישהו זרע את זה פה... הוא גם ידע שהוא לא יהנה מזה... אז יוצא שהוא
עשה את זה בשבילי... אז גם אני עושה את אותו דבר... לבאים אחרי..."

חוני ממשיך בדרך... נכנס למערה... אוכל לחם, ונרדם... שינה שנמשכת
במערה, שבעים שנה...

המהרש"א אומר, שבינתיים יצאה שמועה, שהוא מת במלחמה...

חוני מתעורר כעבור שבעים שנה... הוא לא יודע כמה זמן עבר... מוציא את
הראש מהמערה... מה עושה דבר ראשון?

הולך הביתה!

בדרך הוא עובר באותו מקום, שנטעו בו את העץ חרובים... והוא רואה מישהו
שעודר שם... "סליחה, זה אתה נטעת את העץ הזה?"
"אני?! לא... זה הסבא שלי ז"ל נטע אותו"
"הסבא שלך?! אני זוכר שהוא נטע את זה רק... ואו... ישנתי שבעים שנה!"
חוני מגיע הביתה... מסתכל על הדלת... רואה 'משפחת המעגל'... דופק בדלת...
פותחים את הדלת...
"שלום... איפה אבא?"
"אבא נפטר..."
"מי אתה?"
"אני הנכד של חוני המעגל"

חוני מחויך מאוזן לאוזן... "אני חוני המעגל!!!"

"בואו ילדים תסגרו את הדלת... שלא תעזו שוב פעם לפתוח את הדלת לזרים
!!!!" ©
אתמול היה כאן מישהו... אסף כסף... אמר הוא אליהו הנביא... היום בא
מישהו... אמר שהוא חוני המעגל... טוב... שיחררו את כולם בבת אחת... ©
טוב... חוני המעגל הולך... לאיפה?
לבית המדרש...

הוא מגיע... מתיישב... בן פורת יוסף, הבית מדרש מלא... הרב מקשה קושיות...
פתאום התבארו לרב כל השאלות... הוא נתן צעקה "מאיירים הסוגיות, כמו בימיו
של חוני!!!"

*אין לנו מושג מי היה חוני... חז"ל אומרים, שמה שהיה מבקש מאת ה', היה
מקבל!

מגיע חוני לרב בבית המדרש, ואומר לו "אני חוני!!!"

"חוני?!...! תראה... אתמול היה פה מישהו, דומה לך... אמר שהוא אליהו
הנביא... תקשיב... קח שקל, ותהיה בריא" ©

זה לא כמו היום, שיש בבית את התמונה של סבא... פעם זה לא היה... לא היו
תמונות! מאיפה הוא יודע שהוא חוני?

יוצא חוני מחוץ לבית המדרש, ומבקש מהקב"ה בקשה "ריבוננו של עולם... אני
הולך לישון הלילה... קח אותי מפה... תהרוג אותי!"

זה מה שאומרת הגמרא - או חברותא או מיתותא...

לא מבין את הגמרא הזאת... אני יגיד לכם גם למה...

נגיד שלא מאמינים שהוא חוני... הוא מגיע הביתה... "אני סבא חוני"... סוגרים לו
את הדלת בפנים... בסדר...

הולך לבית הכנסת... "אני חוני" ... "אתה לא חוני!!!"

אהה, מקודם הוא אמר "מאיירים הסוגיות, כמו בימיו של חוני"...

בסדר... אז הוא שמע שאמרתי חוני... אם הייתי אומר את זה על רב פפא, הוא
היה אומר שהוא רב פפא...

אתה יודע מה? אתה לא חוני המעגל... מהיום תקרא לעצמך אברהם ברקוביץ'
...

תלך לישוב הסמוך, שמה לא מכירים אותך... "יש חדר להשכרה?"

ישאלו אותך "איך קוראים לך?"

"אברהם ברקוביץ'"... יתחיל את החיים שלו מחדש...

יכנס לבית המדרש... יתחיל את כל הש"ס מחדש... רק היישוב ידרוש... והוא
יקשה עליו קושיות!

יגיד הרב "תשמע... הברקוביץ' הזה... חריף! איפה למדת קודם!?"

אז נשאלת השאלה - מה זה משנה איך קוראים לך, חוני או אברהם ברקוביץ'!?

תשב ותלמד!

אבל כך כתוב בגמרא, שחוני ביקש "ריבוננו של עולם, אני מבקש שתיקח אותי
מכאן" ... למה לקחת אותו מפה?

עפ"י מה שמבינים המפרשים בגמרא, בן-אדם זקוק להערכה... הכבוד של
האדם, זה החיים שלו...

ודאי שאנחנו צריכים לברוח מהכבוד... אבל כל אחד יודע את ערכו, הוא יודע
את מה שהוא שווה...

אחד שהוא רופא שיניים... הוא לא צריך להתגאות... אז הוא רופא שיניים!
להבדיל אלף אלפי הבדלות... מגיד שיעור... הוא צריך להתגאות שהוא מגיד
שיעור!?

לא! הוא יודע שיש לו תפקיד מסוים... הוא לא צריך להתגאות בזה...

אבל כל אדם זקוק להערכה, שיעריכו אותו! ההערכה של האדם, זה החיים
שלו... וכשלוקחים ממנו את הדבר הזה, שזה הכבוד המינימלי, את ההערכה של
האדם... האדם מעדיף למות!

זה מה שאמר לנו חוני...

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת או אל המזוזה (כא פסוק ו) ברש"י ורצע אדוניו את אונו הימנית או אינו אלא שמואלית תלמוד לומר און און וכו'. ויש לדרוק מאי קושיא הוא זאת או אינו אלא שמואלית הלא כל המצות סתם בתורה הדין נותן להיות בימין כמו שמצונו לענין כמה דברים. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש רבה בשיר השירים על הפסוק ישקני מנשיקות פירוש דבשעת מתן תורה היה הדיבור יוצא מימיו של הקב"ה לשמואל של ישראל וכו' עיין שם. נמצא הדיבור לא תגנוב דמחמתו נרצע שמע האון שמואל אם כן הוה אמינא דשמואלית תרצע מושם הכי צריכים ללמוד הגזרה שוה. (הנחת התורה) וכי יוד איש על רעהו להרוג בערמה מעם מובחי תקחנו למות (כא, יד) ותמוה, ונ"ל דילפינן דאולין בתר רובא מרישא של עולה ולא חיישינן דילמא טריפה וכן מי שהרג הורגין אותו ולא חיישינן דילמא הנהרג טריפה, וזה הפירוש מעם מובחי שמשם ילפינן דאולין בתר רובא, תקחנו למות, ובוה מפורש ההמשך: ומכה אביו ואמו מות יומת, שהרי זה שפלוני הוא אביו ג"כ סמיכין על הרוב.

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך (כב, כד) נקדים מה דאיתא בגמ' דבבא מציעא (דף ע"ה) שלשה צועקים ואינם נענים ואחד מהם המלוה את חבירו שלא בעדים, ואיתא בפסוק מתן בסתר יכפה אף דהיינו שיתן צדקה בסתר, והשתא אתי שפיר אם כסף תלוה את עמי כלומר צריך להיות בפני עמי דהיינו עדים אבל את העני אם אתה נותן לעני צדקה עמך תתן בסתר. (מדרש יונתן).

ורכב תאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

מִפָּה אֵינוֹ מִצְטָרֵף לְמַנֵּן

"וְכִי יִרְבּוּ אַנְשֵׁים וַהֲפָה אִישׁ אֶת רַעְהוּ בְּאָבֹן אוֹ בְּאֶרֶץ" (כ"א ח)

כתבו הפוסקים כי יש "חרם הקדמונים" שכל המכה אדם מישוראל, הרי הוא מנדה מעדת ישראל ואסור לצרפו למנין, ואין מתירים לו את נדויו אלא לאחר שהתחרט על מעשהו (ראה רמ"א חו"מ תכ א; סמ"ע שם ד; ערוך השלקו שם ב).

מעשה ב'חדושי הרי"ם' שהבחין באחד ממקורביו כשהוא מכה אברך צעיר, לאחר שהלה הציק לו מאד וימנע בעדו למלא את תפקידו. כאשר הגיעה שעת תפלת המנחה בקש ה'חדושי הרי"ם' מאותו מקורב לכנס תשעה אנשים אל החדר כדי שיוכלו להתפלל יחדו במנין. אסף המקורב שמונה אנשים וכנסם אל החדר, בסוברו לכלל אף אותו עצמו בתוך התשעה שיצטרפו עם הרבי למנין.

הביט הרבי בנאספים ותמה: "היאך אוכל להתפלל, והלא רק שמונה אנשים מלבדי נמצאים כאן?", ובטרם הספיק אותו מקורב להגיב המשיך ואמר: "שמא סבור אתה כי אף אתה מצטרף, דבר זה אינו אפשרי שהלא הכיח היום איש יהודי!" מאיר עיני הגולה' אות תקמו

ה'שִׁכְנוּ אִתְּם בְּתוֹךְ טְמֵאתֵם'

"כִּי תִרְאֶה חֲמוּר שֶׁנֶּאֱרַךְ רַבֵּץ תַּחַת מִשְׁאוֹ וַחֲדַלְתָּ מֵעִזֹב לוֹ עִזֹב תַּעֲזֹב עִמוֹ" (כ"ג ה)

במסכת פסחים (ק"ג א) תמהה הגמרא כיצד יתכן: "חמור שנאף", הלא אסור מפרש הוא (מקרא י"ז): "לא תשנא את אחיך בלבבך"? ותרצה: הכתוב מדבר על יהודי בעל עברה שמצוה לשונאו, ולמרות זאת מצוה התורה שאם נראה את חמורו רובץ תחת משאו, עלינו להניח באותה שעה לשונא שיש בלבנו עליו ולסעי' לו בפריקה וטעינה (ראה תרגום יונתן).

רבי יהודה ליב רבינוביץ מראשי ישיבת 'כוכב מעיבק' - טיבין, מצא בפסוק זה עידוד ונחם לכל יהודי הנתון בצרה:

במדור רבה בפרשתנו (ל ט) מובא שהקדוש ברוך הוא מקים את כל תרי"ג המצוות, ובכללן בודאי מקים את מצות 'עזב תעזב עמו'. לפיכך, אף בשעה שחטאנו לפניו והתרחקנו מפניו, כאשר אנו נתונים בצרה בודאי לא ימנע מלעזור לנו.

פרס חמד'

כָּל אֱמוֹן אֶלְמִנָּה וִיתוּמָה לֹא תַעֲנוּן

"כָּל אֱמוֹנָה וִיתוּס לֹא תַעֲנוּן" (כ"ב ח)

במסכת ברכות (מ"א א) הזהירו חכמים על שלושה סוגי 'אמו' שאינן נאמרות כהלכות: 'אמו חטופה' - שאינה נהגית כנקודה המזיק או שחוסף לענותה קדם שסיים המברך את הברכה; 'אמו קטופה' - שקוטף ומבליע אחת מאותיותיה; 'אמו יתומה' - שעונה מבלי לשמוע את הברכה או שעונה לאחר זמן ולא מיד בסיום הברכה (ראה שרי"ע או"ח קכ"ד ח).

רבי אברהם נפתלי שייאר, אב"ד מגוצא, פרט שלשלת סוגי אמונים אלו רמז דוד הפלך בפסוק (תהלים נ"ט): "וְלִרְשָׁעִים אָמַר אֱלֹהִים מַה לָּךְ לִסְפֹּר חַקֶּיךָ", חק"י ראשי תבות: 'חטופה', 'קטופה', 'יתומה'.

הוסיף ואמר רבי אליעזר הורוביץ מטרניגראד כי קיזמת אף 'אמו' המגדרת כ'אלמנה' - היא אמן הנענית בלא כונה. אמן זו מכנה 'אלמנה' לפי שהיא נאמרת מן השפה ולחוץ בנתוק מהנשמה. על כך רמז הכתוב שלפנינו: "כל אלמנה ויתום לא תענון" - הקפידו שלא לענות 'אמו' 'יתומה' ו'אמן אלמנה'.

יש להוסיף כי בכתב יד שנכתב באשכנז לפני כארבע מאות שנה וראה אור בקובץ 'פעמי יעקב' (קבץ נב עמ' טו) הובא: "ויתום לא תענון" - סופי תבות אמן, רמז שלא לענות 'אמן יתומה'.

'תורי זקב' שה"ש ד ח; ד' נעם מגדים' [לר"א מטרניגראד]

שֶׁבַע בַּיּוֹם הַלְלִיתִךָ - הַכִּיצַד?

"וְעַבַּדְתֶּם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךָ אֶת לַחְמֶךָ וְאֶת מִימֶיךָ" (כ"ג ח)

"וְעַבַּדְתֶּם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם" - זו תפלה" (מכילתא דרשב"י).

אמר רבי אברהם בן שושן תלמיד הרא"ש: בכת התפלה זוכה האדם שמשמים מספקים לו את מזונותיו ברוח, ומספר הברכות שבתפלת שמונה עשרה רומז לסגולה זו; בכל אחת משלוש תפלות שמונה עשרה הנאמרות בכל יום יש "ט ברכות, ויחדו יש ז"ן ברכות. מכאן שהקדוש ברוך הוא זן את האדם בכת התפלה. רמז לכך דרש רש"י א"ש ח"י מהפסוק שלפנינו: "ועבדתם את ה' אלקיכם" - בז"ן ברכות התפלה, ובכך תזכו ל: "וברך את לחמך

וְאֵת מִימֶיךָ.

הוסיף וכתב רבי אברהם בן שושן כי המתפלל בצבור יכול לצבור ז"ן ברכות בכל אחת מתפלות היום, וכיצד: כשהוא מתפלל בלחש, הרי בידי י"ט ברכות. בחזרת הש"ץ הוא צובר "ט ברכות נוספות, כדון "שומע כעונה" (ספ"ק לח ב), וכאשר הוא עונה אחר הש"ץ 'אמן', נחשבת לו כל ברכה כברכה נוספת, כמאמר חכמים (ברכות נ"ג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

על פי דבריו באר רבי מנשה קלון מאונגוואר טעם לדברי חכמים (ברכות נ"ג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", המברך אין בידו אלא ברכה אחת, ואלו השומע את הברכה ועונה אמן יש בידו שתיים. בכך אף יסבר לשון הפסוק בתהלים (ק"ט ס"ד): "שבע ביום הללתיך", שהנה לכאורה הלא יש רק שלוש תפלות ביום? אלא, כיון שבתפלות שחרית ומנחה יש 'חזרת הש"ץ', נחשבת כל אחת מהן כשלוש תפלות, ובתוספת תפלת ערבית שאין בה חזרת הש"ץ - נמצאות בידינו שבע תפלות ביום.

'אבודיהם' תקונו התפלות ועניניהן; 'בו איש ח"י' שרת' משנה הלכות ח"י ס"ט

בְּרַכַּת הַמְּזוֹן מְסִיעַת לַעֲבוּדָה שְׂבִילָה

"וְעַבַּדְתֶּם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךָ אֶת לַחְמֶךָ וְאֶת מִימֶיךָ" (כ"ג ח)

דרש האדמו"ר רבי יוסף גרינוולד מפאפא:

מעשה בחסיד שקבל לפני רבו על כך שבלילה הוא אינו מרגיש התלהבות בעבודת ה' כפי שהוא מרגיש במשך היום. בתגובה שאל אותו רבו האם הוא מקפיד לסעד בכל לילה על הפת. ובשהשיב החסיד בשלילה, אמר לו: "במשך היום אנו מקימים מצוות עשה דאורייתא שאינן נוהגות בלילה, כציצית ותפילין. מצוות אלו מלהיבות את לבנו לעבודת ה'. בלילה הן חסרות, אולם בידינו להשלימן באמצעות מצות ברכת המזון שאזכה לה רק מי שאוכל פת. אם תעשה כן, מבטח לך שאף בלילה יהיה לך גלהב לעבודת ה'".

יסוד זה נרמז בפסוק שלפנינו: "ועבדתם [בהתלהבות] את ה' אלקיכם" בזכות "וברך את לחמך" - ברכת המזון הנאמרת אחר אכילת פת.

'ויהי יוסף'

ביום שני הבעל"ט ג' באדר יחול יומא דהלולא של ראב"ד ירושלים, רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים זצ"ל [האדר"ת]. בספרו 'נפש דוד' (אות כ"ג) תאר את הקפדתו הרבה על עניית אמן, ואלו דבריו:

"מאד מאד הייתי נזהר בעניית אמן עוד מילדותי, ואני אוהב ורץ בחבה יתרה למצוה זו, עד שכמעט כטבע הוא לי, שהרגלתי בכל יום לשמוע ברכות השחר מכמה אנשים. וממני ילמדו כל הרוואה אותי לעשות כן. לחשב עניית 'אמן' ו'אמן יהא שמה רבא', אשר בתחלה היו מזולזלים בהם, ולא החשיבו את המצוה הזאת לכלום... ובדרך קל פזה יוכל כל אחד לקנות לו עולם הבא, לקיים מצוות למאות בכל יום, בנקל ובלי לאות".

יהי רצון הסמוך לברכת המעביר שנה' (ד)

להנצל מהשפעת החברה

לאחר שבקשנו על התורה והמצוות, ויחלק מהבקשה שלא נבוא לדי' חטא, זקוקים אנו לבקשה מיוחדת שגותר בדרגה שאליה הגענו ושלא נדר ממנה חלילה. על פן אנו מוסיפים ומבקשים: "והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע". המצאות בחברה רעה בהכרח משפיעה על האדם לרעה, כפי שכתב רמב"ם (דעות ו א): "דרך בריתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעו וחבריו, ונהגה כמנהג אנשי מדינתו. לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים ומימינו כדי שלמד ממעשיהם, ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמד ממעשיהם. הוא ששלמה אומר (משלי י ג): 'הולך את חכמים יחכם ורעה קסילים רוע'". (סדר תפלת ישרים).

אדם רע וחבר רע

לכאורה, בקשת "מאדם רע" כוללת בתוכה אף את בקשת "ומחבר רע", ומדוע אנו מפרטים: "מאדם רע ומחבר רע"?

יש שבארו: "אדם רע" הוא אדם מושחת העשוי להזיק לנו בניזקי גוף. אדם כזה אף גורם נזק רב לרוחניותנו שכן בעקבות התנהגותו הנלוזה אנו עלולים להכשל בעברות שבין אדם לחברו, כנקימה ונטירה. ואילו "חבר רע" הוא אדם הנוהג כלפנינו בהגינות ובניעמות ומתחבר עמנו, אולם אנו עלולים להיות משפיעים מהתנהגותו הרעה דברים שבין אדם למקום (שים יח'ק' שבסדר הג'רא"א: סדר תפלת ישרים).

האדם רבי יחזקאל שרגא משינוב ופרש: יש אדם שאינו "אדם רע" בעצם מהותו, אף החברות שלנו עמו יכולה להשפיע עלינו לרעה. על כן אנו מתפללים שבגלל אף מי שאינו "רע" בעצמו, אף כ"חבר" הוא "רע" בעבורנו (מקוה ישראל ד' תפלה עמ' נה).

עבודת ה' - בשני יציריך

אף שבקשנו כבר: "ואל תשלט בנו יצר הרע", מוסיפים אנו ומבקשים: "וכן את יצרנו להשתעבד לך".

תחלה בקשנו: "ואל תשלט בנו יצר הרע" על היצר הרע הרוחני, הנשלח כדי להתגרות באדם ולהגדיל את נסיונו. עתה אנו מבקשים על היצר הרע הגשמי, טבע הגוף הפרוץ מחמור ומושך את האדם כל העת אחר תאוותיו. יצר זה נחוץ לאדם, שאלמלא הוא - לא היה האדם עוסק כלל בענינים שמיים הנחוצים לקיומו פאכילה, שתיה וכדומה. וכפי שאמר חכמים (בר' ט ז): "והנה טוב מאד" (בראשית א לא) זה יצר רעו וכי יצר הרע טוב מאד? אמתמה? אלא שאלוהי

והרחיקנו מחברתם של אדם רע - הפוגע בזולתו ומחבר רע - מאיש חוטא המתחבר עמנו, שעלולים אנו ללמד ממעשיו ודבקנו ביצר הטוב - שמחשבותינו תהיינה דבוקות בה' ובמעשים טובים - ואף נקים בפעל את מצוות התורה, וכיף את יצרנו להשתעבד לך - שקיים המצוות יהיה בשלמות לשם שמים.

כחה של תפלה תמימה

זה משמים פדי שדרכו תצמח הישועה לבני...

אמרה ועשתה. לאחר שהגיעה האשה לביתה נקתה את הדף בחרדת קדש מאבק הדרכים שדבק בו, הניחה אותו למראשותיו של בנה ובד בבד נשאה תפלה חרישית ואמרה: "רבון העולמים! אמנם אני יודעת קרא וכתב, אולם זאת יודעת אני שדף זה שמצאתי ברחוב העיר - קדוש הוא; וכך יהי רצון מלפניך ה' אלוקי מלך רחמן, רחם על ילדי ועל משפחתי ושלח רפואה שלמה לבני הקרן. עשה שקולות הבכי יחדלו מביתי, ומעתה ואילך ישמעו בו אף קול ששון וקול שמחה!"

דקות ספורות נמשכה תפלתה התמימה של האם, וכשעברה את החרד בשעת ערב מאחרת כשעיניה מוצפות דמעות, לא נתנה לב לעבדה כי תינוקה עצם את שמורות עיניו ונרדם בשלוחה. שעה קלה לאחר מכן שב בעלה מעבודתו, ושקט נחור ומפתיע קדם את פניו. הוא נגש בבחלת מה לחרד בנו, ולאחר שפצא אותו ישן שנת ישרים הודף לה' בלב ופרש לשנת ליל.

בבקר התעורר ושפסף את עיניו בבהלה. היה זה לילה ראשון מזה עין ועדנים, שבו הצליח לישן שעות מספר בראי. הוא פנה לזוגתו שהיתה אף היא מפתעת כמותו, ושאל אותה: "מה יום מיומים, הכיצד התרחש הנס? האם עשית דבר מה מיוחד אתמול?"

"אכן", השיבה האשה וספרה לו בהתלהבות את מארעות יום האתמול; כיצד מצאה דף קדוש בדרפה לשוק, הניחה אותו כקמע תחת ראש הילד ונשאה תפלה לרפואתו. "כנראה הועילה התפלה", ספקה.

כאשר שמע זאת הבעל נגש מיד למסת בנו, וזה קבל את פניו בחייו רגוע ושובה לב. הוא חלץ את הדף מתחת לפרית והתבונן בו בעיניו...

"אוהי!" גפלטו לפתע צעקה מפיו, "מה עשית? הדף שבדי הוא מפרשת כי תבא, וכאן הקריא הבעל מתוך הדף בקול רועד את הכתוב בו: 'יככה ה' בשגעו; ופחדת לילה ויומים; בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר...'"

"את הקללות הנוראות הללו הנחת למראשותיו של בנו? ומי יודע מה יעלה בגורלו", סים הבעל בעינים מבועתות.

האשה לא נבהלה כלל והשיבה: "בעלי הקור, מגין ילתי לדעת מה פתוב בדף? כל ידעותי הסתכמו בכך שזהו דף קדוש מהתורה. בקשתי מהקדוש ברוך הוא כי בזכות התורה הקדושה ובזכות השמות הקדושים הפתובים בדף ישלח רפואה שלמה לבנו.

בסופו של דבר, ראית שהועילה תפלת...". סימה האשה בתמימות.

היה רבי יעקב מוצפי מסיים את ספורו ואומר לתלמידיו: "הנה כי כן, ראו מה גדול כחה של תפלה הנובעת מאמונה שלמה. תפלה שכזו יכולה להפך את מדת הדין למדת רחמים, ולהפך אף את הקללות הקשות ביותר לברכות מעלות ונשגבות".

ארי עלה מנבל עמי מח

הגאון רבי יעקב מוצפי זצ"ל, ראב"ד העדה הספרדית בירושלים, נודע באמונתו האיתנה בה'. מראשית ימיו ועד זקנה ושיבה שגור היו בפיו צמד המלים שהיו נר לרגליו: "העקר האמונה!"

מפעם לפעם, כשהיה רוצה לחזק אחרים במעלת האמונה, נוהג היה לספר מעשה מפלא שיהיה לו עד. ספור נורא הוד על תפלה תמימה שנאמרה מתוך אמונה טהורה והובילה לישועה פלאית:

היה זה לאחר שבשמחה וששון ובשעה טובה ומצלחת נולד בן זכר למשפחה מנכבדה של קהלת יהודי בגדד, שרבי יעקב נמנה על גדולי רבנייה.

יפה עינים טובו מראה היה הילד, וכבר מהרגע הראשון שבה את לב הוריו וקרוביו. במלאת לו שמונה ימים נמול ונכנס בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום. כדרך של תינוקות החל לבכות בשעת הבריה, אלא שלא כדרך של שאר תינוקות, הוא לא חדל לרנע מלבכות. מיום זה ואילך החלה מסכת יסורים נוראית לו ולהוריו. התינוק בכה ללא הרף; ביום ובלילה, לפני האכל ולאחריו, בשבת וביוםות החל, בתוף הבית ומחוצה לו. קצורים של דברים - החיים במחצתו הפכו בעבור הוריו ובני משפחתו לסיס של ממש.

ואל תדמו בניפסכם כי מדבר היה בככי חריו... הילד בכה בצרחות מחרידות לב, ומלבד כמה שעות שנה רגועות, לא היה להוריו רגע של הפוגה.

מה לא נסו הללו לעשות לטובת ילדם הסובל; הם פנו לרופאים הנכרים ביותר באזור מגוריהם, פרופסורים ממיים ודואים שם שידע רב להם ברפואת ילדים, אולם אלו פכרו ידיהם בחסר אונים. הבדיקות היו תקינות לחלוטין, ולא זהו שום מחלה או מחוש שיגרמו לילד המסכן לבכות כל כך.

בצר להם נסו הוריו לפנות לעושי נפלאות למיניהם. הם הוציאו ממיטב כספם על קמעוה שונים ומשנים ועל סגולות נדירות שאין בכח השכל להבין את דרך פעלתו, אולם ללא הועיל.

סדר היום בבית השתבש לגמרי, והם החלו לקוץ בחייהם. לא היה להם יום ולא לילה, לא זמן אכילה ולא זמן שתיה, לא זמן שחוק ולא זמן ערב... הכל התנהל כסיב התינוק שלא ידע לעשות כלום, כי אם לבכות ולצרח.

*

היה זה ביום ככל הימים. אמו של התינוק עשתה את דרכה לשוק, לאחר שזכתה לכמה שעות של חסד בזכות אמה שהספיקה להשיג עליה בהעדרה. והנה, בעבורה בסמטה המובילה לשוק, הפתעה לגלות על הרצפה שלפניה דף הכתוב בלשון הקדש ומשלה בבזיון על הארץ.

כמו נשים רבות ומכבודות באותה תקופה, גם אשה זאת לא ידעה קרא וכתב, אולם הצליחה להבחין לפי צורת הדף כי הוא נחלש מתוך ספר קדוש. היא הרמה את הדף וטמנה אותו בתיקה כדי לגוננו לאחר שתשוב לביתה. אולם פתאום הבליחה במה מחשבה מפתיעה:

"הן כבר גלאינו למצא תרופה לבנו האהוב. נסינו כל תרופה, קמע וסגולה אולם ללא הצלחה; מי יודע, אולי נשלח אלי דף קדוש

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה	
18:36	18:01	16:48	ירושלים
18:32	18:03	17:05	תל אביב
18:30	18:01	17:03	חיפה
18:33	18:03	17:06	באר שבע

פרשת משפטים, שבת שקלים | א' אדר תשפ"א • גיליון 709

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

מאמר ראש הישיבה

מטראומה למשחק

הסוד של התינוק

אחד המשחקים הראשונים של התינוק הוא משחק ה"קוקו", אבא או אימא מסתירים את פניהם ופּתאום מגלים אותם לקול צחוקו המתגלגל של תינוקם. הילד לומד מהר מאוד להכיר את המשחק ולהשתתף בו, וברגע שההורים מכסים את פניהם, הילד מתמלא בשמחה והתלהבות וניגש בצהלה ובלי היסוס להסיר את הידיים או כל כיסוי אחר מעל פני ההורים.

ולכאורה היינו מצפים שהתינוק יפרוץ בבכי מר על כך שאינו רואה את הוריו. למה התינוק לא בוכה? למה הוא לא נתקף בחרדה כשהוריו נסתרים ממנו? הילד לא בוכה והוא אפילו מתלהב כי הוא יודע שההורים שלו אוהבים אותו. הוא יודע שהוא עטוף חום ואהבה ודואגים לכל מחסורו, ולכן גם כשישנו הסתר פנים הוא לא מתבלבל לרגע, שהרי מדובר בהוריו האוהבים אותו בלי סוף וכל מעינים הוא רק להשפיע עליו את כל הטוב שבעולם.

שימו לב, הילד לא מאמין שהוריו אוהבים אותו, אלא הוא יודע את זה בידיעה ברורה. הידיעה הברורה של הילד הופכת את הסתר הפנים למשחק, היא הופכת דבר שעלול להיות טראומה קשה לדבר מהנה ומשמח.

אמנם פרשת מתן תורה מאחורינו, אבל גם בסוף הפרשה שלנו נמשך התיאור של מתן התורה, וכאן מופיעים דברי בני ישראל שאמרו "נעשה ונשמע".

וצריכים להבין איך עם ישראל מקבלים על עצמם דבר שאינו ידוע להם. אלא שממשל התינוק מסביר זאת היטב, עם ישראל הרגישו עטופים באהבה נפלאה החל מעשר המכות ודרך כל ניסי יציאת מצרים וקריעת ים סוף, הם שריים מוגנים בתוך ענני הכבוד, אוכלים מן

ושותים מבאר סים מתגלגלת - ועל ידי זכו להגיע לידיעה ברורה שה' אוהב אותם, ולכן הם היו מוכנים לקבל על עצמם כל מה שיאמר ה', שהרי ה' אוהב אותנו ואם הוא

שימו לב, הילד לא מאמין שהוריו אוהבים אותו, אלא הוא יודע את זה בידיעה ברורה. הילד הופכת את הסתר הפנים למשחק, היא הופכת דבר שעלול להיות טראומה קשה לדבר מהנה ומשמח.

מציע לנו מצוות וחוקים - אלה בוודאי הדברים הטובים ביותר עבורנו, תורת חיים.

הידיעה השלימה

אבל עדיין ישנו הבדל גדול בידיעה. יש ידיעה ויש ידיעה, יש ידיעה שמספיקה כדי לקבל על עצמך את התורה, אבל כדי לעבור ניסיונות וקשיים והסתר פנים בחיים - דרושה ידיעה הרבה יותר עמוקה וחיה של אהבת ה'.

משה רבינו חי את הידיעה הזאת באמת ולכן אומר רבי נחמן שבמתן תורה משה "ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים", אבל כל שאר העם נעו בבהלה ונעמדו מרחוק, כי לא הייתה להם הידיעה הברורה שה' אוהב אותם שהיא המאפשרת להיכנס לתוך הערפל, כלומר להיכנס לתוך הקשיים והמניעות, ההסתרות והצרות בביטחון מוחלט שאתה בידיים של אבא אוהב.

ורבי נחמן תולה את הדבר בידיעה שה' אוהב את עם ישראל. ככל שאתה יודע יותר שה' אוהב אותך ואת כל עם ישראל - כך אתה מסוגל יותר להיכנס לתוך הערפל בלי שום פחד ומורא, אפילו שנמצא שם "האלוקים" - שזה השם הרומז למידת הדין. כי הצדיק שהוא יודע שה' אוהב אותו לא מפחד ממידת הדין כלל, כי הוא יודע שגם מידת הדין היא חלק מההנהגה של בורא עולם באהבתו הגדולה לכל בניו, ולכן האהבה תמיד גוברת על הדין, ולא רק שהיא גוברת אלא שגם הדין עצמו נובע מאוהת האהבה.

ואכן רבי נחמן מגדיר בתורה זו את ההבדל בין משה לבין העם כהבדל בדעת. מי שעומד מרחוק נקרא בלשון רבי נחמן: "מי שאינו בר דעת", ואילו משה רבינו ניגש אל הערפל בגלל "שהוא בחינת דעת כל ישראל". מכאן שההגדרה של דעת אמיתית היא הידיעה שה' אוהב אותך. רק זו נקראת דעת!

הבסיס של עבודת ה'

והעיקר המבואר שם בדברי רבי נחמן הוא שאי אפשר להתקרב לה' יתברך בשום פנים ואופן בלי הידיעה הזאת. כי הקשיים והחושך והערפל הם חלק בלתי

המשך בעמ' 3

זכר למחצית השקל תורמים למקום הנכון עמ' 6

ילדון חידודון

שאלה: התורה חסה על כבוד הבריות ואפילו על הגב מהיכן נלמד בפרשתינו?

תשובה פרשת בא: רש"י בחומש בראשית (א א) מביא אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, והתחיל מבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו

זכה פרשת בא: ש. ראשון לציון

al5308000@gmail.com | 02-5812252

- חיזוקית -

ראש חודש אדר

סגולה גדולה לקרוא ספר תהלים בראש חודש אדר, ומיד לאחר מכן לבקש מהקב"ה בקשה אחת.
(רב חיים ויטאל זיע"א)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

מים של תודה

שלום, אנחנו משפחה מירושלים ברצוננו לשתף אתכם בסיפור התודה שלנו:

היה זה כאשר יצאנו לטיול משפחתי בבין הזמנים ועוד לפני שהכרנו את הסגרים...

יצאנו לטיול אשר בו שילבנו ביקור בבריכה. נכנסנו לבריכה שמחנו נהננו ולאחר שהתעייפנו יצאנו לאכול ולשתות וקצת לנוח.

תוך כדי כך אנו מנסים לראות ולעקוב אחרי אחינו הקטן בן השנתיים שהיה עימו ולרגע נעלם...

משראינו שאינו ברדיוס שלנו קמנו במהירות לחפש, הרי מקום הבריכה מוחזק למקום סכנה בפרט לילד בגיל כזה...

לתדהמתנו לא ראינו את אח שלי. נבהלנו והתחלנו לחפש אותו.

חיפשנו בבריכה של הקטנים ואחר כך עברנו לבריכה של הגדולים תוך כדי חיפוש אנו מזכירים אחד לשני את חוק התודה ואומרים להשם תודה שאנו לא מוצאים את אחינו הקטן. אמרנו תודה

לה' שהוא אבד ובטוח זה לטובה. ופתאום ראינו את אחינו הקטן כשהוא מוצא מהבריכה מחוסר הכרה. רעד ובהלה אחזנו.

הרצנו אותו אל חדר המציל והמציל נתן לו את הטיפול הנצרך. בזמן בו אנו ממשיכים עם התודה, תודה להשם שמצאנו את אחינו, הלוואי ויהיה בריא ושלם ללא נזק.

אחרי טיפול מקצועי שקיבל בניסים ובחסדי השם הוא חזר להכרה והתאושש אט אט. כמובן במשך כל הזמן הזה אנחנו ממשיכים עם התודה. לאחר שעה כבר לא היה סימן לכל מה שאירע לו.

כמובן למדנו את המסר לשמור על הילדים הקטנים גם כשהם לידינו ואנחנו במקום בטוח, וק"ו במקום לא בטוח כמו מי הבריכה...

אמרנו להשם תודה על שרשרת הניסים ועל אחינו היקר שחזר לאיתנו ובריאותו.

אמרנו תודה ומצאנו את האבידה היקרה.

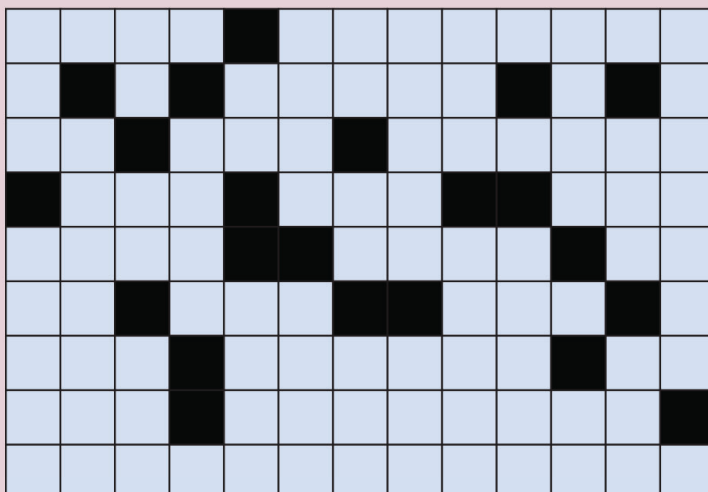
מדור ילדים שעשועון מגוון

כתרונות יש לשלוח למייל
al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252
יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

שיבוץ מילים

שבצו את המילים בתוך התשבץ לפי כמות האותיות

6	5	4	3	2
השתולל	מתקתק	קשקש	רשי דקה	שש
קודקוד	מדושן	נגנז	שום דין	חם
7	6	5	4	3
חג המצות	חמישי	נידח	שגב אחז	שק
חודש אדר	לגדול	מפתח	גדש ושה	צל
8	7	6	5	4
שבת שקלים	מגלות	ממתק	שאי יתד	תר
חומש שמות	אויב	אויב	שלל גבו	לי
	13	12	11	10
	חד מד	תודה	מוח	בת
			קלע	שול

כי תקנה עבד עברי

זכר למחצית השקל תורמים למוסדות חוט של חסד

הפצת יהדות
לימוד תורה 24/7
קמחא דפסחא
תלמוד תורה
מפעל הזנה
02-5308000

שו"ת אקטואלי

השאלות שלכם, התשובות של הרב

השתדלות אצל שדכנים וברור בעניין של "חוק התודה"

שאלה: אנחנו רואים אצל אמותינו הקדושות שהן מצידן השתדלו רק בתפילה והזיווג שלהן הגיע אליהן עד הבית. שאלתי היא האם אישה צריכה לעשות השתדלות ולרוץ בין שדכנים/יות או שמספיק רק להתפלל?

תשובה: אספר לך על עצמי - כשהייתי בחור צעיר בישיבה התקרבותי לתורת רבי נחמן מברסלב, החברים שלי אמרו: "אתה ברסלב? לך בטוח לא יהיה שידוך!". אמרתי להם: "אתם תראו! דווקא בגלל שאני ברסלב, לא רק שיהיה לי שידוך, אתם עוד תראו איך שהשידוך שלי יגיע אליי עד הישיבה לחפש אותי". ומה עשיתי? הייתי עושה בכל יום התבודדות.

התפללתי יום יום על השידוך, לא בגלל שמהרתי להתחתן, לא. רק שהכנתי את הזיווג שלי בתפילות. כי אדם צריך להתפלל על כל דבר ודבר בחיים שיהיה לו כל יפה ושלם לקבל בו את השפע.

הייתי אומר להקב"ה: "ריבונו של עולם, מתי שתרצה, אתה תביא לי את הזיווג שלי. שתהיה בחורה בריאה בגופה, בריאה בנפשה, בריאה בשכלה, בת בנינים לא עקרה...", וכו' וכו', התפללתי באריכות בכל יום.

וגם אשתי שתחיה, לימים סיפרה לי, שהיא בתור בחורה הייתה הולכת לקבר דוד המלך, והייתה אומרת שם את כל ספר התנאים, כי אז היא לא ידעה להתבודד. ובאמת היא התפללה ואני התפללתי.

ומה היה הרב שלי והרב שלה, נפגשו שניהם, ודיברו ביניהם, והחליטו לעשות שידוך, וכמו שאמרתי כך היה, שהרב שלה בא עד לישיבה שלי, לחפש אותי, ולדבר איתי, החליטו שזה מתאים, והפגישו בינינו ואנחנו ברוך השם נשואים ומאושרים והלואי על כל עם ישראל. כי השידוך הזה בא מריבו תפילות של שני הצדדים.

אבל הנקודה שהיה לי ביטחון מליון אחוז שהשידוך שלי יגיע עד לישיבה, ולא היו לי שום שאלות! אלו ששואלים שאלות, אולי אני אלך לשידוך, וכדומה, כנראה שאין להם אמונה שה' הוא שמנהל את העולם, ושה' לא צריך את ההשתדלות של האדם. ולכן, אם את מרגישה שאת צריכה לעשות השתדלות, תלכי ותעשי השתדלות. ואם את מאמינה שה' הוא כל יכול והוא מזווג זיווגים ולנו נשאר רק לחייך, אז תחייכי ותעשי התבודדות, ותעשי את החוק של התודה, וה' יביא לך את הזיווג שלך עד הבית.

אישה שואלת: הרב אמר שה' תמיד אוהב את האדם, ורוצה לתת לו כל טוב, ואם יש משהו שבכל זאת לא מסתדר, זה בסביבת חסרון מסוים מצד האדם שמעכב את השפע. ולכן צריכים לבקש מה' יתברך שיגלה לנו מהי הסיבה של עיכוב החיסרון, ויזכה אותנו לעשות מה שצריכים לעשות, באופן שעל ידי זה יושלם החסרון ויושפע השפע.

בכל אופן, זה מתנגש לי עם מה שכבוד הרב הסביר לגבי חוק התודה, שצריכים להגיד לה' מה שאתה רוצה אני גם רוצה! לדוגמה אין פרנסה, ואני אומרת לה' יתברך בחוק של התודה 'אם אתה לא רוצה שתהיה לי פרנסה - גם אני לא רוצה'. איך זה מסתדר עם מה שאמר כבוד הרב, שה' תמיד רוצה לתת לאדם כל טוב?

תשובה: אין בזה שום סתירה, רק ייתכן והדברים לא הובנו כראוי. אסביר את העניין.

לעניין הפרנסה, אבהיר איך עושים את החוק של התודה בצורה נכונה ומושלמת, ומסמילא יתבהר כל הדברים.

עליך לבוא ולדבר עם ה': "אבא שבשמיי, אין לי פרנסה? דבר ראשון אני יודעת שאתה אוהב אותי, אני יודעת את זה בבירור! אבא אוהב את הבת שלו!"

ובוודאי אתה רוצה שיהיה לי את כל הטוב שבעולם, כי אבא בטוח רוצה שתהיה לבת שלו פרנסה! וכי יש אבא שלא רוצה שתהיה לבת שלו פרנסה?

כל שכן אבא שלי שבשמיי. אז אבא רוצה שתהיה לי פרנסה, ואני - ודאי שאני רוצה שתהיה לי פרנסה. אבל, אני רוצה שתהיה לי פרנסה - מתי שאתה תרצה שתהיה לי פרנסה!"

שימי לב - זה לא שה' לא רוצה שתהיה לך פרנסה! אין כזה דבר! ה' יתברך רוצה שתהיה לך פרנסה! רק שלעת עתה הוא לא רוצה. ולמה הוא לא רוצה? כאן בא לידי ביטוי העניין שהסברנו שצריכים לדבר עם ה' ולברר את העניינים:

"אתה רוצה שתהיה לי פרנסה, ואני רוצה שתהיה לי פרנסה. וברור שכל מה שעדיין מתעכב לי השפע, אין פה שום בעיה מצידך, רק כל העיכוב הוא שיש איזה עניין אצלי, שבגללו מתעכב לי השפע.

אז קודם כל, דבר ראשון, כמו שאמרתי, אני מקבלת את הכל באמונה, ואני מבטלת רצוני מפני רצונך, זה קודם כל - מה שהיה עד עכשיו - ככה רצית? הכי טוב! תודה לך! אני גם כן רוצה כל מה שעבר עליי עד הרגע הזה, ואני אומרת לך על הכל - תודה מכל הלב!

ודבר שני, אם תחליט שאתה רוצה שיתעכב לי עוד קצת, לא שלא יהיה, חס ושלום, רק שיתעכב לי, אני מקבלת את הכל באמונה שזה ודאי לטובה גדולה עבורי."

עכשיו, אחרי אמירת התודה שזה החלק הראשון של האמונה, נעבור לחלק השני: "אבא, הרי אתה רוצה שתהיה לי פרנסה, ואני רוצה שתהיה לי פרנסה, ובוודאי שאין שום בעיה מצידך ושום עיכוב מצדך, רק כל העיכוב של השפע הוא מצידך - כאן מתחיל הברור: או שחסרה לי אמונה שלמה שאתה זן ומפרנס לכל, וכל השפע והפרנסה הוא רק ממך לבד, אולי אין לי את האמונה הזו? אז תיתן לי את האמונה הזו שאתה זן ומפרנס, ושאתה לא צריך עזרה משום אדם, כי אתה כל יכול, וכמו שהבאת לעם ישראל מן במדבר, אתה יכול גם לי להוריד את המן, אתה המפרנס וכל השפע ועשירות הוא רק ממך לבד.

או שאולי יש לי איזה שהוא עוון שבגללו אתה לא נותן לי את הפרנסה. ריבונו של עולם, אני מבקשת ממך, תעזור לי לדעת מהו העוון, ותזכה אותי לעשות תשובה, ולתקן אותו, בלי שום ייסורים.

או שאולי חסרות לי תפילות מסוימות? או שפשוט צריכים עכשיו שיתעכב קצת השפע. כמו שכתוב 'עני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו', הזמן הטוב ביותר הוא לקבל כל סכום שאנחנו צריכים רק 'בעתו'. ולכן אולי עכשיו זו לא העת ולא הזמן?..."

וככה מדברים עם ה', ומבקשים להשלים את החיסרון שבשבילי הכל סגור. ושוב אני חוזר ואומר, זו לא סתירה.

כל העיכוב של השפע הוא רק זמני! כי אין מציאות שה' לא רוצה. ה' רוצה שתהיה לנו פרנסה, רק לעת עתה הוא מעכב את השפע כי יש איזו שהיא בעיה.

וצריכים לחפש מהי הבעיה, כי מצד ה' יתברך אין שום בעיה, וה' מחכה תמיד להשפיע לנו עוד ועוד. ולכן מחפשים - אולי חסרה לי דעת, או אמונה, או אולי תפילות, אולי צריכים לעשות תשובה על איזה עוון. וצריכים לבקש מה' יתברך, שיעזור לנו ויזכה אותנו להשלים את החיסרון ומסמילא ישפיע לנו כל טוב סלה אמן.

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

הסדרה שלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי

הרב שלום ארוש שליט"א

השבוע נביא את התפילה לתיקון ענייני בין אדם לחבירו:

ריבונו של עולם, הרני מחול לכל מי שהכעיס והקניט אותי, או שחטא כנגדי, בין בגופי, בין בממוני, בין בכבודי ובין בכל אשר לי. בין באונס, בין ברצון, בין בשוגג ובין במזיד. בין במחשבה, בין בדיבור ובין במעשה. בין בגלגול זה ובין בגלגול אחר, לכל בר ישראל. ולא יענש שום אדם בסבית.

ריבונו של עולם, רחם נא עלי, ותמחל ותסלח ותכפר לי על כל מה שהכעסתי והקניטתי והזקתי ופגעתי וחטאתי כנגד בני אדם - בין בגופם, בין בממונם, בין בכבודם ובין בכל אשר להם. בין באונס, בין ברצון, בין בשוגג ובין במזיד; בין במחשבה, בין בדיבור ובין במעשה; בין בגלגול זה ובין בגלגול אחר - על הכול תמחל לי במחילה גמורה. ותן בליבם של אלה שפגעתי בהם, למחול לי מחילה גמורה, ולא תישאר בליבם שום הקפדה עלי.

ריבונו של עולם, תן לכל אחד מעם ישראל לדעת ידיעה בלב שלם, שהכול לטובה. וברוב המקרים שבני אדם פוגעים בהם, זו 'סגירת מעגל' מגלגול קודם, שבו הם אלו שפגעו באותו אדם שעכשיו פוגע בהם, ורק אם ימחלו לו, ייסגר המעגל, ויתכפר להם מה שפגעו בו. אבל אם, חס ושלום, לא ימחלו לו, ותישאר בלבם הקפדה, אזי כמו שהם לא מוחלים, כך בשמיים לא ימחלו להם, והם יחמיצו את ההזדמנות שניתנה להם לתקן את העבר.

ריבונו של עולם, תן לי להתגבר על המידות הרעות ועל האכזריות שלי, ותזכה אותי להיות טוב ומיטיב לכל. ותזכה אותי להעניק ולהשפיע שפע רב בגשמיות וברוחניות. לכל אדם ולכל בריה שאפגוש בכל ימי חיי, בפרט לאשתי וילידי. והכל אעשה באהבה ובשמחה ובטוב לבב. ותמידי אזכור, שיתכן מאד שבגלגול קודם ציערתי אותם והחסרתי מהם דברים, ועתה ניתנה לי ההזדמנות לתקן זאת, על ידי שאעשה עמהם חסד. ותסובב סיבות, שאפגוש את כל מי שפגעתי בו בגלגולים

וברחמיך הרבים תשפיע לי ממון הרבה, באופן שאזכה לצאת ידי חובתי לסלק לכל מי שנגעתי בממוני ובחפציו שום נגיעה בעולם. ואם, חס ושלום, יש בידי איזו גזילה וחוב, שאיני יודע בעצמי ממי גזלתי, תעזרני ברחמיך הרבים, שאזכה לעשות מהם צרכי רבים, כאשר צויתנו על ידי חכמיך הקדושים, באופן שאזכה מהרה בחיי לתקן ולהחזיר כל הגזילות והחובות שבידי. ותן בליבם של כל בני אדם שיש ממון שלהם בידי, למחול לי מחילה גמורה. הן על כל הצער שנגרם להם ממני, והן על הממון שלהם שנסאר בידי. כי אתה יודע חומר איסור גזילה.

מלא רחמים, חוס וחמול על נפשי, ועזרני לתקן פגם כל הגזילות והחובות שבידי. ותרחיב את ידי, ועזרני ותזכני ליתן צדקה הרבה להפצת ספרי הקודש, להפצת קלטות ודיסקים של קודש, שכל מי ששומע אותם מתעורר בתשובה. ואזכה לומר בפירוש בפי, שהפצה זו תהיה לזכותם של אלה שגזלו אותם, כי בוודאי כאשר יוודע להם בעולם העליון מה נעשה בממונם, ישמחו שמחה גדולה מאד, כי בעולם האמת יראו בברור את הטובה הגדולה שנעשית על ידי ההפצה לכלל העולם, ויראו כמה זכויות נוספו להם על ידי זה, ותיקני ומידי ימחלו על ממונם בלב שלם באמת.

וכן זכני, שאזכה על ידי הצדקה להפצה לתקן פגם הגזילות שיש בידי על ידי חסדה, מה שהייתי חוסר ומתאוה את של חברי, עד שעל ידי החסדה בלבד גזלתי את השפע ששייך לו. אאנא ה', זכני לתקן כל זאת על ידי הצדקה להפצה.

יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי, שלא אחטא עוד, ולא אחזור בהם, ולא אשוב עוד להכעיק, ולא אעשה הרע בעיניך. ומה שחטאתי לפניך, חסך ברחמיך הרבים, אבל לא על ידי ייסורים וחולאים רעים.

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, ה' צורי וגואלי:

קודמים ובגלגול זה, ועתה על ידי שאזכה להיטיב ולעשות עמהם חסד, אתקן הכול.

ריבונו של עולם, לב מלכים בידך ולב כל אדם בידך. רחם נא עלינו, ותן בלב כל אחד מעם ישראל, שתמיד ימחול ויסלח לכל אחד מחילה גמורה בלב שלם. אב הרחמן, תעזור לי לפייס ולרצות את כל אלו שפגעתי בהם, ותן בליבם שיתרצו ויתפייסו עמי. וכל אלו שלא ידוע לי שפגעתי בהם, או שאיני באפשרותי לפייס אותם, תן בליבם למחול לי מחילה בלב שלם, ולא תישאר בליבם שום הקפדה עלי כלל. וכן תעזרני, שאהיה מעביר על מידותי, ואמחול לכל מי שפגע בי מחילה בלב שלם.

ריבונו של עולם, רחם נא עלי ותהיה בעזרי שאזכה מהרה לתקן פגם כל הגזילות שיש בידי מעודי עד היום הזה. ואזכה להשיב את כל הגזילות אשר גזלתי, או את העושק אשר עשקתי, וכל מה שגנבתי, וכל מה שלקחתי בכל אופן שהוא. בין בשוגג, בין במזיד; בין באונס, בין ברצון, ובכל מיני סיכסוכים בעסקי ממון, או שנשאר בידי איזה ממון של כל אדם מישראל על ידי איזו טעות והעלמה מאיזה משא ומתן וחוב וכדומה, הן מה שאני זוכר עדיין, הן מה שנשכח ממני, הן חובות מגלגול זה, והן מה שאני חייב מגלגולים קודמים - הכול אזכה לסלק ולשלם לבעליהם חיש קל מהרה. ותרחם עלי, ותסובב סיבות לטובה, שאפגוש את כל אחד מהם או את זרעם, ואחזיר להם כל מה שבידי ששייך להם, באופן שלא יישאר בידי ממון, ואפילו שווה פרוטה, ששייך לכל אדם בכל העולמות.

ותרחם עלי, שאמחול תמיד בלב שלם על כל כסף שנלקח ממני בגזל או בגניבה או ברמאות, או בכל אופן שלא יהיה, או שנאבד ממני. ואאמין באמונה שלמה, שזו סגירת חוב מגלגול קודם, ולא תישאר שום הקפדה או צער בלבי כלל על שום ממון שהפסדתי בכל אופן שהוא.

הרב רבי אברהם אבן עזרא א' אדר

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

קו האמונה
02-6444250

צמאה נפשי / לאלוקים לקל-חי לבי ובשרי / ירננו אל קל-חי קל-חי בראני / ואמר חי אני כי לא יראני / האדם וחי

ראב"ע חיבר עשרות ספרים: פירוש על חמש מגילות; מאזני לשון קודש; ספר דקדוק עברי; פירוש לספר איוב ולספר דניאל; תרגם מערבית את שלושת ספרי הדקדוק של ר' יהודה אבן חיוג.

פירושו הקצר על התורה; פירוש על נביאים ראשונים; פירוש על ספר ישעיהו; ספר היסוד; "שפת יתיר", ספר דקדוק בכתב יד; "ספר העיבור" על לוח השנה; "שפה ברוחה"; דקדוק עברי; "ספר הלוחות" - לוחות אסטרונומיים; "ספר השם"; פירושו הארוך על התורה, ממנו נותרו קטעים מספר בראשית וספר שמות בשלמותו; פירוש על דניאל, תהילים, תרי עשר, פירוש שני על מגילת אסתר ופירוש שני על שיר השירים;

"יסוד מספר": ספר דקדוק העוסק בשמות המספר; "ספר המספר": עוסק באריתמטיקה; "ספר האחד": על המספרים 9-1. ספרי האסטרונומיים: ראשית חכמה, ספר הטעמים, משפטי המולדות, ספר המולדות, ספר המבחרים, ספר המאורות, ספר העולם, ספר מפתח שלמה, יסוד מורא ואגרת השבת.

ביצירותיו ניתן למצוא שניעות רבה והומור חריף. דוגמה לכך מופיעה בפירושו לפסוק "וכי יגוף שור איש את שור רעהו" (שמות כאלה), שבו כתב: "אמר בן זוטא כי 'רעהו' - תואר לשור, ולא ראה כי 'שור איש' סמוך הוא. וכן הוא 'שור רעהו', ואין לשור נַע רק בן זוטא לבדו" (בן זוטא היה קראי, ולכן זכה לתגובה כה חריפה).

"ביום שני ב"ח אדר ראשון שנת ד'תתקכ"ז נפטר רבי אברהם אבן עזרא ד"ל והוא בן ע"ה וכתב סימן לעצמו בשנת פטירתו כתיבת יד: ואברם בן חמש ושבעים שנה בצאתו מחרון אף. תנצב"ה".

רבי אברהם אבן עזרא נולד בשנת ד'תת"ב בטולדה שבספרד, בתקופת תור הזהב של יהדות ספרד, ונפטר בא' אדר א' ד'תתקכ"ז. היה ממפרשי התנ"ך, משורר, בלשן, רופא ופילוסוף. עסק גם באסטרונומיה, מתמטיקה ואסטרונומיה. חיבר ספרים ופיוטים רבים.

האבן עזרא הוא מגדולי מפרשי המקרא בכל הדורות, ופירושו מצטיינים בנטייה חזקה לפשט. פירושו מקוריים ומצטיינים בסגנונם הקצר והתמציתי, הקשה לעתים להבנה. האבן עזרא שם דגש חזק על פירוש לפי כללי הדקדוק.

יש בידועו פירושים של אבן עזרא לספרים: תורה, חמש מגילות, ישעיהו, תרי עשר, תהילים, איוב ודניאל. האבן עזרא מזכיר את פירושו לנביאים ראשונים ומשלי, אך הם כנראה אבדו ברבות השנים ולא שרדו.

רבי אברהם אבן עזרא הרבה לכתוב שירה והיה מהמשוררים המפורסמים ביותר בתקופתו. שרדו לנו משיריו למעלה משלוש מאות שירים.

משיריו הידועים: "אגדלך אלקי כל נשמה"; "אש תוקד בקרב"; "כי אשמרה שבת"; "לך קלי תשוקתי"; "צמאה נפשי לאלוקים לקל חי"; "אשור שיר במלחמה ערוכה".

גם חיבר את הפיוט המוכר לכל העדות והחוגים "כי אשמרה שבת" בשינוי נוסח קלים. שמו של המחבר חתום בראשי התיבות של הבתים.

פיוט נוסף של האבן עזרא הוא "צמאה נפשי לאלוקים לקל חי". זהו פיוט הנכלל כחלק מזמירות השבת, ונהוג לשיר אותו בסעודת ליל שבת ובסעודה שלישית. ראשי התיבות של הבתים הוא: אברהם בן עזרא.

ר' אברהם אבן עזרא, מגלה בשירתו את השתקקותו להידיבק בבוראו, את אהבתו אל הקב"ה, את צמאונה של הנפש והנשמה להתעלות ולדבקות רוחנית:

מחשיכים את שרשרת האהבה מפיצים אהבת חינו!

אני אוהב כל יהודי

לרכישת צמידים ועוד:
050-9931931

"לא הכרת את אביו!"

בחייב.
'ל חיים'
טוב.

ונענה
הרבי שתי
ואיחל מזל

במשך יום שישי ובמהלך כל השבת ניזון החולה אך ורק ממיץ תפוזים טבעי שסחטו בני הבית עבורו לפני השבת. ביום ראשון בבוקר הגיע הרופא לבדוק מה שלום החולה ונאחז התפעלות עצומה: "הוא יצא כבר מכלל סכנה. אין שום צורך באשפוז."

אני לא מתפנה לבית החולים, סירב ר' בערל-מאיר נחרצות. "תכף מגיעה שבת ואני צריך להיות בביתי".

"זו סכנת נפשות!" הזהיר הרופא. "אסור לחולה לאכול שום דבר, ואם הוא לא יקבל עירוי עם נוזלים - מצבו יידרדר עד כדי סכנת חיים".

בנו של ר' בערל-מאיר ידע שאביו יסכים לשמוע בקול הרופא אם ישמע דעת-תורה שזה מה שעליו לעשות. רץ הבן לכיוון ישיבת 'שפת אמת', שם מצא בדיוק את הר"ק רבי ישראל אלטר, ה'בית ישראל' מגור (ב' באדר יום פטירתו), יוצא מן הבניין.

"אפשר לשאול?" שאל הבן את הרבי.

הרבי הוציא את שעונו מכיסו, התבונן בו לרגע והפטיר בחיבה: "יש זמן קצר. מה שאלתך?"

שמע ה'בית ישראל' את השאלה, ובלי לדעת מי השואל ומה מעשיו - הצדיק מיד את סירובו של ר' בערל-מאיר.

"וממה יחיה אבא אם נאסר עליו לאכול?" שאל הבן.

"גם אם סוחטים תפוזים ושותים את המיץ", השיב הרבי בחדות, "לא מתיים!"

במשך יום שישי ובמהלך כל השבת ניזון החולה אך ורק ממיץ תפוזים טבעי שסחטו בני הבית עבורו לפני השבת. ביום ראשון בבוקר הגיע הרופא לבדוק מה שלום החולה ונאחז התפעלות עצומה: "הוא יצא כבר מכלל סכנה. אין שום צורך באשפוז".

שנים רבות עברו. בנו של ר' בערל-מאיר - שכבר היה זקן - חיתן את בתו. באחד מימי השבע-ברכות הגיע בהפתעה הגבאי של הרבי ה'בית ישראל' ושאל האם הרבי יכול לעלות ולהשתתף בשמחה.

התשובה החיובית הייתה מיותרת. ההתרגשות בבית גאתה. תוך רגעים אחדים כבר ישב ה'בית ישראל' ליד ר' בערל-מאיר, הסבא. מסתבר שזה האחרון הכיר את הרבי היטב. ר' בערל-מאיר שאל האם יתכבד הרבי ב'לחיים',

נפרד ממסלול ההתקרבות לה, ומי שנרתע מהקשיים בהכרח "יעמוד מרחוק" ולא יצליח להתקרב לה' באמת. יוצא שהידיעה שה' אוהב אותך היא הבסיס לכל עבודת ה' וקרבת ה'.

ולכן אתה צריך לדעת ידיעה ברורה וחד משמעית שה' יתברך אוהב אותך אהבה עצומה ואינסופית ורוצה שיהיה לך כל הטוב שבעולם, הן בגשמיות והן ברוחניות.

וגם כשאתה רואה כל קושי שלא יהיה - אל תתבלבל כלל כי אין שום קושי ומניעה, יש רק אהבה ועוד אהבה ועוד אהבה, לה' יש רצון אחד: רק לקרב אותך והוא יתברך בחכמתו מבין שרק כך אפשר לקרב אותך. יוצא שבערפל שאתה חווה - שם נמצאת האהבה הגדולה ביותר, ולך נשאר רק לרוץ אל תוך הערפל, אל תוך זרועותיו המושטות של אבא האוהב.

ודע לך, שהרבה עצבות וייאוש והרבה משברים באים על האדם רק בגלל שהוא מצפה שהכול ילך לו חלק בלי מניעה וקושי, ולכן הוא נבהל ומתבלבל וחוזר לאחוריו. אתה חייב לדעת מראש שבדרך יהיו לך קשיים. זה חייב להיות כך. אבל תדע שגם כל הקשיים נובעים מהאהבה העצומה שה' אוהב אותך.

כשתדע את זה באמת, לא יהיה בשבילך שום קושי, אתה תוכל להסתער על כל מניעה כי אתה יודע שהמניעה היא רק דמיון ובאמת אין שום מניעה כלל.

נותנים לך אוצר

על זה סיפר רבי נחמן משל בשם זקנו הבעל שם טוב הקדוש: "משל, שמלך אחד הניח אוצר גדול במקום אחד, וסייב באחיזת עיניים כמה וכמה חומות סביב האוצר וכשבאו בני אדם לאילו החומות, נדמה להם שהם חומות ממש וקשה לשוברם. וקצתם חזרו תכף, וקצתם שברו חומה אחת ובאו אל השיינה ולא יכלו לשוברה, וקצתם שברו יותר ולא יכלו לשבור הנשארים.

עד שבא הבן מלך, אמר: אני יודע, שכל החומות הם רק באחיזת עיניים, ובאמת אין שום חומה כלל, והלך לבטח עד שעבר על כולם".

וזה משם נפלא לראות שדווקא הַבֵּן אמר שאין חומה - כי רק הבן יודע כמה אביו אוהב אותו וכמה לא יכול להיות שהאבא מנסה להחליש אותו או להרחיק אותו, וכמה האבא באמת רוצה בכל נפשו שבנו יקבל את האוצר, וזו השמחה הגדולה ביותר שלו, ולעומת זאת הצער הגדול ביותר של האבא הוא שבנו לא יצליח להגיע לאוצר.

הבן שיודע את כל זה, הוא לא מאמין אלא יודע, לכן רק הוא אומר שאין שום חומה והוא הולך לבטח ולא מתבלבל עד שהוא שובר את כל המניעות ומגיע אל האוצר.

כעבור דקות אחדות יצא הרבי מגור - שכל מעשיו נעשו בזריזות רבה - לדרכו.

בבית החלו כולם לדבר בקולות נרגשים. ולפתע עקפה גדולה פילחה את האוויר: "גאווה!!!"

הסב, ר' בערל-מאיר, נעמד על רגליו וברוגז קרא: "גאווה מאוסה! מחר לבטח תלכו ותספרו בכל ירושלים שהרבי מגור הגיע לשבע ברכות אצלנו, ותתכבדו בסיפור הזה עד שייחפך לשיחת היום בפי הבריות!..."

חלפו עוד מספר שנים, ור' בערל-מאיר הסתלק לבית עולמו.

בימי השבעה הגיע הרבי מגור - ה'בית ישראל' - בהפתעה לנחם. ישב הרבי מול בנו של ר' בערל-מאיר - ר' משה דוד. זה האחרון, עסק בצורכי ציבור באמונה. סבור היה ר' משה דוד שהרבי הגיע לנחמו בשל פעילותו הציבורית. שכן אביו, ר' בערל-מאיר, היה נחשב ליהודי מן השורה.

התחיל ר' משה דוד לספר ל'בית ישראל' על אביו.

"אתה מספר לי מי היה אביו?" שאל לפתע הרבי את ר' משה דוד. "האם הכרת אותו?" ומבלי לחכות לתשובתו של האביל המשיך הרבי בפסקנות: "לא הכרת אותו!" לאחר מכן איחל הרבי מגור 'לילה טוב' ויצא.

פעמים רבות לאחר מכן ניסה ר' משה דוד לחלץ מפי הרבי את סוד הקשר בינו לבין אביו ר' בערל מאיר, אולם ה'בית ישראל' שידוע היה בקשרים סודיים עם יהודים צדיקים - סירב לספר מאומה...

ברכת שבת שלום ומבורך

התפילה

בפרשתנו לומדים אנו על מצוות התפילה כמו שכתוב (שמות כג, כה) "וַעֲבַדְתֶּם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגַבְרָתְכֶם אֶת לַחֲקֶיךָ וְאֶת מִיִּסְיֶיךָ וְהִסְרַתִּי מִחֲלֵה מִקְרָבְךָ". וכתב הרמב"ם (פ"א מהל' תפילה הל' א'): "מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר: 'ועבדתם את ה' אלוהיכם'. מפי השמועה אמרו שעבודה זו היא תפילה. ואמר: 'ולעבדו בכל לבבכם', אמרו חכמים: איזו היא עבודה שבלב זו תפילה."

עוד כתב הרמב"ם בספר המצוות (עשה ה'): "המצוה החמישית היא צעיונו לעבדו יתעלה וכו', ואע"פ שהיה ציווי ג"כ מן הציוויים הכוללים [שכולל כל עבודת ה'], מ"מ יש בו יחוד שהוא ציוה שנעבדנו בתפילה".

הנה למדנו שלפי דעת הרמב"ם שבפסוק זה נצטוונו במצוה דאורייתא להתפלל בכל יום, לשבת לבקש ולהודות. ועל כך נאמר המשך הפסוק: "וַגַּבְרָתְכֶם אֶת לַחֲקֶיךָ וְאֶת מִיִּסְיֶיךָ", דהיינו שהקב"ה מצווה לנו ואומר: תתפלל וע"י זה תתברך.

"לב שמח" (על סה"מ שם) כתב לדקדק מהיכן למד הרמב"ם שיש מצוה להתפלל בכל יום ויום. וביאר, שהדבר נלמד מהפסוק עצמו, שבו נאמר: "וַעֲבַדְתֶּם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגַבְרָתְכֶם אֶת לַחֲקֶיךָ וְאֶת מִיִּסְיֶיךָ", הקב"ה אומר שהלחם והמים של עם ישראל באים ע"י תפילה, ומילא כשם שכל יום צריך לחם, כך גם להתפלל צריך כל יום.

ועל כך מובא בגמ' (יומא עו) שְׁאֵלוּ תַלְמִידָיו אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי, מַפְנֵי מַה לֹּא הָיָה יוֹרֵד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מִן פֶּעַם אַחַת בְּשָׁנָה? אָמַר לָהֶם, אֲמַשּׁוּל לָכֶם מִשְׁלַל לְמַה הַדָּבָר דּוֹמֵה, לְמַלְכָּךְ בְּשָׂר וְדָם שְׁהָיָה לוֹ בּוֹ, וְקָבַע עֲלָיו פְּרֻסְתּוֹ פֶּעַם אַחַת בְּשָׁנָה. וְלֹא הָיָה מְקַבֵּל פְּנֵי אָבִיו אֶלָּא פֶּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, עַמְד וְקָבַע

לו פְּרֻסְתּוֹ כְּכֹל יוֹם וְיוֹם, לֹא רָאָה לְאוֹתוֹ בּוֹן שְׁקִיבִיל פְּנֵי אָבִיו בְּכָל יוֹם וְיוֹם! וְאָף כִּי - יִשְׂרָאֵל, מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ אֶרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה בְּנֵים, הָיָה דּוֹאֵג וְאוֹמֵר, שְׁמָא לְמַחֵר אֵין הָפֵן יוֹרֵד, וְנִמְצְאוּ בְּנֵיהֶם וְבָנוֹתֵיהֶם מְתִים בְּרָעַב. וְנִמְצְאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל מְכַנְּיִים אֶת לָבָם לְאָבִיהֶם שֶׁבְשָׂמִים.

דבר זה הוא לימוד גדול עבורנו, שאפילו בזמן הזה שאין אנו מקבלים מן מידי יום, וביכולתנו לאצור לנו מזון למשך זמן רב - בל נטעה לחשוב שכיון שהמזון של התקופה הזו כבר בידינו אין צורך להתפלל על כך. אלא השמיענו הפסוק "וברך את לחמך" - גם את הלחם שכבר ברשותך ה' מברך כפי עבודת ה' שלך, ובכל יום ויום הקב"ה פוסק לנו מזונותינו ע"י התפילה.

וידוע המעשה באחד העשירים לבית רוטשילד, שאמר שה' יכול להמית אותו בכל מיני מיתות, אבל מרעב הוא ודאי לא ימות, שכן בעושרו הגדול יוכל תמיד להשיג מזון. וסופו היה שנעלל בתוך כספת מלאה אוצרות, ומת מרעב כשרכשו העצום לידו, ואין עוזר לו. שמעתי על כך משל יפה מהגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל: הוא סיפר (סיפור אמיתי) על אדם שנתנו לו להיות ממונה בבית חולים על מחלקה מסוימת בשעות הלילה, ואמרו לו: תראה, בדרך כלל כולם ישנים והכל בסדר, אבל אחי משהו יתעורר, יש כאן טלפון, ותקשר שם וישלחו לך תגבורת.

באמצע הלילה התחילו כמה חולים להתעורר, והוא במסירות נפש ממש עבר מאחד לאחד וטיפל למעלה מיכולתו, אבל בסופו של דבר הוא לא הגיע לכולם, ואחד מהחולים הלך לעולמו. בבוקר באו הרופאים ואמרו לו: מה עשית? הרי הרגת אדם.

היו פסחה ופסחא מְאֻנְשֵי-שְׁלוֹמֵנו גְּדוֹלִים בְּתוֹרָה שְׁהָיוּ מְתִידִים לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם שֶׁבַע דְּפָיִם גְּמָרָא וְהָיוּ לוֹמְדִים אוֹתוֹ בְּרִצְפָּא אֶחָד שְׁלֵאל הַפְּסִיקוּ בְּדַבְרֵם בְּאֶמְצַע. וְמִחֲמַת כֵּן הָיוּ מְסַתְּנָרִים מִי בְּבִיתוֹ וְמִי בְּמִקְוֵם אַחֵר כְּדֵי לְעַמְדַּר בְּסֵדֵר לְפָנָיו זֶה. וְמִשָּׁם כֵּן הִסְפִּיקוּ גַם לְסַיֵּם כָּל הַשָּׁסִי עוֹדוֹ סְדְרֵי לְפָנֵיהֶם מִדֵּי שְׁנָה בְּשָׁנָה. (שיש"ק ו - קנט)

כְּשֵׁשְׂאֵל פֶּעַם רַב אֶחָד אֶת אֶחָד מְאֻנְשֵי-שְׁלוֹמֵנו שְׁהָיָה מְקַפֵּיד עַל קִיסַת חֲצוֹת מִדֵּי לֵילָה בְּלֵילָה, הָרִי כְּתוֹב בְּשִׁלְחָן עֲרָף: בְּתַחֲלִיתוֹ 'רָאָה לְכָל יִרְאָה שְׂמִי' שְׁקִיב, וְכִי אֲבָהָה אֵין יִרְאָה שְׂמִי: הָרָאָה לָהּ. עֵנָה לוֹ זֶה מְאֻנְשֵי-שְׁלוֹמֵנו עַל זֶה בְּעֶצְמוֹ אֵין קָם וְאִתְעוֹרָר לְכַפֹּת מְתֵי אֶזְרָה גַם אֲנִי לְיִרְאָת שְׂמִי: עַד שְׁאֲהִיָּה רָאָה לְקוּם לְכַתְחָלָה לְעִרְבִיתָה הַתְּקַן בְּחֲצוֹת. (שם ו - קסט)

התחיל לצעוק עליהם: אני הרגתי אתם יודעים איזה מסירות נפש עשיתם? כל הלילה לא ישנתי אפילו רגע, הבאתי לזה מים ולזה הנשמה וכו' ואתם עוד צועקים עלי, אין לכם בושה? ענו לו הרופאים: טיפשו! מי ביקש ממך "להסתדר"? הרי אמרנו לך בפירוש שאם משהו מתעורר אתה חייב להזעיק עזרה, ואם היית מרים טלפון, מיד היינו שולחים לך עזרה ואף אחד לא היה מת. ואם כן למה לא הזעקת עזרה?

הקב"ה עשה אותנו שנהיה תלויים בו ומבקש מאיתנו אל תנסה להסתדר לבד אלא תקרא אלי תמיד כי פי גוי גדול אפשר לו אלהים קרבים אליו כה' אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

שאלות שנשאלו בקו ההלכה

משנכנס אדר מרבים בשמחה

- משנכנס אדר מרבים בשמחה. כך מובא בגמרא תענית (דף ק"ט). יש אומרים שהכוונה שאם יש לו שמחה כגון חתונה שיעשה כן בחודש אדר (כלבו הלכות תשעה באב סימן ס"ב). ויש אומרים שהכוונה לשמח את לב העניים והנדכאים (ספר המכתם על מסכת תענית שם).
- נאמר במגילת אסתר והחודש אשר נהפך להם מיוגן לשמחה, לומר שמזל החודש גורם לטובה, ולכן יהודי שיש לו תביעה משפטית נגד גוי ישתדל כמיטב יכולתו שהדין יתקיים בחודש אדר מפני שיד ישראל על העליונה בחודש אדר, וגבר ישראל. כך מובא בגמרא תענית (שם).

זכר למחצית השקל

- נהגים לתת בחודש אדר זכר למחצית השקל. כן כתב הרמ"א בשם המרדכי (יומא פרק א'). הטעם שנתנים את הזכר למחצית השקל דווקא בתקופה זו של חודש אדר, מבורר בירושלמי (מגילה פרק א' הלכה ה') אמר רבי יהושע בן לוי גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתידי הסן לשקול שקלים על ישראל, כמו שנאמר ועשרת אלפים ככר כסף אשקול על ידי עושי המלאכה, לפיכך הקדים שקליהם

- לשקלו, אמר הקב"ה, מוטב שיקדים כספן של בני לכספו של אותו רשע.
- יזהר שלא לקרות המעות הללו "מחצית השקל" רק "זכר למחצית השקל". חזון עובדיה (פורים עמוד קב בהערות).
- זמן נתינת זכר למחצית השקל - יש הנוהגים ליתנו בתענית אסתר בשעת המנחה. משנה ברורה (סימן תרצ"ד סעיף קטן ד') כף החיים (שם סעיף קטן כ"ה). ויש אומרים שזמנה הוא בליל פורים קודם לקריאת המגילה. רמ"א (סימן תרצ"ד סעיף א) וכן פסק בחזון עובדיה (עמ' קא הערה ו').
- בני ירושלים שחוגגים הפורים ביום ט"ו, טוב שיתנו המחצית השקל בליל פורים ולא בתענית אסתר. הליכות שלמה פורים (פרק י"ח סעיף ט') ואשרי האיש (חלק ג' פרק מ"ב אות ב') בשם הרב אלישיב זצ"ל.
- צריך לתת סכום השהו לתשעה גרם כסף מזוקק, לפי מחיר הכסף הגולמי מידי שנה בשנה. כך החיים (ס' תרצד סעיף קטן ל').
- מי שמצבו הכלכלי קשה די שיתן מטבע של חצי שקל לזכר מחצית השקל. מטה יהודה (ס' תרצד)

- וכן פסק בחזון עובדיה (עמוד ק"ד).
- אין לתת זכר למחצית השקל ממעות מעשר שמפריש בכל חודש, אלא אם כן התנה מראש בפירוש ואמר שמפריש מעות מעשר בלי נדר, והשעה דחוקה לו, רשאי לתת ממעות מעשר לתרומת זכר למחצית השקל. שו"ת יחווה דעת (חלק א' סימן פז).
- החיוב לתת מחצית השקל הוא מגיל עשרים ומעלה. רמ"א סימן תרצ"ד.
- טוב שגם נשים יתנו מעות זכר למחצית השקל, וטוב לתת גם עבור ילדי הקטנים, ואם האשה מעוברת יתן אף על העובר, אבל אין זה חיוב אלא הידור. משנה ברורה (סימן תרצ"ד סעיף קטן ה'). ואם אין ידו משגת כל כך, יתן חצי שקל עבור עצמו, ובעד כל אחד מבני ביתו יתן מטבע קטן יותר כפי כוחו.
- מעות זכר למחצית השקל ינתנו לטובת מוסדות של תורה ולישיבות שמגדלים בהם תלמידי חכמים, ולארגונים המפיצים תורה ויראת שמים, שמיום שחרב בית המקדש אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, וכל המשתדל להיות עושה ומעשה להרים קרן התורה ולמוסדה יזכה לראות בהרמת קרן ישראל. יחווה דעת חלק א' (סימן פ"ו).
- מי שלא הספיק או שכח ליתן מחצית השקל קודם פורים, כדאי שיתן לאחר הפורים. הליכות והנהגות (פורים) בשם הרב אלישיב זצ"ל.

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש א אדר תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 4:48 תל-אביב: 5:02 חיפה 4:52 מוצאי שבת: ירושלים: 6:01 תל-אביב: 6:03 חיפה: 6:02 ר"ת: 6:40

פרשת משפטים

כבוד הזולת

להזהר בכבודו של כל אדם באשר הוא!

נלמד מהפסוק: "חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע עאן תחת השח" (פרק כא-לז)

ואמרו חז"ל בגמרא (בבא קמא עט:): תנינא, אמר רבי יוחנן, בא וראה כמה גדול כבוד הבריות, שור שהלך ברגליו [משלם הגנב] חמשה, שה שהרכיבו על כתפו [משלם] ארבעה. ומפרש רש"י עה"ת: שור שהלך ברגל ולא נתזה בו הגנב לנושאו על כתפו משלם חמשה, שה שנשאו על כתפו משלם ארבע הואיל ונתזה בו.

מדברי חז"ל אלו ניתן ללמוד גודל ערכו של כבוד ובזיון - מעיד הגה"צ רבי ירוחם לייבוביץ זצ"ל (בספרו דעת תורה) - שכן גם בבזיון כה מועט שיש לגנב, נמדד הוא לו ליסורים ולעונש כל כך גדול, שיש בו כדי לנכות לו מעונשי העבירה וגם ממשפטו. ראינו טבחים נושאים גדיים על כתפם ולא ראינו בהם בושה יתירה, ומכל שכן אצל הגנב הזה, ואף על פי כן, בבזיון כל דהו כזה שהיה לו לגנב בשעה מעשה העבירה, מגרעים לו ממדת עונשו.

רואים מכאן עד כמה דעת התורה בערכו של כבוד ובזיון לאדם, רחוקה היא מדעתם של בני אדם כלפי הזולת. וכבר היה מעשה שאירע אצל החפץ חיים כאשר נכנס פעם לבית המדרש המקומי וראה יהודי כשידיו כפותות לאחור, ואנשים חובטים בו. אותו אדם היה עובר אורח לא מוכר שנתפס בנסיונו לגנוב מחפצי בית הכנסת.

זעק החפץ חיים: "שלחו את היהודי לחופשי! חלילה לנהוג כן! אסור להעניש כך בן אדם. אפילו אם הוא גנב, לא אמרו בשום מקום שמותר להכותו או לבזותו! עונשו של גנב הוא לשלם כפל ולא יותר!"

על הפסוק "בראשית ברא" אמרו חז"ל: בשביל התורה שנקראת "ראשית דרכו" ובשביל ישראל שנקראו "ראשית תבואתו". לדעת הגר"ש פינקוס זצ"ל, מלמדת אותנו התורה כבר בתחילה, כיצד יש להזהר בכבודו והרגשותיו של כל יהודי. יהודי הוא חלקו של ה' וחפץ של קדושה, וכמו שאת התורה חייבים לכבד בכבוד גדול ולהדרה ביותר, כך צריך לכבד כל אחד ואחד מישראל ולהדרו, שהוא חפץ של קדושה אשר שם ה' אלוקי ישראל נקרא עליו.

על חובת כבוד מצוות התורה כתב הרמב"ם (סוף הל' מעילה): "בוא וראה כמה החמירה תורה במעילה, ומה אם עצים ואבנים ועפר ואפר, כיון שנקרא שם אדון העולם עליהם בדברים בלבד נתקדשו וכל הנוהג בהם מנהג חול מעל בהם ואפילו הוא שוגג צריך כפרה, קל וחומר למצוה שחקק לנו הקב"ה, שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן..."

דברים אלו שנאמרו על התורה הקדושה - אומר הרב פינקוס - נוגעים ממש גם לכל איש מישראל שיש לכבד את רצונו ודעתו! שהרי לא כל האנשים שוים ולא כל הדעות שוות, וכל יהודי באשר הוא שם, אהוב ונחמד הוא אצל הקב"ה וקדוש בקדושה עליונה. וגם לכך מתאימים דברי הרמב"ם הנ"ל "כמה החמירה תורה במעילה..." קל וחומר יהודי שנופחה בו נשמה עליונה חלק אלוק ממעל, שאין לנהוג בו זילזול רק מפני שאין דעתו מכוונת לדעתו, וכדברי חז"ל (ברכות נח). שאין דעת בני אדם דומה זה לזה, שזוהי המציאות של עם ישראל ויפיו.

לשמור על כבוד הזולת...

באחת מנסיעותיו של כ"ק האדמו"ר רבי דוד מטאלנא זצ"ל בתוך ירושלים, עלה יהודי שלא התהדר בפיקחות יתירה, אל האטובוס, כשהוא מחזיק בשקית מלאה בגרעינים שחורים ומכריז בקול: "מי רוצה גרעינים שחורים טריים?" כמובן, אף אחד מיושבי האטובוס לא התייחס לקריאתו המוזרה, מלבד נוסע אחד: הרבי מטאלנא!

הוא הבין שאותו אדם עומד להתבייש כשאף אחד לא נענה לקריאתו. היה הרבי מוכן להשפיל עצמו כדי להציל את הלה מעלבון ולכן קרא בקול: "אני, אני רוצה גרעינים!"

ניגש אליו היהודי מרוגש כולו, והגיר לחופנו של הרבי כמות של גרעינים, כשהוא מקבל בתמורה מטר של ברכות והודאות מהרבי. **מתוך מאמר**

שלא לפגוע בכבודו...

רבינו הגרא"מ שך זצ"ל התנגד נחרצות לשיבות שעירבו בהן לימודי חול. יום אחד שמע על אחד הרבנים בארה"ב שהסכים לבקשת תלמידו לפתוח בארץ ישיבה כזו. בדיוק בעת זו שהה אותו רב בארץ ישראל, החליט הרב שך לנסוע אליו כדי להעמידו על כך שלא ניתן להסכים להנהיג כאן ישיבות כאלו.

הגיע הרב שך בליווי מקורבו לביתו של אותו רב וישב לשוחח עמו. ואולם למרבה הפלא, לאחר זמן קצר עזב את ביתו ולא דיבר עמו כלל על ענין הישיבה. שאלו מלווהו: הרי הרב נסע דרך ארוכה למטרה זו, מדוע א"כ לא דיבר כלל על הנושא?!

ענה לו הרב שך: "הרבנית שלו ישבה ליד השולחן, ואסור לי לפגוע בכבודו של הרב בפני אשתו!"

במחיצתם

עלון "איטש לרעהו" פרשת משפטים הוקדש לעילוי נשמות

**מרת גרג'יי בת ר' שאול ועזיבה ע"ה, נלב"ע כ"ז שבט
ומרת דוריס בת ר' שאול ועזיבה ע"ה, נלב"ע ב' אדר**

לדבוק במדת האמת ולהתרחק מכל דבר העלול לגרום לו ולזולתו לשקר!

נלמד מהפסוק: ”מדבר שקר תרחק” (פרק כג-ז)

ופירש הספורנו: מכל דבר שיוכל לסבב שקר כאמרם ז”ל: הוי זהיר בדברך שמא מתוכם ילמדו לשקר. עכ”ל. והיינו שהזהירות מלגרום לרעהו לשקר נכללת בציווי ”מדבר שקר תרחק”. וכפי הדוגמא שכתב רבי יהודה החסיד ז”ל (בספר חסידים – תתרטב): אם תראה בני אדם מתלחשים ואתה חפץ לדעת מה מתלחשים, אל תשאל להם, פן תעשה אותם שקרנים, שאילו היו חפצים שתדע היו מגידים לך, ועתה שאין חפצים שתדע, יגידו לך שקר.

על הפסוק ”מדבר שקר תרחק” היה אומר הגה”צ רבי שלום שבדרון זצ”ל: ”תרחק, היינו בלא סוף ובלי גבול! כי כל כמה שהולך עוד, הרי מתרחק יותר! ומכיוון שלא נאמר שיעור ב”תרחק” יש להתרחק תמיד עוד ועוד... וכל כך למה? מפני שהשקר מסובב את כל העולם...”

שנינו (באבות פ”א משנה יח): ”על שלושה דברים העולם קיים על האמת...” ופירש רבינו יונה ז”ל שיש לאדם ללכת בדרכי הקב”ה שהוא אמת ותורתו אמת וכו’ ואמרו חז”ל (יבמות סג.) שאפילו סיפור דברים בעלמא, אין לו לאדם לשקר כאותו מעשה שהיה עם רב וחייא בנו [שאשתו של רב ציערה אותו וכשביקש ממנה עדשים הביאה קטניות, וכשביקש קטניות הביאה עדשים. כשגדל חייא בנו הפך לאמו את בקשת אביו. ונמצא שאביו קיבל מה שרצה. וכשנודע זאת לאביו אמר לבנו: אל תעשה כן שנאמר ”למדו לשונם דבר שקר”].

והטעם שלא ידבר כך מבאר רבינו יונה, כי האדם שמרגיל לשונו לדבר שקר בדבר שאין בו לא הפסד ולא תועלת, גם כאשר יבוא לדבר דברים של תועלת, לא יוכל לומר האמת, כי פיהו המדבר וההרגל שולט עליו. עכ”ד.

וכבר רבים תמחו על דבריו: הרי מותר לשנות דיבורו מפני השלום, ומה עוד שבוודאי היתה בדיבורו של רבי חייא תועלת גדולה שע”כ נעשה רצון אביו שקיבל את המאכל שחפץ בו, ומדוע אמר רב לחייא בנו שלא יעשה כן, הרי לפי רבינו יונה לא כדאי לעשות כן רק כשאין תועלת והרי כאן היתה תועלת! **ואולם** למען האמת, לא קשה כלל, שכן במדריגתו הגבוהה של רב לא הייתה כל תועלת במה ששינה חייא בנו, כי בדיעבד לא היה לרב כל הבדל בטיב המאכל (שההבדל הוא רק בטעם, ולזה לא ייחס חשיבות) עד כדי שיפגע השלום, ואולם יתכן שעל רב חייא היה מוטל כן לשנות מפני מצות כיבוד אב.

על הפסוק ”אמת מארץ תצמח” (תהלים פה-יב) שאל **בעל החידושי הרי”ם**: הרי כל דבר שצומח הוא משום זריעה שקדמה לו, א”כ מה זורעים כדי שתצמח האמת? והשיב: אם זורעים וקוברים עמוק באדמה את השקר אזי צומח האמת.

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ”ל נשאל ע”י מגיד שיעור, האם מותר לו לספר בשיעור מעשה שלא היה, כדי לעורר בלב השומעים את ההלכה למעשה בצורת סיפור?

השיב רבי שלמה זלמן, כי הדבר מותר, שהרי גם **בעל תרומת הדשן** כתב כמה שאלות למעשה שלא היו. וכן בספר **יערות דבש (לגאון רבי יהונתן אייבשיץ** זצ”ל) הביא מהגמרא (ויומא כג) מעשה בשני הכהנים וכו’ כדי להרבות בבכיה. רואים מכאן שמותר לומר שקר כדי להרבות בבכיה, והוא הדין כאן.

ובאחת מאיגרותיו בענין זה, כתב רבי שלמה זלמן בזה הלשון: ”מה שכתב דמותר לספר בשיעור מעשה שלא היה, כדי לעורר בלב השומעים את ההלכה למעשה, נכון הוא!” והוסיף: ”ומצאתי בספר **נפלאות התפארת שלמה** שהביא סמך לזה מגמרא ב”ב (טו.) איוב משל היה. ומהירושלמי סוף ברכות: ”כדבייא דאורייתא טבין”.

[נוכל גם להוסיף ראייה מהנאמר אצל אהרן הכהן ”ועוולה לא נמצא בשפתיו”, אף שכידוע היה עושה שלום בין איש לרעהו ע”י סיפור דברים שכאילו סיפר רעהו].

”חיוב מן התורה”

הגאון רבי יעקב קמנצקי זצ”ל העיד על עצמו, שמן הרגע שבו עמד על דעתו לא הוציא מפיו דבר שקר. גם כאשר נשאל על סוד אריכות ימיו, השיב: ”מעולם לא אמרתי דבר שקר”.

אחד מתלמידיו לשעבר, ניגש אליו וסיפר שהחליט להעדר ממקום עבודתו בפורים, וכי איך יקיים סעודת פורים, ובדעתו להגיד למעבידו שהוא חולה, ואמר לו רבי יעקב: ”סעודת פורים הינה מצוה דרבנן, ואילו ”מדבר שקר תרחק” הוא חיוב מן התורה...”

הוסיף רבי יעקב ואמר: הרי **הגאון מוילנא** נהג לערוך את סעודת הפורים בשעה מקודמת בבוקר, בהתאם לכלל שזריזין מקדימין למצוות. תוכל, אם כן, לקיים את המצוה בלי להעדר ממקום העבודה בתרוץ שקרי”.

במחיצתם

המשקר – מפסיד...

באחת העיירות חיפשו שוחט ובודק, הגיע יהודי והציע עצמו בפני המרא דאתרא להיות שוחט בעיירה. הוא הראה לרב כתב סמיכה שהוא שוחט ובודק מומחה. הרב בחן אותו וכן ראה את הסכין שהיא חדה לשביעות רצונו.

ואולם אמר לו הרב, שמכיון שרוב אנשי העיירה הם חסידים של **כ”ק האדמו”ר רבי ישראל מסטולין** זצ”ל, על כן אם ברצונו להתקבל לרצון אצל תושבי העיירה, עליו לנסוע לרבי מסטולין ולקבל את הסכמתו.

ואכן נסע השוחט בערב שבת לעיירה סטולין. אך עשה חשבון לעצמו, שאם יכנס לרבי עוד בערב שבת, יהיה מוכרח להשתתף במשך השבת בתפילות ובעריכת הטיש... ומכיון שלא היה רגיל בכך, החליט להמתין עד מוצאי שבת.

במוצאי שבת המתין כמה שעות, בכדי שהיית זמן נסיעה מביתו לסטולין, ואז נכנס למעונו של הרבי וסיפר לו על מטרת בואו, היות והציע עצמו להתקבל כשוחט בעיירה פלונית שרוב תושביה הם חסידים של הרבי, על כן אמר המרא דאתרא שעליו לקבל הסכמתו של הרבי וברכתו.

שאל אותו האדמו”ר: ”אימתי הגעת לסטולין?” ענה האורח: ”זה עתה הגעתי”... אמר לו הרבי: אילו היית אומר את האמת, שאתה כבר נמצא כאן עוד מערב שבת, אלא שקשה היה עליך להשתתף בתפילות ובטיש, הרי הייתי נותן לך את הסכמתני, כי אין אני מקפיד על זה כלל שיבואו לכבדני. אבל עכשיו שהוצאת מפיך דבר שקר, אין באפשרותי לתת הסמכה לקבל אותך כשוחט.

לב ישראל

האומר אמת – נשכר...

פעם דרש **כ”ק האדמו”ר מסלונים בעל התיבות שלום** זצ”ל לפני סוחרים בטבריה עד כמה חשוב לנהל את העבודה ביושר ובאמת ללא פשרות, שכן רק כך מצליחים.

למחרת, ניגש אחד הסוחרים אל הרבי והביע את שביעות רצונו על כך ששמע לקול הרבי והחליט לדבר רק אמת ובכך נוכח לראות שהרוויח (לא רק כסף אלא אף לעשות חסד עם יהודי) וכמעשה שאירע עמו:

”**לחנותי** נכנס יהודי ושאל האם הלחם טרי מהיום, לרגע חשבתי לענות לו כדרך הסוחרים ”בוודאי”... אך מיד נזכרתי במה שקיבלתי על עצמי בעקבות דברי הרבי ועניתי את האמת: ”הלחם מאתמול”...”

מששמע תשובתי, אורו עיניו ואמר: ”הרופא ציוה עלי מטעמי בריאות המעיים לאכול רק לחם שאינו טרי. כבר שעה ארוכה אני מסתובב בין החנויות בטבריה וכולם אומרים לי שהלחם בחנותם טרי מהיום. עד שמצאתי כאן לחם מאתמול”...”

הלמות עמלים – ח”ב

המלמד תורה לתלמידיו, ישנו הדברים בסבלנות, בטוב טעם ובסדר נכון!

נלמד מהפסוק: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (פרק כא-א)

וכתב רש"י: אמר לו הקב"ה למשה, לא תעלה על דעתך לומר אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפניהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו. לכך נאמר אשר תשים לפניהם, כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם. עכ"ל.

הבנת טעמי הדבר לתלמידים הוא חלק בלתי נפרד מחובת המלמד. והחובה ללמד תורה לאחרים נלמד ממה ששנינו (באבות פ"ב מ"ח) "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת" ופירש המדרש **שמואל**: הכוונה בזה, להזהיר את האיש שעושה חיל בתורה שלא יחזיק הטובה, היינו ידיעת התורה, רק לעצמו בלבד, ולא יהיה לזרים חלק בה, אלא יפוצו מעיינותיו חוצה וישפיע מחכמתו לאחרים כי לכך נוצר. וזאת היא חובת האדם השלם להיות ממזכי הרבים ללמוד וגם ללמד...

וכך מפרש המדרש שמואל גם את מה ששנינו (באבות פ"ג מ"ו) "עשה לך רב" שבא להזהיר את האדם שלמד תורה והריוה חכם ונבון בתורתו, שילמד אותה לאחרים, ולא תהיה רק לו לבדו. הוא שאמר התנא "עשה לך רב" כלומר: תעשה את עצמך רב ללמד לאחרים מה שאתה יודע!

עוד שנינו (באבות פ"א מ"ד) "אם אין אני לי מי לי, וכשאני לעצמי מה אני, ואם לא עכשיו אימתי". ופירש **החתם סופר** את האימרה הזו לענין ללמד תורה לתלמידים. וכך דרש: "אם אין אני לי מי לי" - כלומר: אף אם הרב "נאה דורש", אך אם אינו "נאה מקיים" גם תלמידיו לא יצליחו [מפני שצריך להיות דוגמה לתלמידיו]. "וכשאני לעצמי" - היינו צדיק גמור לעצמי, אך איני מעמיד תלמידים - "מה אני?" ואם יאמר: בבחורתי אעשה לעצמי וכשאזדקן אלמד תלמידים, וארויח שניהם. על זה נאמר: "ואם לא עכשיו אימתי"...

הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל (אב"ד קובנה) מביא בהקדמה לספרו (עין יצחק) מדברי חז"ל (בתד"א פרק כז) על הפסוק "הלא פרוס לרעב לרעב לחמך" אין רעב אלא הרעב מדברי תורה. שנאמר "הנה ימים באים והשלכתי רעב בארץ לא רעב ללחם... מכאן אמרו, אם יש אדם מבין מדברי תורה, יפרנס מתורתו גם כן לאחרים כדי שתתרבה חכמתו לו ומוסיפין לו עליה.

והביא רבי יצחק אלחנן מדברי רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים) דאין רשות לתלמיד חכם שמחדש חידושי תורה להחזיקו לעצמו, כי לא ניתן לו אלא רק כדי שילמדם לישראל. וכמו שאמר התנא "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת", ופירשו **המפרשים** שלא יחזיק הטוב ההוא לעצמו. "כי לכך נוצרת" - להטיב גם לאחרים, וזהו בכלל המצוה דמצווין ללמד לאחרים אעפ"י שאינם בניו, וכמש"כ **הרמב"ם** (הל' ת"ת פ"א הלכה ב) ובשו"ע (יו"ד סימן רמה-ג) והכותב בספר כמלמד לתלמידים.

המלמד תורה לתלמידים, לא רק שאינו מגרע מתורת עצמו, אלא אדרבה, עוד מוסיף ומרבה עליה וכדתנן באבות "מתלמידי יותר מכולם". וכן ביאר **המהרש"א** בגמרא (כתובות נ:), שבזה דומה המלמד לנותן צדקה, כמו שהנותן צדקה לא רק שאין נחסר לו מאומה אלא עוד מוסיף לו ברכה, כך הוא המלמד לאחרים, מתווסף לו ברכה בלימודו.

ומובא במעם לועז מהספה"ק, שאם תלמיד חכם נוהג טובת עין ואינו כובש תורתו, אלא מלמדה לאחרים, מספיקים בידו ללמוד עוד וללמד אחרים, שיעשה כמעין המתגבר שאינו חסר מאומה מכל מה ששואבים ממנו. ונמשלה המצוה לנר והתורה לאור, כשם שהנר שהוא דולק, אפילו אלף אלפים מדליקים ממנו אינו חסר. כך הנותן למצוה אינו מחסר נכסיו.

ואם המצוה כך, התורה על אחת כמה וכמה, שנמשלה לאור מאיר, ואם שומע לעצת היצר הטוב, ואינו כובש חכמתו, לא זו בלבד שאין חכמתו נחסרת, אלא יחדש ויוסיף על לימודו, ותהא לו סיעתא דשמיא ללמד אחרים...

"הלא פרוס לרעב" - לחמה של תורה...

הגאון רבי יחיאל מרדכי גורדון זצ"ל (ראש ישיבת לומז'ה) שהה פעם בארה"ב לתקופה מסויימת. יום אחד מצאוהו כשהוא יושב עם נער כבן שלוש עשרה ועוזר לו לקרוא שתיים ושלוש מילים ברש"י. קולו של ראש הישיבה נשמע מדבר אל הנער בנחת ובסבלנות: "נו יקירי, האם עכשיו אתה מבין את המילה, אמור נא עוד הפעם ועוד הפעם..."

מחזה זה חזר על עצמו ונשנה כל ערב פעמים רבות. הרב גורדון מסביר לנער בסבלנות רבה את המילים שנתקשה בהן. פני הרב קרנו מנחת כאשר הצליח הנער לחזור לפניו שלוש מילים ברש"י כראוי.

התברר, כי הנער הזה מלבד קריאה בסידור, לא למד כלום! יותר מ"טקס בר מצוה" לא ראו הוריו צורך לחנכו. ברם לאחר הבר מצוה נתעורר בלב הנער חשק עז ללמוד תורה. כאשר חזר בערב מבית הספר, היה רץ לבית המדרש שבשכונתו, נוטל חומש ומבקש מכל אדם שמצא, לבאר לו כמה מילים מהחומש, לאחר מכן היה חוזר ומשנן לעצמו. כך למד לאט לאט הרבה פרשיות. בדרך זו אף החליט ללמוד פירוש רש"י.

ואז למזלו, פגש הנער את הרב גורדון בבית המדרש וביקש ממנו עזרה בלימודו. הרב כמובן לא הכירו, אך התרגש מגודל רצונו ללמוד תורה, ולבו הרחום נתמלא באהבה וחמלה לנער התמים היגע באמת להבין תורה.

בסבלנות רבה הואיל הרב גורדון ללמוד עם הנער מידי ערב. במחיצתו זכה הנער לעלות במעלות התורה עד שנעשה לתלמידו המובהק, וזכה בהמשך להתעטר ממנו בסמיכת חכמים...

נסיך מלכות התורה

"קטן יכול להבין הכל כמו גדול..."

סיפר הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל: כאשר בנו של אחד מרבותינו גדולי ישראל נעשה "בר מצוה", אמר דרשה על ענין "קידוש החודש", בנדון שהובא ברמב"ם. שאלו את אביו של הנער, היתכן שנער כה קטן יאמר דרשה על כאלו ענינים קשים?!

נענה הגאון ואמר לשואליו: "דעו לכם שילד קטן יכול להבין הכל בדיוק כמו אדם גדול, אלא שצריך רק לדעת כיצד להסביר לו את הדבר, אך מבחינת ה"מקבל" הוא יכול לקלוט ולהבין הכל..."

ופעם שאל ראש ישיבה לצעירים את רבי מיכל יהודה, איזה פרק בגמרא כדאי ללמוד בישיבה, האם פרק קל או קשה. השיב רבי מיכל יהודה, כי אין כל הבדל בזה, שכן הילד מצד עצמו יכול לקלוט הכל, והעיקר הוא שלמגיד השיעור יהיו הדברים ברורים כדי שיוכל להעבירם ולמוסרם ברור כראוי.

דרכי החיים

ענין "פיקוח נפש"...

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל היה רגיל לומר: "מרבץ תורה אמיתי, חייב להיות כולו, שאול לתלמידיו תמיד, בלי שום תוספות של עיסוקים אחרים. ומרומז זאת באמרת חז"ל (מו"ק יז). "אם דומה הרב למלאך... יבקשו תורה מפיהו" כי מעלת המלאך שאינו עושה שתי שליחויות יחדיו."

אירע פעם בשעת שיעורו שהגיע אליו עסקן נכבד כדי לשוחח עמו בענין דחוף ביותר. אולם הרב צדקה הודיע לו כי יוכל להתפנות אליו רק לאחר השיעור. ניסה הלה לשדל אותו: "מדובר בענין הגובל כמעט בפיקוח נפש..." ענה לו מינייה וביה: "לדידי, גם אם אתבטל ח"ו מקביעות שיעור הרי זה ענין של פיקוח נפש..."

וזאת ליהודה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הצטרפו ל"מפלגת עם-ישראל"! / הרב נפתלי וינברג

אנחנו לא תמימים לחשוב שכל הבעיות יפתרו ביום אחד, אך להתחיל צריך! וההתחלה היא להוציא מחוץ לתחום את המקצוע שנקרא "פוליטיקה". מי שירצה לעסוק בפוליטיקה, שיסע לאחת ממדינות חו"ל וינסה שם את מזלו... כאן הניהול יהיה מקצועי, וכאשר זה יקרה נגלה פתאום כיצד נחסכים למשק מיליארדים ועוד אין-ספור יתרונות שאין כאן המקום להאריך לגביהם, אחד הבולטים ביותר הוא אחדות העם, כל מי שנבחר ומשרת את העם, בראש שלו יהיה דבר בסיסי, לדאוג לחיזוק האחדות בעם. זאת הדרך להצלחה וקידוש השם. המצב מקום המדינה עד היום - קָשָׁל. נקודה.

האם לא עדיף שבמקום שאנשים ישקיעו את כל האנרגיה בעד מפלגה פלונית ונגד מפלגה אלמונית, הם ישקיעו את כל האנרגיה לביטול כלל המפלגות? ואם עדיין קשה למישהו להיפרד מהמושג מפלגה אין בעיה: נצטרף כולנו ל"מפלגת עם-ישראל"...

אך כדי שיחול שינוי עלינו לצעוק שאנו חפצים בשינוי!

הנס הוא שלמרות כל הכשל הזה, ההשגחה העליונה מנהיגה אותנו לרמות גבוהות מאוד מכל מיני תחומים עולמיים במדע, רפואה הנדסה וכו' נתאר לעצמינו מה היה ההצלחה אם היינו מאוחדים ממש גוי אחד בארץ!

* * *

דוגמא קטנה לשינוי המתבקש: בתקופה האחרונה הפך המושג "שר המים" לבדיחה מהלכת. וכאן הבן שואל: למה זה מצחיק? הרי אם המדינה הייתה מתנהלת באופן מקצועי - ולא פוליטי - ברור שהייתה חשיבות למשרה של "שר המים". כי לשר המים לא היו ממנים פוליטיקאי רק בגלל שהוא נכשל בהשגת תיק נחשק אחר, אלא היו ממנים "מומחה להידרולוגיה" [=מדע המים] שבידו להוביל את משק המים הבעייתי של ישראל להצלחה גורפת.

ואם הוא לא היה מצליח במשימתו? הוא היה נאלץ לשלם את המחיר! כיום אף אחד לא נדרש לשלם מחיר על כישלונות, כי ההתנהלות פוליטית ולא מקצועית. אם בחברת 'מייקרוסופט' מישהו מְפָשֵׁל, הוא לא לחפות על הכישלון בעזרת כישרון-נאום או פוטוֹגֵנִיּוֹת [=אדם שמצטלם יפה]. לא ולא. השטות הזו יכולה להתרחש רק בשיטת ההתנהלות הנוכחית.

הבה נהיה "אור לגויים". כאשר השינוי יצליח פה, הוא הרי יהווה מודל בינלאומי להצלחה ללא מחלוקת, פילוג ושיסוי. נעשה את הצעד המבורך הראשון ובשם השם נעשה ונצליח!

הבחירות הולכות ומתקרבות, ועמן "תופעות הלוואי" המוכרות. לא צריך להיות נביא כדי לנחש שתקופת בחירות לא מחזקת את נושא הבין אדם לחבירו. כולנו מכירים את התופעה מקרוב. מערכת בחירות היא לצערנו מתכון לקנאה ושנאה, מחלוקת וכל דבר רע. חסל סדר "מפלגות". מפלגה היא משורש פ.ל.ג. וכל מהותה פירוד ומחלוקת.

ורק זה מה שהיה חסר לנו בתקופה קשה זו, בה זקוק עם-ישראל, והעולם כולו, ל"טונות" של חסד ורחמים! הנגיף עדיין מכה בכל התחומים, אסונות, חולים, בעיות פרנסה, ובמקום שהמדינה תשקיע את כל האנרגיה במקום הנכון, יושקעו האנרגיה והמשאבים בבחירות?

"אין ברירה!" - יטענו באוזניך - "הרי הממשלה לא מתפקדת, אז עושים בחירות כדי לבנות ממשלה יותר טובה".

ואתה מנסה להבין: רק בתקופה האחרונה כבר שמענו את המשפט הזה פעם, ועוד פעם, ועוד פעם, ועוד פעם... האם לא הגיע הזמן לנסות משהו אחר?

* * *

מישהו ניסה לחשב כמה מיליארדים(!) הוציאה המדינה בשנים האחרונות על בחירות? מישהו מוכן לומר לנו כמה משפחות יכלו להציל עם הסכומים המטורפים הללו? שימו לב לנתון הבא: גם אם המדינה הייתה מחלקת פתאום אלפי-שקלים לכל משפחה בארץ (ויש מעל שני מיליון משפחות) זה עדיין היה יוצא זול יותר ממערכות הבחירות התכופות! לא הייתם מעדיפים שבמקום בחירות יודיעו לכם: "רבותי! במחצית השנה הבאה אין חשבונות חשמל"...

אז מה הפתרון המעשי? כבר כתבנו על כך בעבר, אך לצערנו אנו נדרשים לשוב לנושא שוב ושוב - בדיוק כשם שהבחירות נופלות עלינו שוב ושוב:

יש בעולם חברות ענק בינלאומיות שהניהול שלהם מורכב לא פחות מניהול מדינה קטנה. האם יש בחברות הללו מפלגות? מערכות בחירות? מה פתאום! יש ניהול ענייני שמציע את החברה להצלחתיה:

מי החליט שאי אפשר להעתיק את המודל הענייני מחברה למדינה? האם ניסינו? ההצעה שתמנע המון מחלוקות היא שאת המדינה ינהלו אנשי מקצוע בלבד ולא אנשי מפלגות פוליטיים! כדי לְמַנּוֹת את האנשים הללו יזדקקו לתהליך כזה או אחר של מינוי, אך מיד בתום המינוי יאצילו על המקצוענים את הסמכויות והם שינהלו את העניינים.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - משפטים

"כי תקנה עבד עברי" (כא, ב)

מדוע פתחה התורה בעבד עברי, הרי עבד עברי זה ביובל, לעוד חמישים שנה?

אלא ידע הקב"ה כי כשאדם הופך להיות אדון קשה לו לשחרר את העבד, ומתי יוכל להבין זאת האדון בצורה הטובה ביותר - רק כאשר הוא הרגע השתחרר מעבדות מצרים. לכן הקב"ה פתח דווקא במצווה זו.

סיפור שהוא כמשל: מסופר שר' אליהו רבה של העיר לודז' רצה לאסוף כסף עבור אלמנה שלא היה לה להסיק את הבית בקור העז.

בלית ברירה ניגש לעשיר העיר שלא היה ידוע בנדיבותו. עמד הרב בפתח הבית וסרב להיכנס. לאחר שדיבר איתו ארוכות והעשיר רועד כולו - עם חלוק הבית קפא כמעט מקור... העז הרב וביקש תרומה לאלמנה המסכנה. העשיר נאות, "רק בתוך הבית" ביקש הוא....

כשנכנסו לבית שאל העשיר את הרב: "למה כבוד הרב סירב להיכנס?" לאחר שווידא כי הצ'ק נרשם, אמר לו הרב: "בחמימות של הבית לא היית מבין מה מרגישה האלמנה, לאחר שהרגשת את הקור תרמת מיד ובשפע".

כך עם ישראל, כעת הוא הרגיש מהו עבד וכמה ייסורים הוא סובל תחת אדוניו, כעת זהו הזמן לדבר עימם על שחרור עבדים - עכשיו הם יודעים להתנהג עמו בכבוד.

אינך מבין את הכוונה, נענה רבי יוסף חיים בחיך, הגיהנום הוא עונש כה קשה, ואליו מגיעים רשעים כה גדולים שלאחר שהם מסיימים את עונשם בו, צריך את הרופא הטוב ביותר שבנמצא כדי לרפא את פצעייהם.

"כל אלמנה ויתום לא תענון" (כב, א)

בביתו של הגאון רבי צבי ברוידא התגוררה נערה יתומה עניה שסייעה בעבודות הבית הקלות וקבלה בשכרה מעט מעות ומקום לדור בו.

פעם אירע שכמה תכשיטים וחפצי ערך נגנבו מהבית, וחשדה של הרבנית נפל על העוזרת.

מן הסתם חשבה לעצמה הרבנית נטלה היא את הדברים יקרי הערך, כי מי עוד מלבדה יודע היכן הם מוטמנים?

נגשה הרבנית אל בעלה ושאלה אותו האם יכולה היא להזמין את הנערה לדין תורה. השיב לה בעלה בחיוב. בהגיע היום המיועד התכוננה הרבנית לצאת אל בית הדין והנה היא מבחינה בבעלה, כשאף הוא לובש את כובעו ומעילו. לאן פניך מועדות? שאלה הרבנית. לבית הדין השיב הרב. אין כל צורך שתטרח אמרה הרבנית אדע לבדי מה לטעון בבית הדין. אינני מתכוונ לעזור לך בטענותיך, השיב הרב אני הולך לבית הדין כדי לסייע ליתומה הענייה העובדת בביתנו, שהרי אין לה קרוב או גואל ומי יטען עבורה?

כאשר ראתה הרבנית כי כך הם פני הדברים ביטלה את דין התורה. לאחר כמה ימים נתפס אדם שגנב חפצי ערך בכמה מבתי העיר ובביתו נמצאו גם התכשיטים וחפצי ערך שנגנבו מבית הרב.

"אם המצא תמצא בידו הגנבה... שנים ישלם"

(כב, ג)

פעם שאלו תלמידיו של ר' יוחנן בן זכאי את רבם: מפני מה החמירה התורה עם הגנב יותר מאשר עם הגזלן? שהרי גנב משלם כפל, וגזלן שנתפס אינו משלם כפל. ענה להם ר' יוחנן בן זכאי: הגזלן שבא בגלוי, אינו מפחד לא מבני אדם ולא מהקב"ה ולכן הוא פטור. לעומתו, הגנב פוחד מבני אדם ולא מהקב"ה ולכן הוא מחויב לשלם כפליים. ר' מאיר המשיל זאת לשני בני אדם שערכו בעיר משתה, כל אחד בביתו.

בְּצֵבֶא אֶרְהֶב יִשְׁנֶה הַנְּחִיָּה, לְפִיָּה בְּאֶשֶׁר חִיל חוֹהָה בְּשִׁלּוֹן וְנִזְק בְּמִלְחָמָה, חוֹקְרִים אֶת הַמַּעֲשֵׂה וּמִבְּרָרִים הָאֵם הַחִיל נְהַג עַל פִּי הַהַנְּחִיָּה בְּצֵבֶא וְלִמְרוֹת זֹאת, הַכְּלָלִים לֹא כִסּוּ אֶת עַצְמָם וְקָרְהָ מָה שֶׁקָּרְהָ, אוֹ שְׁלֹא נְהַג בְּהִתְאֵם לְמָה שֶׁהִדְרִיף עַל יְדֵי מִפְקָדָיו וּבְעֵקְבוֹת כֶּךָ קָרְהָ מָה שֶׁקָּרְהָ.

ומדוע?! כי אם הנ"ל לא נצמד להוראות שהנחה ודאי שיענש על מעשהו ועל תוצאותיו... אך אם נהג כחקי, התנהג על פי הכללים שקבל ממפקדיו אי אפשר יהיה להענישו, למרות שהפסידו בעקבותיו את המערכה, פי הרי נהג כפי הנדרש ממנו, ולא היה מצפה ממנו לנהג אחרת. ומה יעשה הבן ולא יחטיא את המטרה???

.....

"ורפא ירפא" (כא, יט)

בירושלים של פעם חי רופא ירא שמים וצדיק ושמו דוקטור וולך, שטיפל במסירות בכל בני היישוב.

בין מפעליו הגדולים היה הקמת בית החולים "שערי צדק" שהתנהל בדרך התורה ובהנחיית גדולי הדור.

כאשר נוסד בית החולים נתקיימה מסיבת חנוכת הבית ובין הבאים היה גם רבה של ירושלים הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד. ישב רבי יוסף חיים בראש שולחן הכבוד ולידו ישב מנהל בית החולים הדוקטור וולך.

אם ירשה לי כבוד הרב, פתח הדוקטור, אשאל אותך שאלה שמציקה לי זה זמן רב: בגמרא מסכת קידושין (פב, א) נאמר: "טוב שברופאים לגיהינום", מדוע? והרי פעמים רבות הרופא מוסר נפשו למען הכלל ללא לאות וללא כל תמורה, האם זהו השכר המגיע לו על מסירותו- גיהינום?

לע"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - משפטים

כששאלם רבי מיכאל בער, איפה חינוכו את בנם, אמרו שהתיישבו במקום נידח, במקום שאין ביהכנס"ס ובוודאי לא בית חינוך ולכן שלחו את בנם ללמוד במוסדות המקומיים, כגימנסיה וכדו'.

נאנח רבי מיכאל בער, ואמר: הבן למד אצל גויים, ועכשיו אתם בוכים מדוע רוצה להתחתן עם נכרים!?

והמשיך להם ואמר: להבנת העניין אספר לכם מעשה שהתרחש אחרי מלחמת העולם הראשונה, שבעקבות המלחמה נקבעה גבול חדש בין מדינות רוסיה ופולין.

באחד הערים נקבע הגבול בקצה עיר, ויצא שהעיר היה מצד אחד, ובית העלמין שבפאתי העיר היה מצד שני של הגבול, וכשנערכה לווייה היו צריכים לכל מיני אישורים להעביר את הנפט דרך הגבול, ולאחר הרבה קשיים הצליחו לפעול אצל השלטונות, שבהלווית המת יתנו לעבור אף בלי רשיון.

עם הזמן, כבר ניצלו זאת גם לענייני מסחר, בכדי להבריח דרך הגבול כלי כסף וכל מיני סחורות ממדינה למדינה, שהטמינו הסחורה בארון וערכו לווייה וכך

עברו בלי לשלם מיסים, וכך התנהל מסחר משך תקופה בלי שום הפרעות, וכמובן שנתרבו הלוויות בעיר ההוא...

והנה, ביום מן הימים בעת התכוננו לעבור עם 'ארון' כזה, הבחין שומר הגבול על קהל המלווים שצוחקים במקום לבכות ולהתאבל, הדבר עורר בו חשד שמשהו לא כשורה שאין בוכים בהלווית מת אלא להיפך, ולכן ציווה להם לפתוח הארון, ואע"פ שאמרו שהדבר אסור כי יש בו משום

חילול כבוד המת, השומר לא הניחם והורה בתוקף שיפתחו הארון.

ויהי כי ראו שכלתה עליהם הרעה, וידעו שאם יתפסו יגרם רעה לכל יהודי העיר, או אז התחילו לבכות, שעלו על עקבות מעשיהם.

אמר להם השומר: שוטים שכמותכם, עכשיו אתם בוכים!?! אילו הייתם בוכים מקודם, לא הייתם צריכים לבכות עכשיו!...

בזה סיים רבי מיכאל בער את דבריו ואמר: אנשים הבוכים בדמעות כשצאצאיהם עדיין בינקותם למען יגדלו כראוי, אז חוסכים מלבכות אח"כ, אמנם אתם אילו הייתם בוכים כשבנכם היה בקטנותו והצטערתם שמתחבר עם הגויים, לא הייתם צריכים לבכות עכשיו! - אבל היות שלא חששתם בעת שהתחבר עם גויים בילדותו, לכן בוכים אתם כעת.

האחד הזמין את בני העיר אך לא את בני המלך. והשני לא הזמין לא את בני העיר ולא את בני המלך. שניהם זלזלו בכבוד המלך אך זה שהזמין את בני העיר ולא את בני המלך נענש יותר כי זלזל במלך יותר. כן הוא הנמשל, ולכן דווקא הגנב ישלם כפלים.

"כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור" (כב, ו)

בבית מדרשו של גאון המוסר רבי ישראל סלנטר עמדו הכל דרוכים ומוכנים לאמירת "כל נדרי" בהתקדש היום, אולם רבי ישראל עצמו בושש מלבוא.

המתינו הקהל שעה ארוכה ומשראו שאין הרב בא, יצאו כמה מראשי הקהל אל ביתו לראות מה אירע.

כאשר הגיעו אל הבית הקטן ראו ולא האמינו למראה עיניהם. רבי ישראל לבוש בקיטל ועטוף בטלית מחזיק בידו ספל חלב, רוכן ומשדל חתול להיכנס אל תוך הבית... לבסוף נכנס החתול אל הבית והרב מיהר לבוא אל בית הכנסת.

במוצאי היום הקדוש הסביר רבי ישראל את אשר ארע: בביתו הופקדו ספרים עתיקים יקרי ערך ביותר שמחירים לא יסולא בפז. בכל ימות השנה - אמר רבי ישראל - אנשים מצויים בביתי תדיר ואין חשש שהעכברים יזיקו לספרים היקרים, אולם בליל יום הכיפורים, כאשר אין איש מצוי בבית, חששתי שמא יזיקו העכברים לספרים, משום כך חשוב היה לי לדאוג שחתול ייכנס לתוך הבית והוא ישמור שלא יארע כל נזק.

"מלאתך ודמעך לא תאחר בכור בניך תתן לי" (כב, כה)

הגה"צ רבי מיכאל בער ווייסמאנדל זצ"ל ראש ישיבת נייטרא, מבאר הכוונה בכתוב זה, הלשון 'מלאתך ודמעך', וכן הסמיכות ל'בכור בניך תתן לי', והוא עפ"י מעשה שהיה אצלו אחרי המלחמה, כשהיגר לארה"ב.

פעם נכנסו אליו איש ואשה בדמעות בעיניהם, וסיפרו שהם הגיעו לארה"ב עוד לפני המלחמה מרוסיה, וכאן חינוכו את בנם, וכעת רוצה לישא אשה נכרית רח"ל, ועל זה שפכו את מר ליבם, על המשך דורותיהם.

מָה בְּכֹל זֹאת נִדְרָשׁ מֵאֲתָנוּ לַעֲשׂוֹת?
עַל מְנַת לְהִשָּׂאֵר בְּמִסְגֵּרַת וְלֹא לְחַרֵּג חֲלִילָה מִהַכְּלָלִים, עַל מְנַת שְׁלֹא נִתְבַּע לְאַחַר מִפֵּן, עֲלִינוּ לְקַיֵּם אֶת מֵאֲמַר הַכְּתוּב בְּמִלּוּאוֹ: שִׁבְעֵי יַפְלֵ צְדִיק 'וְקָם', אוֹמֵר לָנוּ הַיִּצְרָן, אֲנִי הַבֹּאֲתִי אוֹתָךְ לְמִקּוֹם הַכֹּל כִּי לֹא רָצוּי, קָבַל אֶת מַעֲשֵׂי בְרָצוֹן, הִבֵּן אֶת הַשְּׁלִיחוֹת הָאֱלוֹקִית הַרוֹצֶה לְבַחֵן אֶת הַמֶּשֶׁךְ הַתְּנַהֲגוֹתָךְ, אֶל תִּשְׁבֵּר, אֶלָּא הַמֶּשֶׁךְ לְהִלָּחֵם, אֶל תִּתֵּן לְכַשְׁלוֹן הָעֶבֶר לְשִׁבֵּר אוֹתָךְ, אֶלָּא תִתְעוֹרֵר וְתִתְנַעֵר.
.....

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד נ"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון

ליקוטים וסיפורים נפלאים - משפטים

הולכי על שתיים שאין הם טובים מן הכלב בהרבה... אכן כן השיב נציג הכלבים באמת אין כל הבדל אולם אנו זכינו בבשר משום שלא חרצנו לשון כלפי בני ישראל, ואילו אתם המשכילים אינכם חדלים לחרוץ לשון... בכל עת הנכם פוערים את פיהם נגד שומרי התורה והמצוות, ומדוע זה מגיע לכם לקבל את בשר הנבילות והטריפות?... שמע המשכיל את דברי הרבי ועזב בבוש פנים.

אח"כ פירש בזה הכתוב כאן: "מלאתך" - בעודך במלוא כוחותך, היינו בשנים שאתה מתחיל להיות לאיש, "ודמעך לא תאחר" - לא תאחר את הדמעות, רק כשילדיו עדיין צעירים לימים, יוריד דמעה בתפילה עליהם, ובה יחסוך שלא יצטרך לבכות כשיהיה כבר מאוחר. - וממשיך הכתוב: "ובכור בניך" - כאשר בניכם בשנות ביכוריהם, בתחילת ימיהם, "תתן לך" - תיתנם למקום שם לומדים תורה ומגדלים יראי ה', ואז יזכה שיתגדלו בניו מהוגנים וראויים בדרך ה'.

(באר הגן)

"טרפה לא תאכלו" (כב, ל)

הגאון הרב ברייש מציריך סיפר על יהודי חרדי שנסע לבנו המתגורר בארה"ב והחל לשהות שם באיטליז של הבן.

לפתע קיבל הרב ידיעה, שהיהודי הוא גזז את זקנו ופיאותיו, וללא כל סיבה הגיונית הנראית לעין.

שיגר לו מכתב ושאלו כיצד עשה כדבר הזה לגלח מעל עצמו את הסימנים היהודיים המובהקים המלווים את עמנו מזה אלפי שנה, אבל למרבה הפלא הייתה ליהודי זה תשובה לעניין. הגעתי לאמריקה לאחר פטירת אשתי - השיב לרב ברייש - ואני משתכן כאן אצל בני שהוא בעליו של האיטליז בו אני נמצא. והנה, זמן קצר לאחר שהחילותי להימצא כמקום, שמתי אל ליבי שבני הציב אותי בכוונה באיטליז זה על תקן של 'משגיח כשרות', ואולי אף יותר מזה, דהיינו שהזקן והפיאות שלי מהוות עבורו הכשר מצוין, שהרי כאשר נכנסים לכאן יהודים ורואים אדם כמוני, הם בטוחים שכל הבשר הנכנס לאיטליז הוא כשר למהדרין מן המהדרין, בעוד שאני יודע שאין המצב כך, ואז עשיתי חשבון פשוט, לעזוב את האיטליז אינני יכול, כי הרי אני זקוק לבני, אבל את הזקן והפיאות אני יכול להסיר מעליי כדי שלא אהיה מכשול לרבים..."

"לא תשא שמעו

שוא" (כג, א)

הרה"ק רבי משולם זושא מהאניפולי זיע"א ערך גלות, והיה נודד מעיירה לעיירה.

"לכלב תשליכון אותו" (כב, ל)

משכיל עז פנים בא פעם אל הגאון רבי אברהם בורשטיין, בעל ה"אבני נזר" מסוכוצוב, ובפיו בקשה: אם יבוא לפני הרב עם עוף או בשר בקר שיש ספק בכשרותם והרב יבדוק ויטריף את הבשר אנא שלחוהו אלי... אני אוכל אותו.

אינך הראשון המבקש זאת, אמר הרבי - כבר קדמוך. מי הקדימוני? תמה המשכיל. אספר לך מעשה שהיה, אמר הרבי: כאשר באו משה ואהרון אל בית פרעה, עמדו בשער הארמון כלבים עזי נפש שהגנו על הפתח ולא נתנו לאיש להיכנס. פרעה - כך טענו הכלבים - נותן לנו את מזוננו ומתפקידנו להגן עליו. לא ניתן לכם להכנס. אמר להם משה רבינו: אינכם יודעים שפרעה אוכל את הבשר המובחר ואילו לכם הוא משליך את הפסולת... לעומת זאת אנו,

הקדוש ברוך הוא עומד להוציאנו ממצרים ולתת לנו את התורה שם נאמר שכל נבלה וטריפה, אפילו אם המדובר בבשר משובח ביותר: "לכלב תשליכון אותו". שמעו הכלבים את הטענה והניחו להם להכנס. ואכן כעבור זמן לא רב יצאו ישראל ממצרים והתקיימה ההבטחה שהובטחה לכלבים ובני ישראל נצטוו "לכלב תשליכון אותו".

עברו שנים המשיך בעל ה"אבני נזר" בסיפורו וקמו דור חדש של משכילים מזלזלים בתורה ובמצוות והחלו הם לאכול נבלות וטריפות... תבעו אותם הכלבים לדין. נעמד נציג המשכילים וטען: בתורה לא נאמר שיש להשליך את הנבילות לכלב ההולך על ארבע דווקא... ישנם גם

.....
הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּרָאָנוּ לְשִׁמְשׁוֹ בְּצִבְאָו - צָבָא ה', וְלִשְׁם כֶּךָ נִתַּן לָנוּ סֵפֶר חֻקִּים - תּוֹרַת ה' תְּמִימָה.
.....
אֶחָד מֵהַכְּלָלִים הוּא "שֶׁבַע יְפוֹל צְדִיק וְקָם" (מִשְׁלֵי כד, טז) וְ"אָדָם אֵין צְדִיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא" (קֹהֶלֶת ז, כ) כְּלוּמַר, אֵין תְּקֵלָה בְּמַעֲרַכַת בְּאֲשֶׁר הָאָדָם נוֹפֵל, אֵלוּ הֵן הוֹרְאוֹת הַהַפְעָלָה לַחַיִּים בְּעוֹלָם...!
.....
דְּהֵינּוּ, אָדָם אֲשֶׁר עַל אֶף שְׁכָל כְּלוֹ רְצוֹן לְהִיּוֹת טוֹב וְאִפ' לְזָכוֹת וְלַהֲגִיעַ לְמַדְרַגַת 'צְדִיק', יִחְוֶה בְּדַרְכּוֹ בְּמִשְׁךָ יְמֵי חַיָּיו נְפִילוֹת מִכָּל מִינֵי סוּגִים, רוּחַנִי, גִּשְׁמִי, כְּלָלִי, חֲבֵרְתִי אוֹ סֵתֶם מִצַּב רוּחַ יְרוּד... וְכָל אֶחָד מֵהַמִּצְבִּים הַנ"ל לֹא נִחָשֵׁב לְסִטְיָה מִכְּלָלִי הַהֲנַהֲגָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְמִרּוֹת שְׂאֵנוּ נִמְצָאִים בְּמִקּוֹם שְׁכָל כֶּךָ לֹא רְצִינוּ לְהִיּוֹת בוֹ וְאָנוּ מְרַגִּישִׁים אֲכֻזָּבָה וְכִשְׁלוֹן...
.....

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'
יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - משפטים

איני הולך אחר הרוב הטועה. (וקראת לשבת עונג)

"מדבר שקר תרחק" (כג, ז)

פעם אחת, כשערך ה'שרף' רבי אורי מסטרליסק את שולחנו, נפלטה מפיו אנחת כאב עמוקה. כל השומעים הזדעזעו, והתעוררו למחשבות של תשובה ותיקון המעשים. אמר רבי אורי: "דעו כי האנחה שהשמעתי הייתה על כאב עז שתקף את רגלי, ועל כך נאנחתי". את הסיפור הזה היה מספר תלמידו, רבי ישראל מהוסיאטין, והיה מוסיף: "אף על פי שהחסידים התעוררו לתשובה מקול אנחתו של הרבי, בכל זאת בחר לומר להם את האמת, שהאנחה נבעה מכאב גשמי. הוא חיפש את האמת והתרחק מן השקר עד הקצה האחרון".

"מדבר שקר תרחק" (כג, ז)

פעם הגיעו עסקנים אל הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל עם בקשה מיוחדת ובלתי שגרתית: ישנו תלמיד חכם שהעלילו עליו עלילה שפלה והמשטרה עצרה אותו. כעת ברצונם לארגן הפגנה גדולה שתאלץ את המשטרה לשחררו ומבקשים שהגרי"ש יחתום על השתתפותו בהפגנה ועל ידי כן מובטח מן הסתם שרובות אנשים יגיעו להפגנה ואז המשטרה לא תוכל להשתלט על המצב ותאלץ לשחרר את העצור מכלאו.

השיב להם הגרי"ש: כיצד אוכל לחתום לכם על השתתפותי בהפגנה כאשר יודע אני שבאמת לא אוכל להגיע מחמת חולשתי, היאך אוכל לעשות שקר בנפשי ולחתום על דבר שאינו נכון ואינו אמיתי. ואף שהדבר הוא לטובתו של העצור, אבל צריך לדעת שלא יתכן במציאות שמשקר יצאו דברים טובים.

"מדבר שקר תרחק" (כג, ז)

הגאון רבי שלמה ברמן זצ"ל (מראשי ישיבת פוניבז') היה נוהג ללמוד כל השבוע בבית הכנסת לא רחוק מביתו, אך אשתו הרבנית ביקשה ממנו לא לומר לה היכן מקום לימודו, שאם תדע ויבואו לחפשו הרי אם תאמר איפה הוא לומד יבואו להפריע לו, ואם תאמר שהיא לא יודעת הרי זה שקר, ושקר אינה יכולה להוציא מפייה, לכן עדיף שלא תדע. (מתוך מאמר)

פעם כשנזדמן לעיירה אחת, הלך כדרכו לבית המדרש וישב אצל התנור שקוע בהרהוריו. לפתע נכנסה לבית המדרש אשה ובכתה שבעלה עזבה ונעלם, והיא מחפשת אחריו, שמא ראיתם אותו? שאלה... אמר לה רבי זושא: הוא נמצא בבית הכנסת אורחים כאן בעיירה. הלכה ואכן מצאה אותו שם. מיד נעשה רעש גדול בעיירה על המופת של הרבי ר' זושא, שכן ידוע היה שלא דרכה רגלו בבית הכנסת אורחים. אמר רבי זושא, אין זה מופת, בבוקר שמעתי יהודי מספר לחבירו שאורח חדש בא להכנסת אורחים, תמהתי על עצמי למה קלטו אוזני שמועה זו, ומה צורך לי בה? כשבאה אשה זו הבנתי שנצרכה שמועה זו בשבילה.

"אחרי רבים להטות" (כג, ב)

הצדיק ר' יצחק זקל, הידוע בכינויו "הבעל שם ממכילשטאט", היה כבר בגיל צעיר מאד מפורסם כעילוי עצום. באחד הימים הגיעה השמועה על הילד המופלא לחצרו של הדוכס, והדוכס הזמינו לבקר בארמונו. ארמונו של הדוכס היה מלא בחדרים ואולמות רבים, והדוכס רצה לראות את חכמתו של הילד ולכן ציווה על כל עבדיו לעזוב את הארמון כדי לבדוק האם יוכל הילד להסתדר לבדו ויגיע אליו ללא כל הדרכה במסדרונות הארמון. כשהגיע הילד לארמון ראה שהוא מלא בחדרים אך ראה שבחדר אחד הווילון בו סגור, וחשב כי אולי שם נמצא הדוכס, וכך היה.

איך מצאת אותי כל כך מהר? שאלו הדוכס, והילד סיפר לו. ומה היית עושה - המשיך הדוכס לשאול אותו - אילו היו המשרתים נשארם, וכל אחד היה מנסה להטעות אותך ולומר לך שאני נמצא בחדר אחר? הייתי נוטה אחרי הרוב - ענה לו הילד. אם כן מדוע אתה יהודי? - הרי אתם היהודים מיעוט בעולם? שאל אותו הדוכס.

אדוני הדוכס - השיב הילד - כשאני רואה אותך יושב כאן לפני בחדר זה, אפילו יבואו ויגידו לי רוב משרתיך כי אתה מצוי בחדר אחר לא אאמין להם! שהרי רואה אני אותך כאן למוול עיני ואין הוכחה גדולה מזו. אין ללכת אחרי הרוב אלא כשיש ספק ולא כאשר הדבר ברור, כך גם אני, היהדות הינה דבר ברור ואין לי ספק בכך ולכן

{ אז נדברו }

פרשת משפטים תשפ"א | גליון מספר 501 | לסדר: "כל אשר דבר ד' נעשה ונשמע"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

משנכנס אדר מרבים בהתרענונות... הגיע הזמן "לטפח את עצמי"!!!

זהו!!! זו השבת האחרונה של שובבי"ם... יש פה הזדמנות... מישהו עורר אותי לכתוב על הנושא של תשובה... אמרתי לו: מה תשובה...?? תשובה זו הגדרה מאוד כללית... על כל דבר צריך לחזור בתשובה... הוא ענה לי: לא נכון!!! תשובה זה "להיות יהודי יותר טוב"!!!

המשפט הזה תפס אותי... "להיות יהודי יותר טוב..." זה לא נשמע משהו מסובך... גם הרבה פחות כוללני... אנחנו לא מדברים פה על איזה תיקון גדול ורחב היקף... **בסה"כ להשתפרו!!! אמר הקב"ה: "שפרו" מעשיכם** רבש"ע: אני רוצה לזוז קדימה... אני רוצה להיות ילד יותר טוב שלך... אה... זה נשמע קצת אחרת... לא מדברים פה הרים וגבעות... רק להשתפר... להיות יותר טוב... המילה להשתפר זכורה לי בתור ילד... הרב"ה שלי ידע עם מי יש לו עסק... הוא לא ציפה ממנו לשינוי מהותי... אבל הוא כן רצה לראות אצלי רצינות ונכונות... הוא בסה"כ ביקש ממני שאני אשתפר וזה הספיק לו... וזה מה שאומר המדרש: "אמר הקב"ה לישראל אם שפרתם את מעשיכם, הריני נעשה לכם כשופר, מה שופר מכניס בזו ומוציא בזו, אף אני הופך לכם מידת הדין למידת רחמים..." כן... זה בדיוק מה שאנחנו צריכים... אנחנו אמנם לא תוקעים כעת בשופר... אבל אנחנו תוקעים בקרן של הקורונה והקרן הזו עד כה הייתה קרן של דין... ואם רק נשפר את מעשינו... הקב"ה יכול לעשות מהפך שהכל יתהפך לרחמים... כן... כמו בשופר שמכניס בזו ומוציא בזו... כך בקרן של הקורונה... אמנם נכנסנו בדין... אבל לכה"פ לקראת היציאה - נצא ברחמים!!!! כולנו תקווה שאנחנו לקראת היציאה מהקרן הזו של הקורונה... מי יתן שנהיה כבר בסוף... אבל גם כשאתה נמצא ביציאה מהקורונה זה עדיין לא אומר שזה רחמים... היה דין ונגמר... מוצה... אבל כאן!! כאן מבטיח לנו ה' שאם נשפר את מעשינו אנחנו יכולים להפתיע בדיוק בנקודת היציאה ולצאת מכאן עם רחמים... איך בדיוק? תן לרבש"ע את הדרכים שלו... אנחנו צריכים להיות עסוקים בשפרו מעשיכם שלנו... משהו! משהו לזוז... משהו לשפר... משהו שאני כבר עושה... ולעשות אותו יותר טוב... לסגל עוד כמה מצוות ומעשים טובים...

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק- רח' גאולה 15,

חיפה

תודה מראש!!!

בשנים האחרונות נחשפתי למושג חדש ומרענן שנקרא **"אני מטפל בעצמי"!!!** אני רואה בן אדם שהולך לטיפול רגשי... משלם טבין ותקילין... שאלתי אותו: מה... מה הסיפור?? קרה משהו? דווקא לא משהו מיוחד... נו... אז מה הביא אותך להשקיע בטיפול רגשי... ללכת ולשלם סכום כזה נכבד? מה הוא עונה לי?? **החלטתי לטפל בעצמי!!!** אני סוחב כל מיני משקעים מהעבר ויש לי כל מיני חסימות רגשיות... **והחלטתי שהגיע הזמן לתפוס את עצמי לידיים ולטפל בעצמי**... תפס אותי המשפט המרענן הזה... יש פה בן אדם שיום אחד נעצר והחליט לתפוס את העניינים בידיים ולטפל בעצמו... אותו סיפור אצל הרופא שיניים... אני שונא רופא שיניים שנאת מוות... ולכן תמיד הלכתי אליו רק כשכלו כל הקיצין (והמצב היה נראה בהתאם) אבל חבר שלי?? יום אחד פגשתי אותו כולו שש ושמתח... מה קרה? אני הולך לרופא שיניים... לא הבנתי... ו... ולשמחה מה זו עושה? מה האושר הגדול?? מה פירוש... **אני הולך לטפל בעצמי... אני משקיע בעצמי**... אני לא מזניח... ב"ה בזמן האחרון הסתדרתי כלכלית וסו"ס אני יכול להרשות לעצמי **לטפל בעצמי!!! לטפח את עצמי**...

הייתי בהלם!!! איזו תפיסה מפתיעה... אף פעם לא חשבתי על כזו גישה... כשאתה יושב בהמתנה לרופא שיניים... אני מרגיש כמו נידון לגרדום... ואילו הוא יושב **באותו** חדר המתנה בתחושה: אני מטפל בעצמי!!! מטפח את עצמי... לא מזניח... לא מדהים??

על אותו משקל: כשאנחנו מדברים על תשובה... אפשר לגשת לתשובה כמו שאני ניגש לרופא שיניים... אוף... יש לי חור בשן... אוף... יש לי עבירות וצריך לסתום אותם עם תשובה... אבל באותה מידה אפשר לגשת לזה כמו חבר שלי... **יופי!!! הגיע הזמן לטפל בעצמי**... סו"ס תפסתי את עצמי לידיים... די להזנחה... די לגרירת רגלים... הגיע הזמן לבצע שינויים... לעשות משהו עם עצמי...

כן... זו הגישה האמיתית והנכונה של תשובה!!! אני רוצה לחזור לעצמי... לחזור לקשר הבריא שלי עם ה'... זה חסר לי... אני מרגיש הזנחה... אני מרגיש ליאות פנימית... משהו בנפש שלי לא מטופח... הגיע הזמן להשקיע בעצמי!!! להסיר אבנית... לסתום חורים... לעשות כתרם לה'... ולסיים כמה טיפולים משמרים... זה... זה לא **טיפול** שיניים!!! זה **צחצוח** שיניים!!! זה מרענן...

כן... שובבי"ם זו תקופה של ריענון של תשובה... לשפר... לתקן... לטפח... ולהזדרז לעשות את זה רגע לפני שנגמר שובבי"ם... רגע לפני שאנחנו שוב חוזרים לשגרה של השנה... ורגע לפני שאנחנו יוצאים מהסגר... רגע לפני!!! זה זמן לתפוס את עצמי לידיים ולהחליט לטפח את עצמי... להשקיע בעצמי... לסתום כמה חורים מוזנחים בעבודת ה'... ולהתחיל קשר בריא עם ה'... להחליט על שיחה **יומיומית** עם ה'... לפני ה' ישפוך שיחו... לפגוש את ה' יום יום... לרענן את הקשר... להשקות את מערכת היחסים... בקיצור: להתרענן!!! כל נשכח... ראש חודש אדר בפתח... משנכנס אדר מרבים **בשמחה**... וכבר שאלתי את חבר שלי: מה הוא כ"כ **שמח** בדרך לרופא שיניים? נו... ומה הוא ענה לי?? אני מטפח את עצמי!!! אז הנה... יש לנו סיבה טובה מה לשמוח בחודש אדר... החלטתי לטפח את עצמי... להפסיק להזניח את הקשר שלי עם ה'... אנחנו עובדים על זה... מצפים את הנושאים על השלחן... מטפלים במה שדרוש תיקון... וממשיכים עם הפנים קדימה... משנכנס אדר מרבים בשמחה!!! מתרעננים בקשר עם ה'... חודש טוב!!! **ו... ומחודש!!!**

מה יותר קשה - להזיז את הידיים או להזיז את הראש??**ה' נסי'**

בענייני ימי המורים והמסתערף, מלוקט
מתוך מאמרים שנכתבו בגיליון זה,
בפלא': 0556728458

כמ"כ ניתן להשיג את הספרים "אהבתי"
"ואהבת" "וימאן" במוקדי המכירה
כדלהלן...

ניתן להשיג במוקדי המכירה:

אופקים: שמירא: 0534112035

אחיסמך: סרגל: 0527171721

אלעד: 039073067

אשדוד: 0504120311

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב, מ' צוויבל.

ביתר עילית ב': אזור רמי לוי 0548450998

רחובות: 0548423047

חדש: תמרה: 0556705003

בני ברק: קבוץ גלויות 9- 0556728458

חזון איש 34 (פינת דסלה, דרימוס) 0527171721

רבי עקיבא- אזור הרב קוק: 0527603814

משפחת בויס רחוב השלושה 11.

חדש: גבעתי רוקח: רחוב פרל 0504158232

קרית הרצוג: הרב גניחובסקי 20- 0527616750

ירושלים: מרכז העיר: רחוב נחמה 10.

בית וגן: רח' הרב פרינק 29 קומה ב'.

רמות א': 0527189947

רמות ד': רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 29 0527682281

גבעת שאול: בן עזיאל- 0548491554

הר נוף: 0533148861

נווה עקב: 0527119675

טלסטרופ: 0527616512

חדש: תל ציון: אהבת ישראל 13/13 (ארוח חשמל)

קליין: אהבת שלום 25- 0527150166

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

חפץ חיים 14- 089742750

ברכפלד- 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

פיצוחי בראשית- ברכפלד: 0527137444

גרון פארק: 0527644795

צפון: חיפה: שטיבלאך נדבורנא/ תפארת ישראל.

נווה שאנן: טרומפלדור 3 רבינסקי 0527622736.

רכסים: הורדים 4א קריצ'לר לתאם 0548415410

כרמיאל- 0527136165 משפחת שטיימן.

טבריה: 0548441354

תצור: קריה, יונתן בן עזיאל 3/5 0583244899

עפולה- 0527686876

מה בחוברת???

א. תענה לי בכנות: מתי אתה מרגיש יותר
התעלות? בפורים או ביום כיפור??

ב. מה ההבדל בין "לא מצחיק" ל"לא
צחוק"?

ג. מה ההבדל בין "שמחה" ל"מצב רוח"?

ד. השנה!!! מה עיקר העבודה שלנו
בפורים???

ה. בשנה הזו נדדה שנת מלכו של עולם...
אל תוותר... בפורים הזה תצטק
מממה...

ו. פורים!!!! ערכת עזרה ראשונה לכל
השנה... בא תצטייד... ציוד חיוני!!!
אל תוותר...

יש עובדה מבוססת מהחפץ חיים שסיפר שחזן אחד ניגש לר' ישראל סלנטר בחודש אלול... וכידוע... חודש אלול
אצל ר' ישראל סלנטר זה היה פחד פחדים!! זה היה "פלצות" אמיתית!! ואותו חזן שאל את ר' ישראל: מה אני
צריך לחזור בתשובה לקראת ר"ה?? סו"ס כידוע... הש"צ צריך לעשות תשובה בד' ימים שלפני ר"ה (כמו שקרבן
פסח צריך ביקור ד' ימים)... נו... אז על מה אני צריך לחזור בתשובה?? ענה לו ר' ישראל: אתה מקבל משכורת על זה
שאתה מתחזן?? כן... אם ככה אתה צריך להתחזק בלהתחזן טוב!! תתאמן טוב!! שזה יצא טוב... למה? כי היות
ואתה מקבל משכורת, אז אתה צריך לעשות עבודה מושלמת...

בינינו... הסיפור הזה די מפתיע!!! מה... זה מה ששליח ציבור צריך להתחזק בימים הנוראים?? **אבל מה
התשובה??** יתכן שאותו חזן צריך להתחזק בעוד הרבה דברים אחרים... אבל לו יצויר שהחזן הזה גנב!! אתה
מסכים איתי שלפני הכל... "קודם תסדיר את ענייני התשלום ואח"כ נדבר..."?? (מכיר את המשפט הזה?) אז זה!!
שהיות ושכרו אותו והוא מחויב לעשות חזנות טובה... אז אם מרוב שהוא יתפוס מלאכים ויחזור בתשובה הוא
ימעול בתפקידו ולא יספק את התוצרת... יוצא א"כ שהשליח ציבור הזה נכשל בדיני ממונות... אם ככה... אז
סטופ!! קודם "תחזל מעושיך" ואח"כ תחיל בכלל לדבר...

ובאמת מי שקצת לומד נביא... ניתן לומר שבעים או שמונים אחוז מהתוכחות שהנביאים מוכיחים את ישראל
על החטאים שלהם... למרבה הפלא זה לא על ע"ז ולא על עבירות שבין אדם למקום... אלא מאי?? על מרמה,
על גזילה, על עושיק... רובא דרובא של התוכחות והנבואות זה על זה!!! ידיכם דמים מלא... שבתך בתוך מרמה...
לשון הרע ורכילות... זה!! זה הנושא! **עכשיו: למה באמת זה ככה? למה הנושא של דיני ממונות הוא כ"כ חמור??**

כי בינינו... עם כל הכבוד לחושן משפט... ועם כל הכבוד לסדר נזיקין... סו"ס יש לכל עבירה את דירוג החומרה
של... ומסתמא דיני ממונות פחות חמור מחילול שבת... והרבה פחות חמור מעבודה זרה... ובדואי פחות חמור
מחילול ה'... (ואם נדבר כמו למדנים... מסתמא גזילה פחות חמורה מאכילת נבילות וטריפות. שהרי גזילה זה לא הניקט לעשה ואין
לוקין עליו... וכל שאר הק"נ לאיין כן לוקין עליהם) אז למה עדיין גזילה ושקר ומרמה יותר חמורים מאיסור אכילת חזיר?

התשובה היא מאוד מאוד מאוד פשוטה:

אתה ואני בעצמנו אומרים בעצמנו את התשובה... בינינו... בהרגשה שלך... מה יותר חמור?? לאכול חזיר או
להתנהג בחוסר ישרות בדיני ממונות?? מה יותר חמור... לאכול חמץ שעבר עליו הפסח או לא להחזיר הלוואה??
בינינו... ברור שבמושכל ראשון שלי (ואולי גם שלך) לא להחזיר הלוואה זה פחות חמור מאשר לאכול קמח שלא
נטחן אחר הפסח... נכון או לא נכון?? **אז הנה... כאן אמרנו בעצמנו את התשובה...** לאכול חזיר כמה שזה
עבירה... אבל אתה בעצמך לא החזיר... הוא!! הוא החזיר... אתה הוא זה שרק אכלת ח"ו את זה... אבל!! כשאתה
לא ישר בדיני ממונות וזה לא מפריע לך... אז... אז אתה פה הח...!!! העבירה העיקרית פה זה לא הלאו
הנקודתי שעברת... אלא עצם האישיות המחוּספסת שלך שלא מרגישה שיש פה בעיה... בן אדם שאין לו בעיה
להשחית את הממון של חבר שלו ואין לו רגישות טבעית מהעוולה שבזה... אז ברור שלאכול חזיר זה פחות
גרוע... כי שם החזיר עבר דרך הגרון וכאן החזיר יושב עמוק בתוך הראש!! זו הסיבה!! זו הסיבה שזהירות בדיני
ממונות יותר חמור מכל עבירה אחרת... **וההרואה שזה ככה:** שהרי אנחנו באמת הרבה יותר נבהלים מטלטול
מוקצה... מאשר לדבר לשון הרע ולהכפיש את השכן שאני לא מזוהה עם המפלגה שלו... נו... למה באמת אני
יותר נזהר ממוקצה?? כי כדי לא לטלטל מוקצה צריך להזיז את הידיים!! אבל לשמור על כבודו של יהודי... כאן
כבר **צריך להזיז את הראש!!** ואת זה כבר לא כ"כ פשוט לעשות!! אני מוכן לדחוף את כל העולם ולרמוס את
כל הנקרה בדרכי בשביל לשמור על כבודו של צדיק או ת"ח שאני אוהב ממנו... אבל לשמור על כבודו של יהודי
הכי פשוט שלא לרמוס אותו לעפר ולהמשיך הלאה... את זה לא בטוח שיש לי... ולמה לא?? כי כדי לדאוג
לכבודו של צדיק או לאחוז מתלמיד חכם מסוים... בשביל זה אני צריך כשה"כ קצת ריגוש חם של שאיפות
וקצת רגש של רוממות... מאוד קל לארגן את הריגושים האלו... אבל בשביל לשמור על כבודו של יהודי פשוט
ולהכיר בו כצלב יהודי... כאן צריך עדינות פנימית בנפש!! וזה הרבה הרבה יותר מהותי וחשוב!! ולכן בשמים
הרבה יותר מחמירים בזה... כי זה נמצא בחלונות הרבה יותר גבוהים בנפש היהודית... בקיצור: גם בעבודת ה' יש
חלונות גבוהים ויש חלונות פחות גבוהים... כל מה ששייך לדברים טכנים... לא לאכול מאכלות אסורות... או כן
לבצע בפועל מצוות מסוימות... זה שייך לחלונות היותר קרובים אלינו... שכמובן חשובים מאוד... סו"ס אנחנו
בעולם העשיה ואנחנו פה בשביל לעשות... אבל עדיין!!! יש חלונות גבוהים... והחלונות הגבוהים זה המצוות
שנוגעות בנקודות יותר עדינות ועמוקות בנפש... אם זה ואהבת לרעך כמוך... אם זה צניעות אמיתית... אם זה
ישרות בדיני ממונות... זה דברים שכבר נוגעים בחלונות הגבוהים... ומי שלא לומד מוסר ולא פוגש את
האישיות שלו... הוא נשאר עם הראש למטה ואף פעם "לא שלטא עינו" בחלונות הגבוהים האלו... הוא אפילו
לא שם לב שהמצוות והזהירויות הפשוטות האלו שהוא אמנם דש בעקביו... אבל האישיות כולה נבחת בהם...

בקיצור: יש פרשת משפטים ויש פרשת עקב!! שתי הפרשיות האלו מתחילות בענייני חושן משפט... פרשת
משפטים אמנם מדברת בפועל על כל ההלכות של דיני ממונות ואילו בפרשת עקב התורה מפליגה בשכר
העצום אם תשמעו את המשפטים האלה... ושמר ה' אלוֹקֵיךְ לך את הברית... ואהבך וברכך והרבך וברך פרי
בטנך ופרי אדמתך דגןך וכו' וכו' התורה מרעיפה את כל הברכות שבעולם... על מי?? על מי שמזהה שהישרות
בדיני ממונות זה אמנם דברים שנראים פשוטים... זה דברים ש"אדם דש בעקביו..." נו... מה כבר יכול להיות...
אבל מי שמטפל במידות שלו ומבין שהאישיות שלו נמדדת בישרות בדיני ממונות... מי שמבין את זה... הרי
ושמר ה' לך את הברית ואת החסד... וזה לא פשוט!!!

לקלוט את זה... זה לא דבר מובן מאליו... כי אנחנו לא באמת חושבים ככה... תעשה פעם חשבון הנפש... תעקוב
אחרי עצמך ותשים לב שבמושכל ראשון שלנו אנחנו לא עושים עסק מהנושאים האלו... אה... מה זה משנה אם
אני מקמבן פה... משקר שם... נכון... זה לא לגמרי ישר... אבל אז מה... אז הנה!!! בשביל זה יש לנו פרשת
משפטים שלימה באמצע מתן תורה!! בשביל זה יש לנו הבטחות כאלו גדולות... על מה?? על הישרות שכ"כ
נצרכת לנו... לא להיות קומבינטור! לא!!!

מה עושה מי שלא אוהב להגיד-

לא??

תשמע סיפור... אני מכיר שני הורים מתקופת הסגר של הקורונה... שני ילדים הגיעו הביתה וביקשו אותה בקשה בדיוק... אבא... תן לי לשחק במחשב... אבא אחד החליט להיות אבא רע!!! הוא לא הסכים בשום פנים ואופן שהילד שלו ישחק במחשב!!! ובתקיפות שאינה משתמעת לשני פנים הוא הודיע לו חד משמעית: אתה לא נוגע במחשב ויהי מה... ואם אני תופס אותך נוגע אפילו רגע אחד במחשב אני מעניש אותך... הילד נבהל מהתגובה הכ"כ נחרצת של אבא... בכה... היה עצוב...

לעומת זאת ההורה השני בהתחלה התלבט האם להסכים לילד שלו או לא... בסוף הוא החליט להרשות... סוף סוף זה לא חכמה להיות האבא הזה שאומר כל היום לא!! זה לא בריא שהילד שומע את אבא אומר כל הזמן לא לא לא!!! ילד שמתרגל לשמוע את אבא שלו כמו פטיפון אומר כל היום אני לא מרשה... אני לא מרשה... אני לא מרשה... ילד כזה עלול לפתח ריאקציה נגד אבא שלו! אבא שלו מצטייר אצלו כ-לא אחד גדול! ולכן החליט אותו אבא שבנסיבות הנוכחיות הוא מרשה... אני מרשה לך לשחק במחשב... כמובן עם גבולות... לא יותר מידי הרבה... **ותכל'ס מה היתה התוצאה???**

ילדים כידוע אין גבולות!!! והילד שלו התחיל לשחק ולשחק ו... ולשחק... ואבא שלו קורא לו: נו דודי- תלך לאכול... כן... אבא... עוד רגע... אחרי עשר דקות... נו דודי... תסגור את המחשב... כן כן... עוד כמה רגעים... סו"ס הילד הגיע לאכול... ומיד אח"כ שוב חוזר למחשב... די דודי!! עד כאן!! **אני לא מרשה יותר...** אבל אבא... אני בדיוק באמצע... טוב... עוד עשר דקות תסגור את המחשב... אחרי עשר דקות... נו... אמרתי לך לסגור... **אני לא מרשה יותר!!** אחרי חצי שעה שוב הוא מוצא אותו עם המחשב... דודי... מה זה צריך להיות?? **אני לא מרשה...** אחרי ארבעים דקות שוב... אמרתי לך **שאני לא מרשה!!** וכן הלאה וכן הלאה... בשלב מסוים הילד סגר את המחשב באנחה והפטיר בשקט: כל היום לא מרשה... לא מרשה... לא מרשה... **כל היום לא מרשים פה בבית הזה...**

לעומת זאת בבית השני... האבא הרע הזה שעל הפעם הראשונה לא הירשה לבן שלו לשחק במחשב בכלל בכלל... הוא באמת היה אבא רע!!! אבל פעם אחת הוא היה רע!!! פעם אחת הוא אמר לא מרשה וזהו!!

כעת... כששני הילדים האלו יחזרו מהסגר... אם נעמיד את שני הילדים האלו אחד מול השני ונשאל אותם: אבא שלכם... האם הוא יותר מרשה או יותר לא מרשה?? הילד שאבא שלו **הירשה לו** לשחק במחשב... יקפץ ויגיד: אבא שלי יותר לא מרשה... כל הזמן הוא לא מרשה... ולמה?? כי היות והוא הירשה לילד שלו לעשות משהו שמאוד מאוד קשה להציב שם גבולות!! הוא הזמין במו ידיו את המאות פעמים ביום שהוא נאלץ להגיד לילד שלו שוב ושוב אני לא מרשה לא מרשה לא מרשה... לעומת זאת האבא השני שהתעקש בקנאות להמשיך להיות

האבא **הטוב** שתמיד מרשה ותמיד דואג שתהיה אוירה טובה בבית... דווקא בגלל זה ברגע שהבן שלו ביקש לשחק במחשב... אבא חתך בסכינא חריפא ואמר לא!!! אבל עד הסוף לא!!! אפילו לשניה אחת לא!!! ולא!!! ולא!!! האבא הזה אמנם לא הירשה... אבל פעם אחת הוא לא הירשה... ומכאן ואילך הילד הזה הגיע לאבא שלו למשך כל תקופת הסגר... אבא... אני יכול לצבוע? **כן!!** לצייר? **כן!!** לנסוע באופניים? **כן!!** כמעט הכל כן... כי סו"ס ילד צריך לשחק וצריך לאפשר לו... הילד הזה הלך עם אבא שלו לחנות וראה משחק ילדים... אבא... אתה יכול לקנות לי?? **כן!!** וחוברת צביעה?? **כן!!** בטח שכן... מסכן הילד הזה... נמצא כל היום בבית... חייבים לתת לו תעסוקה... אז כן... מה שרק אפשר לתת אני אתן...

הדברים האלו כ"כ פשוטים!! אין אחד שלא מבין את זה!!!

כלפי מה הדברים אמורים?? אז כאן חשוב להבהיר: לא באתי פה לפתוח נושא חינוכי... בפרט!!! בפרט לא בתקופת הקורונה שאי אפשר לדון ויש הרבה בתים שזה היה פשוט בלתי נמנע... אז עזוב... הבאתי את זה רק בתור דוגמא... **דבר אחד רואים פה בבירור:**

בניגוד למה שנראה לנו... להציב גבולות זה לא להיות רע!!

אדרבה ואדרבה... דווקא הצבת גבולות זה אינטרס של האיש הכי טוב!! היות ואני רוצה להיות טוב... ולגמרי טוב... היות ואני בן אדם מאוד חיובי שאוהב רק את המילה **כן** ושונא את המילה **לא**... לכן אני מנקה את השטח ויוצר גבולות מאוד ברורים... אני מנטרל מראש כל נקודת חיכוך שעלולה לגרום לי להגיד את המילה **לא** יותר מפעם אחת!!!

לא לחינם אומר הזוהר הקדוש שדווקא יצחק אבינו עמוד הגבורה נקרא יצחק על שם **השחוק**... למה?? כי רוב השחוק והשמחה שיש בעולם שרוי דווקא אצל עמוד הגבורה!! דווקא אצל מי שיודע להציב גבולות!!!

אוי אוי אוי... כמה שאנחנו פוגשים את זה בשטח... דוק ותשכח... דווקא האיש החזק והתקיף שיודע להגיד את המילה לא ומילה שלו זו מילה... דווקא הוא יכול להיות נחמד ואדיב ולהגיד כן... וזה תמיד יהיה בגבול הטעם הטוב... אבל האיש המתוק שהמתיקות שלו נשפכת והוא לא יודע להגיד לא... אצלו תמיד יש עצבים... הוא תמיד מרגיש מנוצל... הוא לא יענה בטלפונים כי הוא לא יודע לגמור שיחה... ויחשוב מאה פעמים האם לעזור למישהו כדי שלא ינצל אותו... הוא זה שמוצא את עצמו כל היום נדחק לפינה ואומר לא... אבל לא סתם לא... אלא בעצבים... לא!! די!! תפסיקו!! אי אפשר כבר... אני לא פראייער שלכם (מניסיון...)

בקיצור: להציב גבולות ברורים זה אינטרס נטו של אדם שרוצה שיהיה טוב!! יש בזה אינספור דוגמאות בחיים... אבל הדוגמא הכי בולטת שאנחנו פוגשים בתורה זה דור המדבר!! שים לב לדבר מאוד מעניין:

עם ישראל היו במדבר ארבעים שנה!!! במשך הארבעים שנה היו לעם ישראל הרבה מעידות... חטא

העגל... חטא המרגלים... קורח ועדתו... מתאוונים... קברות התאוה... **אבל שים לב:** כככל הנפילות האלו... כולם מרוכזים בשנה וחצי הראשונים ליציאת מצרים!! תבדוק את זה... כל "אשר הקצפת את ה' אלוךך במדבר" כל זה היה רק בשנה הראשונה וזהו!! מאז 38 שנה של שקט... שום חטא... שום מעידה... (חוץ ממי מריבה וחטא פעור שזה היה דווקא בשנה **האחרונה**)... במשך 38 עם ישראל יושבים ועמלים בתורה... דור דעה בלי תקרית אחת... איך אתה מסביר את זה?? איך אתה מסביר איך כל המעידות מרוכזות לתקופה אחת??

ההסבר הוא מאוד פשוט:

בא ניקח לדוגמא את קורח ועדתו... ברגע שקורח הקהיל את כל העדה על משה רבינו... **עוד באותו יממה!!!** האדמה כבר פתחה את פיה ובלעה אותו ועדתו... ולמחרת יצאה אש ושרפה 250 ראשי סנהדראות... בקיצור: בום בום בום... תוך שלושים ושש שעות היה שם חרדת אלוקים!!!

תחשוב שלפני שלושים שעות הכל היה רגוע... היה פה קורח והשטעטל שלו... היו פה 250 ראשי סנהדראות חשובים... רק פתחו את הפה... רק העיזו לעשות ליצנות ממשה ואהרן... ותוך יממה אחת פצצת אטום... זה נבלע באדמה... זה נשרף... איזה פפחד!!!! ובאמת גם משה ואהרן בעצמם מזדעזעים: רבש"ע מה קרה?? האיש אחד יחטא ועל כל העדה יקצוף... איש אחד!! לילה אחד!! בסה"כ לילה אחד עשה קצת בלגן וכזה חרון אף איום ונורא?? נו... מה התשובה???

אבא שבשמים כעת כועס כי יש מחלוקת!! ואבא שבשמים הרי **לא אוהב** לכעוס על הבנים שלו... ומרוב שהקב"ה לא אוהב לכעוס... אבא שבשמים נחוש שלא לכעוס עוד פעם אחת נוספת... נו... מה עושים שזו תהיה הפעם האחרונה שה' כועס?? אז ככה: בשביל זה עעעעל הפעם הראשונה... על הלילה הראשון שקורח רק מתחיל לעשות מחלוקת... ה' מפגין כעס אדיר בקנה מידה עוצמתי... בום בום בום... האדמה נפתחת... אש בוערת... אנשים מתגלגלים ונבלעים באדמה... כלל ישראל נסים בבהלה ונשארים עם טראומות של שנים!!! זהו!! רבש"ע: זה בסדר... אנחנו- מחלוקת יותר לא נעשה... אין על מה לדבר!! מהיום יהודי שרק בטעות מתחיל לעשות מחלוקת כולם מתחילים להרגיש את הריצפה רועדת... יש לנו טראומה... פעם אחת התלוננו לילה שלם!!!! לילה אחד בסה"כ ישבנו והתלוננו למה העליתונו ממצרים... וקבלנו כזו מהלומה על הראש... "במדבר הזה יפלו פגריכם" שזהו!!! נכון לשלושים ושמונה שנה הקרובות אין סיכוי שמישהו יעזב להתלונן...

עכשיו תאר לעצמך שבשנה הראשונה הקב"ה היה מעניש קצת פחות בחומרה... כשקורח היה עושה מחלוקת ה' היה מעניש רק את קורח... כן... האיש אחד יחטא- ולכן רק הוא נענש... היינו טיפה נבהלים... ואחרי שבו... דתן היה מתעורר... מתחיל למתוח את החבל... שוב הקב"ה כועס... כעת שוב צריך להעניש והפעם את דתן... שוב אנחנו נבהלים מה... ואז אחרי שבועיים מגיע התור של אבירם... גם

שוב הרבנים האלו חסמו לי... אאאאא... כל הזמן חוסמים וחוסמים וחוסמים... הכל אסור... בלב שלו התפתח איזשהו מרי... המרי המוכר... די... תפסיקו כבר עם כל החסימות שלכם... תפסיקו עם כל העומס דת הזה... במילים אחרות: כל הזמן ה' לא מרשה לא מרשה לא מרשה... די רבש"ע... תרשה לי משהו...

אותו בחור פגש את חבר שלו!!! את אותו חבר ששבר פעם אחת ונגמר...

והוא שאל אותי: תגיד לי: איך אתה מצליח להסתדר בלי המכשיר... מה... אתה לא מרגיש עומס דת...??? כל דבר חסום... כל אתר הכי פשוט ועדת הרבנים חוסמים לך... איך אתה מסתדר עם זה?? זה לא מעצבן אותך?

אותו אחד כמעט ולא הצליח להבין על מה חבר שלו מדבר... מה פירוש... שום דבר לא חסום לי... אף אחד לא מעצבן אותי... סיימתי עם זה בבום ומאז כל יום נוסף שעובר נהיה לי יותר קל!!! ואילו חבר שלו זה בדיוק הפוך... כל יום נוסף שעובר עם המוגן... הוא פוגש עוד חסימה ועוד חסימה ועוד פעם ה' אומר לא מרשה... די... שום דבר לא מרשים פה בבית הזה... הנה לך דוגמא אחת מני אלף להתנהלות שאנחנו צריכים להתנהל מול עצמנו!!! ההבדל בין שני הבחורים... שלשניהם היתה משימה להגיד לעצמם את ה"אני לא מרשה" שה' אמור להגיד...

אחד אמר את זה בתקיפות!!! כמו שהקב"ה אמר לעם ישראל בשנה הראשונה ליציאת מצרים... הוא אמר את זה בתקיפות כמו אותו אבא טוב שאמר לילד שלו אני לא מרשה אחת ולתמיד!!! ומאז הכל היה אדיב וידידותי... ואילו חבר שלו שלא חתך... הוא העדיף ללכת עם עצמו בעדינות... בסוף מה התברר?? שדווקא הוא הזמין ריאקציה מול הקב"ה!! די... למה כל דבר הרבש"ע חוסם לי... למה כל דבר הוא אוסר עלי... והמערכת היחסים העדינה הזו בינינו לאבא שבשמים מוטלת כעת עלינו!!! יש אנשים שמסתובבים עם התחושה שה' מעמיס עליהם... חוסם אותם... מי יצר את התחושה הזו?? הם בעצמם!! העבודה שלנו זה למנוע את זה... למנוע את התחושה הזו... ואיך מונעים אותה???

להיות קצת יותר אסרטיבי!!! לשים גבולות ברורים!!! להגיע למסקנות ברורות... לא להשאיר את הנקודות חיכוך האלו שמזמינות את הקב"ה להגיד לנו אני לא מרשה אני לא מרשה... תן לחכם ויחכם עוד...

כלפי מה הדברים אמורים??? בדור המדבר או אפילו בזמן שביט ראשון היה קיים... אז מערכת היחסים היתה מאוד ישירה בין הקב"ה לעם ישראל... הקב"ה היה מדבר עם ישראל בצורה ממש גלויה!!! אם ישראל היו עושים רצון ה' אז ה' היה מחייך ואומר כן... כן... ונתתי מטר ארצכם וכו'... ואם עם ישראל היו עוברים על רצון ה'... אז ה' היה מזעזע את אמות הסיפים ואומר בקול מפיח אני לא מרשה!!! והוא היה אומר את זה פעם אחת וזה הספיק... הספיק לכמה שנים טובות... ככה היה אז... כשהנהגת המשפט היתה בגילוי גמור... אבל בדורנו אנו... שהנהגת המשפט מאוד נסתרת... כעת המגרש בידיים שלנו!!

כשה' רוצה להגיד "אני לא מרשה"!!! הקב"ה לא אומר את זה במפורש... אני צריך להבין את זה לבד... בא נדבר במילים יותר פשוטות: בכל הקורונה הזו ה' דיבר איתנו!!! לא רק דיבר... דפק על השלחן... והרעיד את אמות הסיפים... ה' אמר אני לא מרשה משהו!!! מה בדיוק ה' אמר אני לא יודע... ו... ולא רק שאני לא יודע... אלא גם אל תצפה שיהיה איזה נס מיוחד שמי שלא היה לו אינטרנט ניצל מהקורונה ומי שיש לו נדבק... לא!!! אל תצפה לכזו הנהגה של גילוי... כי אנחנו לא ראוים לזה... אז מה כן?? אני!!! אני מול עצמי... מול הבית שלי... צריך לדבר במקום הקב"ה!!! אני צריך להגיד לעצמי את ה"לא מרשה" של הקב"ה... וממילא!!! פה מתחיל המגרש האישי שלי...

השאלה באיזה נימה אני בוחר להגיד את ה"אני לא מרשה" הזה??

אני כעת צריך להגיד לעצמי "אני לא מרשה" במקום הקב"ה..."

האם אני בוחר להגיד את זה בתקיפות שאינה משתמעת לשני פנים... אני עבד ה'!! ה' לא אוהב את זה!! זה לא בא בחשבון!! אין על מה לדבר!! אני לא מוכן!! אין!!! או שאני רוצה להגיד את זה בעדינות??

בא ניקח דוגמא מוכרת... אני מכיר שני בחורי ישיבות מתמודדים מול פגעי הטכנולוגיה... לשניהם לא היה קל... לשניהם היתה התמודדות לא פשוטה... אחד החליט להיות דרמטי!!! הוא הגיע למסקנה... אני מחזיק מכשיר שה' שונא אותו... זה לא בא בחשבון!!! ה' לא מרשה!! לא לא לא!! אם אני לא עוזב את זה ה' ישנא גם אותי... ובום!!! שבר... התנתק... עזב את זה לצמיתות... זה היה קשה... מאוד קשה... אבל פעם אחת זה היה קשה!!! (מה פירוש פעם אחת...?? תהליך אחד קשה...) ואז לאט לאט הוא אסף את עצמו והשתדל למלא את עצמו בצורה אחרת... לעומת זאת חבר שלי פחד לעשות צעד כזה דרמטי!!! הוא פחד שאם הוא יתנתק בבת אחת יהיה לו כ"כ קשה... שאם הוא שוב יפול הוא יפתח ריאקציה שהוא כבר לא יהיה מסוגל לחזור... לכן הוא החליט שהוא אמנם לא מתנתק לגמרי... הוא רק קונה מכשיר מוגן עם חסימה!!! ותכל'ס... מה קרה?? הוא קנה מכשיר מוגן... ואז הוא רצה להיכנס לזה... הופה!! חסום!!! ה' לא מרשה... אחרי עשר דקות הוא רצה להיכנס לאתר אחר... שוב חסום... שוב פעם ה' לא מרשה... אחרי שעתים הוא רצה לפתוח איזה קליפ... בום!!!

הוא מתחיל להתסיס ולעורר מחלוקת... ומותח את החבל ומותח ואז שוב הקב"ה כועס... שוב מעניש... שוב נבהלים מחרון ה'... הנה... שוב הקב"ה כועס... נו... כבר התרגלנו לראות את הקב"ה כועס... **אז זהו שלא!!!** ה' לא אוהב לכעוס!!! ה' אוהב אותנו והוא לא רוצה כל הזמן להגיד לא מרשה לא מרשה... ה' לא רוצה שנכיר אותו כאילו שהוא כל היום כועס...

לכן בשנה וחצי הראשונות הקב"ה עשה כמה רעידות אדמה מצמררות... הציב גבולות ברורים כדי שנבין מה לא... ומעכשיו שקט... הכל טוב...

שלושים וחמש שנה עברו מאז חטא העגל וחטא המרגלים וקורח ועדתו... סבא ר' חצקל יוצא מאוהל מועד עם שני הנכדים שלו הבוגרים שמרל וגעציל... סבא שומע אותם משוחחים... געצל שואל את שמרל: תגיד לי שמרל: ראית פעם את הקב"ה כועס?? האם פעם ראית שהקב"ה מעניש?? שמרל חושב וחושב... מנסה לאמץ את הזכרון... לא!!! לא זכור ליי! תשמע... אני כבר בן 35... ומאז שנולדתי לא זכור לי אפילו פעם אחת שהקב"ה כעס על משהו... בחחחיים שלי לא ראיתי את הקב"ה מעניש... אני רואה שהקב"ה רק מחבק... עוטף... אוהב... נותן לנו מן ובאר וענני כבוד... סבא עומד מהצד ושומע את השיחה... והוא מוכרח להתערב... אוי שמרל שמרל... אתה כ"כ צודק!!! מאז שנולדת לא ראית את הקב"ה כועס אפילו פעם אחת... **אתה יודע למה??** אתה יודע בזכות מי?? זה בזכות שלפני 38 שנה... כשעדיין לא נולדתם... אנחנו ניסינו את ה"יניסו אותי זה עשר פעמים..." בשנה וחצי הראשונים ניסינו למתוח את החבל... רצינו לבדוק האם הקב"ה מרשה או לא... **ואז הקב"ה כעס!!!** אבל היות והקב"ה מאוד אוהב אותנו וכ"כ לא אוהב לכעוס!!! לכן הקב"ה היה נחוש לכעוס רק פעם אחת ולתמיד!!! ולכן הוא כעס אבל ממממזה כעס... הוא הרעיד את אמות הסיפים שהבנו!!! הבנו עניין!!! זה הספיק לנו אחת ולתמיד לכל השנים הבאות... כן... בשעתו באמת לא כ"כ הבנו למה הקב"ה עד כדי כך כועס... מה קרה... בסה"כ לילה אחת התלוננו... בסה"כ לילה אחת ישבנו ובכינו... לכן אנחנו צריכים להיענש כזה עונש איום ונורא שבמדבר הזה יפלו פגריכם?? **אבל עכשיו!!!** 38 שנה אחורה... אני מבין למה הקב"ה הפגין כזה כעס איום ונורא... כי אם אז הקב"ה היה כועס רק קצת... מה היה קורה?? אז כל כמה לילות היינו שוב בוכים קצת... שוב הקב"ה כועס קצת... ושוב מכעיסים עוד קצת וה' שוב כועס עוד קצת... וכועס וכועס... ואז!!!! שניכם הייתם נפגשים פה- געצל ושמרל... ואתה יודע מה היית שואל את שמרל... תגיד לי שמרל... האם פעם ראית את הקב"ה **לא** כועס?? ושמרל היה חושב וחושב ומנסה להיזכר ומושך בכתפיו ואומר... לא!!! צר לי... אני כבר בן 35 ולא זכור לי אפילו פעם אחת שהקב"ה היה שמח במעשיו ומרוצה בבניו ולא כועס... מאז שאני זוכר את עצמי... תמיד הקב"ה במצב של כעס... אז הנה!!! זה בדיוק מה שה' רצה **שלא** יקרה!!! ולכן הוא אמר פעם אחת אני לא מרשה!!! והוא אמר את זה בקול גדול... וזהו... מעכשיו הכל טוב...

הדרכה כללית ל"אוזן קשבת..."

אחד מהגמחי"ם הנצרכים ביותר בדורנו זה "אוזן קשבת"!! יש לציין שיש בתחום הזה מצוקה מאוד גדולה... איך קוראים לזה היום?? "אי ספיקה"!!! יש צורך של אלפי שעות הקשבה של אנשים שזקוקים שמישהו ישמע אותם ואין!!! אין מספיק אוזניים סבלניות שמוכנות להקשיב... לא נותר לנו אלא לצאת כאן בגוים המונים לארגון החסד הנצרך ביותר בימינו... **אוזן קשבת!!** לא בקשנו כסף... לא בקשנו עצות... רק תקשיב!!! תחלטי שאתה מקשיב לשני ושומע אותם... אם אתה מאוד רוצה... תקרא לזה גמ"ח... אם רצית לעשות משהו לע"נ אחד מהקרובים ואין לך תקציב... תשמע לי... תחלטי בינך לבין עצמך שאתה פותח גמ"ח של כך וכך שעות הקשבה חודשיות... אין לך מושג איזה חסד זה!!! ציוד רפואי ב"ה כבר יש... הצלה יש... חובשים יש... אבל אוזן קשבת מאוד מאוד חסר... תחשוב על זה...

לענ"ד יש מוקש עיקרי שמקשה עלינו להקשיב לאחרים: מה המוקש??

לדוגמא: פעם היה מתקשר אלי מישהו והיה מתייעץ איתי על נושא מאוד בעייתי... מדובר היה בנושא באמת מורכב שלא יכולתי לעזור לו... הייתי מקשיב לו... אומר כמה מילים של עידוד... נותן לו קצת כח... כשהשיחה הסתיימה הוא היה באמת נשמע יותר מעודד... אחרי תקופה שוב פעם הוא מתקשר עם אותם בעיות... ושוב אני מקשיב... מנסה לתת כח... שוב הוא מתעודד... שוב מסתיימת השיחה בצורה חיובית... ואחרי תקופה שוב הוא מתקשר עם אותה בעיה בדיוק... **נהייתי מתוסכל מהשיחות איתו!!!** אני רואה שאני לא מצליח לעזור לו... אני מנסה... נותן פה ושם עצות... ושוב הוא מתקשר אלי תקוע באותה בעיה... נו... מה אעשה?? הסיפור שלו גדול עלי... כבר תכנתי בפעם הבאה שהוא מתקשר להגיד לו: צר לי... אני לא מצליח לעזור לך!!! **והנה... שוב הוא התקשר...**

כבר כמעט באתי להגיד לו את זה... ואז תפסתי את עצמי: הרי זה שאני לא מצליח לעזור לו... את זה אני לא צריך להגיד לו... הוא יודע את זה טוב מאוד!! אבל רגע רגע... אם אני באמת לא מצליח לעזור לו... **אז למה הוא מתקשר???** **הרי אני לא עוזר לו???**

ואז פתאום קלטתי: רגע רגע... מי אמר שהוא בכלל רוצה שאני אעזור לו?? הוא בסה"כ רוצה שאני אקשיב לו!!! אני מקשיב... הוא פורק... נרגע... אני אומר כמה מילים טובות... וזהו... זה מכל שהוא היה צריך וזה מה שהוא קיבל... זה מרגיע אותו לחודשיים שלוש עד הטלפון הבא... וברור שזה הסיפור!!! הראיה שהוא ממשך להתקשר אלי למרות שלא השתנה שום דבר לטובה...

וכאן מגיעה הטעות שלנו!!! למה ארך לי כל כך הרבה זמן להבין את זה?? למה עד אותו רגע הייתי בטוח שאני באמת אמור לעזור לו... למה לא הבנתי מהרגע הראשון שאני פה בתור אוזן קשבת??

ההסבר הוא פשוט: הוא באמת התקשר אלי ממקום של אוזן קשבת!!! הוא רצה שאני אהיה כותל הדמעות שלו!! דא עקא... **שאד בדיוק הוא יבקש ממני את זה??** מה... הוא יתקשר אלי ויגיד לי... בא... תהיה בלוק!!! תהיה כותל! תהיה קיר!! ואתה תהיה בשקט ותקשיב...?? הוא לא מסוגל להגיד באופן מוצהר... תהיה פה נטו בתור אוזן קשבת... (אגב: מי שפתח רגשות מסוגל לבקש כזה דבר... אבל לא כל אחד) לכן!!! אין לו ברירה... הוא חייב להציג את עצמו כמתייעץ... הוא פונה אלי במנינה של יעוץ... הוא מציג את הדברים בנימה של "באתי לבקש עצה... תעזור לי..." ותכל'ס אליבא דאמת הוא בכלל לא צריך את העזרה אלא את האוזן שלי!!!

דא עקא!! שהוא מצליח לבלבל אותי... אני שומע פה אדם שרוצה עזרה... רוצה יעוץ... ואני מתוסכל שלא הצלחתי לעזור לו... **אז זהו שלא!!! לא להתבלבל!!!** קח בחשבון שבן אדם נגיש אליך להתייעץ איתך... אתה לא צריך להצליח לעזור לו... הוא בסה"כ רצה את האוזן שלו... ואם אתה תגיש את האוזן שלך... עזרת לו מאה אחוז!!! הוא קיבל ממש את המאה אחוז עזרה שהוא היה צריך ממש... תחשוב על זה... יש עוד להאריך בנושא... בהזדמנות...

שולם זכר... מזל טוב... תזכה לגדלו ל-חמור עבודה טוב...

ר' אהרן כץ כבר זמן רב מחכה לחודש אדר... בימים אלו הוא עוקב בדריכות אחרי המודעות הרשמיות שמטעם לשכת הגזית... מידי יום מתפרסם בעיתון רשימת הקרקעות שהוחרמו במשך השנה העברית האחרונה... כן... במשך השנה יש הרבה יהודים טובים שמחרימים את הקרקעות שלהם ו"כל חרם בישראל לך (-לחנ) יהיה"- ר' אהרן כץ בדיוק עכשיו הולך לחתן את בנו... והרי אין לו חלק בארץ... ממילא הזוג הצעיר נכון לעכשיו עדיין לא יודעים באיזה פריפריה הם הולכים לגור... אבל כעת בחודש אדר לקראת סוף שנה עברית... הגזברים עושים עבודת שטח ועוברים בכל גבול ישראל ואוספים את רשימות המקרקעין והגושים שהוחרמו בשנה האחרונה... **אבל לא רק זה!!! מה שהכי חשוב זה התאריך...** מתי היהודי החרים... כי ישראל שמחריים את שדהו... השדה שלו ניתנת לכהנים **שהשבעו זו המשמרה שלהם!!!** וכאן זה מסמך גורל משמים... יש בזה הרבה הפתעות... יכול להיות לך שבוע אחד שבדיוק היה התור של משמרת הפיצץ ובאותו שבוע היה באמת פיצוץ של חרמים... יותר ממאה אנשים החרימו את השדה שלהם... אוהו... משמרת הפיצץ מסודרת לשנתיים הקרובות עם מקומות מגורים!!! כן... במשמרת הפיצץ יש בערך מאתיים חתונות בשנה... יש להם קרקעות בשפע... לעומת זאת יכול להיות שבוע אחד שזו המשמרה של שכניה שרק חמשה אנשים החרימו את השדות שלהם... (בדרך כלל זה לא מכוון... אבל לפעמים כן... יש כאלו שרוצים לדאוג דווקא למשמרה מסוימת שקרובה לליבם אם הם מכוונים להחריים דווקא בשבוע הזה) ולכן ר' אהרן במתח... הוא "בונה" על זה... יש לנו פה זוג טרי מזרע הכהונה ואנחנו ממשמרת פתחיה והם צריכים ד' אמות בארץ ישראל... וכולנו במתח... איזה שדות חרם נפלו בחיכנו... כמה... והאם בכלל... ואיפה... אל תשכח שבשבת הכהונה בדרך כלל לא מתרחק יותר מידי מירושלים (חב ערי הכהנים הם ב"עוטף ירושלים") ובימים הקרובים- בחודש אדר ב"ד הגדול הולכים להציג את הרשימות בצורה מסודרת... כל משמרה והשדות חרם שזכתה בהם!!

תזכירו לי "לעדכן" אתכם מה עלה בגורלנו... אבל חשוב לי להרגיע אתכם... אל תבהלו... מקסימום... במקרה הגרוע ביותר שלא יהיה לנו מבחר של "שדות החרם"... הזוג לא ישאר ללא קורת גג... בשביל זה יש רשימה ארוכה של ישובים וכפרים נידחים שמחכים בכליון עיניים שהבן שלי הת"ח והכהן יבא להתגורר אצלם... הם מוכנים לתת לו בשביל זה כל סכף זהב ואבנים טובות ומרגליות... ואם לא תהיה ברירה אז הוא יאלץ ללכת לגור שם... אה... מה יהיה עם הרוחניות שלו?? בשביל זה הוא כהן... כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו... הוא יהיה תלמיד של ר' חייא ויעשה שם נפשות ויפריח שם את השממה...

--- ומה אתה חושב... יש עוד כמה יהודים שנמצאים בימים אלו לקראת הכרעה משמעותית בחיים שלהם... לדוגמא: יובל שלנו... אתה מכיר אותו... זה העבד עברי הזה שמסתובב פה בשכונה בשש שנים האחרונות... אין כאן המקום להאריך אבל הרקע העגום שלו בקצרה ממש: יובל שלנו דווקא מדובר ביהודי נשוי עם אשה וילדים... ואנחנו מכירים את המשפחה שלו... הם מתגוררים פה בישוב הסמוך... הילדים שלו לומדים בחידר והם דווקא ילדים טובים... אבל סו"ס זו היתה משפחת מצוקה... ועל זה נאמר "לא יבחו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב..." תכל'ס... יום אחד יובל נתפס על שרשרת גניבות שהוא גנב בישוב בשביל להאכיל את המשפחה שלו נעבאך... אבל לא היה לו להחזיר... ולא היתה ברירה... הוא נמכר לעבד עברי לר' מרדכי אחד מהאנשים הטובים והיקרים פה בשכונה שלנו!!! זה היה ממש הצלה... כי דבר ראשון ר' מרדכי בבת אחת החזיר את כל החובות של יובל... **אבל חוץ מזה!!!** כחלק מקניית עבד עברי ר' מרדכי מתחייב לפרנס את המשפחה של יובל... זה פשוט הצלה!!! הסוף לרעב... מהיום כל חודש אשתו המסכנה של יובל והילדים הרעבים מקבלים סכום מכוונת בשביל מחיה ובגדים... בקיצור: זה ממש פרויקט שיקום משפחות...

עד כאן הרקע העצוב... כעת מתחיל הסיפור שהוא אולי פחות עצוב... אבל הרבה יותר מביש... הסיפור הוא שמיד בהתחלה ר' מרדכי נתן ליובל שפחה כנענית ונולד לו מסנה בן... יובל מאוד התרגש!!! הוא הגיע לבית הנכנס וסיפר לכולם בשמחה מגיע לי מזל טוב... נולד לי בן... אבל לא!!! אף אחד לא אמר לו מזל טוב... זה בכלל לא הבן שלך... לעבדים אין יחס... כולם ניגשו רק לר' מרדכי האדון... מזל טוב... שמענו שנולד לך עבד כנעני... בשולם זכר האדון ישב במזרח וקיבל קהל... יובל נשלח להביא את הפסטוקים ואת הפופוקור... כולם ברכו את ר' מרדכי שיגדל לו... ל... לחמור עבודה טוב... שיהיה חרוץ... שלא יהיה עצלן... הגיע יום הברית... יובל התלבש חגיגי, מעונב מחויט... בשחרית הוא ניגש לש"ץ וסימן לו לא להגיד תחנון... אני אבי הבן אחרי חצי דקה הגבאי ניגש לש"ץ והורה לו כן להגיד תחנון... מצטערים... אתה לא אבי הבן... וברית בכלל... היה פדיונות... יובל חשב ש"אבי הבן ליד הסנדק" מתכוונים אליו... אבל לא!!! ממש לא!! ר' מרדכי לקח לעצמו את כל הכיבודים ויובל היה המלצר... הוא הסתובב ושאל מוסקה או בליצ'ס... תכל'ס... במשך השש שנים האחרונות נולדו ליובל עוד שלושה בנים מהשפחה כנענית... והוא דווקא היה מבוסס מהקטע... נכון... פעם בשבוע הוא נפגש עם אשתו היהודיה והילדים הצדיקים שלו עם העיניים הטהורות שלומדים תורה ויש להם אור בעיניים... ובאסיפת הורים יובל הגיע והרבה סיפר לו... תדע לך: שהילד שלך עדין לגדולות! עליו נאמר: הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה... יובל מאוד התרגש ומחה דמעה... אבל עדיין... עדיין אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני... הכי כיף להיות העבד של ר' מרדכי... כשאתה עבד אין לך מצפון... אתה לא צריך להיות מחושבן מה חינוכי ומה לא... מה אכפת לי זה בכלל לא הילדים שלי... ובלאו הכי הם עבדים... הם חמורי עבודה... וגם אני חמור עבודה... אני מסיים את אשתי ואת בני... הכי כיף להיות העבד של ר' מרדכי... ישן... אני ישן שעות ע"ג שעות... עשרה קבין של שינה ירדו לעולם תשעה נבלו עבדים..." אני לא צריך להיות דוגמא בבית... אני רק צריך לעשות את היומית שלי ואז אני נכנס עם האיפון מתחת השמיכה ואל תדברו איתי עד הבוקר... לא איכפת לי שהילדים שלי מסתובבים ברחובות... לא איכפת לי שגם להם יש איפון... מה איכפת לי... כלנו חמורים ביחד... ותכל'ס יובל כעת במתח!!! למה?? כי בימים הקרובים אמורים להסתיים השש שנים... ולפי הספר יובל אמור להגיד שלום לכולם... שלום לאדון... שלום לשפחה כנענית... שלום לארבעת החמורים הקטנים שלי... שלום להפקרות ולחזור לבית היהודי שלו!!! לחזור לילדים הטהורים שלו שהוא כן האבא שלהם!!! בבית הזה הוא כבר לא יוכל לשבת מתחת השמיכה עם האיפון... כי... כי אני אבא שלהם ואני צריך להיות דוגמא... אני לא יכול לישון כל היום כי יש לי אשה וילדים... וכשיובל נזכר בזה יש לו תעוקה בלב!!! הוא אי"כ התרגל להפקרות... להיות בזבל... להיות חסור... אבל מצד שני יש לו הרבה רגעים שקופץ לו ה"בן מלך" היהודי שבו שמתגעגע לקצת תריסים ולא להרגיש חמור חסרותיים בזבל... אבל תכל'ס... אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני... אהבתי את ההפקרות... ובחודש אדר הקרוב האדון ר' מרדכי אמור לקבל החלטה סופית... האם לקבל את הבקשה של יובל שהוא רוצה להישאר בזבל עד היובל וא"כ צריך לגשת למעמד רציעת האוזן... או לפטור אותו לחיים ולשלום... נו... מה אתה אומר?? מה יהיה? כלנו תפילה שהניצוץ האלוקי של יובל יתעורר לפתע... ועוד לפני שהאדון יסכים... לפתע יקפץ יובל ויכריז: לא אהבתי! לא רוצה להישאר כאן... רוצה לחזור להיות עבדי הם ולא עבדים לעבדים.

קום... תתרום מהרצפה!! לפני שיגיע העכבר...

יכול... ר' פנחס בן יאיר לאורך כל הדרך מסמל את האדם השלם בקדושת יוצרו שקידש את החומר!! לכן יש בגמ' מושג שנקרא **החומר** של ר' פנחס בן יאיר... מה כ"כ מיוחד בחומר של ר' פנחס בן יאיר? העניין הוא שר' פנב"ז זכה כ"כ לקדש את החומר עד כדי שהוא היה רוכב על החומריות!!!! מעל החומריות!!! היה לו שליטה מוחלטת על החומריות... וזה מה שכתוב על המשיח שהמשיח הוא גם עני ורוכב על חומר שהוא שולט לגמרי על החומריות שלו ומנהיג אותה...

רבי פנחס בן יאיר יודע את כל מה שהעכבר אמר לך... כן... העכבר הזה אמר לך שאתה אפס... הוא הוכיח לך כמה אתה חומרי ושפל... הוא אפילו הביא לך ראיות כמה אתה בהמי ומגושם... ורפנ"ז יודע את כל זה!!! גם לרבי פנחס בן יאיר שכולו קודש קדשים... גם לו יש את אותה חומריות שיש לך... אבל הוא רק למד איך לרכוב עליה!!!

כל ההבדל בינך לר' פנחס בן יאיר... שר' פנחס רוכב מעל החומריות... ואילו אתה... מרוב שאתה מרגיש דפוק ולא מעריך את עצמך... נתת לאותו עכבר לבלוע אותך והוא רוכב עליך... הוא בלע אותך ולקח אותך איתו... זה אסור שיקרה!!! את זה אסור לך לתת לו!!! רבי פנחס בן יאיר פונה אליך ואומר לך: בן עליה קדושה!! תפסיק להרגיש עכבר... תפסיק לחשוב שאם נפלת אז אתה כבר עכבר... מה יש?? מה קרה? אז נפלת... פתאום פגשת את החומר שלך... פגשת את הטבע החומרי שלך... אז מה... גם אני- רבי פנחס בן יאיר... גם לי יש את החומר הזה!! גם לי יש טבעים שפלים ומשיכה לחומריות... אבל אני רוכב עליהם... למדתי מסילת ישרים ולאט לאט למדתי נהיגה... למדתי איך לרכוב על החומריות הזו... למדתי איך להיות מעליה!!! אז אתה עדיין לא לגמרי יודע לנהוג... לא קבלת עדיין רישיון נהיגה על החומריות שלך... בסדר... בשביל זה יש לך ספר מסילת ישרים ולאט לאט תתקדם איתו... אבל לכה"פ תצא מהעכבר הזה... את תתן לו לבלוע אותך... אל תתן לו למחוק אותך ולתת לך תחושה שאתה אפס...

תדע לך שבאבא שבשמים לא מפסיק לחפש אותך!! אתה האבידה הכי יקרה שלו!!! מאז שנפלת מכתרו הוא לא יושב על כסאו... הוא מתגעגע אליך וכועס מאוד על מי שניסה לבלוע אותך...

--- זו העבודה שלנו בשובבי"ם... אבל לא רק!!! בימים אלו אנחנו מסיימים את ימי השיובבי"ם... אבל מיד מתחיל חודש אדר... שעיך העבודה בחודש אדר בכלל ובפורים בפרט זה מחייב עמלק!!! מה זה עמלק?? למה הקב"ה כ"כ כועס עליו?? כי לעמלק יש תפקיד איום ונורא!!!! התפקיד של עמלק זה לחכות בפינה לכל יהודי... שברגע שהוא קצת נופל... קצת נחשל אחריו... הוא מיד מזנק אליו ומסביר לו עד כמה שאתה אפס... ועד כמה שהקב"ה שונא אותך... וכעת לך תתווכח איתו... הוא הגיע בדיוק בזמן הלא נכון!!! לפני שבוע כשהיית באורות... הוא לא העיז להתקרב אליך... הוא יודע מתי להגיע!!! ובדור שלנו... זה הדור הכי מתאים בשביל... יש לכל אחד מאיתנו כ"כ הרבה רגעים של סמרטוטיות...

שאתה בלאו הכי מרגיש כזה דפוק ולא שווה... ובדיוק אז מגיע כח מיוחד!!! כח שנקרא עמלק!!! ויש לו כח!!! והוא תלמיד חכם... עמלק זה לא עוד איזה אחד שלא מבין... עמלק הוא אייניקל... הוא נין של אברהם הוא נכד של יצחק... בן של אליפז שגם הוא בעצמו היה נביא... עמלק מבין עניין!!! שמעתי פעם וורט נפלא מר' עזריאל טאובר זצ"ל: וישמע יתרו... מה שמועה שמע ובה?? קריעת ים סוף ומחייב עמלק!! מה הקשר בין קריעת ים סוף למחייב עמלק?? (ס"ס קרו שם עד הרבה דברים... עשרת המכות ומן ויבאר וכו') התשובה היא: שלעמלק אין שום בעיה עם קריעת ים סוף!!! אדרבה... זה חלק בלתי נפרד ממטה ההסברה שלו... עמלק הוא הוא זה שהגיע לאותה שפחה ואמר לה: ראית כמה הקב"ה גדול? הרי ראית על הים מה שלא ראית יחזקאל בן בוזי?? נכון?? אם הקב"ה כזה גדול... אז מה את שווה?? את יתוש... את עכבר... נו... אז מה יש לך להפסיד... מה את קשורה לעבודת ה'... נו... מה התוצאה?? ימים יגידו ועמלק יתחפש ויילחם בישראל וישב ממנו שבי"י... את מי עמלק לקח בשבי?? **שפחה אחת!!!** מי זה השפחה אחת?? זו ההיא שפחה שראתה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי... ונשארה שפחה!!! **למה היא נשארה שפחה??** איך היא לא התרוממה מהמעמד הנורא של קריעת ים סוף?? נו... מה התשובה?? כי זה בדיוק הכשרון של עמלק... עמלק עושה שימוש בגדלות של ה'!! הוא מסביר לך כמה ה' גדול... ותראה איך קרע את ים סוף... ו... נו... אם הקב"ה כזה גדול... אז מה הוא צריך אותך... מי אתה... עוד איזה אבן קטנטונת... אתה בכלל לא מעניין אותו ית'...

ופה אנחנו נמצאים!!! אנחנו נמצאים עמוק עמוק בניסיון של עמלק!! לכל אחד מאיתנו יש את העכבר שלו... את אותו עמלק שעומד בצד ומחכה לרגע של החולשה שלך... ולכל אחד מאיתנו יש את הרגע הזה... ואז עמלק מגיע ומתחיל לכשכש בזנבו... ורוצה לזנוב גם אותך... הוא עסוק בלהוכיח לך שגם אתה זנב!!! גם אתה גויק ואפס מאופס...

וכאן התפקיד שלך לקום ולזעוק עליו: אני אבן!!! אבן יקרה של אבא שבשמים!! נכון... יש לי משיכה לדברים חומריים... אבל היא גופא... ה' רוצה אותי עם התכונות האלו... ה' רוצה לראות איך אני מתמודד עם הניסיונות האלו ועומד בהם בגבורה וזה בטיפול... אני עובד על זה... יום יבא והזירות תביא את הזירות... והזירות שלי תביא נקיות, וטהרה, וחסידות עד רוח הקודש... אני אקח את האבן ואלטש אותה ואכשיר אותה שתהיה ראויה להינתן על כתר של מלך... יום יבא ואני עוד ארכוב על החומריות שלי... אבל כעת!!! כעת שאני עדיין לא רוכב על החומריות... כעת אני עדיין אוהז בשלב שאני מתבוסס בחומריות... ולפעמים אני אפילו מוצא אותי מתבוסס בגללים של החומריות... (כמו שר' יוסף מתבטא על עצמו ייתי ואחמיניה- אני אהיה בדורו של משיח... ואני אשב בצל גללי החומר של המשיח...) ושם אני אמליך את ה'!!! שם אני אהיה האבן יקרה של ה' ואשכון כבוד על כתר של מלך... כתר יתנו לך ה'!! מי?? קבוצי מטה!!! דווקא מכאן, דווקא מהמקום הזה אני נותן כתר לה'!!!

יש בירושלמי (דמאי ז.) סיפור לא כל כך מוכר על רבי פנחס בן יאיר... הסיפור היה שפעם נפלה אבן יקרה מהכתר של המלך... ולא הספיקו המשרתים להרים אותה מהריצפה ופתאום הגיע עכבר ובלע את האבן היקרה ונמלט לאחד החורים ונעלם... המלך מאוד מאוד הצטער... מדובר היה באבן מאוד יקרה... והוא שמע שר' פנחס בן יאיר יש שליטה על העכברים... (זה כבר סיפור כן מוכר... שיער אחת היה מכת עכברים שהיו אוכלים את כל התבואה והביאו את ר' פנחס בן יאיר והוא קרא לכל העכברים והם צייצו לפניו... אמר ר' פנחס שהעכברים אומרים שהם נשלחו לכאן בעוון ביטול תרומות ומעשרות... ואז בני העיר קיבלו ע"ע להקפיד על כך ורפנ"ז אמר לעכברים ללכת...) הגיע המלך לביתו של ר' פנחס בן יאיר וביקש ממנו: תקרא לי לעכבר הזה שבלע לי את האבן היקרה... שאל אותו ר' פנחס בן יאיר: מה אתה רוצה ממני...?? מה... אני לוכד עכברים?? ענה לו המלך: לא!! אבל שמעתי עליך שאתה יהודי קדוש ובעלי החיים נשמעים לך... יצא ר' פנחס בן יאיר לשדה וקרא לכל העכברים... כולם הגיעו... ואז ראה ר' פנחס איזה עכבר אחד שהיתה לו גיבנת והוא הבין שהגיבנת הזו היא האבן... ציווה אותו ר' פנחס בן יאיר שיקרא את האבן... והוא הקיא אותה וחזרה האבן היקרה לשכון כבוד בכתר המלך... עד כאן הסיפור...

שמעתי שיש במעשה הזה עומק נפלא על דרך הדרש... הרי מה קרה פה?? היתה אבן יקרה ששכנה כבוד בכתר המלך!!! והאבן היקרה הזו לפתע נפלה... נפלה מהכתר של המלך... קורה... קורה שאבן יקרה יוצאת מהמשבצת שלה ונופלת... דא עקא!!! שבדיוק!!! בדיוק ברגע שהאבן נפלה... בדיוק אז הופיע איזשהו עכבר... שכאלו חיכה לרגע הזה... הוא כאילו... סליחה לא כאילו... אלא ממש עמד וחיכה לרגע שהאבן הזו תיפול מכתר המלך ובלע את האבן וברח...

כן!!! זה בדיוק הסיפור שלנו... יהודי יקר... אתה בן של ה'... העבודת ה' שלך... התפילה שלך... השמירת עיניים שלך... כל מעשה שלך יקר מאוד בעיני הקב"ה... אתה אבן ישראל!!! אתה בעצמך אבן יקרה ששוכנת כבוד על כתר של מלך מלכי המלכים!!! כתר יתנו לך ה' אלוקינו מלאכים המוני מעלה... ומה יש שם בכתר?? אותך!!! אתה הקבוצי מטה... אתה... עם כל הניסיונות שלך... ועם כל המאבקי רוח ונפש שלך... כל ההתמודדויות שלך בעבודת ה'... כל זה עולה עד כתר של מלך...

והנה!!! קורה... קורה... זה נורמלי... מה קרה?? האבן נפלה... נפלה מעל כתר של מלך... שבע יפול צדיק וקם... זה נורמלי... זה קורה במשפחות הכי טובות... סליחה... זה קורה לצדיקים הכי גדולים... לא היה צדיק ועובד ה' שלא היו לו נפילות רוחניות... אז האבן נפלה מע"ג הכתר של המלך... דא עקא!!! שבדיוק אז!! להכעיס... בדיוק ברגע של הנפילה... שאתה מרגיש כזה דפוק... מרגיש רחוק מה'... מרגיש לא שווה... בדיוק אז הגיח לו עכבר עם זנב ארוך... אתה יודע איך קוראים לעכבר הזה?? קוראים לו עמלק!!! ויזנו בך כל הנחשלים אחריו!!!

עמלק הוא העכבר הזה שעומד בסבלנות ומחכה... הוא מחכה לשעת הכושר... הוא לא עכבר שגרתי שאוכל מכל הבא ליד... לא!! הוא עכבר מייבין... הוא פוזל לעבר הכתר של המלך... הוא רואה שם אבן טובה!!! הוא רואה שם אותם... והוא שם עליך עין... הוא רוצה לבלוע אותך... והוא יושב ומחכה לך... כעת!! כשאתה בחיזוק גדול... כשאתה עושה שטייגן ואתה מצליח ומרגיש שאתה נמצא על כתר של מלך... אז הוא לא מעיז להתקרב אליך... אין לו גישה לכתר של המלך... אבל!!! הוא מחכה לרגע של נחשלות... לרגע של נפילה... ואז ברגע שאתה נופל מכתרו של מלך... ברגע שאתה פתאום מרגיש נפילה רוחנית... אתה פתאום מרגיש לא שווה... אז הוא מזנק עליך ורוצה לבלוע אותך!!! ויזנו בך... את מי?? את הנחשלים אחריו!!! עמלק מנסה לזנוב רק אבנים שפגלו מכתרו של מלך... עמלק העכבר מגיע אליך ברגעים של נפילה... שאתה מרגיש אפס... אתה מרגיש דפוק... בקיצור: אתה מרגיש כמו עכבר... ובדיוק אז מגיע העכבר המקורי שנקרא עמלק ומתחיל להסביר לך עד כמה אתה באמת עכבר... עזוב אותך... אתה לא שווה... אין לך שום סיכוי... אתה כזה קטן... תראה כמה אתה קטן... בינינו... האם פעם ראית אבן טובה איזה קטנה היא?? היא פצפונית... אני בעצמי... פעם כמעט דרכתי על יהלום (שנפל מטבעת...) אתה בקושי שוקל... אף אחד לא רואה אותך... אתה לא שווה גרוש... והוא מדבר "טוב"!!! הוא משכנע... בפרט כשהוא מגיע בדיוק בזמן... כשאתה באמת נמצא באדמה... ואתה באמת מרגיש שכולם כמעט דורכים עליך וממשיכים הלאה... וככה הוא בולע אותך!!! יאלה... בא איתי... בא איתי לרשת... יש שם צחוקים... עזוב אותך מצפון... עזוב אותך כתר יתנו לך ה'... עזוב את כל החשבונות האלו... בא איתי... אתה יודע איזה צייקאב זה להיות עכבר... אתה יכול להיכנס לרשת ולגלוש איפה שאתה רק רוצה... אתה יכול ללכת ולכרסם ולקרסם ולמחוק ולהתעלל במי שאתה רוצה... הכל בזרימות... אתה יכול להשחית כל דבר בלי לחשוב פעמיים... בלי נערוועץ...

ותכל'ס... באותה שעה יושב מלכו של עולם ובוכה!!! נפלה לי אבן יקרה מהכתר!!! איפה האבן היקרה שלי?? איפה היא?? בני בכורי ישראל... איפה אתה... איפה הבן יחיד שלי... יעניי שלי... מוטי שלי... אבי שלי...

נו... באמת איפה אתה?? מקודם!!! קודם היית על הריצפה... נו... לא נורא... אם היית נשאר שם והיית מבקש יפה סליחה ואבא שבשמים היה מרים אותך... מנקה אותך מהאבק ומחזיר אותך בחזרה לכתר!!! אבל לא... פה פתאום הגיע העכבר עמלק ובלע אותך... הוא פשוט ישב ושכנע אותך עד כמה אתה אפס... עד כמה אתה לא שווה כלום... ואבא שבשמים בוכה... איפה אבן ישראל... איפה הבן יחיד האהוב שלי... ואז הקב"ה מגלה כביכול מי גנב את האבן היקרה... נו... מי?? עמלק!!! אבא שבשמים מתמלא בכעס עצור על העכבר הזה ששמו עמלק... מלכו של עולם קם מכסאו ונשבוע!!! כי יד על כס ק-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור... אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שאני אלכוד את העכבר הזה... עד שאני אמחה את שמו של העכבר הזה שבלע את האבן היקרה ביותר שלי... אבא שבשמים לא מוותר... הוא הולך לר' פנחס בן יאיר... נו... מה אפשר לעשות עם האבן היקרה שלי... אני חייב אותה בחזרה... ר' פנחס בן יאיר מושך בכתפיו... מה... אני לוכד עכברים?? מאיפה אני יודע איפה לחפש את האבן היקרה של ה'??

אבל אבא שבשמים כ"כ מבקש... האבן הזו כ"כ יקרה לו... אז ר' פנחס בן יאיר עושה כל מה שהוא

גיליון מס' 418 פרשת משפטים-שקלים
תשפ"א שנה תשיעית

לזכות ולברכה
ראובן בן זהבה
נעמי ברכה בת נאוה ליאורה
שיזכו לרפ"ש בתושח"י

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

הערות הקוראים

לכב' העורך הנכבד של גליונות דברי שי"ה.
קבלתי את גליונות פרשות וארא ובא של דברי שי"ה, בהם בקשתם לזהות את תמונתו של אבי מורי פרופ' אברהם יצחק (אליון) הכהן רדקובסקי ע"ה ולאחר מכן הבאתם דברים על דמותו. אנו מעריכים מאוד את הרצון לכבד את אבא ע"ה, אך ברצוני להעמיד דברים על דיוקם.
לצד דברי הערכה מאוד מרגשים על אבא ע"ה, אבקש לתקן את הדברים הבאים:
1) אבא לעולם לא עסק "בשילוב פצצת האטום בספינות ביס" ולעולם לא התעסק בפצצות אטום בכלל. הוא הינדס את הכורים הגרעיניים הראשונים שנועדו להפיק חשמל, בין השאר להנעת הצי הגרעיני של חיל הים האמריקני וגם של הכור הגרעיני הראשון להפקת חשמל ביתי בארה"ב.
2) אבא לעולם לא לימד באוניברסיטה בארה"ב (כן לימד הנדסה גרעינית באוניברסיטאות ת"א וב"ג בארץ), אך כן נסע מדי פעם לארה"ב ולמדינות אחרות לקידום המצאותיו בתחום ההנדסה הגרעינית - ולא על בסיס שבועי.
3) כפי שידוע לי (ניתן לבדוק אצל יודעי דבר) כל עוד שהסטייפלר זצ"ל היה בחיים, אבא התפלל איתו במנין ה"מגן אברהם" בלדרמן ולא במנין הנץ. יתכן שהוא עבר לנץ לאחר פטירת הסטייפלר כדי להתפלל עם הרב חיים קניבסקי שליט"א.

אודה לכם מאוד על תיקון הדברים בברכה נאמנה, ג. ל. חוקת (רדקובסקי מהבית)

פנינים על הפרשה

הקב"ה מזוג זווגים מושיב יחדים ביתה
אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא ויצאה
אשתו עמו (כ"א ג')

מסופר: רבנו שליט"א קבע לעצמו משום חסד עם הרבים, להשתדל להשיב לכל מכתב ששולחים עבורו. ויהי היום, והגיעו לפניו שני מכתבים. בראשון שאל הכותב היכן המקור של הדין המוזכר בחזקוני (שמות כ"א א') שמי שנמכר לעבד עברי והיתה לו אשה ישראלית, ורבו (אדונו) מוסר לו שפחה כנענית, צריך האדון להשאיר לו את אשתו הראשונה. ובמכתב השני מאיש אחר, כותב האיש שהוא נשוי לאשה שמציקה לו מאד, וכי הוא סובל ממנה הרבה, ונפשו בשאלתו האם יגרשנה.

ורבנו השיב לכל אחד כשאלתו, לראשון השיב שהוא במכילתא (דרבי שמעון בפסוק זה) ויצאה אשתו עמו. אל תפרישנה מאשתו, ולשני השיב שאשה רעה מותר לגרשה.

וארע טעות ונתחלפו התשובות, וזה ששאל על אשתו המציקה, קבל תשובה עם דברי המכילתא. ושלה לרבנו מכתב נוסף, שהתשובה "אל תפרישנה מאשתו" אינה מובנת לו מספיק ומבקש לדעת מה הכוונה... ונענה רבנו ואמר, שכנראה משמים החליפו, כי רוצים שלא יתגרש ולכן קבל תשובה כזו.

(שבענו מטוביך)

מגבית מיוחדת לקראת ימי הפורים הבעל"ט

כהכרת הטוב
לשותפים במגבית זו
יקבל כל שותף
בקבוק יין מיוחד
מיין הסיימים
של מרן

הר"ח קניבסקי שליט"א מקבל ליידי את בקבוקי היין לזכר עביר השותפים

רשכבה"ג שר התורה
הגר"ח קניבסקי שליט"א

וכן השותפים
יכולו להעביר את שמם לברכה
שיזכר אצל מרן
בימי הפורים הבעל"ט

דברי שי"ה

קובץ גליונות

בתחומה חד פעמית בסך 100 ₪ בלבד
הנך נעשה שותף להפצת דברי התורה וזיכוי הרבים הגדול של אלפי הלומדים המעיינים והקוראים מדי שבוע

053-3145-900

יפה מראה

לְפָלֵב תִּשְׁלַכְוּן אֹתוֹ (כ"ב ל')

תמונה נדירה: יהודי שומר תורה ומצוות, בא אל רבינו בשאלה: ששכינו מגדל, נכנס לשוטט בביתו, ומצא את שטר הכתובה שלו, ועשה בה חור... הוא בא לשאול אם השטר כשר... רבינו חיך. ובירך אותו שהכלב לא יזיק לו... (כל הזכויות שמורות ©).

לזכות ולברכה
לברכה והצלחה וסייעתא
דשמיא

לזכות ולרפואת
סבי ר' יוסף יעקב בן בלומה
לרפואה שלמה
ולבריאות איתנה

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

הגר"ח"מ הלוי וואזנר זצ"ל

כסלו תשע"ח, הגר"ח"מ הלוי וואזנר, הגיע להביא כרך חדש של הספר 'שבט הלוי' על חומש בראשית, מתורת אביו זצוק"ל.

מנופה של בני ברק התורתית נסתלקה השבוע דמות מורמת מעם, צדיק ותלמיד חכם בנן של קדושים, הגאון רבי חיים מאיר הלוי וואזנר זצ"ל בנו של רב רבנן מרן הגר"ש הלוי וואזנר בעל שו"ת 'שבט הלוי' זצוק"ל. שכיחן כרב שכונת 'זכרון מאיר' בעיר.

יחסי ידידות עתיקות שררו בין רבינו שליט"א לבין להבחל"ח הגר"ש וואזנר כשרבינו עוד זוכר אותו לטובה מתקופת היותו בצילו של רשכבה"ג מרן החזון איש זצ"ל.

בנוסף לגדלותו הרבה של מרן הרב וואזנר זצ"ל, הוא זכה אחת לשבע שנים לביקור מיוחד במעונו, כאשר רבינו נוהג לבוא אליו בכל שנת השמיטה לערוך אצלו את שטר הפרוזבול.

בשנים אחרונות עת עלה לגור בארץ ישראל בנו של הגר"ש, הגאון רבי חיים הלוי זצ"ל שמח עמו רבינו וכיבדו מאוד. לא אחת היה עולה הגר"ח"מ אל מעונו של רבינו להיוועץ עמו.

אחרי הסתלקות אביו זצ"ל, התמנה הגר"ח"מ לכהן פאר תחת אביו כרב שכונת זכרון מאיר, ומיני אז עשה לעצמו קבע, שכל אימת שהיה נזקק לעזוב את ארץ ישראל הלך אל רבינו לקבל את רשותו לעזוב לתקופה את העיר ולהתברך מפיו.

עם הסתלקותו נעקרה מאיתנו דמות של עובד השם וירא אלוקים אמיתי, שהיה ספון כל חייו באוהלה של תורה ובעומקה של הלכה. ת.נ.צ.ב.ה.

משנכנס אדר מרבים בשמחה

בימים אלו אנו מתבשרים מהרה"ג רבי יעקב חלופסקי שליט"א על שמחה מיוחדת בהיכלי התורה, עם הופעת ספרו הנוסף, מתורת רשכבה"ג רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א, "קיצור שולחן ערוך" עם הוספות מותאמות דבר דבור על אופנו, לפי סדר הסעיפים, בשולי הדפים, מתורת מרן שליט"א.

במלאכת מחשבת שארכה מספר שנים, יגע ידידנו רבי יעקב שליט"א בעשר אצבעותיו והביא ליקוט של אסופת ענק של מאות דינים והלכות מספריו של רבינו, שונה הלכות - כולל פסקי החזון איש, שיח השדה, דרך אמונה ועוד ספרים, כשכולם מסודרים על פי סדר הספר קיצור שולחן ערוך, במהדורה מנוקדת המותאמת גם ללימודי צעירי הצאן.

בנוסף, הביא הרב המסדר שליט"א בסוף הספר קיצור דינים בעניני שמיטה על פי ספר דרך אמונה לרבינו שליט"א. הקיצור, שכבר קנה שביתה במשך שני שמיטות האחרונות, מותאם במיוחד בלשון קצרה וקלה, לדעת את המעשה אשר יעשו.

נברך את הרב חלופסקי שיזכה להמשיך ולהוציא עוד חיבורים לזכות את הרבים בלי שום תקלה ומכשול תחת ידיו.

חסדי ה' כי לא תמנו!

אי"ה בשבוע הבא - פרשת תרומה, ניכנס לשנתו התשיעית של הגליון המוכר "דברי שי"ח" אותו הנכם אוזנים בידכם ברגעים אלו.

ב"ה, זכינו להוציא במשך השנים הרבות למעלה מ-400 (!!!) גליונות שבועיים, מלאים מזן אל זן מתורת רשכבה"ג מרן שליט"א.

ידוע לנו על רבים שקיבלו חיזוק מיוחד מהגליונות, אם מעט ואם הרבה.

נשמח לקבל משוב של סיפורים אישיים, חיזוקים לא שגרתים, עובדות מענינות סביב הגליון, שקרה איתכם, הקוראים היקרים שברחבי הארץ והעולם.

ואי"ה נפרסם את זה במוסף המיוחד עליו אנו עמלים לקראת השנה התשיעית אי"ה.

בברכה מרובה, מערכת דברי שי"ח - יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310